

OBEAC

Academic Journal

วารสารวิชาการ สพจ.

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำปี 2566
(เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566)

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำ “วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 12 ประจำปี 2566” ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกตำแหน่งทุกระดับที่มีความประสงค์จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในแต่ละปี อีกทั้งเป็นต้นแบบงานวิชาการ ในการนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ต่อไป

วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 12 ประจำปี 2566 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเป็นฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นการรวบรวม ผลงานทางวิชาการของผู้ที่ส่งผลงานเพื่อเผยแพร่ ระหว่างเดือน มกราคม – มิถุนายน 2566 คณะผู้จัดทำเอกสาร วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำปี 2566 ขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการที่ได้นำมาเผยแพร่ ในครั้งนี้และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ เพื่อต่อยอดผลงานทางวิชาการ ของตนเองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรกฎาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข - จ
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
1. การนำแนวคิดแบบโคเชนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษากลุ่มอำนาจการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6	1
2. การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	15
3. การพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย	26
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา	
1. รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม	41
2. การศึกษารูปแบบระบบเรียนรู้ โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก)	49
3. การพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี	58
4. การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัย ในสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านต้นกระบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1	68
5. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี	75
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษ	
1. การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรม คุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1	85
2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนา และแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	99
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ครู	
1. การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการPIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ	112
2. การสอนอิงกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอน	122
3. การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	138
4. ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม	144

สารบัญ (ต่อ)

บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ครู	หน้า
5. การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	150
6. การพัฒนาโสตทักษะทางด้านดนตรีโดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรี ตามแนวคิดของโคตaylorของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคานหาม	159
7. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ ทหาระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	168
8. การพัฒนาพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรม การเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก	174
9. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสารนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	179
10. การเรียนการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ : เพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคานหาม คิดแบบแยกแยะเป็นในรายวิชาหน้าที่พลเมือง	187
11. การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม โดยการสร้างสื่อดิจิทัล	195
12. การพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดคานหาม	207
13. การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะ กล้ามเนื้อเล็ก	211
14. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอตี	223
15. การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA	230
16. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของ พืชดอก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	245
17. การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565	254
18. ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุค ประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ	260
19. แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน กรณีศึกษา สถานักเรียน โรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 4	272
20. การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก	281

สารบัญ (ต่อ)

บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ครู	หน้า
21. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียน ปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย	288
22. ผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองดู่ จังหวัดลำพูน	302
23. การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เรื่องการแยกสารและ การนำไปใช้เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี	318
24. ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ เพื่อส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมิน ทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี	333
25. การแก้ไขปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps	345
คณะผู้จัดทำ	355

ชื่อเรื่อง	การนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6
ชื่อผู้วิจัย	ดร. นพพร เดชชิต รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research: MMR) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 2) เพื่อนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 3) เพื่อประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ระยะที่ 2 การนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ระยะที่ 3 การประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ประชากรประกอบด้วย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 1,298 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกความคิดเห็น และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แนวคิดแบบโคเซน การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ พบว่า

1.1 องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของงาน (Quality) 2) ปริมาณงาน (Quantity) 3) เวลาที่ใช้ในงาน (Time) 4) ค่าใช้จ่าย (Cost) นอกจากนั้น ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล (Human Efficiency) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน

ในแง่บวก ซึ่งสามารถพิจารณาจากการทำงานของแต่ละบุคคล โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานนั้น ๆ เช่น ความพยายามในการทำงานกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานนั้น

1.2 ไคเซน เป็นแนวคิดเพื่อการปรับปรุงงาน พัฒนาวิธีการทำงานเดิมให้ดีขึ้นทีละเล็กละน้อย โดยลดขั้นตอนการดำเนินงานให้กระชับและไม่ซ้ำซ้อน แนวคิดแบบไคเซน จึงเข้ามาเสริมจุดอ่อนที่เกิดขึ้น คือ เป็นการปรับปรุงเพื่อการรักษาสภาพ และปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องทีละเล็กทีละน้อย แบบค่อยเป็นค่อยไปตลอดเวลา ผสมผสานไปกับการปรับปรุงแบบนวัตกรรม ซึ่งแตกต่างจากการปรับปรุงงานด้วยการอาศัยงานวิจัยและพัฒนา (R&D : Research & Development) จะมีลักษณะการคิดแบบใหม่ ๆ การดำเนินการแบบใหม่ เป็นการก้าวกระโดดออกจากรูปแบบเดิมโดยอาศัยนวัตกรรม

ECRS เป็นเทคนิคตามแนวคิดแบบไคเซน ที่นำมาใช้ในการค้นหาแนวทางการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น จากการระดมสมองค้นหาปัญหา โดยการสกัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก ด้วยการรวบหรือเรียงลำดับกระบวนการทำงานใหม่ เพื่อลดระยะเวลาการทำงานลง รวมถึงการปรับกระบวนการทำงานให้เรียบง่าย สะดวกต่อการปฏิบัติ เพื่อลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานลง

1.3 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มอำนวยการ
- 2) กลุ่มนโยบายและแผน
- 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
- 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
- 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 9) หน่วยตรวจสอบภายใน
- 10) กลุ่มกฎหมายและคดี

1.4 กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติงานสารบรรณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และยานพาหนะ
- 4) จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร
- 5) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการ ผลงาน และบริการข้อมูลข่าวสาร
- 6) ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) ดำเนินการเลือกตั้งและสรรหากรรมการและอนุกรรมการ

8) ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีใช้งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.5 การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานที่ต้องปฏิบัติเป็นลักษณะงานประจำ และงานที่ต้องปฏิบัติตามแผนงานหรือตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ส่วนปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ได้แก่ ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

2. การนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ มาวิเคราะห์หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ด้วยการตรวจสอบตามประเด็นปัญหาทางานที่ต้องปฏิบัติเป็นลักษณะงานประจำ และงานที่ต้องปฏิบัติตามแผนงานหรือตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา พบว่า สามารถจำแนกการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการบริการ และเมื่อนำเทคนิค ECRS ตามแนวคิดแบบโคเซนมาค้นหาแนวทางการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการตัดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นหรือทำให้ล่าช้า ชำ้ซ้อนกันออกไป เพื่อให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานลดลง การจัดลำดับงานใหม่ให้เหมาะสม ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน หรือสร้างอุปกรณ์ช่วยให้ปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น สามารถทำให้เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ ด้านการปฏิบัติงานงานลดลงได้ร้อยละ 40

3. การประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ หลังจากการนำการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรไปทดลองใช้ โดยสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง และผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความพึงพอใจ พบว่า บุคลากรกลุ่มอำนวยการและผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.28$) ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.10$) ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผลการประเมินระดับมากที่สุด คือ การนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กลุ่มอำนวยการ ทำให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจในคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X} = 4.88$)

คำสำคัญ : โคอเซน, ประสิทธิภาพ

บทนำ

ช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและผันแปรอย่างรวดเร็วของโลก การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นผลจากการขับเคลื่อนของ 3 กระแสหลักซึ่งประกอบด้วย 1) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่หลอมรวมสังคมทั้งโลกให้เป็นสังคมเดียว เชื่อมโยงโลกทั้งใบเข้าด้วยกัน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารหรือเดินทางถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็ว 2) กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี (Big Bang of Technology) ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีขึ้นในโลก อย่างมากมาย และทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และ 3) กระแสความยิ่งใหญ่ของเงินทุน (Financialization) ที่เงินเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในโลกสมัยใหม่ โลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีทางการเงินทำให้เงินเป็นตัวขับเคลื่อนโลกในแทบทุกด้าน พร้อมกับการพัฒนารูปแบบเป็นดิจิทัลมากขึ้น (ธานินทร์ เอื้ออภิธร, 2017)

3 กระแสหลักของโลกที่ได้กล่าวมาข้างต้นได้สร้างปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในโลกสมัยใหม่ ที่เรียกว่า VUCA World ซึ่งหมายถึง โลกที่มีการเปลี่ยนแปลง พลิกผันอย่างรวดเร็ว

VUCA เป็นคำย่อของ ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) เดิมเป็นคำที่กองทัพสหรัฐอเมริกาใช้เรียกสถานการณ์ในสงครามที่แอฟริกาและอิรักที่สับสนและผันผวน แต่ตอนนี้ถูกนำมาใช้อธิบายโลกปัจจุบันที่มีแต่ความสับสนและผันผวน ราวกับอยู่ในสงคราม และสภาวะแวดล้อมเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Giles, 2018)

ความเปลี่ยนแปลงที่พลิกผัน และรวดเร็วนี้ ส่งผลให้สภาพสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่ผู้คนคุ้นเคยเปลี่ยนไปด้วย กรณีที่เห็นชัด คือ การที่โซเชียลมีเดียเข้ามามีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นผลต่อการเลือกตั้ง ต่อพฤติกรรมผู้บริโภค หรือทำให้ธุรกิจหรืองานอาชีพบางประเภทต้องปรับตัวหรือหายไปและยังมีผลต่อเนื่องกับอารมณ์ ความคิดและการใช้ชีวิตของคนในสังคมด้วย การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะเรียกรวม ๆ ว่าเป็นการเกิดขึ้นของ Disruption นั่นคือสิ่งที่เราเคยเข้าใจ เคยเป็น เคยชินจะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนคาดเดาไม่ได้ ธุรกิจ งานอาชีพจำนวนมากหายไปและเกิดขึ้นใหม่ จะเกิดการว่างงาน เกิดการการฝึกฝนเรียนรู้ทักษะใหม่และการจัดระเบียบใหม่ทางสังคม ท่ามกลางโลกอันผันผวน

VUCA World ถือว่าเป็น The New Normal หรือเป็นสภาวะปกติแบบใหม่ของโลกที่ผู้คนในสังคม จำเป็นต้องหาเทคนิค วิธีการหรือเครื่องมือในการอยู่กับ VUCA World ให้ได้เพื่อให้ทันหรือนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเข้าถึงโอกาสใหม่ ๆ ที่เข้ามาด้วยการสร้างความพร้อมในการรับมือความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือให้ได้ (Namprom, 2019)

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ระบบ

ราชการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดรับกับบริบทที่จะเกิดขึ้น โดยภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก หมายความว่า ระบบราชการไทยจะต้องปฏิรูปขนานใหญ่ เพื่อให้สามารถเป็นที่ไว้วางใจและเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง กล่าวคือ ภาครัฐต้องปรับตัวและต้องพลิกโฉมเข้าสู่ยุคดิจิทัล ยกกระดับประสิทธิภาพภาครัฐสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องมุ่งเน้นความคล่องตัวเพื่อขับเคลื่อนภารกิจพิเศษ (Agenda-based) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาพลิกโฉมหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 (Government 4.0 หรือ Gov. 4.0) อันเป็นฟันเฟืองและเสาหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกับทิศทางในการบริหารงานของประเทศให้ก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้กลไกการพัฒนาระบบราชการมีการปรับตัวต่อความท้าทายใหม่ ๆ อีกทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ และยังเป็นการยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ในการรับมือกับกระแสโลกที่ผันผวน หรือ VUCA World และพลิกโฉมหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0 ทุกคนต่างมุ่งเป้าไปที่การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนา “ทุนมนุษย์” (Human Capital) จึงเป็นความจำเป็นที่องค์กรการศึกษาจะต้องทบทวนและปรับเปลี่ยน เพื่อสร้างบุคลากรให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น มีความพร้อมสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การปรับตัว ปรับวิธีการทำงานและการเปลี่ยนมุมมองการบริหารองค์กรในรูปแบบใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรการศึกษาในปัจจุบัน ผู้นำองค์กรการศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่รวดเร็วและรุนแรงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน การเสาะแสวงหาวิธีการปรับตัว ปรับวิธีการทำงานเพื่อรับมือกับหลากหลายความท้าทายใหม่ ๆ ที่ถาโถมเข้ามาจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจ ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการค้นหาแนวทางการบริหารจัดการในภาวะวิกฤตที่พลิกผัน จึงวิจัยการนำแนวคิดแบบโคเชนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กลุ่มผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ผันผวน ไม่แน่นอน สลับซับซ้อน และคลุมเครือ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2. เพื่อนำแนวคิดแบบไคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

3. เพื่อประเมินผลการนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณศึกษา กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ครั้งนี้เป็นารวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research: MMR) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ระยะที่ 2 การนำแนวคิดแบบไคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ระยะที่ 3 การประเมินผลการนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากร กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ดำเนินการดังนี้

1.1 การศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) แนวคิดแบบไคเซน 3) การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยการสัมภาษณ์แบบ เพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและข้อมูลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ และบุคลากรกลุ่มอำนวยการ รวมจำนวน 16 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ และบุคลากรกลุ่มอำนวยการ จำนวน 7 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณา

ตัดสินใจจากลักษณะของกลุ่มที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยความรอบรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร แนวคิดแบบโคเซน และสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ตัวแปรตาม คือ กระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มีกรอบการสัมภาษณ์สำคัญ 2 ประเด็น ประกอบด้วย 1) สภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 2) ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 และปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการด้วยตนเอง และบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นสภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 และปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์แต่ละประเด็นจากกรอบการสัมภาษณ์ และสรุปเป็นประเด็น ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 2) ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ระยะที่ 2 การนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

นำผลจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มาวิเคราะห์หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยแนวคิดแบบโคเซน โดยการตรวจสอบตามประเด็นปัญหาการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิม การดำเนินการระยะนี้ใช้กระบวนการระดมความคิด มีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยอธิบายหลักการปรับปรุงงานแบบ ECRS (E – Eliminate : ขจัดสิ่งที่ไม่จำเป็น, C – Combine : หาวิธีการจัดมารวมกัน, R – Rearrange : จัดเรียงใหม่, S – Simplify : การทำให้ง่ายขึ้น) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจในหลักการ แนวคิด ตามเอกสารประกอบการวิจัยและระดมความคิด ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการที่ละประเด็นเพื่อทบทวน ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลการระดมความคิด การทบทวน ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2.3 การบันทึกข้อมูลการระดมความคิด ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทบทวน ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

2.4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการระดมความคิด เพื่อทบทวน ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิด จัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ตามคุณสมบัติและความคิดรวบยอด (Concept) ของแต่ละกลุ่ม แล้วสรุปเป็นประเด็นการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยแนวคิดแบบไคเซน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ และบุคลากรกลุ่มอำนวยการ รวมจำนวน 16 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ และบุคลากรกลุ่มอำนวยการ จำนวน 7 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการระดมความคิด ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาตัดสินใจจากลักษณะของกลุ่มที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เป็นแบบบันทึกข้อมูลการระดมความคิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคนิคโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มีกรอบการบันทึกที่สำคัญ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยเทคนิคโคเซน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลการระดมความคิดของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์แต่ละประเด็นจากการระดมความคิด และสรุปเป็นประเด็นการนำแนวคิดแบบโคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ระยะที่ 3 การประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

เป็นการประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ในสถานการณ์จริงว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ความพึงพอใจ โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 1,298 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรกลุ่มอำนวยการ ที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง จำนวน 16 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำนวน 86 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาตัดสินใจจากลักษณะของกลุ่มที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาศัยความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การประเมินผลการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

ตัวแปรตาม คือ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความพึงพอใจในการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ก่อนนำไปใช้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ มาก

ระดับ 3 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ น้อย

ระดับ 1 หมายความว่า รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ ที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความพึงพอใจในการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ด้วยตนเองและบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและความพึงพอใจในการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณ ได้ใน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ หรือความพึงพอใจ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการ ปฏิบัติหรือความพึงพอใจ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสม หรือมีความเป็นไปได้ในการ ปฏิบัติหรือความพึงพอใจ น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการนำแนวคิดแบบโคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 สรุปผลการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แนวคิดแบบโคเซน การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ พบว่า

1.1 องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของงาน (Quality) 2) ปริมาณงาน (Quantity) 3) เวลาที่ใช้ในงาน (Time) 4) ค่าใช้จ่าย (Cost) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล (Human Efficiency) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงานใน แง่บวก ซึ่งสามารถพิจารณาจากการทำงานของแต่ละบุคคล โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานนั้น ๆ เช่น ความพยายามในการทำงานกับผลลัพธ์ที่ได้จากงานนั้น

1.2 โคเซน เป็นแนวคิดเพื่อการปรับปรุงงาน พัฒนารูปแบบการทำงานเดิมให้ดีขึ้นทีละเล็กละ น้อย โดยลดขั้นตอนการดำเนินงานให้กระชับและไม่ซ้ำซ้อน แนวคิดแบบโคเซน จึงเข้ามาเสริมจุดอ่อนที่เกิดขึ้น คือ เป็นการปรับปรุงเพื่อการรักษาสภาพ และปรับปรุงเพื่อให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องทีละเล็กละน้อย แบบค่อย เป็นค่อยไปตลอดเวลา ผสมผสานไปกับการปรับปรุงแบบนวัตกรรม ซึ่งแตกต่างจากการปรับปรุงงานด้วยการ อาศัยงานวิจัยและพัฒนา (R&D : Research & Development) จะมีลักษณะการคิดแบบใหม่ ๆ การ ดำเนินการแบบใหม่ เป็นการก้าวกระโดดออกจากรูปแบบเดิมโดยอาศัยนวัตกรรม

ECRS เป็นเทคนิคตามแนวคิดแบบโคเซน ที่นำมาใช้ในการค้นหาแนวทางการปรับปรุงการ ทำงานให้ดีขึ้น จากการระดมสมองค้นหาปัญหา โดยการสกัดส่วนที่ไม่จำเป็นออก ด้วยการรวบหรือเรียงลำดับ กระบวนการทำงานใหม่ เพื่อลดระยะเวลาการทำงานลง รวมถึงการปรับกระบวนการทำงานให้เรียบง่าย สะดวกต่อการปฏิบัติ เพื่อลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานลง

1.3 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2560 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มอำนวยการ
 - 2) กลุ่มนโยบายและแผน
 - 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
 - 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล
 - 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
 - 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
 - 9) หน่วยตรวจสอบภายใน
 - 10) กลุ่มกฎหมายและคดี
- 1.4 กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มีอำนาจ

หน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติงานสารบรรณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และยานพาหนะ
- 4) จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร
- 5) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการ ผลงาน และบริการข้อมูลข่าวสาร
- 6) ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษา
- 7) ดำเนินการเลือกตั้งและสรรหากรรมการและอนุกรรมการ
- 8) ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ
- 9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ที่มีใช้งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

- 10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ

ที่ได้รับมอบหมาย

1.5 การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานที่ต้องปฏิบัติเป็นลักษณะงานประจำ และงานที่ต้องปฏิบัติตามแผนงานหรือตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ส่วนปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ได้แก่ ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

2. การนำแนวคิดแบบไคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การนำแนวคิดแบบไคเซนมาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยนำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ มาวิเคราะห์หาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ด้วยการตรวจสอบตามประเด็นปัญหาทางานที่ต้องปฏิบัติ

เป็นลักษณะงานประจำ และงานที่ต้องปฏิบัติตามแผนงานหรือตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา พบว่า สามารถจำแนกการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการบริการ และเมื่อนำเทคนิค ECRS ตามแนวคิดแบบไคเซนมาค้นหาแนวทางการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการตัดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น หรือทำให้ล่าช้า ซ้ำซ้อนกันออกไป เพื่อให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานลดลง การจัดลำดับงานใหม่ให้เหมาะสม ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน หรือสร้างอุปกรณ์ช่วยให้ปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น สามารถทำให้เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงานลดลงได้ร้อยละ 40

3. การประเมินผลกรณำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6

การประเมินผลกรณำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มอำนวยการ หลังจากการนำการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรไปทดลองใช้ โดยสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากรกลุ่มอำนวยการ ที่ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง และผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความพึงพอใจ พบว่า บุคลากรกลุ่มอำนวยการ และผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.28$) ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.10$) ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผลการประเมินระดับมากที่สุด คือ การนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร กลุ่มอำนวยการ ทำให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจในคุณภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X} = 4.88$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ส่วนราชการอื่นภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6 สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ จะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของบุคลากรแล้วหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการสูญเสียลดลง

2. การนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ ควรมีการทำความเข้าใจกับบุคลากรให้เข้าใจหลักการของแนวคิดแบบไคเซน ก่อนการประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำแนวคิดแบบไคเซนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ เอื้ออิทธิร. (2017). “มนุษย์จะสร้างทักษะ-การเรียนรู้ใหม่เพื่อรับมือ ‘ความเปลี่ยนแปลง’ ในอนาคตอย่างไร?” สืบค้นจาก The Standard.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). **พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (29 พฤศจิกายน 2560). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560**. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 295 ง, หน้า 13-18.
- ราชกิจจานุเบกษา. (7 กันยายน 2561). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561**. เล่ม 135 ตอนพิเศษ 216 ง, หน้า 27-28.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็น ระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. กลุ่มพัฒนาระบบบริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Giles, Sunnie. (2018). “How VUCA Is Reshaping The Business Environment, And What It Means For Innovation”. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2563, จาก <https://www.forbes.com>.
- Namprom, Thum. (2019). **VUCA World... ผันผวน ไม่นั่นนอน ชับซ้อนและคลุมเครือ**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563, จาก <https://reder.red/vuga-world-18-12-2019>

ชื่อเรื่อง	การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
ชื่อผู้วิจัย	นางลัดดาวัลย์ งามขจรกุลกิจ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา แนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 149 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น ได้แก่ $PNI_{modified}$ ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 $PNI_{modified}$ โดยรวม มีค่าความจำเป็นเท่ากับ 0.22 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าสถานศึกษาควรประชุมบุคลากรในเรื่องมาตรฐาน และประเด็นพิจารณาว่าด้วยเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ บุคลากรควรร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ มาตรฐานและประเด็นพิจารณาว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานให้ชัดเจนโดยยึดหลักการการมีส่วนร่วมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมรับรู้และเห็นชอบก่อนที่สถานศึกษาจะนำไปปฏิบัติ ควรประกาศมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$)

คำสำคัญ: ประกันคุณภาพ, เครือข่ายความร่วมมือ

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเปรียบเสมือนกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนและผดุงคุณภาพ การจัดการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ได้มาตรฐานตามที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นตั้งกระจกสะท้อนวิธีการกระบวนการบริหารจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนภาคีเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2556 : 21) ที่เห็นว่าสถาบันการศึกษาจะต้องบูรณาการระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาปกติ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) คือ แต่ละองค์กรยึดถือวัฒนธรรมคุณภาพของแต่ละองค์กร โดยจะต้องได้รับ การยอมรับจากคนภายในองค์กรจึงจะประสบความสำเร็จ ซึ่งการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพ คือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร และการจะเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ ตัวชี้วัดและเป้าหมายให้ชัดเจน

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไข และหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ คือ 1) ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School-Based Decision Making) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนเป็นอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การให้ความร่วมมือ (Collaboration) กำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำกับ ดูแล เป็นต้น 3) ใช้การกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ และ 4) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของผู้รับผิดชอบ หลักความรับผิดชอบนี้ถือว่าใครได้รับมอบหมายหน้าที่ใดต้องรับผิดชอบต่องานนั้นให้เกิดผลดีที่สุด และต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน พบว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คนลงมา โดยที่โรงเรียนเหล่านี้ ตั้งอยู่กระจัดกระจายอยู่ในชนบท การเกิดและดำรงอยู่ต้องอาศัยการสนับสนุนจากชุมชนนั้นๆ เป็นหลัก ทั้งยังรองรับนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีปัจจัย ที่จะส่งให้ไปเรียนในโรงเรียนที่มีความพร้อมที่อยู่ใกล้บ้านและเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ และจากการลดลงของจำนวนนักเรียนจึงมีแนวโน้มที่จะถูกยุบรวมเพื่อไปเรียนร่วมกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะคุณภาพ

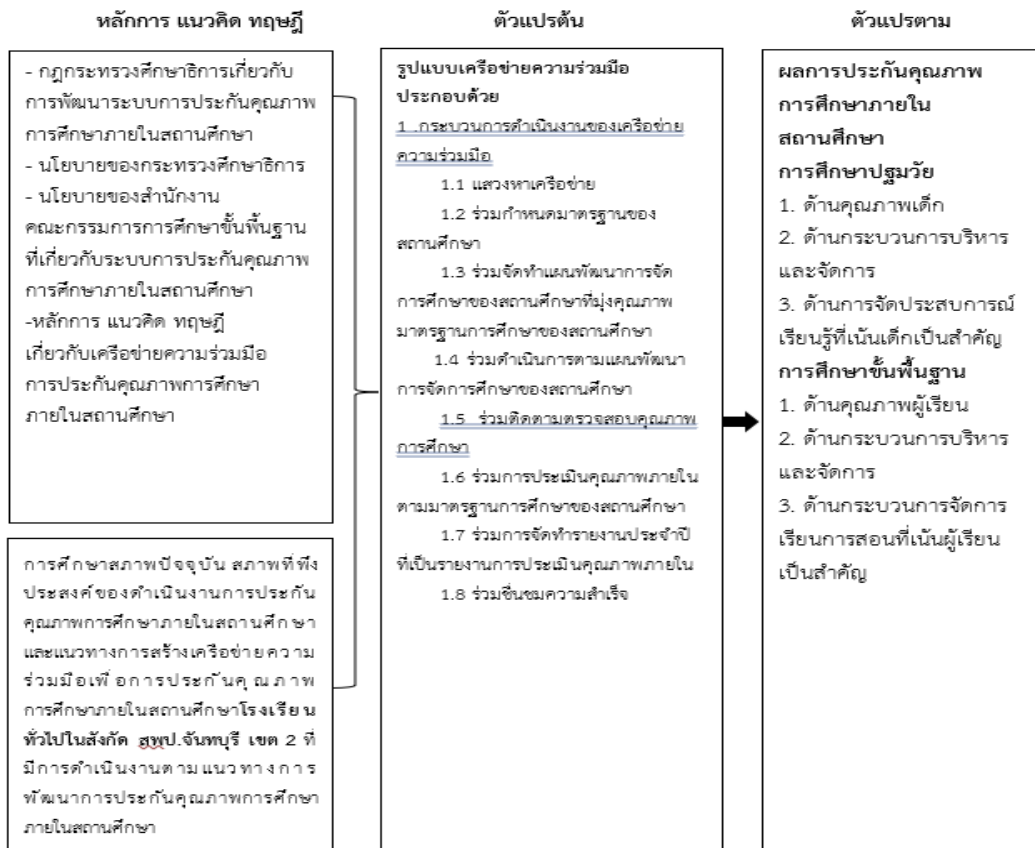
ผู้เรียนไม่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การลดจำนวนโรงเรียนให้น้อยลงน่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาได้

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเสนอแนะให้มียุทธศาสตร์และเงื่อนไขในการดำเนินการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ศูนย์โรงเรียน (School Center) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks) และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือเป็นทางเลือกสำคัญเพื่อการเป็นศูนย์กลาง (Hub) ของชุมชนและศูนย์โรงเรียน (School Center) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป และเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความร่วมมือจะขยายออกไปจากการให้ความร่วมมือทางด้านการศึกษา ไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสมควรจัดกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจ ที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540 : 112)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในปัจจุบันพบปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเช่นเดียวกัน สถานศึกษาในสังกัดประกอบด้วย 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสอยดาว อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอเขาคิชฌกูฏ อำเภอมะขาม อำเภอขลุง และอำเภอแหลมสิงห์ สภาพพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ เช่น ภูเขา น้ำตก ทะเล เกาะแก่ง และพื้นที่ชายขอบ ซึ่งมีโรงเรียนขนาดเล็กกระจายอยู่ในทุกๆ อำเภอ ซึ่งไม่สามารถจะควบรวบตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้ เนื่องจากบางโรงเรียนอยู่ในพื้นที่พิเศษ ห่างไกล และเป็นพื้นที่เกาะ บางโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชนไม่ต้องการควบรวบ ส่งผลให้มีปัญหาในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งนี้ อีกหนึ่งปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญ เนื่องจากการขาดความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแนวทางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งจากผลการศึกษาดำเนินงานตามแนวทางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 , 2565 :

1-11) พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน สังคมซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่างได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว การพัฒนาการศึกษาจึงไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร จากเหตุผลนี้ จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด และนำผลการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พร้อมจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ภายใต้การมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและตรงตามความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 106 โรงเรียน มีประชากรทั้งหมด 181 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 149 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้มาจากกลุ่มประชากร ซึ่งใช้วิธีการสุ่มจากหน่วยสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ที่คล้ายคลึงกัน นำเสนอในรูปแบบคำบรรยายแบบความเรียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พร้อมแบบสอบถาม ส่งไปยังกลุ่มประชากร โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตอบแบบสอบถาม และส่งคืน

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ มาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 และแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบ ความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามในแต่ละฉบับ และนำมาตรวจสอบให้คะแนน
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อใช้ในการแปลความหมายทั้งรายข้อ รายด้าน และโดยรวม การแปลความหมายระดับความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับการดำเนินงานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับการดำเนินงานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับการดำเนินงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับการดำเนินงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด

4. นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยเลือกเฉพาะวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 1) การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence)

- 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความต้องการจำเป็น ได้แก่ PNI_{modified}

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 42.22 และเป็นเพศหญิง จำนวน 87 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.78 ขนาดโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 81.08 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 14.86 และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 4.06 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 103 คน คิดเป็น ร้อยละ 69.59 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.41 และตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการแทน จำนวน 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 50 และเป็นครูวิชาการหรือครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 50

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 3.55$) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.54$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.52$) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.40$)

สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.36$) ด้านที่ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 4.20$) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

($\bar{X} = 4.17$) และด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา($\bar{X} = 4.12$)

ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

PNI_{modified} โดยรวมมีค่าความจำเป็นเท่ากับ 0.22 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นคือ 1. ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.27) 2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.24) 3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (PNI_{modified} = 0.23) 4. ด้านการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา(PNI_{modified} = 0.21) 5. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน (PNI_{modified} = 0.18) และ 6. ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (PNI_{modified} = 0.16)

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้ศึกษาจึงสรุปประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามลำดับ ดังนี้ สถานศึกษาควรประชุมบุคลากรในเรื่องมาตรฐาน และประเด็นพิจารณาว่าด้วยเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้บุคลากรควรร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ มาตรฐานและประเด็นพิจารณาว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานให้ชัดเจนโดยยึดหลักการการมีส่วนร่วม และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมรับรู้และเห็นชอบก่อนที่สถานศึกษาจะนำไปปฏิบัติประกาศมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างชัดเจน สถานศึกษาควรศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น ควรประชุมและร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน คุณภาพความสำเร็จของสถานศึกษา ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีควรสอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมควรเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ควรมีการประชุมสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา ควรมีการรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่อง ควรจัดให้มีการเสนอแนะ และนำผลไปปรับใช้ในการปรับปรุง พัฒนาแก่ผู้รับผิดชอบทุกโครงการ/กิจกรรม บุคลากรทุกฝ่ายควรมีส่วนในการจัดเตรียมข้อมูลเชิงประจักษ์ และเอกสารปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศ สำหรับการประเมินคุณภาพภายในร่วมกัน ควรมีการประชาสัมพันธ์และประกาศการดำเนินงานให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบ การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรใช้เครื่องมือ ติดตาม ตรวจสอบที่หลากหลาย กระบวนการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาควรเป็นไปตามที่

กำหนดและเหมาะสม รายงานสรุปการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียน และสะท้อนความสำเร็จของสถานศึกษา และควรเผยแพร่รายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อสาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลากหลายช่องทาง

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับปฐมวัย ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาของในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับปฐมวัย ระดับปรับปรุงไม่มี ระดับพอใช้ร้อยละ 0.94 ระดับ ดีร้อยละ 62.26 ระดับดีมากร้อยละ 31.13 ระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 5.67

4. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาของในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับประถม ระดับปรับปรุงไม่มี ระดับพอใช้ไม่มี ระดับดีร้อยละ 69.81 ระดับดีมากร้อยละ 16.04 ระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 4.74

5. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับปฐมวัย ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาของในรอบการประเมินที่ผ่านมา ระดับประถม ระดับปรับปรุงไม่มี ระดับพอใช้ไม่มี ระดับดีร้อยละ 79.25 ระดับดีมากร้อยละ 18.87 ระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 1.89

ตอนที่ 3 ผลการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษาความสอดคล้องของเนื้อหาารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้ โดยมีค่าความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.97 จากนั้นผู้วิจัยจึงประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.82$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.81$) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.78$) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.76$) อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านความถูกต้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) เมื่อจำแนกรายข้อเรียงลำดับ พบว่า หลักการ วิธีการ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ สอดคล้องตามหลักการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่

กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ($\bar{X} = 4.84$) ขั้นตอนของรูปแบบฯ สอดคล้องตามหลักการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.83$) เนื้อหาที่มีความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.83$) ข้อมูลที่ได้จากรูปแบบฯ ถูกต้อง ตรงกับการปฏิบัติงานจริง ($\bar{X} = 4.82$) และรูปแบบฯ สอดคล้องและตอบสนองนโยบายของโรงเรียน และหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.81$) อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ

3. การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อจำแนกรายข้อเรียงลำดับ พบว่า เครือข่ายผู้รับผิดชอบ มีความเหมาะสมกับ ประเด็นการพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.81$) วิธีการของรูปแบบฯ ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.78$) ขั้นตอนของรูปแบบฯ เหมาะสมกับการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.78$) เครือข่ายภายในที่กำหนดในรูปแบบฯ มี ความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.77$) และเครือข่ายภายนอกที่กำหนดใน รูปแบบฯ สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.76$) อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ

4. การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) เมื่อจำแนกรายข้อเรียงลำดับ พบว่า ขั้นตอนของรูปแบบฯ ตรงตามสภาพการ ดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาและสามารถปฏิบัติงานจริงได้ ($\bar{X} = 4.84$) แนวทางของรูปแบบฯ มีความเป็นปรนัย ตรงตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.82$) รูปแบบฯ ถือเป็นการดำเนินงานใน หน้าที่ตามปกติ ไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระงาน ($\bar{X} = 4.81$) รูปแบบฯ ที่ใช้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานใน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.80$) และเครือข่ายความ ร่วมมือที่ใช้ในรูปแบบฯ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการดำเนินงานได้พัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ

5. การศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านประโยชน์ของรูปแบบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) เมื่อจำแนกรายข้อเรียงลำดับ พบว่า ทำให้ได้ทราบจุดเด่นและจุดควรพัฒนา ของโรงเรียนที่สามารถนำไปวางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป ($\bar{X} = 4.78$) ทำให้ เป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนและผดุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.77$) ทำให้เกิดความ มั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.76$) ทำให้ เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม และสร้างวัฒนธรรมองค์กรคุณภาพในการพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$) และทำให้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายของ สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.75$) อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรกำหนดนโยบายและสร้างความเข้าใจในการดำเนินการตามรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ของการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1.1 ควรวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). *ศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

กรมอาชีวศึกษา. (2545). *คู่มือการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *แนวคิดและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการพื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาเพื่อประชาชน*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.

_____. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2560). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มารุต พัฒนาผล. (2563). *การประเมินการเรียนรู้ใน New normal*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (2564). *แผนพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561-2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. จันทบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555ก). *คู่มืองานประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้พิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities : Educational and psychological measurement*. 30: 608.

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ชื่อผู้วิจัย ศิริวรรณ ขวัญมุข

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาตัวแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยการการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการระดมสมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาภายในสหวิทยาเขต ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) 2) เพื่อพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 13 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญภายนอก จำนวน 18 คน 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยการจัดตั้งกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 4 กลไก คือ 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา 2) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือระดับภายในสหวิทยาเขต 3) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต และ 4) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) กิจกรรมถอดบทเรียน และ 3) กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ และ 4) เพื่อประเมินผลรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยจัดเวทีระดมความคิดเห็น จำนวน 256 คน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 13 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด จำนวน 243 คน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง (สัดส่วน , คุณสมบัติ และการได้มา , วาระการดำรงตำแหน่ง) และบทบาทหน้าที่ องค์ประกอบที่ 2 ระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ในการขับเคลื่อนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมถอดบทเรียนและ กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา รูปแบบที่ 2 วิธีการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับภายในสหวิทยาเขต รูปแบบที่ 3 วิธีการนิเทศ

ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต และรูปแบบที่ 4
 วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร
 ทางการศึกษา และ ภาวะผู้นำของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือสหวิทยาเขต ผลการทดลองใช้รูปแบบ
 ภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 สุโขทัย พบว่า ผลการจัดตั้งกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการแต่งตั้งคำสั่งกลไกภาคีเครือข่ายความ
 ร่วมมือ 4 กลไก ตามคำสั่ง ที่ 25/2565 สั่ง ณ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 ลงนามโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบไปด้วย 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา
 จำนวน 27 แห่ง ๆ ละ 15 คน 2) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับภายในสหวิทยาเขต
 จำนวน 3 สหวิทยาเขต ๆ ละ 16 คน 3) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต
 จำนวน 3 สหวิทยาเขต ๆ ละ 16 คน และ 4) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
 จำนวน 20 คน และมีการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่เป็นไปตามที่รูปแบบที่กำหนด ผลการสร้างความ
 ตระหนักรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริม
 โดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และกิจกรรมสร้าง
 ความสัมพันธ์ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า องค์คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกลไกภาคี
 เครือข่ายความร่วมมือทั้ง 4 กลไก รับทราบการแต่งตั้ง บทบาทหน้าที่ และการขับเคลื่อนระบบหนุนเสริม
 โดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เป็นไปตามปฏิทิน
 การดำเนินงานที่กำหนดของแต่ละกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และผลการขับเคลื่อนระบบหนุนเสริม
 โดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของกลไกภาคีเครือข่าย
 ความร่วมมือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่าย
 ความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
 ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลลัพธ์ของการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่าย
 ความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
 พบว่า ปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่ง มีการขับเคลื่อนกิจกรรม
 มีความสอดคล้องกับภารกิจเชิงนโยบาย 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ
 และมิติด้านประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการ การจัดกิจกรรมมีความหลากหลายตามบริบทเชิงพื้นที่
 อย่างต่อเนื่อง จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการหรือ
 นวัตกรรม ทั้งด้านบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น การศึกษาดูงาน การจัดนิทรรศการ การจัดเวที
 เสวนา การฝึกอบรม ด้วยรูปแบบ On Site หรือ On Line หรือผสมผสาน ฯลฯ ที่มีความเหมาะสมกับ
 สถานะของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประสบกับโรคอุบัติใหม่ 2) กิจกรรมถอดบทเรียน

วิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เช่น การจัดเวทีเสวนา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา / การประชุมเชิงปฏิบัติการรดมสมอง ระหว่างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ทั้ง 4 กลไก ฯลฯ และ 3) กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ เช่น การจัดงานวันเกียรติยศ มอบโล่รางวัลหรือเกียรติบัตร เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนในสังกัด

คำสำคัญ : ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ การหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต

บทนำ

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นให้กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง และในมาตรา 10 “ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2546)

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นหัวใจของระบบการศึกษาที่รัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีพื้นฐานความรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพเป็นแรงงานระดับกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อประกอบอาชีพเป็นแรงงานระดับสูงต่อไป บุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับความเจริญของสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ดังนั้น การศึกษาจึงมีความสำคัญสูงสุดในการสร้างชาติ โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศ จึงควรจัดรวมกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่สมัครใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; Greenberg & Baron, 1995; อ่างถึงใน พิสิฐ เทพไกรวัล, 2554) แต่ในสภาวะปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่หลายประการ กล่าวคือ ขาดระบบการวางแผนเพื่อจัดบริการให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดระบบความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ เช่น ครูขาดครูเกินไปพร้อมกันและมีปัญหาคุณภาพของโรงเรียนที่แตกต่างกัน หากไม่ร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงก็ยากที่จะสนองตอบเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นก็หมายความว่าความรวมถึงการจัดการศึกษามัธยมศึกษาด้วย

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดระบบการจัดการศึกษารูปแบบที่เรียกว่า “สหวิทยาเขต” เพื่อมุ่งนำมาแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยกำหนดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เป็นเกณฑ์การจัดซึ่งยึดหลักการใช้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาที่มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ใกล้เคียงกันเพื่อให้พื้นที่บริการของสถานศึกษาเป็นพื้นที่เดียวกัน สะดวกในการรับและกระจายนักเรียนไปยังสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเดียวกัน และมีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านการเรียนรู้ของนักเรียนในสหวิทยาเขตให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันและให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาาร่วมกัน ดังนั้น สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงได้นำหลักการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้วยรูปแบบของสหวิทยาเขต ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งดำเนินการในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2541) ที่กล่าวไว้ว่า หลักความร่วมมือเป็นเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาและแหล่งบริการทางการศึกษาในพื้นที่เดียวกัน คือ ต้นความคิดของการจัดการศึกษาแบบ “สหวิทยาเขต” การกำหนดสหวิทยาเขต ก็คือ การกำหนดกรอบขอบเขตบริการทางการศึกษา มีกรอบพื้นที่บริการที่ชัดเจนจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึง

การจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขตของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมาในภาพรวมยังมีปัญหาในด้านความร่วมมือของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต พบว่า 1) สภาพทั่วไป การจัดรวมโรงเรียนเป็นสหวิทยาเขตไม่เหมาะสม เพราะยึดโรงเรียนประจำจังหวัดหรือโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต โดยไม่ได้จัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ ในบางจังหวัดรวมโรงเรียนเป็นสหวิทยาเขต 2-3 โรงเรียน จึงมีคณะกรรมการบริหารสหวิทยาเขตไม่ครบตามจำนวนที่ระเบียบกำหนด ในแต่ละสหวิทยาเขต มีการจัดทำแผนแม่บท/แผนงาน/โครงการ ซึ่งการดำเนินงานจริงไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน เนื่องจากสาเหตุกรณีการจัดแบ่งพื้นที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนอยู่ห่างไกลกัน ไม่สะดวกในการประสานงาน ขาดความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณ จึงไม่ช่วยเหลือกัน การติดตาม ประเมินผลและรายงานผล ในภาพรวมของการดำเนินงานการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขตยังไม่ได้ชัดเจน ผู้บริหารมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนบ่อย ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจนโยบายและแนวคิดในเรื่องนี้น้อย ทำให้ขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง มีการติดตามรายงานผลน้อยมาก 2) ความร่วมมือของบุคลากรด้านวิชาการ ทำได้ยากเนื่องจากสาเหตุโรงเรียนทั่วไปขาดงบประมาณ อยู่แล้วการจะให้ครูไปช่วยสอนโรงเรียนอื่นจึงทำได้ยากเนื่องจากสหวิทยาเขตไม่สามารถจัดเงินค่าตอบแทนหรือสวัสดิการให้ได้ ทุกโรงเรียนขาดอัตรากำลังทำให้การไปช่วยสอนโรงเรียนอื่นทำได้ยาก 3) การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่มีงบประมาณดำเนินการในรูปสหวิทยาเขต ปัจจุบันเป็นภาระของประธานกรรมการบริหารสหวิทยาเขต และโรงเรียนในสหวิทยาเขตเกือบทุกโรงเรียนในชนบทมีความขาดแคลนในด้านทรัพยากรงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ การให้ความช่วยเหลือจึงทำได้ยาก และ 4) ความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนยังมีเจตคติไม่ดีต่อโรงเรียนเกี่ยวกับคุณภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน ยังมีความเชื่อความศรัทธาค่านิยมที่จะส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ดังนั้น ชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมในนามของโรงเรียนมากกว่าในนามของสหวิทยาเขต และสหวิทยาเขตร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนได้น้อยครั้งเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์

ด้านกิจกรรมการดำเนินงานของสหวิทยาเขตให้ชุมชนได้รับทราบน้อยและไม่ทั่วถึง ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนน้อยในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และอื่นๆ จะบริจาคให้แก่โรงเรียนโดยตรงไม่ใช่ในนามสหวิทยาเขตพร้อมกับในปัจจุบันชุมชนได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่สามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือในด้านงบประมาณและอื่นๆ จึงส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การปรับโครงสร้างการบริหารงานการศึกษาในส่วนภูมิภาค โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) เป็นองค์กรกลางในการบริหารการศึกษาในจังหวัด จึงปรับปรุงเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดแนวทางการจัดตั้งเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด ประกอบไปด้วย 1) ในจังหวัดหนึ่ง ๆ ให้มีเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด 1 เครือข่าย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร มี 2 เครือข่าย ตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การประกาศจัดตั้งเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียกชื่อ ให้ใช้ข้อความว่า "เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด..." สำหรับเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัดในกรุงเทพมหานคร ให้ใช้ข้อความว่า "เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มที่..." และให้มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด บทบาทหน้าที่ มีวาระคราวละ 2 ปี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จึงได้นำแนวทางการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต มาดำเนินการจัดรวมกลุ่มสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 27 แห่ง เข้าด้วยกันตามบริบทเชิงพื้นที่ จัดตั้งเป็น 3 สหวิทยาเขต ประกอบไปด้วย สหวิทยาเขตเจ้าราม สหวิทยาเขตศรีสวรรค์ และสหวิทยาเขตพระแม่ย่า มีกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือระดับสหวิทยาเขต และระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ขับเคลื่อนดำเนินงานติดตามจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และการสื่อสาร กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมธำรงรักษาเครือข่าย ที่สอดคล้องกับภารกิจเชิงนโยบาย 4 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านความปลอดภัย 2) มิติด้านโอกาส 3) มิติด้านคุณภาพ และ 4) มิติด้านประสิทธิภาพ จากผลการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น พบว่า ภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยนั้น มีจำนวนกลไกที่ยังขาดความหลากหลายของกลไกขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือและคนในพื้นที่และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาร่วมในทุกกระบวนการ และนอกจากนี้ กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ยังพบปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต ซึ่งถือว่าเป็นฐานพลังขับเคลื่อนสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับขั้นบันได จึงไม่สามารถรักษาเสถียรภาพคุณภาพการศึกษาได้ นั่นก็คือ ขาดกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือในระดับสถานศึกษา วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา กิจกรรมการขับเคลื่อน และจำนวนกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ควรเพิ่มความหลากหลายให้มากขึ้น ที่จะเป็นกลไกเชื่อมโยงการจัดการศึกษาของทุกสหวิทยาเขต

ให้สามารถนำนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ไปสู่การปฏิบัติจนเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาตามบริบทเชิงพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวทางการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต มาพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่มีกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ บทบาทหน้าที่ วิธีการทำงาน และกิจกรรม รูปแบบใหม่และมีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและขับเคลื่อนสถานศึกษาในการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาเขต เพื่อให้เกิดกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือและวิธีการทำงานขับเคลื่อนโดยสหวิทยาเขตตามบริบทเชิงพื้นที่ที่มีมิติใหม่ ที่จะเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมร้อยเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
4. เพื่อประเมินผลรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาตัวแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางการสังเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับองค์ประกอบ และปัจจัยความสำเร็จของภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา ประกอบไปด้วย 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 2) บทบาทหน้าที่ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 3) วิธีการทำงานของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 4) กิจกรรมขับเคลื่อนของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของหัวหน้าหน่วยงาน โดยดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม - สิงหาคม พ.ศ. 2564 ชั้นที่ 1.2 การศึกษาตัวแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยการประชุมระดมสมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 9 คน ในวันที่เสาร์ที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2564 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมเขาหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย และขั้นที่ 1.3 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ในการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตัวแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมการจัดการศึกษา และแบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในสังกัด และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในสังกัด ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) จำนวน 6 แห่ง โดยพิจารณา 4 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 2) บทบาทหน้าที่ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 3) วิธีการทำงานของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 4) กิจกรรมขับเคลื่อนของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 2.1 การยก (ร่าง) รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ องค์ประกอบของ (ร่าง) รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับสถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 13 คน โดยพิจารณาใน 4 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 2) บทบาทหน้าที่ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ 3) การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และ 4) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ที่สอดคล้องกับมิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ และมิติด้านประสิทธิภาพ ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมถอดบทเรียนและกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ ชั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสม (ร่าง) รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

โดยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญภายนอก จำนวน 18 คน โดยพิจารณาใน 2 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบไปด้วย กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือและบทบาทหน้าที่ และ องค์ประกอบที่ 2 ระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบไปด้วย วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาและกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ที่สอดคล้องกับมิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ และมิติด้านประสิทธิภาพ จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมถอดบทเรียน และกิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ คู่มือและแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ในการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ใน 4 รูปแบบ ประกอบไปด้วย รูปแบบที่ 1 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาโดยกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา รูปแบบที่ 2 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา โดยกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับภายในสหวิทยาเขต รูปแบบที่ 3 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา โดยกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต (แบบงูกินหาง) และ รูปแบบที่ 4 นิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาโดยกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยพิจารณาจาก 1. การจัดตั้งกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และบทบาทหน้าที่ 2. การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ที่สอดคล้องกับมิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ และมิติด้านประสิทธิภาพ จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) กิจกรรมถอดบทเรียน และ 3) กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ และ 3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และตัวแทนครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการในสังกัด ที่มีต่อความเหมาะสมของการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาจากการจัดตั้งกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ที่สอดคล้องกับมิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ และมิติด้านประสิทธิภาพ จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. กิจกรรมถอดบทเรียน และ 3. กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ และเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย และ

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คีแกนินเทคก์และตัวแทนครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการในสังกัด ที่มีต่อความเหมาะสมของการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยของกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยของกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยของกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยของกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึง การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยของกลไกขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น และ ตารางการสังเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประชุมระดมความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 13 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา จำนวน 243 คน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย และเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

พิจารณาจาก 1. การประเมินประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การใช้ทรัพยากรและงบประมาณ 2) การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และ 3) การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อย

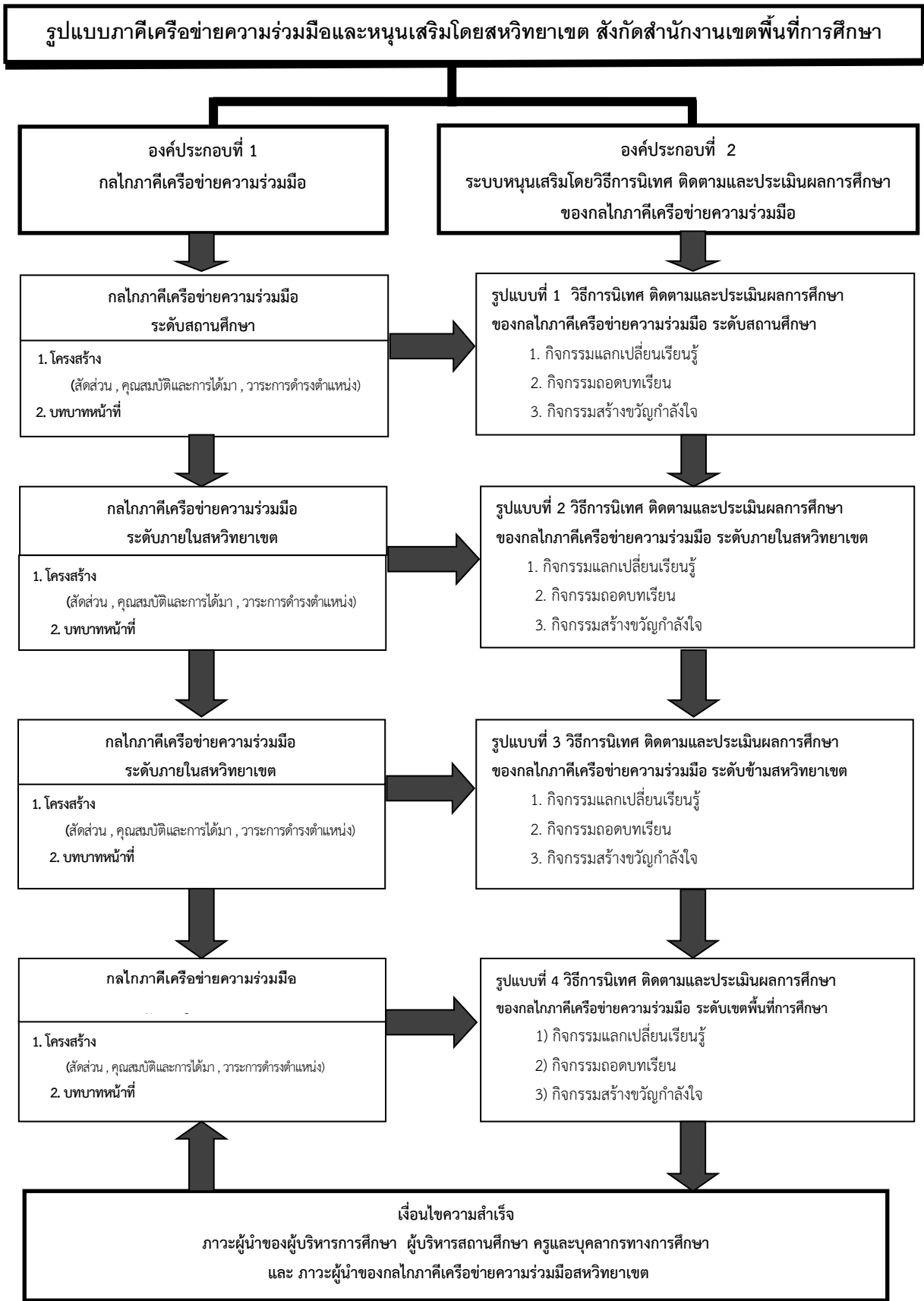
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และ 2. การประเมินผลลัพธ์ พิจารณาจาก การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้ง 4 กลไก ในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสถานศึกษาทุกแห่งที่สอดคล้องกับมิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพ และมิติด้านประสิทธิภาพ จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) กิจกรรมถอดบทเรียน และ 3) กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ โดยการสังเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) จากการรายงานผลการขับเคลื่อนกิจกรรมของสถานศึกษาในสังกัด

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง (สัดส่วน , คุณสมบัติและการได้มา , วาระการดำรงตำแหน่ง) และบทบาทหน้าที่ องค์ประกอบที่ 2 ระบบหนุนเสริมโดยวิธีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ในการขับเคลื่อนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมถอดบทเรียนและกิจกรรม สร้างขวัญกำลังใจ จำนวน 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของ กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา รูปแบบที่ 2 วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับภายในสหวิทยาเขต รูปแบบที่ 3 วิธีการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต และรูปแบบที่ 4 วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร ทางการศึกษา และภาวะผู้นำของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือสหวิทยาเขต ผลการทดลองใช้รูปแบบ ภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุโขทัย พบว่า ผลการจัดตั้งกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการแต่งตั้งคำสั่งกลไกภาคีเครือข่าย ความร่วมมือ 4 กลไก ตามคำสั่ง ที่ 25/2565 สั่ง ณ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2565 ลงนามโดยผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบไปด้วย 1) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับสถานศึกษา จำนวน 27 แห่ง ๆ ละ 15 คน 2) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับภายในสหวิทยา เขต จำนวน 3 สหวิทยาเขต ๆ ละ 16 คน 3) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับข้ามสหวิทยาเขต จำนวน 3 สหวิทยาเขต ๆ ละ 16 คน และ 4) กลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 20 คน และมีการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่เป็นไปตามที่รูปแบบที่กำหนด ผลการสร้าง ความตระหนักและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ การขับเคลื่อนระบบหนุนเสริม โดยวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และกิจกรรมสร้าง ความสัมพันธ์ของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า องค์คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกลไกภาคี เครือข่ายความร่วมมือทั้ง 4 กลไก รับทราบการแต่งตั้ง บทบาทหน้าที่ และการขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดย วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาของกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เป็นไปตามปฏิทินการ ดำเนินงานที่กำหนดของแต่ละกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ และผลการขับเคลื่อนระบบหนุนเสริมโดย วิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของกลไกภาคีเครือข่ายความ ร่วมมือ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประสิทธิภาพของการทดลองใช้รูปแบบภาคี เครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่มีต่อประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบภาคีเครือข่าย ความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวม

มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสภวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา 2 ลำดับ คือ การใช้ทรัพยากรและงบประมาณ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการสื่อสารและความสัมพันธ์ ระหว่างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และผลลัพธ์ของการทดลองใช้รูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสภวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งมีการขับเคลื่อนกิจกรรม มีความสอดคล้องกับภารกิจเชิงนโยบาย 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านความปลอดภัย มิติด้านโอกาส มิติด้านคุณภาพและมิติด้านประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการ การจัดกิจกรรมมีความหลากหลายตามบริบทเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการหรือนวัตกรรม ทั้งด้านบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น การศึกษาดูงาน การจัดนิทรรศการ การจัดเวทีเสวนา การฝึกอบรม ด้วยรูปแบบ On Site หรือ On Line หรือผสมผสาน ฯลฯ ที่มีความเหมาะสมกับสภาวะของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) กิจกรรมถอดบทเรียนวิธีปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เช่น การจัดเวทีเสวนา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมอง ระหว่างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ทั้ง 4 กลไก และ 3) กิจกรรมสร้างขวัญกำลังใจ เช่น การจัดงานวันเกียรติยศ มอบโล่รางวัลหรือเกียรติบัตร เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนในสังกัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดฐานการพัฒนาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเป็นตัวตั้ง (Area-Based Collaborative Research for Development) เพราะเขตพื้นที่การศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงระหว่างระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ไปสู่การปฏิรูปการศึกษาได้อย่างแท้จริง และควรผลักดันให้เป็นยุทธศาสตร์ระดับชาติที่บูรณาการไปกับการปฏิรูประบบการศึกษาอื่น ๆ ของแต่ละพื้นที่ต่อไป

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายและโครงสร้างกลไกภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งประถมและมัธยม และจัดทำแนวทางระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาโดยสหวิทยาเขต ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาของทุกเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 หน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกแห่งในจังหวัด สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนระบบการศึกษาด้านอื่น ๆ ให้มีคุณภาพและเกิดความยั่งยืนในระดับจังหวัด

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขตหรือศูนย์สาระการเรียนรู้หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบภาคีเครือข่ายความร่วมมือและหนุนเสริมโดยสหวิทยาเขต โดยขยายภาคีเครือข่ายในลักษณะพื้นที่จังหวัด เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายจากหลายภาคส่วนในจังหวัด เข้ามาหนุนเสริมและเชื่อมต่อการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้เกิดความยั่งยืน เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล การศึกษานอกระบบ นักข่าว นักสังคมสงเคราะห์ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และองค์กรคณะบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ซัคเซส มีเดีย.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2541). แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ : 2541).

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (19 ธันวาคม 2545). ราชกิจจานุเบกษา. (99 ก). หน้า 7.

พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ชื่อเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม

ชื่อผู้จัดทำ นางสาวบัวพันธ์ ผิวทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ ของโรงเรียนวัดคานหาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และคำถามในการสนทนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหาความคิดรวบยอดจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ความพึงพอใจในงาน ภาวะผู้นำครู ความผูกพันในงาน และการสร้างทีมงาน

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มคะแนนเฉลี่ยสูงกับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยต่ำ มีประเด็นที่แตกต่างกัน ร้อยละ 54.60

3. รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ มีลำดับการดำเนินงาน คือ 1) ภาวะผู้นำครู 2) การสร้างทีมงาน 3) ความพึงพอใจในงาน และ 4) ความผูกพันในงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำครู มีลำดับการดำเนินการ คือ การมุ่งความสำคัญที่นักเรียน การเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการเป็นผู้นำการบริหารจัดการ

3.2 การสร้างทีมงาน มีลำดับการดำเนินการ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย มีขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วม และมีโอกาสเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การสนับสนุนและไว้วางใจกัน การสร้างความสัมพันธ์ภายในทีมงาน และการพัฒนาบุคลากร

3.3 ความพึงพอใจในงาน มีลำดับการดำเนินการ คือ การสร้างความรับผิดชอบ การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง การให้โอกาส การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้การสนับสนุน การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน การได้รับการยกย่อง ชมเชย และยอมรับนับถือ และการสร้างความก้าวหน้า/ความสำเร็จในอาชีพ

3.4 การสร้างความผูกพันในงาน มีลำดับการ คือ ค่านิยมเกี่ยวกับงาน ความทุ่มเทในงาน ความผูกพันในอาชีพ และความผูกพันในองค์กร

คำสำคัญ : รูปแบบ/การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์

บทนำ

โรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัว และพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะแรงกดดันและภาวะคุกคามที่มาจากภายนอกที่กระทบกับโรงเรียนเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา คือการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง ได้แก่ นโยบายและมาตรการใหม่ๆ ของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจมีความแปรผันขึ้นลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม วัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ค่านิยม ปทัสถานของคนในสังคม และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อวิถีคิด วิธีการทำงานของคนในองค์กร ทำให้ทุกองค์กรต้อง

มีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดหรือดำเนินการให้มีประสิทธิผลมากที่สุด แนวคิดในการพัฒนาองค์กรที่มีการปรับตัวดังกล่าวมีหลายรูปแบบ การพัฒนาองค์กรแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาองค์กรรูปแบบหนึ่งที่มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในรอบทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาองค์กรตามแนวคิดนี้เน้นการจัดระบบส่งข้อมูลย้อนกลับ การทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับรู้ เรียนรู้ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติงาน และหาช่องทางในการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน รวมไปถึงการสร้างทีมงาน การเชื่อมโยง การประสานงานระหว่างกัน และที่สำคัญ การกระจายอำนาจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกิดความรู้เป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน ดังนั้นแนวคิดการพัฒนาองค์กรจึงเป็นการปรับปรุงสภาวะปกติขององค์กรโดยใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ใหม่ที่ส่งผลต่อความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติภายในองค์กรให้ดีขึ้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้ทันสมัย และเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพและพฤติกรรมของคนในองค์กร การพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่ได้รับความสนใจและแพร่หลายในทศวรรษที่ผ่านมา ก็คือ การเสริมสร้างอำนาจทรัพยากรมนุษย์ให้กับผู้ทำงานในองค์กร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรให้คล่องตัวและเติบโตขึ้น การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์เป็นวิธีออกแบบปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรแล้วนำไปปฏิบัติ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงองค์กรที่เป็นโรงเรียนเป้าหมายที่ต้องการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนก็คือ ครู เพราะครูต้องเข้าถึงนโยบาย และความต้องการของตรงเรียน เป็นผู้ที่น่าไว้วางใจไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง ครูทุกคนต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ครูมีโอกาสพัฒนาไปสู่ความเป็น “ครูมืออาชีพ” ที่แสดงบทบาททั้งในและนอกโรงเรียน ครูต้องมีความรับผิดชอบสูง มีทักษะการสอนที่ดี มีความยืดหยุ่น ทำงานอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล และเป็นที่ยังหวังของนักเรียน

การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการที่เกิดจากความสามารถของบุคคลที่เรียนรู้อะไร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้รับการส่งเสริมจากผู้อื่นตลอดจนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ส่วนต่างๆ จนเกิดความเข้าใจ มีอิสระในการเลือก และตัดสินใจให้สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่าง ควบคุมจัดการ ตัดสินเรื่องราวหรือสถานการณ์ให้ตนเอง ได้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยใช้ความรู้ความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ พร้อมเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนงานขององค์กร ทั้งยังช่วยเพิ่มระดับความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบร่วมกัน มีการสร้างสรรค์วิธีทำงานใหม่ๆ เพื่อให้บุคลากรพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพงาน ส่งผลให้บุคลากรพึงพอใจในงานและผูกพันต่อองค์กร เกิดความเชื่อมั่นและรู้สึกว่ามีคุณค่าต่อองค์กร

การนำแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์มาใช้แก่ครู จึงมีความสำคัญต่อการทำงาน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์โดยผู้บริหารและครู ผลลัพธ์จากการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ช่วยให้ครูปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการทำงานโดยการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะของบุคลากรในโรงเรียนให้มีความสามารถจัดการกับงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะทำให้บุคลากรรู้สึกมีคุณค่า และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง แนวทางที่ใช้ในการบริหารพัฒนาครูนี้ มุ่งเน้นที่ครูได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ จากผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการบุคลากร ได้แก่ การสนับสนุนแก่ครู การทำให้ครูได้รับโอกาสพัฒนาทักษะ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการบริหาร ปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียน การบริหาร

บุคลากรมีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลเพื่อให้ครูมีขวัญ และกำลังใจในการทำงาน มีความพึงพอใจในงาน และเกิดความผูกพันต่อวิชาชีพครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มคะแนนเฉลี่ยสูงกับกลุ่มคะแนนเฉลี่ยต่ำของโรงเรียนวัดคานหาม
3. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย โดยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม จากการศึกษาสังเคราะห์ หลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ ตามขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย

1. ความพึงพอใจในงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การได้รับการยกย่อง ชมเชยและยอมรับนับถือ 2) การสร้างความก้าวหน้า/ความสำเร็จในอาชีพ 3) การสร้างความรับผิดชอบ 4) การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน 5) การให้การสนับสนุน 6) การให้โอกาส 7) การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง 8) การสร้างความรู้สึกรับคุณค่าในตนเอง และ 9) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ภาวะผู้นำครู มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อครู 2) การเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5) การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ และ 6) การมุ่งความสำคัญที่นักเรียน
3. ความผูกพันในงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ค่านิยมเกี่ยวกับงาน 2) ความทุ่มเทในงาน 3) ความผูกพันในอาชีพ และ 4) ความผูกพันในองค์กร
4. การสร้างทีมงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย 2) มีขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน 4) สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสเป็นผู้นำ 5) การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย 6) การสนับสนุนและไว้วางใจกัน 7) ความสัมพันธ์ภายในทีม และ 8) การพัฒนาบุคลากร

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(CFA) การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม โดยการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อการศึกษาความเหมาะสมในการนำไปสังเคราะห์รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบและเรียงลำดับกลุ่มที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์คะแนนเฉลี่ยสูง และกลุ่มที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์คะแนนเฉลี่ยต่ำ

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และสนทนาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์รูปแบบ ด้วยการสังเคราะห์ข้อดีของกลุ่มคะแนนเฉลี่ยสูง และกลุ่มคะแนนเฉลี่ยต่ำ เข้าสู่รูปแบบเพื่อสร้างรูปแบบที่ได้จากการปฏิบัติ

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัย รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม ผู้วิจัยร่างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามบุคลากรในโรงเรียนวัดคานหามจำนวน 15 คน เพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดจำนวนข้อแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์

เรื่อง	ข้อที่	รวม(ข้อ)
1. ความพึงพอใจในงาน	1-68	68
2. ภาวะผู้นำครู	69-115	47
3. ความผูกพันในงาน	116-162	47
4. การสร้างทีมงาน	163-185	23
รวมทั้งสิ้น		185

เกณฑ์การให้คะแนน

5	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ได้จากการตอบของบุคลากรในโรงเรียนวัดคานหาม มาวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหามกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบบันทึกข้อมูลการสนทนา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของบุคลากรในองค์กร ที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ ตามประเด็นหลัก ดังนี้

1. ความพึงพอใจในงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การได้รับการยกย่อง ชมเชยและยอมรับนับถือ 2) การสร้างความก้าวหน้า/ความสำเร็จในอนาคต 3) การสร้างความรับผิดชอบ 4) การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน 5) การให้การสนับสนุน 6) การให้โอกาส 7) การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง 8) การสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และ 9) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. ภาวะผู้นำครู มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อครู 2) การเป็นแบบอย่างทางการสอน 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5) การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ และ 6) การมุ่งความสำคัญที่นักเรียน

3. ความผูกพันในงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ค่านิยมเกี่ยวกับงาน 2) ความทุ่มเทในงาน 3) ความผูกพันในอาชีพ และ 4) ความผูกพันในองค์กร

4. การสร้างทีมงาน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย 2) มีขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน 4) สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสเป็นผู้นำ 5) การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย 6) การสนับสนุนและไว้วางใจกัน 7) ความสัมพันธ์ภายในทีม และ 8) การพัฒนาบุคลากร

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้สอบถาม เพื่อวิเคราะห์ตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานham โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่

5	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานham ที่สังเคราะห์ขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติขั้นสูง

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสนทนา ซึ่งมีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำเสนอในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานham สามารถจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ 1) การสร้างทีมงาน 2) ภาวะผู้นำครู 3) ความพึงพอใจในงาน และ 4) ความผูกพันในงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ การทำนาย เท่ากับ .99, .98, .95 และ .87 ตามลำดับ แสดงว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานham ต้องดำเนินการตามลำดับขั้น คือ 1) การสร้างทีมงาน 2) ภาวะผู้นำครู 3) ความพึงพอใจในงาน และ 4) ความผูกพันในงาน มีรายละเอียด ดังนี้ ความพึงพอใจในงาน เรียงลำดับการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คือ การสร้างความรับผิดชอบ การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความรู้สึกรักคุณค่าในตนเอง การให้โอกาส การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้สนับสนุน การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน การได้รับการยกย่อง ชมเชยและยอมรับนับถือ และการสร้างความก้าวหน้า/ความสำเร็จในอาชีพ ภาวะผู้นำครู เรียงลำดับการดำเนินการตามตัวชี้วัด คือ การมุ่งความสำคัญที่นักเรียน การเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ การสร้างความผูกพันในงาน เรียงลำดับการดำเนินการตามตัวชี้วัด คือ ค่านิยมเกี่ยวกับงาน

ความทุ่มเทในงาน ความผูกพันในอาชีพ ความผูกพันในองค์กร และการสร้างทีมงาน เรียงลำดับตามตัวชี้วัด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมาย มีขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การสนับสนุนและไว้วางใจกัน การสร้างความสัมพันธ์ภายในทีมงาน และการพัฒนาบุคลากร

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มคณะนเฉลี่ยสูงกับกลุ่มคณะนเฉลี่ยต่ำของโรงเรียนวัดคานหามมีความแตกต่างกัน

3. รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนวัดคานหาม มีลำดับการดำเนินการ คือ 1) ภาวะผู้นำครู 2) การสร้างทีมงาน 3) ความพึงพอใจในงาน และ 4) ความผูกพันในงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำครู มีลำดับการดำเนินการ คือ การมุ่งความสำคัญที่นักเรียน การเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการเป็นผู้นำการบริหารจัดการ

3.2 การสร้างทีมงาน มีลำดับการดำเนินการ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมาย มีขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน สมาชิกมีส่วนร่วมและมีโอกาสเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผย การสนับสนุนและไว้วางใจกัน การสร้างความสัมพันธ์ภายในทีมงาน และการพัฒนาบุคลากร

3.3 ความพึงพอใจในงาน มีลำดับการดำเนินการ คือ การสร้างความรับผิดชอบ การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความรู้สึกรักคุณค่าในตนเอง การให้โอกาส การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้สนับสนุน การให้ความเป็นอิสระในการทำงาน การได้รับการยกย่อง ชมเชยและยอมรับนับถือ และการสร้างความก้าวหน้า/ความสำเร็จในอาชีพ

3.4 ความผูกพันในงาน มีลำดับการดำเนินการ คือ ค่านิยมเกี่ยวกับงาน ความทุ่มเทในงาน ความผูกพันในอาชีพ และความผูกพันในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและนำไปใช้ในโรงเรียนอย่างจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้การบริหารโรงเรียน การบริหารวิชาการ และการบริหารงานบุคคลประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. การนำไปใช้รูปแบบในโรงเรียน ผู้บริหารต้องเตรียมความพร้อมครู ครูต้องเตรียมตนเองด้วยการสร้างความตระหนักในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น พัฒนาตนเองให้เพียงพอที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ เช่น การอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นและทันสมัย มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันทั้งในและนอกโรงเรียน

3. การนำรูปแบบไปใช้ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรประกอบสำคัญต่อไปนี้

3.1 การสร้างทีมงาน เพราะจะทำให้ครูเข้าใจในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน

3.2 ภาวะผู้นำครู เพราะจะทำให้ครูมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเอง และเพื่อนครู สร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นภายในสถานศึกษา

3.3 ความพึงพอใจในการทำงาน เพราะจะทำให้ครูกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3.4 ความผูกพันในงาน เพราะครูจะตั้งใจทุ่มเทร่างกาย พลังใจให้กับการทำงานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ รู้สีกว่างานที่ทำมีความท้าทาย ครูจะพัฒนาตนเอง นำเอาพรสวรรค์ในตัวเองมาใช้ในการทำงานที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ หาวิธีการใหม่ๆ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ในความเห็นผู้บริหารและครู พบว่า ยังมีตัวแปรที่สำคัญบางตัวแปร เช่น บรรยากาศองค์กร วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างการบริหาร เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียน ดังนั้น จึงควรทำวิจัยโดยขยายตัวแปรที่มีผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา

2. ควรทำวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียน ด้วยเทคนิควิจัยเชิงคุณภาพโดยการสร้างทฤษฎีฐานรากให้ได้ข้อมูลเชิงลึกใช้เป็นแนวทางพัฒนาครู พัฒนางาน ให้สอดคล้องกับบริบท และสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา

3. ควรทำวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียน ด้วยเทคนิควิจัยแบบผสม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาครู พัฒนางาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ตรงกับบริบทและขนาดของสถานศึกษามากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- เกศรา รักชาติ. (2556). **Employee Engagement** สายใยในองค์กร. สืบค้น 7 เมษายน 2566.
<https://www.bangkokbizweek.com>.
- กฤติยา วงศ์ก้อม. (2560). **รูปแบบการพัฒนาครูด้านการประเมินการเรียนรู้ตามแนวคิดการประเมินแบบเสริมสร้างพลังอำนาจที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. สืบค้น 7 เมษายน 2566. <https://www.cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/3291/Krittiya.pdf>.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2560). **ทฤษฎีระบบการพัฒนที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: แอล.ที. เพรส.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. (2556). **การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2558). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิตินา แชมณี. (2557). **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีมและการจัดการเรียนการสอนเป็นทีม สำหรับนักศึกษาพยาบาล**. คุษณินิพนธ์การศึกษาคุษณิบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธรรวรรณ พลหาญ. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชื่อเรื่อง	การศึกษารูปแบบระบบเรียนรู้ โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก)
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวปราณี เข้มทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาารูปแบบระบบเรียนรู้ โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) ศึกษาประสิทธิภาพกระบวนการของระบบเรียนรู้ เปรียบเทียบประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครู และศึกษาร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป หลังการใช้ระบบเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ได้แก่ ครูจำนวน 10 คนและนักเรียนจำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบวัดประสิทธิภาพกระบวนการของระบบเรียนรู้ 2) แบบวัดประสิทธิผล ก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ 3) แบบบันทึกคะแนนเก็บของนักเรียน 4) แบบบันทึกข้อมูลการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR) และกระบวนการ PLC สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test) ค่าความ ต้องการจำเป็น ได้แก่ PNI_{modified}

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกระบวนการของระบบเรียนรู้ โดยรวมผ่านเกณฑ์ การประเมินร้อยละ 96.43 2) ประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครู ก่อนการใช้ระบบเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยทั้งหมด และหลังการใช้ระบบเรียนรู้อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนใช้ระบบเรียนรู้ เท่ากับ 1.26 และหลังใช้ระบบเรียนรู้เท่ากับ 2.85 และประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครู ก่อนการใช้ระบบเรียนรู้และหลังการใช้ระบบเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป หลังการใช้ระบบเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.12 ค่าความจำเป็นต้องการ PNI_{modified} โดยรวมมีค่าความจำเป็นเท่ากับ 0.20

คำสำคัญ: ระบบเรียนรู้, TOPSTAR

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการหรือระบบการศึกษาของไทยเปรียบเสมือนโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งผลิตมนุษย์หรือคนไทยออกมาเพื่อสร้างความเจริญ ดังนั้นกระทรวงนี้จึงมีความสำคัญมากเป็นกระทรวงที่ต้องสร้างบุคลากรหรือมนุษย์ที่เป็นต้นแบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องดำเนินการก็คือ การเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน การสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพ คุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ฐานความรู้ และทำให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น เพื่อสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2504 ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้นพอกเหมาะสมทุกๆด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถดำรงรักษาความเจริญ มั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด”(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 17)

สังคมไทยในปัจจุบันมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมนุษย์ไม่สามารถเผชิญกับความซับซ้อนและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ซึ่งเกิดภาวะวิกฤต เช่นไม่สามารถแก้ปัญหา ความยากจน การไม่มีงานทำ ความเครียด ความรุนแรง ปัญหาเสพติดปัญหาโรคเอดส์ อุบัติเหตุ ความขัดแย้ง อาชญากรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ จึงไม่สามารถจัดระบบชีวิตและสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ การเรียนโดยการท่องหนังสือหรือเอาวิชาเป็นตัวตั้งไม่สามารถทำให้มนุษย์เผชิญและแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะโลกแห่งวิชาการกับโลกแห่งความเป็นจริงต่างกัน การเรียนโดยเอาวิชาการเป็นตัวตั้งทำให้แยกตัวออกจากความเป็นจริงของชีวิตและสังคมที่ซับซ้อนและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ประเวศ วะสี, 2540 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : ก) การจัดการศึกษาจึงต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีภารกิจในการศึกษาอบรมแก่เด็ก เยาวชนและบุคคลทั่วไปของสังคมหรือชุมชนที่มาขอรับบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือเพื่อพัฒนาเด็กนักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จะเห็นได้ว่าภารกิจของสถานศึกษานั้น มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับของชุมชนการที่จะพัฒนาคนไทยให้มีคุณลักษณะที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังกล่าวจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้อยู่

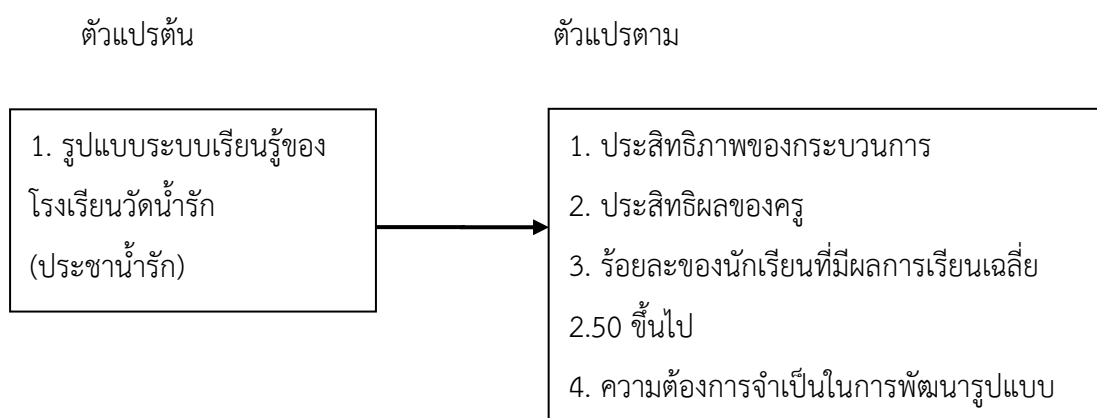
ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนของการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22, 23 และ 24 (12 -13) กล่าวไว้โดยสรุปดังนี้ 1) การยึดหลักการที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด 2) การเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการ 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) มีลักษณะที่ยึดตามแนวการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักทั้ง 17 ด้าน หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษาชุมชนและท้องถิ่น ให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพได้มาตรฐานและมีคุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอกให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ จัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ประกอบไปด้วย การวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน เทียบประสิทธิภาพด้านการสอน จำแนกได้ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพด้านการสอน 0 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.63 2) ประสิทธิภาพด้านการสอน 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.27 3) ประสิทธิภาพด้านการสอน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.10 จากตัวเลขดังกล่าว ทำให้ทราบได้ว่าประสิทธิภาพสอนจำแนกได้หลากหลาย ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการสอน ทำให้ทราบว่าลักษณะการสอนไม่ว่าจะเป็นด้านการเตรียมตัวสอน ด้านการวัดผลประเมินผลผู้เรียน ยังต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นระบบที่มีคุณภาพ โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ดังนั้นเพื่อให้อุทิศทุกคนของโรงเรียน ตระหนักในความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกส่วนทุกระบบ จึงดำเนินการพัฒนาระบบเรียนรู้ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้และคุณภาพโรงเรียน ให้โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลต่อ

นักเรียนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยมีการชี้แจง สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน และร่วมมือกันออกแบบระบบการทำงานเพื่อถือเป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาร่วมกัน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยทำในลักษณะระบบเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เข้ามามีส่วนร่วมโดยคาดหวังว่าผลการพัฒนาระบบเรียนรู้โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) จะเป็นประโยชน์สำหรับการบริหารงานภายในและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงคุณภาพ นั่นคือความเป็นเลิศของนักเรียนอย่างสูงสุด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อวัดประสิทธิภาพของกระบวนการของระบบเรียนรู้โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครู โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565
3. เพื่อศึกษาร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป หลังการใช้ระบบเรียนรู้ ปีการศึกษา 2565
4. เพื่อศึกษารูปแบบระบบเรียนรู้ของโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก)

วิธีดำเนินการวิจัย

- ประชากรได้แก่** ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมประชากรทั้งสิ้น 10 คน
- การศึกษารูปแบบระบบเรียนรู้ของโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้
- ระยะที่ 1 อบรมให้ความรู้

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการระบบคุณภาพ (ToPSTAR) ให้กับครู ทุกคนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และประชุมจัดทำคู่มือระบบหลัก ได้แก่

ระบบเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบกิจกรรมนักเรียน โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน

1.2 เขียนโครงการในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการระบบคุณภาพ (ToPSTAR)

1.3 จัดหาวิทยากร

1.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการระบบคุณภาพ (ToPSTAR) ให้กับครูทุกคนเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบคุณภาพ

1.5 ร่วมกันวางโครงสร้างระบบหลัก ได้แก่ ระบบเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และระบบกิจกรรมนักเรียน

2. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในการดำเนินงานตามระบบคุณภาพ (ToPSTAR) มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน

2.2 เขียนโครงการในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC)

2.3 จัดหาวิทยากร

2.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ให้กับครูทุกคนเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ

3. ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบคุณภาพ

3.1 ประชุมเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน

3.2 เขียนโครงการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ

3.3 เดินทางไปศึกษาดูงาน

3.4 ภายหลังจากการศึกษาดูงาน คณะทำงานร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

4. จัดทำรูปแบบระบบเรียนรู้ของโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก)

ระยะที่ 2 การดำเนินการระบบ

1. ครูร่วมกันระบุเป้าหมายระบบเรียนรู้ โดยเรียงลำดับขั้นตอนของระบบ ความสำคัญเป้าหมายหลักและเป้าหมายรองของระบบ

2. ครูร่วมกันวางแผนออกแบบระบบเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ร่วมกันวางแผนระบบเรียนรู้และจัดทำระบบเรียนรู้ ประชุมกลุ่มย่อย ผู้รับผิดชอบระบบเพื่อจัดทำคู่มือระบบเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำคู่มือระบบเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ระเบียบปฏิบัติการของระบบเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดประสงค์ ขอบข่ายของระบบ นิยามศัพท์ บทบาทของผู้รับผิดชอบ รายละเอียดของการปฏิบัติงานของระบบเรียนรู้ ประกอบด้วย Flowchart แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานระบบเรียนรู้ และตารางการออกแบบระบบคุณภาพการศึกษาระบบเรียนรู้บันทึกมาตรฐานระบบเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยแบบบันทึกที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานของระบบเรียนรู้

2.2 นำระบบเรียนรู้ ไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

3. ครูที่รับผิดชอบร่วมกันตรวจสอบระบบคุณภาพ และกระบวนการของระบบเรียนรู้
4. ครูที่รับผิดชอบร่วมกันปรับปรุงระบบเรียนรู้
5. ครูร่วมกันศึกษาระบบเรียนรู้และนำไปทดลองใช้ใหม่อีกครั้งในภาคเรียนที่ 1

ปีการศึกษา 2565 โดยมีการประชุมชี้แจงการใช้ระบบเรียนรู้ แจกคู่มือระบบเรียนรู้ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการดำเนินงานตามคู่มือระบบเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นการดำเนินการอย่างระบบตามที่วางแผนการดำเนินการไว้

6. ครูร่วมกันสะท้อนผลการทำงานและพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมของระบบเรียนรู้ด้านกระบวนการ เพื่อปรับปรุง พัฒนา ในส่วนของกระบวนการดำเนินงานของระบบเรียนรู้ ให้เป็นระบบมากขึ้น และเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง

7. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกผลการพัฒนาระบบเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ทั้งในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบบันทึกผล และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการประชุมเพื่อสะท้อนผลการทำงานและพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมของระบบเรียนรู้ด้านกระบวนการ รวมถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการดำเนินการระบบเรียนรู้ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้

8. วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้เก็บรวบรวมไว้
9. แปลผลข้อมูลสรุปเป็นตารางประกอบการบรรยาย
10. สรุปผล อภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการพัฒนาระบบเรียนรู้ของโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 ตามแบบบันทึกคุณภาพในระบบเรียนรู้
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดประสิทธิภาพของกระบวนการของระบบเรียนรู้ โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก)
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดประสิทธิผล ก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครู โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก)
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกคะแนนเก็บและคะแนนสอบกลางภาคของนักเรียน โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565
5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (PLC)
6. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลผลการศึกษารูปแบบระบบเรียนรู้ของโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพของกระบวนการของระบบเรียนรู้โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยการทดสอบค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผล ก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยการทดสอบค่าที (t-test)
3. วิเคราะห์ข้อมูลร้อยละของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยการทดสอบค่าร้อยละ
- 4.วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ PNI_{modified}

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าความถี่ (f)
2. ค่าร้อยละ (%)
3. ค่าเฉลี่ย (μ)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. ค่าร้อยละ (%)
2. การทดสอบค่าที (t-test)
3. ความต้องการจำเป็น PNI_{modified}

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการพัฒนาระบบเรียนรู้ โรงเรียนวัดน้ำรัก (ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกระบวนการของระบบเรียนรู้โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 96.43 จำแนกเป็น ครูผ่านการประเมินร้อยละ 100 นักเรียนผ่านการประเมิน ร้อยละ 92.86 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 100 ยกเว้นด้านการประเมินผลรายหน่วยและประมวลผลการเรียน นักเรียนผ่านการวัดประเมินผล ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 92.86 และไม่ผ่านการประเมินร้อยละ 7.14
2. ประสิทธิภาพก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยรวมและรายด้าน ก่อนการใช้ระบบเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยทั้งหมด และหลังการใช้ระบบเรียนรู้อยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนใช้ระบบเรียนรู้เท่ากับ 1.26 และ ค่าเฉลี่ยหลังใช้ระบบเรียนรู้เท่ากับ 2.85 และประสิทธิภาพก่อนและหลังการใช้ระบบเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 โดยรวมและรายด้านทุกด้านก่อนการใช้ระบบเรียนรู้และหลังการใช้ระบบเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป หลังการใช้ระบบเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.12

4. ค่าความจำเป็นต้องการ PNI modified โดยรวมมีค่าความจำเป็นเท่ากับ 0.20

5. การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (PLC) เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบเรียนรู้โรงเรียนวัดน้ำรัก(ประชาน้ำรัก) ปีการศึกษา 2565 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการดำเนินการระบบเรียนรู้

1. แบบบันทึกข้อมูล / แบบประเมินบางส่วนยังต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และเหมาะสมกับบริบทมากขึ้นแนวทางแก้ไขคือในระหว่างการทำงานการดำเนินการของระบบเรียนรู้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาแบบบันทึกข้อมูล แบบประเมินต่าง ๆ ให้เกิดความเหมาะสมกับนักเรียนหรือบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. การกำหนดการส่งงานโดยครูปฏิบัติได้ตามกำหนดการที่วางไว้ แต่ยังไม่มีการกำหนดการส่งงานคืน จึงทำให้เกิดปัญหาในส่วนข้อความต่อเนื่องในการทำงาน แนวทางแก้ไขคือควรมีการกำหนดการส่งงานคืน เพื่อให้การทำงานของครูมีความต่อเนื่องและมีการกำหนดส่งแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนเปิดภาคเรียน

3. แนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่ไม่ได้ดำเนินการตามระบบ หรืออาจมีความบกพร่องบางส่วน จะต้องมีการทบทวนหรือหลักการดำเนินการเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการปฏิบัติงานและเป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งองค์กรในภาพรวม

4. การดำเนินการสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ แต่ในเชิงคุณภาพยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาในเชิงลึกให้มากขึ้น ต้องลงสู่ผู้เรียนและนำข้อมูลจากผู้เรียนมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบ/วิธีการ/กระบวนการให้เป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยแท้จริง

5. กิจกรรมของโรงเรียนบางกิจกรรมไม่ได้ดำเนินการตามกำหนดการที่วางไว้ หรือมีกิจกรรมจากภายนอก ทำให้ส่งผลกระทบต่อเวลาในการดำเนินการของระบบ แนวทางการแก้ไขคือ การวางแผนงานหรือกำหนดการต่าง ๆ ต้องมีความยืดหยุ่นให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ และในขณะเดียวกันอาจต้องวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้รัดกุมและควบคุมให้เป็นไปตามกำหนดการมากขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดทำแบบบันทึกระบบเรียนรู้ควรมีการปรับอย่างต่อเนื่องในทุกปีการศึกษาเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. การวางแผนงานหรือกำหนดการต่าง ๆ ต้องมีความยืดหยุ่นให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบระบบคุณภาพ ระบบอื่น ๆ เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบกิจกรรมนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เอกสารประกอบการพัฒนา หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กิติ ตยัคคานนท์. (2549). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : บรรณากิจการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2549). *การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขวัญใจ อึ้งตระกูล และคณะ. (2550). *การจัดการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2552). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- จิราภา วิชาชาญ. (2550). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเขตภูมิภาคตะวันตก*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จำนงค์ ศิลารินทร์. (2550). *สภาพและปัญหาการสร้างทีมงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จำเริญ จิตรหลัง. (2551). *การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการแบบ TopSTAR เพื่อการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านวังเจริญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตรังเขต 1*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). *กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการเรียน*. กรุงเทพฯ : วี. ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2550). *ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์
- นิพนธ์ ศศิธร. (2549). *การจัดระเบียบองค์การและอนาคต*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- นิภารัตน์ ป้อสีลา. (2550). *วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2550). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- บุษรา เชนอำนาจ. (2551). *การบริหารจัดการโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรส.
- ปัญญา แก้วกัญ. (2552). *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ภิญโญ สาธร. (2550). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2550). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี
ชื่อผู้วิจัย	พงษ์คนัย เดชเดชาโชติ

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี (สพม.ราชบุรี) สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี 2) เพื่อศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี และ 3) เพื่อพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี และ 4) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี เพื่อปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี จำนวน 97 คน (2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 78 คน (3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) คัดเลือกผู้แทนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 7 คน การยกร่างวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายและ/หรือหัวหน้ากลุ่มสาระ โรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี จำนวน 5 คน และ (4) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประเมิน 4 ประเด็นหลัก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบตรวจสอบรายการ

(Checklist) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบฟอร์มการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis Form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) และใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ได้ทุกคน 2) การศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี พบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.24, S.D = .69) ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.20, S.D = .64) และด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.19, S.D = .66) ตามลำดับ 3) วิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PIEM) ดังนี้ (1) การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการ โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และเทคโนโลยี (2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) ประกอบด้วย แผนงาน โครงการ กิจกรรม บทบาทหน้าที่ การแก้ไขปัญหาและการป้องกันความเสี่ยง และการสื่อสาร (3) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) ประกอบด้วย การติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ การเทียบเคียง (Benchmarking) ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการนำผลสะท้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไข และ (4) การเสริมสร้างแรงจูงใจ (Motivating) ประกอบด้วย การให้รางวัล การยกย่องชมเชย การเลื่อนเงินเดือน 4) วิธีในการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ภาพรวมรายด้านหลังการปรับปรุง ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.34, S.D = .67) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.40, S.D = .73) ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.29, S.D = .69) และผลการประเมิน พบว่า ด้านความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) ในภาพรวมมีความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.47, S.D.=0.54) ด้านความเหมาะสม (propriety standards) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.68, S.D.=0.56) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.76, S.D.=0.67) และด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ในภาพรวมมีการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.52, S.D.=0.59)

คำสำคัญ การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การบริหารงานวิชาการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

บทนำ

เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การบริหารองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจากองค์กรต่าง ๆ ต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกไร้พรมแดน ด้วยระบบเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารส่งผลให้ประชาคมโลก สามารถเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้องค์กรในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าวผู้บริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจึงจำเป็นต้องแสดงหารูปแบบ หรือเทคนิคองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในการจัดการ (วรัชยา ศิริวัฒน์, 2561) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในฐานะหน่วยราชการที่มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการไทยเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขของประชาชน จึงได้นำแนวคิดการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) ซึ่งเป็นหลักการในการบริหารที่จะช่วยทำให้องค์กรมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อไปสู่ทิศทางที่ต้องการรวมทั้งมีการติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจนมาใช้ (บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธุ์, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางการศึกษา นอกจากนั้น ในมาตรา 22 ยังระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนวัตกรรมใหม่ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องทราบคือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยที่ PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ โดยรวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้ หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้

จากที่ได้กล่าวข้างต้น จึงได้มีการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี โดยกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี ประกอบด้วย กลยุทธ์หลักที่ 1 การส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของนักเรียน

ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) กลยุทธ์รองที่ 1.1 ส่งเสริมความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่แก่นักเรียน กลยุทธ์รองที่ 1.2 ส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน กลยุทธ์รองที่ 1.3 ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน กลยุทธ์รองที่ 1.4 ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตของนักเรียน กลยุทธ์รองที่ 1.5 ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลยุทธ์รองที่ 2.1 ส่งเสริมการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน กลยุทธ์รองที่ 2.2 ส่งเสริมความรักความเป็นไทยของนักเรียน กลยุทธ์รองที่ 2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ กลยุทธ์รองที่ 2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มุ่งมั่นในการทำงาน กลยุทธ์รองที่ 2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต กลยุทธ์รองที่ 2.6 ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย กลยุทธ์รองที่ 2.7 ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ กลยุทธ์รองที่ 2.8 ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวได้ผ่านการศึกษา วิจัย และการทดลองใช้แล้วพบว่ามีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ความเชื่อที่ว่า “แผนที่ดีมีชัยไปกว่าครึ่ง” แสดงถึงความสำคัญของการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดีจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้ อย่างไรก็ตามความสำเร็จย่อมขึ้นอยู่กับการนำไปปฏิบัติได้จริง แม้แผนจะดีเพียงใด แต่ไม่ถูกนำไปปฏิบัติก็จะเกิดความสำเร็จได้ยาก แนวคิดที่เป็นกรอบในการทำแผนและนำแผนไปดำเนินงานอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสำคัญในการบูรณาการองค์ประกอบทางยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติมีอยู่ 5 ประการ ดังนี้ (Kaplan & Norton., The office of strategy management, 2005) 1) แปลงยุทธศาสตร์ให้อยู่ในรูปของการปฏิบัติ 2) จัดระเบียบและแบบแผนของยุทธศาสตร์องค์กร 3) ทำให้ยุทธศาสตร์เป็นงานประจำวันของทุกคน 4) ทำให้ยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และ 5) โยกย้ายสับเปลี่ยนโดยอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาองค์กรให้มีรูปแบบการบริหารยุทธศาสตร์แบบบูรณาการจะดีและเหมาะสมกับองค์กร เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการด้านยุทธศาสตร์ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการป้องกันปัญหาการสร้างทางเลือกที่เป็นประโยชน์มีการตัดสินใจที่ดี ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจแนวทางการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ลดช่องว่างและความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพิ่มการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารตั้งแต่การวางแผนยุทธศาสตร์การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล ตลอดจนการเสริมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารยุทธศาสตร์ที่ช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่ง Kaplan and Norton (2005) สรุปได้ว่าการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จนั้น จะต้องใช้เวลาและความสามารถมากกว่าการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างมีคุณภาพ จึงมีข้อเสนอให้ยุทธศาสตร์เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารและกระบวนการปฏิบัติงาน

โรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพขององค์กรในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติราชการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนนำไปใช้ในการยกระดับการปฏิบัติงานและใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างมี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเห็นควรให้มีการนำกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน (PLC) สู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ปรับใช้วิธีการตามบริบทที่เหมาะสมกับโรงเรียน จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี
3. เพื่อพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี
4. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี เพื่อปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี ขั้นที่ 2 นำประเด็นกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี มาจัดทำแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีลักษณะมาตรฐานค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) คือ เข้าใจ ไม่เข้าใจ

และไม่แน่ใจ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี จำนวน 97 คนกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551 , หน้า 132 – 133) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยการศึกษาวิธีการตามแนวคิด PIE Model (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2000) โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ประชากร คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี จำนวน 97 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551 , หน้า 132 – 133) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ตอนที่ 3 การพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยการนำผลที่ได้จากตอนที่ 2 มาดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี เพื่อให้เกิดการปรับใช้ที่เหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียน เหมาะสมกับวิธีการทำงาน วัฒนธรรมการทำงานของครู และผู้เรียน สอดรับกับทิศทางการบริหารจัดการของโรงเรียนในภาพรวม โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ผลการศึกษาศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี

กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อร่วมกันสังเคราะห์ผลการศึกษาวិธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยการคัดเลือกผู้แทนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยการใช้วิธีประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายและ/หรือหัวหน้ากลุ่มสาระ โรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม. ราชบุรี โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 4 การทดลองใช้และประเมินผลวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี เพื่อปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 จัดทำเอกสารร่างวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี และจัดส่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตามตอนที่ 1-2 ได้ศึกษาล่วงหน้าและทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 2 เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทดลองนำร่างวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี หลังจากนั้น จึงดำเนินการศึกษาว่ามีความครบถ้วน สมบูรณ์ ถูกต้อง และนำสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงหรือไม่ โดยใช้วิธีการเดียวกันตอนที่ 2 คือ การศึกษาวิธีการตามแนวคิด PIE Model (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2000) และเปรียบเทียบผลที่ได้ก่อนพัฒนาและหลังพัฒนาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ว่ามีการนำสู่การปฏิบัติได้เหมาะสมมากขึ้นหรือไม่ โดยประชากร คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี จำนวน 97 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551 , หน้า 132 – 133) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมิน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) ความเหมาะสม (propriety standards) ความเป็นไปได้ (feasibility standards) และความเป็นประโยชน์ (utility standards) โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถขับเคลื่อนการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ได้ทุกคน

2. การศึกษาวิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียน สายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี พบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.24, S.D = .69) ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.20, S.D = .64) และด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.19, S.D = .66) ตามลำดับ

3. วิธีการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติตามบริบทของโรงเรียน สายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PIEM) ดังนี้ (1) การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการ โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และเทคโนโลยี (2) การนำ กลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) ประกอบด้วย แผนงาน โครงการ กิจกรรม บทบาทหน้าที่ การแก้ไขปัญหา และการป้องกันความเสี่ยง และการสื่อสาร (3) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) ประกอบด้วย การติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ การเทียบเคียง (Benchmarking) ความโปร่งใสตรวจสอบได้ และการนำ ผลสะท้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไข และ (4) การเสริมสร้างแรงจูงใจ (Motivating) ประกอบด้วย การให้รางวัล การยกย่องชมเชย การเลื่อนเงินเดือน

4. วิธีในการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด สพม.ราชบุรี สู่การปฏิบัติในโรงเรียนสายธรรมจันทร์ สังกัด สพม.ราชบุรี ภาพรวมรายด้านหลังการปรับปรุง ด้านการวางแผน (Planning) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.34, S.D = .67) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.40, S.D = .73) ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.29, S.D = .69) และผลการ ประเมิน พบว่า ด้านความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards) ในภาพรวมมีความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.47, S.D.=0.54) ด้านความเหมาะสม (propriety standards) ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.68, S.D.=0.56) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ในภาพรวม มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.76, S.D.=0.67) และด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ในภาพรวม มีการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.52, S.D.=0.59)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรกระจายแนวทางการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติตามรายละเอียดของ PIEM ได้แก่ การวางแผน (Planning) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Evaluating) และ การเสริมสร้างแรงจูงใจ (Motivating) โดยเน้นการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียนอื่น ๆ และควรเน้นการคิดเชิงระบบแบบองค์รวม (Holistic Model) ของศาสตร์การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริง

1.2 ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบด้านแผน ควรนำองค์ประกอบไปปรับใช้ตามความเหมาะสมของบริบทจริงของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด พร้อมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และมีการติดตามประเมินผลกลยุทธ์ใช้เป็นระยะ ๆ เพื่อช่วยให้เกิดความมั่นใจในประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ที่ดีกว่าเดิม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีบริบทหรือลักษณะที่แตกต่าง เพื่อดูความเหมือนและความแตกต่างในองค์ประกอบ

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคภายหลังการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น เพื่อให้เห็นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและนำมาปรับปรุงในการทำงานจริง

2.3 ควรศึกษาวิธีการปฏิบัติของการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้เห็นประสิทธิภาพของการนำสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ปฏิบัติได้อย่างดี และใช้การได้จริงอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพร ละม้ายแห และทัศนะ ศรีปัดดา. (2565). การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kamsarn Academi*, 7(6), 55-76.
- ทวีวรรณ อินดา. (2552). การพัฒนารูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. [ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นัตยา หล้าทูนธีรกุล. (2561). *Professional Learning Community PLC มีนวัตกรรมนำสู่วิทยฐานะแนวใหม่*. กลุ่มงานนิเทศการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธ์. (2562). “กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย” [เอกสารประกอบการบรรยาย]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.

- ประภาส อนันตา. รูปแบบการนำแผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยบริการปฐมภูมิ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. *สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น*, 20(1), 9-18.
- วรัชยา ศิริวัฒน์. (2547) *การประเมินผลประสิทธิผลการให้บริการของงานบริการการศึกษา*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cannata, M. (2007). Teacher Community in Elementary Charter Schools. *Education Policy Analysis Archives*, 15(11), 11: 1-31.
- Kaplan, R. and Norton, D. (2005). *The Office of Strategy Management*, United Kingdom: Harvard Business Review.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970, Autumn). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610
- Newby, T. J., Stepich, D. A., Lehman, J. D., & Russell, J. D. (2000). *Educational Technology for Teaching and Learning*. 2nd edition. Upper Saddle River, NJ : Merrill/Prentice-Hall.
- Verbiest, E., Ansems, E., Bakx, A., Grootwagers, A., Heijmen-Versteegen, I., Jongen, T., Uphoff, W. and Teurlings, C. (2005). Collective Learning in Schools: Building Collective Learning Capacity. *REICE*, 3(1), 17-38.
- Vescio, V., Ross, D.; & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and Student learning. *Teaching and Teacher Education*, 24(2), 80-91.
- Wolford, D.W. (2011). *Effective Leadership Practices in the Sustainability of Professional Learning Communities in Two Elementary Schools*. [Doctoral degree in Education in Educational Leadership]. East Tennessee State University.

ชื่อเรื่อง	การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัย ในสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านต้นกระบะบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวสุกัญญา พูลกลี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านต้นกระบะบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านต้นกระบะบกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ ประชากรที่ใช้ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านต้นกระบะบกจำนวน 15 คน นักเรียน จำนวน 188 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านต้นกระบะบกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 ด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 และด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51

คำสำคัญ: ความปลอดภัย, สภาพแวดล้อม

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการหรือระบบการศึกษาของไทยเปรียบเสมือนโรงงานขนาดใหญ่ซึ่งผลิตมนุษย์หรือคนไทยออกมาเพื่อสร้างความเจริญ ดังนั้นกระทรวงนี้จึงมีความสำคัญมากเป็นกระทรวงที่ต้องสร้างบุคลากรหรือมนุษย์ที่เป็นต้นแบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องดำเนินการก็คือ การเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน การสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพและพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพ คุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมฐานความรู้ และทำให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น เพื่อสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2504 ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้

อย่างครบถ้วนล้นพอเหมาะกันทุกๆด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถดำรงรักษาความเจริญ มั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 17)

จากสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนในโรงเรียนของภาครัฐและเอกชนได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุอุบัติภัยและปัญหาทางสังคมต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุจากการเดินทางไป – กลับระหว่างบ้านพักและโรงเรียน จากเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่ชำรุดและไม่ได้มาตรฐานจากการหล่นหรือตกจากที่สูงและกิจกรรมนันทนาการหรือจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักเรียนเอง จนนำมาซึ่งความเสียหายแก่ทรัพย์สินตนเองและบุคคลรอบข้างซึ่งในบางครั้งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตหรือทุพพลภาพเป็นจำนวนมากในแต่ละปี นอกจากนี้นักเรียนส่วนหนึ่งอาจได้รับการหล่อหลอมจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือล่อแหลมต่อการกระทำอันผิดกฎหมายหมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมอันดีงาม เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ค่านิยมการซื้อสินค้าราคาแพง การเสพยาเสพติดและของมีค่าการเที่ยวกลางคืนตามสถานบันเทิง การมั่วสุมเล่นการพนันและเกมคอมพิวเตอร์การทะเลาะวิวาท การแข่งรถ รวมทั้งการเร่งรีบจากสื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอีกด้วย การดำรงชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียนท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เสี่ยงต่อการประสบปัญหาและยังขาดการดูแลคุ้มครอง ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยนั้นนับว่าเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการและการศึกษาที่เหมาะสมตามช่วงวัยของเด็กนักเรียนอย่างยิ่ง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้นอกจากจะสามารถให้ความรู้ความคิดแก่ทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาแล้วยังสามารถส่งเสริมให้คนรู้สึกกระตือรือร้นใคร่รู้ใคร่เรียนรู้อีกวิธี การดำรงชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต่อสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องด้วย และสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนกลายเป็นสถานที่ที่มีค่าของชุมชนส่งผลให้ทุกคนเกิดความภาคภูมิใจเพิ่มความสนใจในการศึกษาและการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสถานศึกษามากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษากำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีสมวัยทุกด้านโดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายมีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานมีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหาปรับตัวสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจึงกำหนดนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 -2565 ด้านความปลอดภัยพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัย

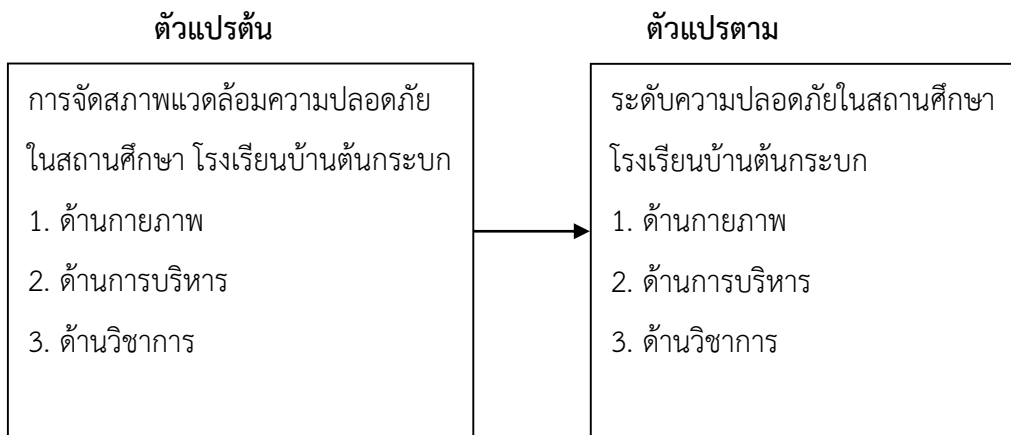
ให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2564 :1)

สภาพแวดล้อมความปลอดภัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยมีว่าบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของครู นักเรียน นักศึกษารวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีต่อโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีจะทำให้นักเรียนตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ความปลอดภัยของนักเรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดบริการทางการศึกษาของโรงเรียน เพราะนอกจากจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและปลอดภัยแล้ว ยังมีผลทางตรงต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนการสร้างควมไว้วางใจและความเชื่อมั่นของผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดรองลงมาจากสถาบันครอบครัว เด็กบางคนใช้เวลาการอยู่โรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้าน จนบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเป็นเสมือนบ้านที่สองของเด็กและคุณครูเปรียบเหมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็กเช่นเดียวกัน บทบาทของโรงเรียนจึงไม่เป็นเพียงแต่เป็นสถานที่ที่ส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยการสร้างความปลอดภัยในชีวิตของเด็ก รวมทั้งปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนจากภัยอันตรายต่าง ๆ (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. 2550)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนปลอดภัย เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาการจัดระบบความปลอดภัยของสถานศึกษาจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสุขในการเรียนรู้และการมีชีวิตที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัยมีความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและเพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านต้นกระบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านต้นกระบะบก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรได้แก่ ประชากรที่ใช้ได้แก่ครูโรงเรียนบ้านต้นกระบะบกจำนวน 15 คน นักเรียน จำนวน 188 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษา

แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร งานวิจัยและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบกรอบแนวคิดการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552

2. เลือกเทคนิคที่ใช้ในการวัดในที่นี้ คือ เทคนิคการวัดเจตคติตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2551 : 128) คะแนนที่กำหนดให้กับข้อความที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างแบบสอบถาม ความปลอดภัยในสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ จำนวน 58 ข้อ ใช้กรอบแนวคิดการวิจัย คือ การรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 โดยเขียนข้อความให้ครอบคลุมประเด็นการประเมิน ทั้ง 3 ด้าน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อความหรือคำถามที่ดี ปรับปรุงแก้ไขข้อความหรือข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาเสนอแนะ ตรวจสอบความเรียบร้อย และความถูกต้อง ของภาษาที่ใช้ แล้วนำข้อความหรือคำถามทั้งหมดไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับความคิดเห็น (IOC) และคัดเลือกข้อที่ประเมินค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งใช้ได้ จำนวน 58 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) การทดลองใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

6. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น เพื่อสอบถาม ผู้ทดลองใช้ รายการตรวจสอบตรวจสอบความพึงพอใจในการใช้งานและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

7. นำผลจากการสอบถาม และการตรวจสอบมาปรับปรุงและพัฒนาสำหรับการบริการจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเป็นฉบับสมบูรณ์ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ความเหมาะสม ความพึงพอใจ คำแนะนำและข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย มาวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนารายการตรวจสอบสำหรับการบริการจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเป็นฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามด้วยในการเก็บข้อมูลและขอความอนุเคราะห์ให้รวบรวมชุดแบบสอบถามในการนำกลับมายังผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากกลุ่มตอบแบบสอบถามการจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านต้นกระบะก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้ศึกษาได้รับกลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 210 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 210 ฉบับ โดยผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม รวม 210 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืนร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การตอบแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติร้อยละ
2. การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านต้นกระบะก สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าความถี่ (f)
2. ค่าร้อยละ (%)
3. ค่าเฉลี่ย (μ)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. ค่าร้อยละ (%)
2. การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านต้นกระบะก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านต้นกระบะก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 ด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 และด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาแบ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดบริเวณโรงเรียน มีการตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยสวยงาม รวมทั้งมีการซ่อมบำรุงรักษาให้มีสภาพใช้การได้ดีอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการจัดสภาพแวดล้อมความปลอดภัยในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในด้านต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2.2 ควรศึกษามาจากกลุ่มประชากรในระดับอื่น ๆ และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ**. พุทธศักราช 2564 - 2565.

กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.2550.

พรณี ลีกิจวัฒน์. **วิธีการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2551.

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก. **คู่มือครูการจัดระบบความปลอดภัยในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ส.เสริมมิตรการพิมพ์.2550.

เสรี ลาซโรจน์. **สภาพการวัดและประเมินผลการศึกษาในโรงเรียน**. ในมหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและการจัดการการวัดและประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ 3 (หน้า 51-82) (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.2552.

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี
ชื่อผู้วิจัย	ดร.ชญชิตา ม่วงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม โดยใช้การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากข้อมูลเชิงประจักษ์จากสถานศึกษาต้นแบบ ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย และ 2) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้กระบวนการ วิจัยแบบมีส่วนร่วมและการประเมินความเหมาะสม ความพึงพอใจ ตลอดจนผลเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน สรุปผลวิจัยดังนี้

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ประกอบด้วย 2 มิติ คือ 1) มิติด้านองค์ประกอบในการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดเป้าหมาย 1.2) การทำความเข้าใจร่วมกัน 1.3) การเปลี่ยนแปลง 1.4) การปรับพฤติกรรมการทำงาน 1.5) การพัฒนาการเรียนการสอน 1.6) สร้างบรรทัดฐานการทำงาน และ 1.7) การประเมินผล และ 2) มิติการขับเคลื่อนสู่องค์กรนวัตกรรม ประกอบด้วย 2.1) การใช้กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) และ 2.2) การใช้ระบบบริหารเชิงคุณภาพ (PDCA) ซึ่งผลการพัฒนาด้วยเทคนิควิจัยแบบเดลฟาย พบว่าทุกประเด็นการพิจารณามีค่า $Mdn > 3.50$, $IR < 1.50$ และผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมในโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” มีผลการประเมินความเหมาะสมและความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยรวมในระดับมาก และสถานศึกษามีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรมทั้งในระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับประเทศ

คำสำคัญ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา, องค์กรนวัตกรรม

บทนำ

จากแนวนโยบายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ในด้านความสามารถในการแข่งขัน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและมุ่งเน้นดำเนินการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างหรือเตรียมความพร้อมสำหรับแรงงานเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคม จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการแข่งขันและรองรับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเสริมสร้างเยาวชนให้มีความรู้และทักษะในการคิดสร้างสรรค์และสามารถผลิตนวัตกรรม โดยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะพื้นฐานที่เหมาะสมกับอาชีพ มีคุณธรรม ตลอดจนรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, ม.ป.ป) และมีการใช้หลักสูตร แบบ STEM หรือการใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ Education Maker Space มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากสิ่งที่เรียนรู้ได้ โดยกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ต้องมีการพัฒนาทั้งในระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง ที่สำคัญอย่างยิ่งควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนให้เหมาะสมกับการพัฒนา (ฮารทิพย์ ช้วน และขวัญชัย ช้วน, 2562) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม เพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีแนวคิดและแนวปฏิบัติในลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือการสร้างผู้เรียนสู่การเป็นนักคิดหรือนวัตกรรม ตามนโยบายและเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

ปัจจุบันแนวคิดในการบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ ของ McKinsey หรือการใช้รูปแบบ 7'S (Peter and Waterman, 1982) นั้น เป็นแบบแผนการจัดการที่มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางในองค์กรต่างๆและมีประสิทธิผล สามารถสนับสนุนเสริมสร้างให้หน่วยงานหรือองค์กรได้รับการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่คุณภาพตามเป้าหมายที่ต้องการ เพราะเป็นการบูรณาการหลักการ แนวคิดให้เอื้อประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการและผลผลิตของหน่วยงาน ทั้งในด้านการวินิจฉัยตรวจสอบสภาพปัญหาและลักษณะการขาดประสิทธิภาพในหน่วยงาน รวมทั้งกำหนดกระบวนการวางแผนปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมของหน่วยงาน ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำหรับการป้องกันหรือเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดความล้มเหลวในการบริหารจัดการ โดยการตรวจสอบจุดอ่อนขององค์กร และสร้างแบบแผนหรืองานสำหรับใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์การสู่ความเป็นองค์กรชั้นนำ ด้วยรูปแบบ 7'S (Srivastava et al., 2001) ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) 3) ระบบการปฏิบัติงาน (Systems) 4) บุคลากร (Staff) 5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) 6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) และ 7) ค่านิยมร่วม (Shared values) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการประสิทธิภาพองค์กร หรือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการออกแบบการพัฒนาที่มุ่งเน้นคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงานในปัจจุบันให้สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน (Dixon, 2014)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม โดยศึกษาข้อมูลจาก แนวคิด ทฤษฎีที่หลากหลาย และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากร ในโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศทางการส่งเสริมนวัตกรรมทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน ตลอดจนมีการบริหารจัดการหรือการจัดการด้านการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน และมีกระบวนการที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป จนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ทั่วประเทศ หรือมีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพสู่องค์กรนวัตกรรมได้ นอกจากนี้ยังสามารถเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นโดยทั่วไป รวมทั้งนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีความรู้ ความเข้าใจ มองเห็นความสำคัญในการเอาใจใส่ดูแล และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เป็นการเตรียมกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการทุกระดับให้เข้าใจความแตกต่างของการบริหารจัดการโรงเรียนส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และเพื่อเผยแพร่ให้สังคมและสาธารณชนได้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ยังได้นำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมไปใช้จริงในโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เพื่อประเมินยืนยันถึงประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ด้วย

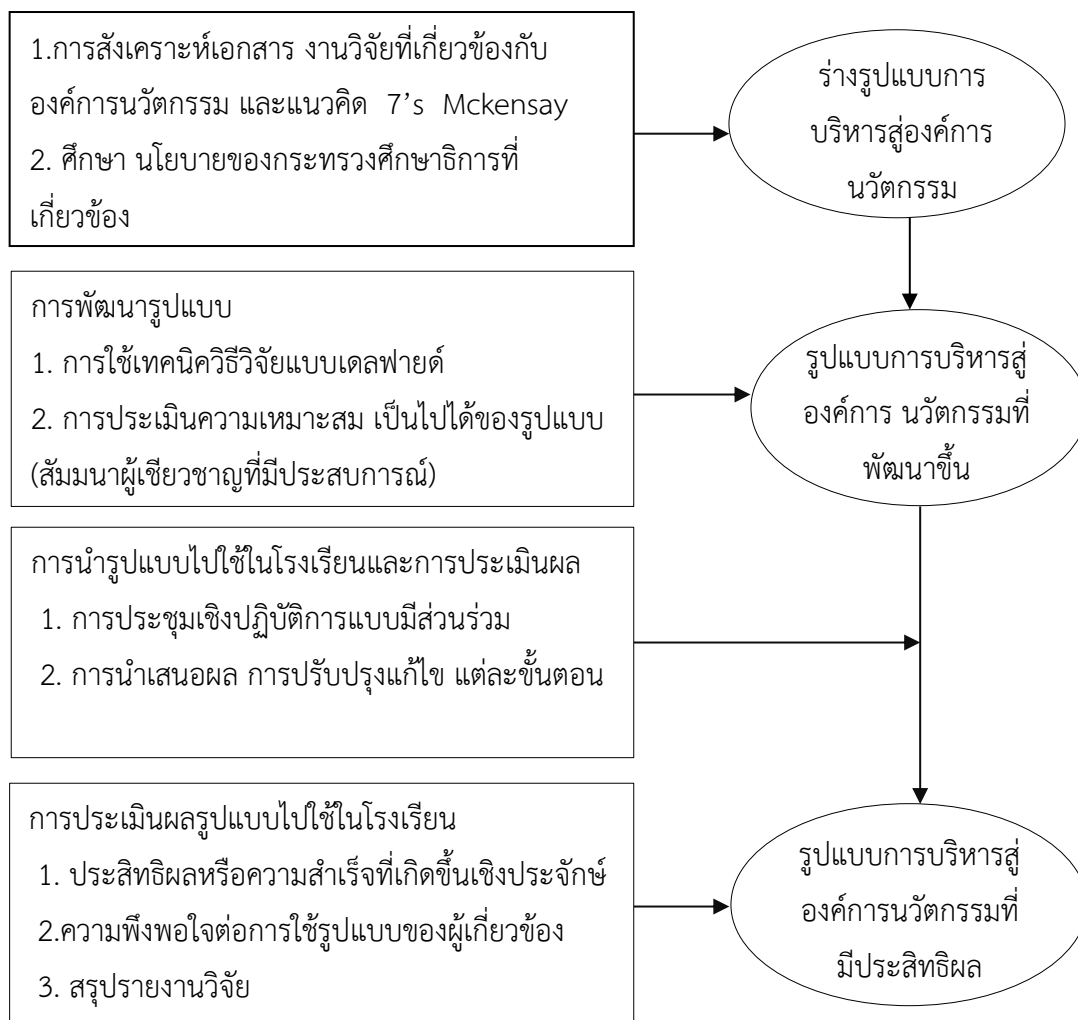
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสู่องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบการบริหารสู่องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา กรณีโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลจากการใช้รูปแบบการบริหารสู่องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น กรณีโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา นักบริหารการศึกษา และแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง สามารถสรุปแนวคิดการบริหารโรงเรียนสู่องค์กรนวัตกรรม โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรมการ

การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นตามแนวทางการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา โดยการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับแนวคิด หลักการ นโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินการพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยและรายงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการ ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือโครงการของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรมการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์

ตลอดจนใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) หรือสถานศึกษาต้นแบบด้านการส่งเสริมนวัตกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม โดยนำผลการศึกษาในขั้นที่ 1 มากำหนดมิติขององค์ประกอบการบริหารงานที่สำคัญของโรงเรียนและมิติของการขับเคลื่อนหรือการบริหารจัดการองค์การไปสู่เป้าหมาย โดยการจัดทำเป็นแบบสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระโดยประยุกต์ใช้กระบวนการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิควิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

2. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และถูกต้องสมบูรณ์ ของรูปแบบทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการสัมมนาอิงประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในแนวทางปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ในการบริหารในสถานศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ศึกษาการใช้รูปแบบและการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สบายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้กระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการดำเนินการร่วมกันตั้งแต่การวิเคราะห์องค์การ กำหนดทิศทาง การดำเนินการและการประเมินผลการดำเนินการ ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ตามบริบทของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สบายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 9 ครั้ง ดังนี้

1. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจต่อนโยบายเป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ที่พัฒนาขึ้น และร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการ ตามขั้นการกำหนดเป้าหมายขององค์การ (Target : T) (โดยการประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 , 2) ดังนี้

1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 (6 พฤศจิกายน 2562) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อนำไปสู่การกำหนด กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สบายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

1.2 การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 (27 พฤศจิกายน 2562)เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สบายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยร่วมกันจัดทำเป็นแผนบูรณาการของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 โดยมีองค์ประกอบ ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเป้าหมายองค์การ 2) ด้านการสร้างความสำเร็จร่วมกัน 3) ด้านการเปลี่ยนแปลง

4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 6) ด้านการสร้างแนวปฏิบัติใหม่ และ 7) ด้านการประเมินผล

1.3 การจัดทำตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPI) ความสำเร็จของโรงเรียน (การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 (7 ธันวาคม 2562) แต่ละกลุ่มสาระ/งาน)

1.4 จัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ตลอดจนการกำหนดโครงการ/กิจกรรม (การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 4, 26 ธันวาคม 2562)

1.5 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการประชุม ติดตาม และนำเสนอผล (ทุกเดือน) ทั้งหมด 4 ครั้ง ตามปฏิทินการดำเนินงาน ดังนี้

การประชุมครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 14-15 พฤษภาคม 2563 เพื่อเตรียมการดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดก่อนเปิดภาคเรียน ที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุม ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 6-7 มิถุนายน 2563 เพื่อติดตามผลและรับทราบปัญหาการดำเนินการ ที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุมครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 กรกฎาคม 2563 เพื่อติดตามผล และรับทราบปัญหาการดำเนินงาน ที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุมครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 19-20 กันยายน 2563 เพื่อติดตามผลและรับทราบปัญหาการดำเนินงาน ที่ห้องประชุมโรงเรียน

1.6 การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 9 (10-11 ตุลาคม 2563) เพื่อการสรุปและนำเสนอผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ดังนี้

1. การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การประเมินประสิทธิผลโดยรวมที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี โดยดำเนินการประเมินผลความสำเร็จจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และผลการประเมินตามตัวชี้วัดของสำนักงานประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ) ตลอดจนการทำรายงานผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

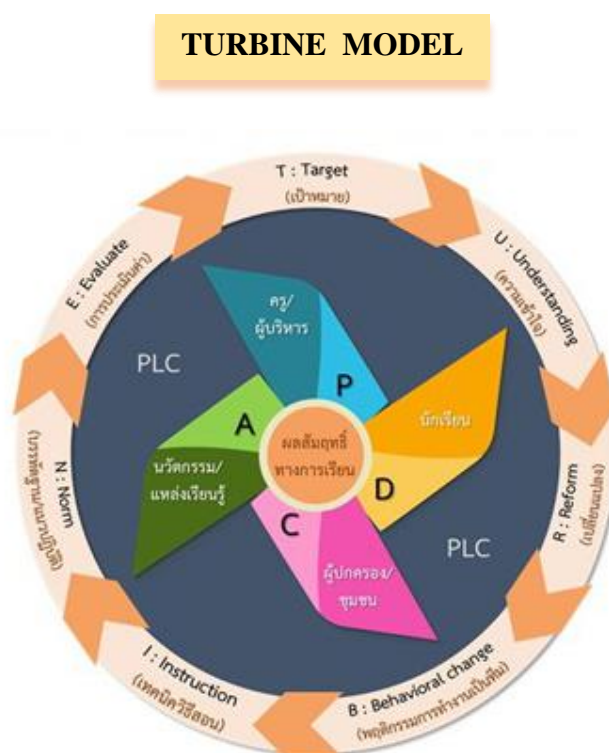
1. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 มิติ ดังนี้

1.1 มิติด้านองค์ประกอบของการจัดการศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมาย 2) ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน 3) ด้านการมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงาน 5) ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ 6) ด้านเสริมสร้างวิธีการทำงานแนวใหม่ และ 7) ด้านการประเมินผล

1.2 มิติด้านการขับเคลื่อนสู่องค์กรนวัตกรรม เป็นการบริหารจัดการเพื่อผลักดันให้องค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ของสถานศึกษาได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การเสริมสร้างชุมชนทางวิชาชีพในองค์กร (PLC) และ 2) การใช้วงจรการบริหารเชิงคุณภาพ (PDCA)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคแบบเดลฟาย (3 รอบ) โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าทุกด้านในแต่ละองค์ประกอบทั้งมิติด้านองค์ประกอบของสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม และมิติการบริหารขับเคลื่อนที่เน้นการมีส่วนร่วม ด้วยการเสริมสร้างชุมชนทางวิชาชีพและการบริหารด้วยระบบคุณภาพ มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และพิสัยควอไทล์น้อยกว่า 1.50 ทุกประเด็นการพิจารณา

จากขั้นตอนที่ 1 และ ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสู่องค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา (TURBINE MODEL)
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

TURBINE Model โมเดล เป็น โมเดลเชิงตรรกะ (Logic Model) รูปก้างหั่น เป็นรูปแบบเชิงระบบที่แสดงด้วยรูปภาพ ประกอบด้วยข้อความที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงาน เพื่อสื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการบริหารจัดการขององค์การสู่องค์การนวัตกรรมที่มีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน และการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาหรือผลึกตันในองค์ประกอบขององค์การดำเนินไปอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือการเป็นองค์การนวัตกรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้

T : Target (เป้าหมาย) ; สถานศึกษาต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาหรือดำเนินการอย่างชัดเจน โดยใช้กระบวนการที่ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ตั้งแต่การกำหนดแนวทาง การพัฒนา และการรับรู้ความสำเร็จ

U : Understanding (ความเข้าใจ) ; สถานศึกษาจะต้องมีการสื่อสารความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน โดยใช้กระบวนการ PLC และ PDCA ในการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ดำเนินการหาแนวทางแก้ไขปัญหา และสะท้อนความคิดเห็นจนเกิดเป็นความเข้าใจร่วมกันแล้วหาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

R : Reform (เปลี่ยนแปลง) ; สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนโดยเปลี่ยนแปลงจากวิธีการสอนแบบเดิม เป็นการร่วมกันใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมและนำทฤษฎีการสอนแบบใหม่อย่างหลากหลาย มาใช้จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

B : Behavioral change (การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม) ; สถานศึกษาต้องเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม/เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการ PLC นำมาซึ่งการปรับวิธีคิด และลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์สื่อ และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ พัฒนาเทคนิควิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

I : Instruction (การแนะนำ/การนิเทศ) ; สถานศึกษาต้องมีกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้ การนิเทศ กำกับ และติดตามที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่เหมาะสมตามการประชุมและตกลงกันในการทำ PLC และใช้กระบวนการนิเทศที่หลากหลาย แนะนำแนวทางเพื่อให้เกิดการพัฒนา เป็นการยอมรับฟังเสียงสะท้อนอย่างรอบด้านที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนของครู

N : Norm (บรรทัดฐาน) ; สถานศึกษาต้องส่งเสริมและดำเนินการใช้รูปแบบที่ต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ทุกคนได้ยึดถือเป็นแบบแผน/แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการให้สอดคล้องเป็นปกติของวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่ (new normal)

E : Evaluate (การประเมินค่า) ; สถานศึกษาต้องมีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินสู่การแก้ไข ปรับปรุง เพื่อพัฒนาที่ต่อเนื่อง หรือควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ “ TURBINE MODEL “ จะสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) และวงจรการบริหารเชิงคุณภาพ (PDCA) เพื่อขับเคลื่อนให้องค์ประกอบขององค์การทั้ง 7 ด้าน ดำเนินการไปด้วยประสิทธิภาพ

3. การใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สาย บำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี โดยใช้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน พบว่าทั้งมิติด้านองค์ประกอบของสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ทั้ง 7 องค์ประกอบ และมีมิติการบริหารขับเคลื่อนสู่องค์กรนวัตกรรม ด้วยกระบวนการชุมชนทางวิชาชีพและกระบวนการบริหารเชิงคุณภาพ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์องค์การ กำหนดเป้าหมาย การทำความเข้าใจในการดำเนินการ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 9 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1-2 พบว่าปัญหาของการพัฒนาองค์การที่สำคัญคือยังขาดความชัดเจนในแนวทางที่ตรงกัน ซึ่งควรมีการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาที่มีรูปแบบที่ชัดเจน เข้าใจตรงกันและมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานร่วมกันเป็นระยะที่ชัดเจน และผลการดำเนินงานในการประชุมครั้งที่ 3-9 เป็นการดำเนินงานติดตามแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการ PDCA และ PLC ส่งผลให้มีผลงานของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาเกิดขึ้นและมีผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี พบว่าสถานศึกษามีผลงานการพัฒนานวัตกรรมทั้งในระดับโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จนได้รับรางวัลทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับภาค และระดับประเทศ มีผลงานเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์การประเมินของระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาที่สูงขึ้นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งครอบคลุม ทั้งในมิติของโครงสร้าง กระบวนการบริหารจัดการ และการขับเคลื่อน ดังนั้นการใช้รูปแบบจึงควรมีการวางแผนการดำเนินการทั้งในมิติองค์ประกอบหรือโครงสร้างและมิติการบริหารขับเคลื่อนไปพร้อมๆกัน

2. จากผลการนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” และมีผลงานที่เกิดขึ้นเชิงประจักษ์ ที่ชัดเจน ดังนั้นโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ไปใช้เป็น ในการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต้นสังกัด สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและโครงการเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารสู่องค์กรนวัตกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบ และสามารถนำพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมที่ยั่งยืนของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธารทิพย์ ข้วนมา และชาญชัย ข้วนมา. (2562). สะเต็มศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ทักษะการทำงานในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 16(73), 1-12.
- นราวัลย์ สุรงค์สุริยกุล. (2555). รูปแบบการจัดการคุณภาพโดยรวมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(5), 26-38.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*, กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป). *แนวทางในการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด
- Dixon, N. (1994). *The Organizational Learning Cycle, How we can learn collectively*. London: McGraw-Hill.
- Peters, T. J., & Waterman, R. H. Jr. (1982). *In search of excellence: lessons from America's best run companies*. New York: Harper & Row.

การพัฒนา รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

วิมล ปวนปันวงศ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนา รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่2 พัฒนา รูปแบบการนิเทศ ขั้นที่3 ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ และขั้นที่4 ประเมินผลรูปแบบการนิเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จำนวน 26 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ 2) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก 3) แบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก 4) แบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และ5) แบบประเมินผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนิเทศบูรณาการตามหลักอริยสัจ 4 หรือที่เรียกว่า 2PDEE-4C มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Problem) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Plan) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Do) ขั้นที่ 4 เสริมสร้างพลังบวก (Empowerment) และขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกหลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ 2) ความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 4) ครูมีผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกอยู่ในระดับดีเยี่ยม

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราโชวาท ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ว่า “...การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่

เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด...” (ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล วันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม 2524)

พระบรมราโชวาทดังกล่าวให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 กล่าวถึง ความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา 3) ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 17-19)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มและสถานการณ์ของสังคมไทยว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกปรับใช้การดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืน โดยวิถีชีวิตแบบใหม่ มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่มีฐานะมากกว่า คนดีมีคุณธรรม โดยผลสำรวจของศูนย์คุณธรรมร่วมกับนิด้าโพล ปี พ.ศ. 2557 พบว่า ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ประชาชนมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน และประชาชนกว่าร้อยละ 90 เห็นว่าจำเป็นต้องส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมโดยเร็วที่สุด ขณะที่การสำรวจ

การยอมรับพฤติกรรมทางสังคมของคนไทยที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2557 เรื่องพฤติกรรมของการมีวินัย เช่น การข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยหรือข้ามทางม้าลาย พบว่า กว่าร้อยละ 45 ทำเป็นบางครั้งหรือไม่ทำเลย ส่วนพฤติกรรมการใช้ชีวิต พบว่า คนไทยถึงร้อยละ 64.1 รู้สึกเฉย ๆ และรับได้กับการใส่เสื้อสายเดี่ยว เกาะอก นุ่งสั้น สะท้อนถึงคนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันทำให้ละทิ้งค่านิยมที่ดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย และลดคุณค่าความเป็นไทย จึง จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับวางรากฐานการปรับเปลี่ยนให้คนมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมไทย ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่งเสริม การเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้น การฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียน การสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้าง สภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2560 : 43-75)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้น ในสังคม มีความสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติที่จะต้องได้รับการปลูกฝังและ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับทางรัฐบาลที่ได้จัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้นเพื่อเป็นการสืบสานศาสตร์ พระราชาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงพระราชทานหลัก 3 ประการ ในเรื่องครูและนักเรียนว่า “ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู ให้ครูสอนเด็กให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกันแต่ ให้แข่งขันกับตนเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” โดยใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ความพอเพียง 2) ความกตัญญู 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความรับผิดชอบ และ 5) อุดมการณ์คุณธรรม โดยบุคลากรที่มีส่วนสำคัญ ในการพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน จะต้องมุ่งมั่นในการจัด การเรียนรู้และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องมีความคอยแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครู โดยผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการจัด การศึกษา บทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน เน้นความสำคัญของความพยายามร่วมกันจากผู้มีส่วนร่วม ทั้งหมดในขั้นตอนการนิเทศ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์ และครูต้องใช้ กระบวนการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศ การสอนเป็นปัจจัยหลักบนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกัน และกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนของนักเรียน ดังที่ วัชรวิ เลาเรียนดี (2560 : 253) กล่าวว่า การให้ความรู้แก่ครูโดยไม่มี การติดตามดูแล ช่วยเหลือ ครูจะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมใหม่ ๆ ยากมากและในการที่จะให้ครูพัฒนาได้นั้น ต้องอาศัยวิธีการหลายวิธีและวิธีหนึ่งที่จะช่วยครู

ให้สามารถปรับปรุงพัฒนาตนเอง พัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนในที่สุด คือ การนิเทศการสอนที่มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งเป็นการนิเทศที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูและสถานศึกษา โดยใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศที่หลากหลายร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและผู้บริหาร

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นศึกษานิเทศก์ จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกโดยยึดหลักธรรมทางศาสนาใช้ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ทดสอบก่อนนิเทศ	ทดลองใช้รูปแบบนิเทศ	ทดสอบหลังนิเทศ
O1	X	O2

สัญลักษณ์และความหมายเมื่อใช้แบบแผนการวิจัย

- O1 หมายถึง การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ก่อนใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม
- X หมายถึง การนิเทศตามรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม
- O2 หมายถึง การทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก หลังใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม

การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 จำนวน 87 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ปีการศึกษา 2564 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 26 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบอาสาสมัคร (Volunteers Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพของรูปแบบ ในด้านต่อไปนี้

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

2.2.2 ความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

2.2.3 ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

2.2.4 ผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก 2) แบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก 3) แบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และ 4) แบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

4. การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้จากเอกสาร งานวิจัยและตำราต่างๆ

1.2 วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบทดสอบ

1.3 สร้างข้อสอบให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

1.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของข้อคำถาม พร้อมแบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบ

1.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

1.6 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าข้อสอบข้อนั้นวัดได้ตรงตามพฤติกรรมย่อยของความสามารถที่ต้องการวัด รวมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมถูกต้อง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ

1.7 พิมพ์แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก จำนวน 40 ข้อ

1.8 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยนำผลการสอบมาตรวจให้

คะแนน เรียงลำดับกระดาษคำตอบจากคะแนนมากไปยังคะแนนน้อย เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 25% และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อสอบที่มีอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

1.9 นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก แล้วไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร K-R 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson, อ้างถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์ 2550 : 123-128) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76

1.10 พิมพ์แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก จำนวน 30 ข้อ ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมหรือแผนการเรียนรู้ บูรณาการคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบ การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

2.2 สร้างแบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 10 รายการ รายการละ 5 คะแนน พร้อมจัดทำเกณฑ์ (Rubrics) การประเมิน

2.3 สร้างแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบ การจัดกิจกรรมคุณธรรม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.4 นำแบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสม ของรายการประเมินและการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นชุดเดียวกับที่ตรวจสอบคุณภาพ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาตรวจคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.6 ผลการประเมินพบว่าแบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 นั่นคือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.7 ปรับปรุงข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วพิมพ์แบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

3.2 สร้างแบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยแยกตามลักษณะการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 2) กิจกรรมสื่อสารพลังบวก 3) กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม 4) กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และ5) กิจกรรมสนับสนุนการทำดี รวมจำนวน 5 กิจกรรม กิจกรรมละ 20 คะแนน รวม 100 คะแนน พร้อมจัดทำเกณฑ์ (Rubrics) การประเมิน

3.3 นำแบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก พร้อมแบบตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตลอดจนความเหมาะสมของรายการประเมินและการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นชุดเดียวกับที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาตรวจให้คะแนนแล้วคำนวณ หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.5 ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกทั้งฉบับ มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.77 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 นั่นคือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.6 ปรับปรุงข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วพิมพ์แบบประเมินความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีลักษณะเป็นข้อคำถามจำนวน 10 ข้อคำถาม ซึ่งแต่ละข้อคำถามจะมีค่าคะแนนน้ำหนักไม่เท่ากัน รวมทั้งหมด 100 คะแนน ข้อคำถามจะเป็นข้อสรุปองค์ประกอบในการเขียนข้อสรุปวิธีการทำงานที่ต่างคนต่างค้นพบตามแนวทางของตนเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแบบสอบถามของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74-84)

4.2 สร้างแบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

4.3 นำแบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และแบบประเมินคุณภาพของแบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ที่สร้างขึ้น ไปขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและรูปแบบการใช้ภาษา การสื่อความหมาย จำนวน 10 ข้อคำถาม ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขข้อบกพร่อง

4.4 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาตรวจคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.5 ปรับปรุงข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วพิมพ์แบบประเมินผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5. การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

5.1 การดำเนินการก่อนการนิเทศ โดยการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

5.2 ดำเนินการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักคุณธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก บูรณาการขั้นตอนตามหลักอริยสัจ 4 ดังนี้

5.2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา (Problem) ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ทุกข์ (Case) กำหนดรู้ปัญหาการนิเทศด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ขั้นที่ 2 สมุทัย (Cause) การวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาการนิเทศด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

5.2.2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ประกอบด้วย ขั้นที่ 3 นิโรธ (Clear) กำหนดจุดหมายและเป้าหมายให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก โดยมีการกำหนดวิธีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน

5.2.3 การปฏิบัติการนิเทศ (Doing) ประกอบด้วย ขั้นที่ 4 มรรค (Crack) การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา 2) ให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม 3) ปฏิบัติการนิเทศตามแนวทางที่ถูกต้องชัดเจน

5.2.4 การเสริมสร้างพลังบวก (Empowerment) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อยอดประสบการณ์ และสร้างขวัญกำลังใจโรงเรียน ผู้บริหาร และครู ที่ประสบความสำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้นำเสนอผลงานผ่านระบบสังคมออนไลน์ (Google application : Meet) ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งมอบเกียรติบัตรให้ด้วย

5.2.5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) เป็นการสะท้อนข้อมูลการนิเทศเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุง ได้แก่ การแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา การค้นหาสาเหตุ การหาแนวทางการพัฒนารูปแบบหรือปรับปรุงวิธีการทำงาน และการจัดทำรายงานเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป

5.3 การดำเนินการหลังการนิเทศ

5.3.1 ทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

5.3.2 ประเมินความสามารถการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกก่อนการนิเทศและหลังการนิเทศโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Sample t-test และหลังการนิเทศกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test

2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test

3. เปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test

4. เปรียบเทียบผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกหลังได้รับการนิเทศกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยทำขึ้น ดังนี้

ผลงานที่มีคุณภาพดีเยี่ยม	ได้คะแนน	ตั้งแต่ 81-100 คะแนน
ผลงานที่มีคุณภาพดี	ได้คะแนน	ตั้งแต่ 60-80 คะแนน
ผลงานที่มีคุณภาพพอใช้	ได้คะแนน	ตั้งแต่ น้อยกว่า 60 คะแนน

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนิเทศ บูรณาการตามหลักอริยสัจ 4 มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา (Problem) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Doing) ขั้นที่ 4 เสริมสร้างพลังบวก (Empowerment) ขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เจือปนไขการนำรูปแบบไปใช้

2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก สำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า

1) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย $(\bar{x})=24.12$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.11 ค่าร้อยละ 80.40 หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมมีความสามารถในการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย $(\bar{x})= 38.19$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.55 ค่าร้อยละ 76.38 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่า มีความสามารถในระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

3) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม มีความสามารถในการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีค่าเฉลี่ย $(\bar{x})= 84.53$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)= 0.30 ค่าร้อยละ 84.53 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่า มีความสามารถในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

4) ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม มีความสามารถด้านผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก คิดเป็นร้อยละ 86.21 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่า มีความสามารถในระดับดีเยี่ยม สูงกว่าเกณฑ์ระดับดี (คะแนน 60-80)

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกสำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีประเด็นการอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) ผลการพัฒนาารูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น และ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. ผลการพัฒนาารูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการนิเทศตามหลักศาสนาโดยยึดหลักอริยสัจ 4 มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา (Problem) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Doing) ขั้นที่ 4 เสริมสร้างพลังบวก (Empowerment) ขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศ การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การวิจัยการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ จัดทำรูปแบบการนิเทศฉบับร่าง จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแล้วทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนสำคัญในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ บุญเลี้ยง ทูมทอง (2556 : 60-41) ได้สรุปขั้นตอนสำคัญในการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2552) และ Joyce & Weil (2000) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดหลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบ การกำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ การประเมินผลรูปแบบ และการปรับปรุงรูปแบบ สอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 24) ที่กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาและการเรียนการสอนให้มีความเข้มแข็งทั้งการนิเทศภายในและการนิเทศจากภายนอก โดยใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดช สาระจันทร์, สุนีย์ เงินยวง และถิตินันท์ สมุทรทัย (2559 : 87-98) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตภาคเหนือ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบที่สร้างขึ้นด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์และด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยของ อรุณา รุ่งเรืองวิชกุล (2556 : 184-187) ที่วิจัยพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยกระบวนการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้สำหรับ

ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า รูปแบบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และมีความเหมาะสม ขององค์ประกอบของรูปแบบในระดับมากถึงมากที่สุด

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกหลังนิเทศ สูงกว่าก่อนนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และการให้คำชี้แนะ (Coaching) เป็นการพัฒนาสมรรถภาพ การทำงานของครูโดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของงาน หรือการช่วยเหลือให้สามารถนำความรู้ที่มีอยู่หรือได้รับการอบรมไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : 1) โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการโดย มีกิจกรรม คือ การบรรยาย การศึกษาเอกสารการนิเทศ การลงมือปฏิบัติ การมอบหมายภารกิจให้ครูฝึก ปฏิบัติการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับ การนิเทศ ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ สอดคล้องกับ แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จีรวรรณ ชูริรัง (2553 : 82-85) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 50 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติ t-test แบบ dependent Samples ผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้ 1) ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาวิตรี เถาว์โท (2558 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตาม แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาปริญญา บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ผลการประเมิน ความสามารถด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก คิดเป็นร้อยละ 76.38 มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับดี และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนาครูด้านการออกแบบการจัดกิจกรรม คุณธรรมเชิงรุก ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการนิเทศโดยยึดหลักธรรมทางศาสนา อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก โดยเริ่มจากการนิเทศ

โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนำเสนอเนื้อหา และให้ผู้รับการนิเทศฝึกปฏิบัติการออกแบบการจัดกิจกรรม คุณธรรมเชิงรุก และมีเกณฑ์การประเมินการออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้รับการนิเทศสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดช สาระจันทร์ สุณีย์ เงินยวง และฤตินันท์ สมุทร์ทัย (2559 : 87-98) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า หลังการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน ครูคณิตศาสตร์มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมาก

2.3 ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ครูกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ การนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก มีคะแนนเฉลี่ย 84.53 อยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศครูเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลายโดยเริ่มจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัด กิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก โดยมีเอกสารนิเทศการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกที่มีใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ และเฉลยใบกิจกรรม/แบบทดสอบ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ตรวจสอบความรู้ด้วยตนเอง จากนั้น ได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 1 วันในระหว่างการประชุมปฏิบัติการมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติตามใบกิจกรรม และให้ผู้รับการนิเทศฝึกปฏิบัติการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก จาก ประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดช สาระจันทร์ สุณีย์ เงินยวง และฤตินันท์ สมุทร์ทัย (2559 : 87-98) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน พบว่า หลังการนิเทศ ด้วย รูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐาน ครูคณิตศาสตร์มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ (2557 : 78-95) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิด แก้ปัญหา และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า นักศึกษาที่ เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมอยู่ในระดับมาก

2.4 เปรียบเทียบผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ครูที่ได้รับ การนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ต่อรูปแบบ การนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีการผสมผสาน วิธีการนิเทศและสื่อการนิเทศที่หลากหลาย มีกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก จากนั้นให้ผู้เข้ารับการนิเทศได้ฝึกปฏิบัติการเขียนผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก ทำให้ผู้รับการนิเทศมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เกิด ความมั่นใจในการเขียนผลงานที่เป็นเลิศ นอกจากนี้ในระหว่างดำเนินการนิเทศ ผู้นิเทศได้นิเทศ ติดตาม การดำเนินการเขียนผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งการเยี่ยมชั้นเรียน และการนิเทศผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศึกษานิเทศก์ สามารถนำรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรมที่สร้างขึ้นไปที่โรงเรียนเพื่อให้เกิดความรู้และสามารถจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุกได้
2. ในการใช้รูปแบบการนิเทศ ผู้นิเทศควรศึกษาคู่มือการใช้ให้เข้าใจ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศดำเนินการอย่างเป็นระบบ และสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมคุณธรรมเชิงรุก สามารถดำเนินการได้ในภาคเรียนที่ 1 หรือภาคเรียนที่ 2

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยโดยนำรูปแบบการนิเทศตามหลักพุทธธรรม ไปใช้พัฒนาครูด้านอื่น ๆ อาทิ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อเป็นการยืนยันผลการนำรูปแบบการนิเทศนี้ไปใช้ในการพัฒนาครูด้านอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. ปร.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดช สาระจันทร์. (2559). รูปแบบการนิเทศโดยใช้การเสริมพลังเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 35(6), 87-99.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอส.พรินต์ติ้ง ไทยแพคตอรี.
- วีชรา เล่าเรียนดี. (2556). การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 58. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาวิตรี เถาว์โท. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ แบบผสมผสาน รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553ก). การนิเทศแนวใหม่กลไกปฏิรูปการศึกษา : เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการนำเสนอผลงานการนิเทศสู่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สอนองจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วันที่ 21-22 ธันวาคม 2553 ณ เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- _____ . (2555). รายงานการศึกษาสภาพการนิเทศ ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการนิเทศที่เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เจ. เอ็น.ที.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ.
- อรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัย ด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper & Row.
- Harris, Ben M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. 3rd ed. Englewood. Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Joyce, Bruce and Showers, Beverly. (1992). *The Coaching of Teaching*. Education leadership, 40(1), 17-20.

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนา และแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

กนิษฐา สวยสด

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม
การพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) พัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่าน
และการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 2) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ
การนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนา
ครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม การพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย คือ แผนการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนา
ครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และแบบสอบถาม ความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model
เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม การพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ผลการวิจัยสรุปผลว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม
การพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 คือ รูปแบบ
การนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่าน
และการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย
4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P) ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do – D) ประกอบด้วย
1) การนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Collaboration – Co1) 2) นิเทศแบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching
and Mentoring – Co2) และการนิเทศแบบครบวงจร (Complete Cycle – Co3) ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอ
และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share – S) และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation – E)

คำสำคัญ รูปแบบการนิเทศ การพัฒนาครู การอ่านและการเขียนภาษาไทย

บทนำ

การพัฒนาครูในสถานศึกษาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการนิเทศโดยการอบรมสามารถใช้กับการพัฒนาครูกลุ่มใหญ่หรือมีจำนวนมาก จะเป็นการทำงานที่เน้นมาตรฐานของงาน โดยภาพรวม กล่าวคือ มีการกำหนดมาตรฐานไว้แล้วดำเนินการพัฒนาให้เกิดผลไปสู่มาตรฐานนั้น ส่วนการพัฒนา กลุ่มคนจำนวนน้อยอย่างเข้มข้น มีการติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด เช่น สังเกตการสอนในชั้นเรียน กิจกรรม บทบาทการเป็นพี่เลี้ยงและการชี้แนะ เป็นการทำงานที่เน้นความสามารถตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ช่วยให้ ครูนำความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่มีอยู่หรือที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติให้เกิดผล การอบรมเป็น วิธีการให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยมีหลักสูตรและวิธีการในการดำเนินการเฉพาะ ให้ได้มาตรฐาน ตามเป้าหมายที่วางไว้ เมื่ออบรมพัฒนาแล้ว ควรนิเทศ ติดตาม โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้วิธีการและมี กระบวนการต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก กำกับ ดูแลเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาความ สามารถทักษะความรู้ได้ตามเป้าหมายขององค์การ (สญา ธีระวิชิตระกุล, 2556 : 102) นอกจากนี้การนิเทศภายใน ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยให้ครูที่ได้รับการพัฒนาหรือฝึกอบรมได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการนิเทศภายในมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ มุ่งพัฒนาครูอาจารย์ในสถานศึกษา ให้รู้จักวิธีการปรับปรุง การเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของ สถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จของการนิเทศภายในส่วนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนและการเห็นความสำคัญของ การนิเทศของผู้บริหาร การนิเทศจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาใน การปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 66 – 67) จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการจัด อบรมให้ความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนสามารถพัฒนาครูได้กลุ่มใหญ่ จำนวนมาก แต่ถ้าจะ ให้ได้ผลควรพัฒนาครูกลุ่มเล็กอย่างเข้ม และนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิด ทว่าถึง จึงจะทำให้ครูผู้สอนสามารถ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเป้าหมายที่กำหนด

ในระยะ ๒ ปีการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) นักเรียน ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถดำเนินการได้แบบปกติ ต้องปรับรูปแบบวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน ส่งผลให้เกิดภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss Recovery) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาการอ่านการเขียนของ นักเรียนในทุกระดับชั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องเร่งแก้ปัญหา โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา พื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1 ให้ความสำคัญกับการอ่านออก เขียนได้ จึงกำหนดเป็นนโยบายสำคัญตามจุดเน้นการพัฒนา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้วยตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนา คุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรู้หนังสือหรือการอ่าน ออกเขียนได้ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ศาสตร์อื่นๆ และจาก การประเมินความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีการศึกษา 2563 ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา จำนวน 5,177 คน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินการอ่านและการเขียนระดับดีขึ้นไปร้อยละ 85.63 และอยู่ในระดับปรับปรุงร้อยละ 3.57 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนา ครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3
2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย กรอบรอบแนวคิดและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขอบเขตด้านระยะเวลา

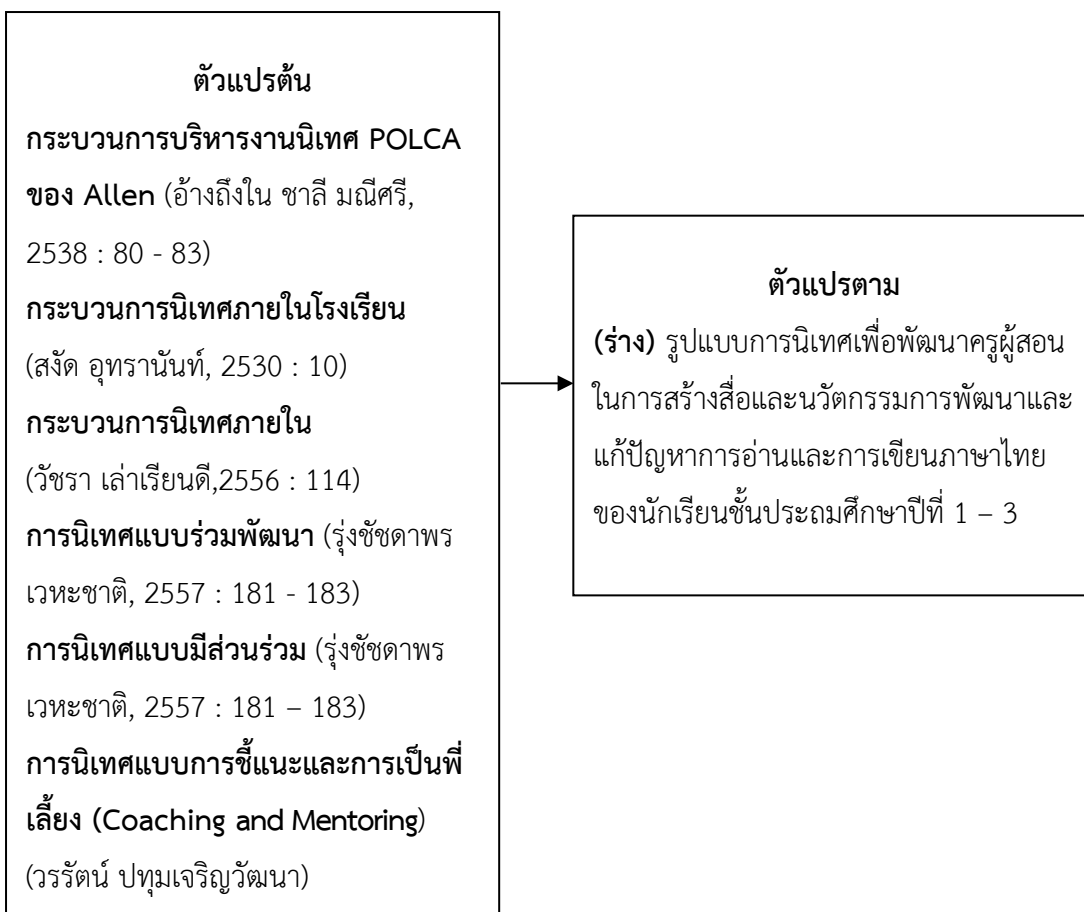
ตุลาคม 2564 - กันยายน 2565

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่สนใจเข้ารับการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ตามโครงการส่งเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โรงเรียนละ 1 – 2 คน รวม 102 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

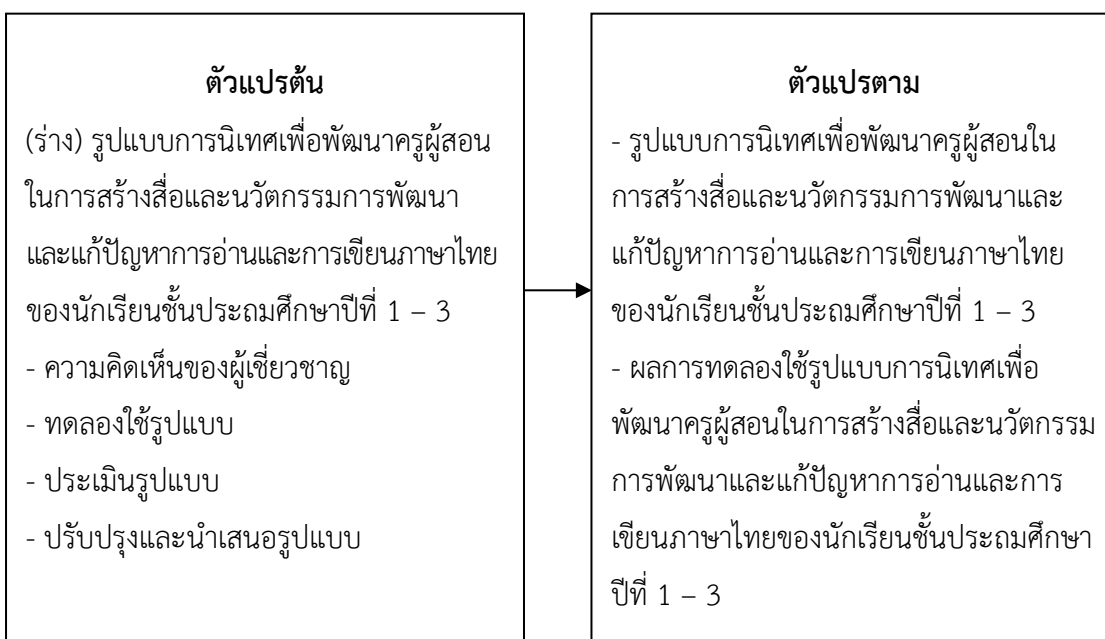
การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2553 : 2 – 15) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบ

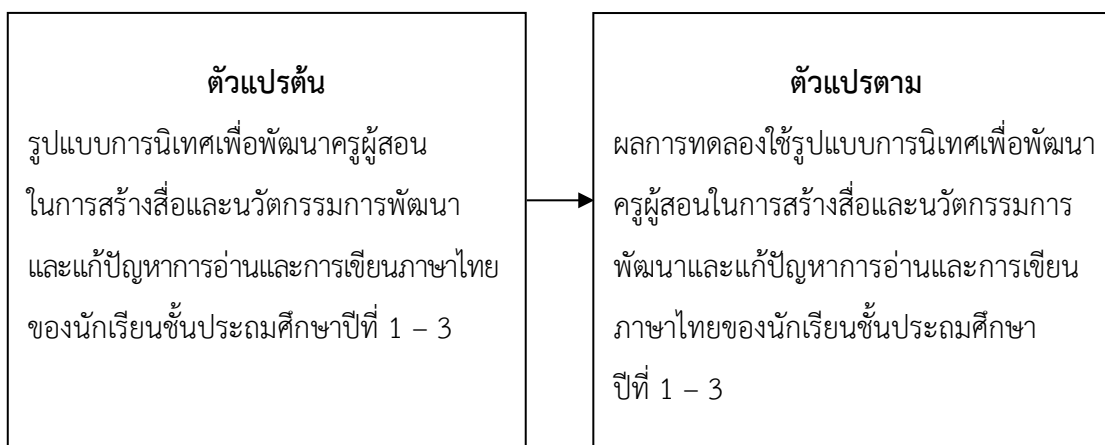
แผนภาพ 1 กรอบความคิดในการวิจัยระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบ

ระยะที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

แผนภาพ 2 กรอบความคิดในการวิจัยระยะที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบ

แผนภาพ 3 กรอบความคิดในการวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ วาโร เฟ็งสวัสต์ (2553 : 2 – 15) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ และได้ศึกษา กระบวนการบริหารงานนิเทศ POLCA ของ Allen (อ้างถึงใน ชาลี มณีศรี, 2538 : 80 – 83) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน (สังต์ อุทรานันท์, 2530 : 10) การนิเทศแบบร่วมพัฒนา (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557 : 181 – 183) การนิเทศแบบมีส่วนร่วม (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557 : 181 – 183) และการนิเทศแบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) (วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา) สังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ระยะที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.1 นำร่างรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00

1.2 ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ได้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3 ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)

1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

2) จัดทำแผนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do – D) ดังนี้

1. พัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของครูผู้สอน ประกอบด้วย 1) การนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Collaboration – Co1) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน 2) นิเทศแบบการชี้แนะและการเป็น พี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring – Co2) และการนิเทศแบบครบวงจร (Complete Cycle – Co3) คือ การนิเทศที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการ onsite และ online ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share – S)

จัดกิจกรรมนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation – E)

รวบรวมข้อมูล ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ

2. ทดลองใช้รูปแบบ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่สนใจเข้ารับการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ตามโครงการส่งเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โรงเรียนละ 1 – 2 คน รวม 102 คน มีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 จัดทำแผนการนิเทศ ประกอบด้วย

1) แผนการนิเทศแบบ

2) แบบนิเทศ ติดตามการนำความรู้จากการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3) แบบรายงานการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของครูผู้สอน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do – D) ดังนี้

1) พัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยจัดการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 2 วัน โดยกำหนดจัดอบรม 2 ครั้งๆ ละ 1 วัน ครั้งที่ 1 ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 และครั้งที่ 2 วันที่ 9 มีนาคม 2565

2) นิเทศ ประกอบด้วย 1) นิเทศแบบมีส่วนร่วม (Collaboration – Co1) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน 2) นิเทศแบบการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and

Mentoring – Co2) และการนิเทศแบบครบวงจร (Complete Cycle – Co3) ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการ onsite และ online ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share – S) จัดกิจกรรมนำเสนอ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในวันที่ 12 กันยายน 2564 ผ่านเวลา 13.00 น. – 16.00 น. ออนไลน์ ผ่านทาง แอปพลิเคชัน google meet

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation – E)

1) รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลการนิเทศ ติดตามการนำความรู้จากการอบรม สร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และจากรายงานการสร้างสื่อของครูภาษาไทย

2) ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ

3) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ การนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญห การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 กำหนดระดับความเหมาะสม 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบ

1. ผลการอบรมพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่าน และการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. ผลการนิเทศ ติดตามการนำความรู้จากการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและ แก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3. ผลการประเมินผลการนิเทศ โดยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ผลจากรายงานการสร้างสื่อ ของครูภาษาไทย ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ กำหนดระดับการปฏิบัติ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ปานกลาง และน้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการนิเทศแบบ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม การพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ประกอบด้วย

1) แผนการนิเทศ

2) แบบนิเทศ ติดตามการนำความรู้จากการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนา และแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

3) แบบรายงานการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของครูผู้สอน

2. แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการจัดการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์ ตามโครงการส่งเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่สนใจเข้ารับการอบรม โรงเรียนละ 1 – 2 คน รวม 102 คน

2. ดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3

3. สอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3 ทางกูเกิลฟอร์ม

4. ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

5. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 แผนการนิเทศแบบ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรม การพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 – 3 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

- ระดับคะแนน 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- ระดับคะแนน 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- ระดับคะแนน 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การให้ความหมาย โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 120 -121)

3. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2543 : 351 - 352)

3.1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

สูตร	\bar{X}	=	$\frac{\Sigma X}{N}$
เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

3.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สูตร	S.D.	=	$\sqrt{\frac{N(\Sigma X) - (\Sigma X^2)}{N(N-1)}}$
เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูลแบบตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การนำรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00

2. การนำรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ที่สนใจเข้ารับการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการเรียน

อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ตามโครงการส่งเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โรงเรียนละ 1 – 2 คน รวม 102 คน พบว่าสามารถดำเนินการตามกิจกรรมได้อย่างครบถ้วน ทุกขั้นตอน

3. การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหา การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		การแปลความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)	4.58	0.54	มากที่สุด
1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การอ่านการเขียนของนักเรียน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมของครูผู้สอน	4.54	0.58	มากที่สุด
1.2 ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ นโยบาย และจุดเน้นของ ศธ. และ สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านการเขียนของนักเรียนชั้น ป. 1-3 และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของครูผู้สอนภาษาไทย	4.51	0.57	มากที่สุด
1.3 นำสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาครูผู้สอนภาษาไทย	4.59	0.51	มากที่สุด
1.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน	4.70	0.50	มากที่สุด
1.5 สร้างเครื่องมือนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	4.58	0.53	มาก
ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do – D)	4.52	0.61	มากที่สุด
2.1 การอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์	4.54	0.60	มากที่สุด
2.2 การนิเทศแบบการมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน	4.54	0.60	มากที่สุด
2.3 การนิเทศแบบ Coaching and Mentoring (การชี้แนะ และการเป็นที่เลี้ยง)	4.45	0.64	มาก
2.4 การนิเทศแบบครบวงจร มีการนิเทศครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการ onsite และ online ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ	4.50	0.61	มาก
ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share – S)	4.55	0.57	มากที่สุด
3.1 การจัดกิจกรรมการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน การสร้างและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์	4.63	0.55	มากที่สุด
3.2 การนำเสนอผลงาน	4.59	0.53	มากที่สุด
3.3 การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4.49	0.58	มาก
ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation – E)	4.66	0.49	มากที่สุด
4.1 การประเมินผลการอบรม	4.69	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความพึงพอใจ		การแปลความหมาย
	\bar{X}	S.D.	
4.2 การประเมินผลการสร้างสื่อของครูผู้สอนภาษาไทย	4.68	0.47	มากที่สุด
4.3 การประเมินผลการอ่านการเขียนของนักเรียน	4.60	0.49	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.57	0.56	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.57$) ความเหมาะสมมากที่สุด และรายด้านได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan - P) ($\bar{X} = 4.58$) ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do - D) ($\bar{X} = 4.52$) ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.55$) (Show & Share - S) ($\bar{X} = 4.57$) และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation - E) ($\bar{X} = 4.66$) ทุกด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยพิจารณาตามประเด็นประเมินแต่ละด้านดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan - P) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) โดยพบว่า ประเด็นที่ 1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การอ่านการเขียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.54$) ประเด็นที่ 1.2 การพัฒนาสื่อนวัตกรรมของครูผู้สอน ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ นโยบาย และจุดเน้นของ ศธ. และ สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านการเขียนของนักเรียนชั้น ป. 1-3 และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมของครูผู้สอนภาษาไทย ($\bar{X} = 4.51$) ประเด็นที่ 1.3 นำสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาครูผู้สอนภาษาไทย ($\bar{X} = 4.59$) ประเด็นที่ 1.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.70$) มีความเหมาะสมมากที่สุด และประเด็นที่ 1.5 สร้างเครื่องมือนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X} = 4.58$) มีความเหมาะสมมาก

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do - D) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) โดยพบว่า ประเด็นที่ 2.1 การอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.54$) ประเด็นที่ 2.2 การนิเทศแบบการมีส่วนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ($\bar{X} = 4.54$) มีความเหมาะสมมากที่สุด และประเด็นที่ 2.5 การนิเทศแบบ Coaching and Mentoring (การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง) ($\bar{X} = 4.45$) ประเด็นที่ 2.4 การนิเทศแบบครบวงจร มีการนิเทศครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการ onsite และ online ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ($\bar{X} = 4.50$) มีความเหมาะสมมาก

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share - S) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) โดยพบว่า ประเด็นที่ 3.1 การจัดกิจกรรมการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานการสร้างและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์ ($\bar{X} = 4.63$) ประเด็นที่ 3.2 การนำเสนอผลงาน ($\bar{X} = 4.59$) มีความเหมาะสมมากที่สุด และประเด็น 3.3 การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.49$) มีความเหมาะสมมาก

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation - E) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) โดยพบว่า ประเด็นที่ 4.1 การประเมินผลการอบรม ($\bar{X} = 4.69$) ประเด็นที่ 4.2 การประเมินผลการสร้างสื่อของครูผู้สอนภาษาไทย ($\bar{X} = 4.68$) มีความเหมาะสมมากที่สุด และประเด็นที่ 4.3 การประเมินผลการอ่านการเขียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.60$) มีความเหมาะสมมาก

4. จากการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 พบว่ามีผลการดำเนินการดังนี้

4.1 ครูผู้สอนทุกโรงเรียนได้รับการพัฒนา เรื่องการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 โดยการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรม

การพัฒนาและแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ผ่านระบบออนไลน์ ผลการพัฒนาคูพบว่า มีครูเข้ารับ การอบรมจำนวน 102 คน ผ่านการอบรม ได้รับเกียรติบัตร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 97.06

4.2 ผลการนิเทศ ติดตามการนำความรู้จากการอบรมสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนา และแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 87.88 มีการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญห การอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และนักเรียนทุกคน (ร้อยละ 100) ในชั้นที่สอน ได้รับการพัฒนาด้านการอ่านการเขียนจากสร้างสื่อและนวัตกรรมที่สร้าง

4.3 การประเมินผลการนิเทศ โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผลจากรายงานการสร้างสื่อ ของครูภาษาไทย ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ กำหนดระดับการปฏิบัติ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก ระดับปาน กลาง และระดับน้อย พบว่า ทุกรายการประเมินมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญห การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 คือ รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อ พัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. จัดทำแผนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอน ในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการนิเทศ (Do – D) ดังนี้

1. พัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหการอ่าน และการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

2. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ปัญห การอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของครูผู้สอน ประกอบด้วย 1) การนิเทศแบบ มีส่วนร่วม (Collaboration – Co1) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน 2) นิเทศแบบการชี้แนะและ การเป็น พี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring – Co2) และการนิเทศแบบครบวงจร (Complete Cycle – Co3) คือ การนิเทศที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธีการ onsite และ online ผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share – S)

จัดกิจกรรมนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างสื่อและนวัตกรรมเพื่อพัฒนา และแก้ปัญหการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluation – E)

รวบรวมข้อมูล ประเมินผลและสรุปผลการนิเทศ

2. รูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญห การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหา การอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ไปใช้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สามารถนำไปใช้ได้ โดยควรดำเนินการดังนี้

1) การนำรูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ที่ค้นพบไปใช้ ควรดำเนินการเต็มรูปแบบ เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ควรขยายกลุ่มเป้าหมายในการใช้รูปแบบการนิเทศ PDSE-3Co Model เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในการสร้างสื่อและนวัตกรรมการพัฒนาและแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 หรือทำวิจัยและพัฒนาเพื่อยืนยันผลการวิจัยอีกครั้ง อันจะทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชารี มณีศรี. 2538. การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทบูรพาสาส์น จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2550. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2557. การนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา : บริษัท นำศิลป์โฆษณา.
- วชิรา เครือคำอ้าย. 2558. การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision). เชียงใหม่ : ส.การพิมพ์.
- วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring). เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.truelookpanya.com/blog/content/66324/-teaartedu-teaart-teaarttea->
- วีชรา เล่าเรียนดี. 2556. ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. 2553. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.ปีที่ 2 ฉบับที่ 4: กรกฎาคม – ธันวาคม 2553.
- สังัด อุทรานันท์. 2530. การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎี และการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ : มิตรสยาม.

ชื่อเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม
ผ่านกระบวนการ PIDRENO สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ

ชื่อผู้วิจัย นางสาวบัวพันธ์ ผิวทอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคานหาม
นางสาวชุตินา โขคสมบัติ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก การรวมตัวกันในโรงเรียนไม่สามารถทำได้อย่างปกติ จึงทำให้โรงเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบที่เรียนรู้ได้จากที่บ้าน โรงเรียนวัดคานหามได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงได้พัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยงานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ 2) เพื่อส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน 3) เพื่อให้โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ 4) เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ได้ดำเนินการในปีการศึกษา 2564 โดยใช้กระบวนการ PIDRENO สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ดังนี้ 1) วางแผนการนิเทศ (P: Planning) 2) ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (I: Informing) 3) ดำเนินการนิเทศ (D: Doing) 4) ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ (ส่งเสริมขวัญกำลังใจ) (Reinforcing) 5) ประเมินผลการนิเทศ (E: Evaluation) 6) วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ คุณภาพคู่ความปลอดภัย (N: New normal) 7) แผนแพร่สู่สาธารณะ (O: Online) จากผลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO

1. ผลที่เกิดขึ้นกับเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้คู่ความปลอดภัย สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เกิดการพัฒนาทักษะทางการคิด ภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์รอบตัว ส่งผลต่อพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. ผลที่เกิดกับครูผู้สอน ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจ ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในความสำเร็จด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตน และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ อันจะนำมาซึ่งความพยายามมุ่งมั่นจะพัฒนาตนเองต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม
ผ่านกระบวนการ PIDRENO สุวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า” โดยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคที่หนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย และตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข เหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต ปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ได้ส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก การรวมตัวกันในโรงเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถทำได้อย่างปกติ จึงทำให้โรงเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบที่เรียนรู้ได้จากที่บ้าน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นต้องมีผู้ปกครอง พ่อแม่ ให้ความช่วยเหลือเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เมื่ออยู่บ้านร่วมกับโรงเรียน คอยช่วยเหลือเป็นครูที่บ้านร่วมกับครูที่โรงเรียนในเวลาเดียวกัน เพื่อให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างปลอดภัย และมีความสุขในการเรียน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) คือ การจัดการเรียนรู้ที่ใช้บ้านเป็นพื้นที่สร้างการเรียนรู้หลักของเด็ก ของใช้ที่มีอยู่ในบ้านทั้งหลายจะนำมาเป็นสื่อกลางสำหรับเด็ก พ่อแม่มีบทบาทเป็นผู้ที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ลูกเป็นหลัก ครูและโรงเรียนมีบทบาทสำคัญ ที่จะต้องทำให้พ่อแม่เข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้สำหรับเด็กนั้นจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร ใช้ความเป็นมืออาชีพของครู เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ ครูทำหน้าที่แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อยู่เคียงข้างกับพ่อแม่ สร้างกำลังใจ กำลังความคิด เพื่อช่วยขจัดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เนื่องจากพ่อแม่ไม่ใช่ครู ไม่ได้ถูกเตรียมมาสำหรับการที่จะมาจัดกระบวนการเรียนรู้ เพราะฉะนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากที่ร่วมกับพ่อแม่ ให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนวัดคานหามได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงได้พัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ทำให้เกิดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) วิถีคุณภาพ จัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ เช่น การเรียนการสอนแบบ ON-HAND แบบ ON-LINE และ แบบ ON-DEMAND เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันโดยใช้แนวคิด “คุณภาพคู่ความปลอดภัย” “ความปลอดภัยคู่คุณภาพ” ใช้บ้านเป็นฐานจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่โรงเรียนและบ้านร่วมมือกัน คำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยให้เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน
3. เพื่อให้โรงเรียนมีกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
4. เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแนวใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. การวางแผน (P : Planning)

เป็นขั้นที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อวางแผนถึงขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 จัดประชุมผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักรู้ร่วมกัน

ผลการประชุมในครั้งนี้เห็นว่าการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เป็นการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และความมั่นใจให้แก่ครูในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาเด็กให้เรียนรู้คู่ความปลอดภัยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19

1.2 การเตรียมความพร้อม

1.2.1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ

1.2.1 การช่วยเหลือ จัดสรรเครื่องมือ สื่อการสอน ตลอดจนการพัฒนาวิธีจัดการเรียนรู้ ให้เด็กเกิดพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน อย่างเต็มศักยภาพ

1.2.3 สื่อสาร ทำความเข้าใจ กับผู้ปกครองในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ

2. การให้ความรู้ (I : Informing)

การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ครูมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมี

คุณภาพ มีความสุข มีความปลอดภัย และพัฒนาเด็กให้มี “คุณภาพคู่ความปลอดภัย ความปลอดภัยคู่คุณภาพ” จากการสังเคราะห์เอกสารร่วมกันของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ขั้นประสบการณ์ (Experience)
- ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสะท้อนคิดและอภิปราย (Reflect and Discuss)
- ขั้นตอนที่ 3 ขั้นความคิดรวบยอด (Concept)
- ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประยุกต์แนวคิด (Apply)
- ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluate)
- ขั้นตอนที่ 6 ขั้นให้รางวัล (Team Reward)

3. การดำเนินการ (D : Doing)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการ ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การกำหนดจุดประสงค์ และเป้าหมายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.2 ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.3 ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ โดยครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ และคอยให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับพ่อแม่ ในรูปแบบ ON-LINE ON-HAND และ ON-DEMAND ได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย และพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพควบคู่ความปลอดภัย

4. การส่งเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน (R : Reinforcing)

ขั้นของการสร้างขวัญกำลังใจ และความมั่นใจให้แก่ครู ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ของผู้บริหาร เพื่อให้ครูและผู้ปกครองเกิดความมั่นใจและความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็นการให้กำลังใจในรูปของออนไลน์ด้วยโปรแกรมและเครื่องมือต่าง ๆ เช่น โปรแกรม Line Facebook หรือ TikTok

5. การประเมินผล (E : Evaluating)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ มีการประเมินผลการดำเนินการ ดังนี้

5.1 ประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และความพึงพอใจของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บ้านเป็นฐาน จากผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ครูนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไปให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

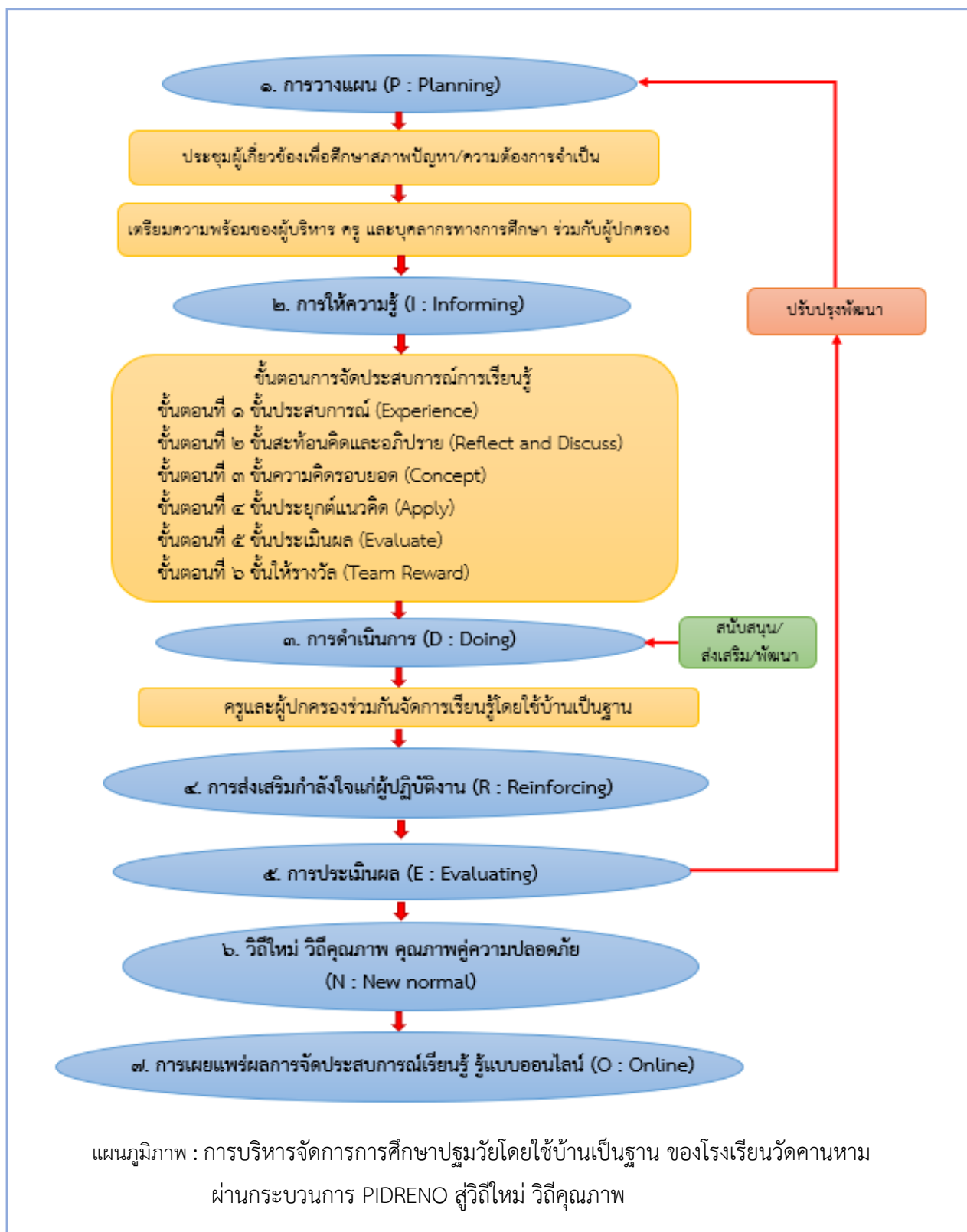
5.2 ครูผู้สอนร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO ถึงข้อดี ข้อควรปรับปรุง ปัญหา อุปสรรค

6. วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ คุณภาพคู่ความปลอดภัย (N : New normal)

ขั้นที่ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้คู่ความปลอดภัยด้วยวิธีการที่หลากหลายตามบริบทที่เอื้อของเด็กแต่ละคน

7. การเผยแพร่ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รูปแบบออนไลน์ (O : Online)

เป็นขั้นตอนที่ครูนำผลงานที่ได้จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากได้รับการประเมินผลแล้ว เผยแพร่สู่สาธารณชน ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คลิปวิดีโอ สื่อการเรียนรู้ และผลการปฏิบัติงานของเด็กที่ได้รับการพัฒนาแล้ว แสดงเป็นแผนภูมิภาพ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินงาน

จากการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ส่งผลให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เหมาะสมตามวัย และสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์

ผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2565

ผลพัฒนาการ	จำนวน เด็ก ทั้งหมด	ร้อยละของเด็กตามระดับคุณภาพ					
		ดี		พอใช้		ปรับปรุง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านร่างกาย	42	42	100	-	-	-	-
ด้านอารมณ์-จิตใจ	42	42	100	-	-	-	-
ด้านสังคม	42	42	100	-	-	-	-
ด้านสติปัญญา	42	42	100	-	-	-	-

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ และมีกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีความเข้มแข็ง และเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. ครูจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ได้อย่างมีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 100

3. เด็กได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ด้วยการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ของโรงเรียนวัดคานหาม ผ่านกระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 100

จากการดำเนินงานส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2565 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก ระดับดีเลิศ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ระดับดีเลิศ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ระดับดีเลิศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก ผลการประเมินตนเองระดับปฐมวัยอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ

สถานศึกษามีกระบวนการพัฒนาคุณภาพของเด็กด้วยวิธีที่หลากหลาย ครูจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของเด็กและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เหมาะสมตามวัย และสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่หลากหลาย ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมทักษะการพูด การคิดแก้ปัญหา จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของเด็ก เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมี

ความสุข พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วินัยดีเหมาะสมกับวัยของเด็ก ส่งเสริมให้มีโอกาสแสดงความสามารถตาม ศักยภาพ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน คุณภาพเด็กด้านร่างกาย มี สุขนิสัยที่ดี สามารถดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ คุณภาพด้านอารมณ์จิตใจ สามารถควบคุมและแสดงออก ได้อย่างเหมาะสมตามวัย คุณภาพด้านสังคม สามารถช่วยเหลือตนเองและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม คุณภาพ ด้านสติปัญญา เด็กสามารถสื่อสาร มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการและการจัดการ ผลการประเมินตนเองระดับปฐมวัยอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ

สถานศึกษาดำเนินการบริหารและจัดการสถานศึกษาครอบคลุมด้านวิชาการ โดยมีหลักสูตรครอบคลุม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติด้วย ตนเองซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ด้านครูและบุคลากร โดยจัดครูให้เหมาะสม ด้าน ข้อมูลสารสนเทศกับสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ โดยมีความปลอดภัย มีมุมประสบการณ์และสื่อการ เรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ผลการประเมินตนเองระดับ ปฐมวัยอยู่ในระดับคุณภาพ ดีเลิศ

สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมกระบวนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยครูจัด ประสบการณ์ ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล สร้างโอกาสให้เด็ก ได้รับประสบการณ์ตรง เล่น และปฏิบัติอย่างมีความสุขโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมตามความสนใจที่เด็ก ได้เลือกและลงมือปฏิบัติ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ เหมาะสมกับวัย และประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงและประเมินด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

ปัจจัยความสำเร็จ

ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนวัดคานหาม โดยผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกำหนด นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวการบริหารจัดการที่ชัดเจน ภายใต้นโยบาย “โรงเรียนสวยแบบมี สาระ สุขภาพดี มีความปลอดภัย ครูดีมีคุณภาพ ครูรักเด็ก เด็กรักครู” มุ่งเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู โดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ผ่าน กระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19

ด้านการจัดประสบการณ์

โรงเรียนวัดคานหามดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยครูจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการ เยี่ยมบ้านออนไลน์ และการให้ความช่วยเหลือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ที่พ่อแม่มีบทบาทเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ลูกเป็นหลัก ครูและโรงเรียนมีบทบาท สำคัญ เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ และทำหน้าที่แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ผ่านวิธีการที่หลากหลายในรูปแบบของการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบผสมผสาน และอยู่เคียงข้างกับพ่อแม่ สร้างกำลังใจ กำลังความคิด ให้สามารถจัดกิจกรรมได้ดี และพัฒนาเด็กได้อย่างตามศักยภาพ

ด้านการประสานเครือข่าย

ได้รับคำแนะนำ จากผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง ให้การยอมรับ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกัน และยังได้รับคำชื่นชมและกำลังใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ โควิด ๑๙ ตลอดจนความช่วยเหลือ สนับสนุน กิจกรรมการเรียนการสอนตามความพร้อมและบริบทของแต่ละบุคคล ส่งผลสู่กระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง ที่เกิดความร่วมมือ เกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็ก ในสถานการณ์ที่ยากลำบากเป็นการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดความพึงพอใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

บทเรียนที่ได้รับ

จากการนำการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้บ้านเป็นฐาน (Home Based Learning) ของโรงเรียนวัดคานหัน ผ่านกระบวนการ PIDRENO

ด้านคุณภาพเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้คู่ความปลอดภัย สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เกิดการพัฒนาทักษะทางการคิด ภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์รอบตัว ส่งผลต่อพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ด้านผู้สอน ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจ ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในความสำเร็จด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตน และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ อันจะนำมาซึ่งความพยายามมุ่งมั่นจะพัฒนาตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวัดคานหันโดยให้กระบวนการ PIDRENO สู่วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ เป็นกระบวนการนิเทศการสอน 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วางแผนการนิเทศ (P: Planning) 2) ให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (I: Informing) 3) ดำเนินการนิเทศ (D: Doing) 4) ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ (ส่งเสริมขวัญกำลังใจ) (Reinforcing) 5) ประเมินผลการนิเทศ (E: Evaluation) 6) วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ คุณภาพ คู่ความปลอดภัย (N: New normal) 7) เผนแพร่สู่สาธารณะ (O: Online) เมื่อลงมือปฏิบัติโดยมีการนิเทศควบคู่ไปกับกระบวนการ ส.พ. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา มีการสร้างขวัญกำลังใจระหว่างการทำงานและหนังกการทำงาน ประเมินผลการดำเนินงานเพื่อดูความสำเร็จของงาน โดยครูจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติจริง การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนมีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และนำผลงานที่เกิดขึ้นเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจวงการศึกษาต่อไป

2. ผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศของโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการนิเทศภายในโรงเรียนแบบปลอดภัย เพราะมีการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก รวมทั้งพัฒนาเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบุคลากรด้วยการจัดประชุม อบรม สัมมนา และส่งครู และบุคลากร เข้ารับการอบรมตามที่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้จัดขึ้นในระบบออนไลน์ รวมถึงมีความเข้าใจในรูปแบบ แนวทาง กระบวนการ และแบบแผนในการนิเทศเพื่อ

ช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมครูให้มีความสามารถในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

3. มีการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดคานหาม มีกระบวนการเป็นขั้นตอน มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ดังในสถานการณ์ของโรคระบาดโควิด 19 ที่เกิดขึ้นจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการนิเทศที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อให้ยังคงมีการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลให้การสอนของครูมีมาตรฐานและยกระดับคุณภาพมากขึ้น

4. ครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการสอนจากค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามโอกาส และความเหมาะสม รวมถึงการเข้ารับการอบรม สัมมนาทางวิชาการ และศึกษาคูงาน ควบคู่ความปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกโซเชียลอย่างต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีของตนเอง นำมาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน จัดทำคลิปการสอน หรือการสอนออนไลน์ผ่านทางระบบสารสนเทศหรือ social media ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากที่สุด

5. เด็กได้เรียนรู้ความปลอดภัยวิถีใหม่วิถีคุณภาพมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบใหม่

เอกสารอ้างอิง

- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชำนาญ แสงจันทร์. (ม.ป.ป.). **คู่มือการนิเทศภายใน**. โรงเรียนวัดเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1.
- ดร.จักรกฤษณ์ สิริริน. (2565, มกราคม-มิถุนายน). “ห้องเรียนไร้ผนัง: แนวคิดในการบริหารการศึกษายุคชีวิตวิถีใหม่,” **สรีนธรปริทรรศน์**.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 (2562) **คู่มือนิเทศการสอนภายในโรงเรียน ด้วยวิธีการสังเกตการสอน** กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. (2562). **การนิเทศภายใน**. คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**.
- อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข. **การเตรียมการสำหรับครูและโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบ Home – Based Learning**. เข้าถึงได้จาก : <http://hbl.rlg-ef.com/hbl-preparing/> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565)
- อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข. **แนวทางการออกแบบแผนการเรียนรู้**. เข้าถึงได้จาก : <http://hbl.rlg-ef.com/> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565)
- อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข. **ผลลัพธ์ปลายทางการจัดการเรียนรู้**. เข้าถึงได้จาก : <http://hbl.rlg-ef.com/> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565)
- อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข. **หลักคิดที่สำคัญ 4 ประการ ในการจัด Home – Based Learning**. เข้าถึงได้จาก : <http://hbl.rlg-ef.com/> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565)
- อาจารย์ธิดา พิทักษ์สินสุข. **Home-Baseed Learning**. เข้าถึงได้จาก : <http://hbl.rlg-ef.com/home-based-learning/> (วันที่เข้าถึง 27 กรกฎาคม 2565)

ชื่อเรื่อง	การสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอน
ชื่อผู้วิจัย	ศุภณัฐ มากประมูล
ตำแหน่ง	ครู โรงเรียนวัดนางค่อม

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการสอนปฏิบัติอังกะลุงตามแนวของกอร์ดอน โดยนำวิธีการสอนดนตรีของกอร์ดอนมาใช้ในการสอนอังกะลุง โดยมีประเด็นที่ศึกษาได้แก่ 1) การสอนอังกะลุง 2) ทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน และ 3) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอนทั้งนี้ วิธีการสอนอังกะลุงนั้นมีหลากหลายรูปแบบแต่ยังไม่มีใครเสนอวิธีการสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอน ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอวิธีการสอนดนตรีในแบบนี้ไว้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนเครื่องดนตรีไทยต่อไป

คำสำคัญ : การสอนปฏิบัติ/อังกะลุง/กอร์ดอนเทคนิค/

บทนำ

อังกะลุง เป็นเครื่องดนตรีที่ถูกเขียนในตำราน้อยมาก มีหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับอังกะลุงเพียงไม่กี่เล่ม เนื่องจากอังกะลุงเป็นเครื่องดนตรีของชาวมอญ ไม่ใช่เครื่องดนตรีสัญชาติไทยแท้ เรื่องที่เกี่ยวกับอังกะลุงจึงมักเป็นการเล่าปากต่อปาก และบุคคลที่ทำให้คนไทยได้รู้จักกับเครื่องดนตรีชิ้นนี้คือ หลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ท่านได้เป็นผู้นำอังกะลุงเข้ามาเมืองไทย และสอนให้คนไทยเล่น จนเป็นที่แพร่หลาย โดยนำเข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2451 ครั้งนั้น ท่านได้โดยเสด็จพระราชดำเนนสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงเป็นพระอนุชากรมพระชนกชนนีกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ซึ่งได้ เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศชวา ขากลับทรงนำอังกะลุงกลับเข้ามา (พูนพิศ อมาตยกุล : 2527,44-45) การบรรเลงอังกะลุงของไทย เวลาบรรเลงให้นักดนตรีเขย่าด้วยมือซ้ายและมือขวา ข้างละ 1 เสียง การบรรเลงวงอังกะลุงต้องใช้ความสามัคคีระหว่างหมู่คณะจึงจะได้เสียงของการบรรเลงที่ไพเราะและการเรียนอังกะลุงยังได้

ประโยชน์อีกหลายประการ เช่น ฝึกความไว้วางใจ ฝึกความจำและเขวมนปัญญา ฝึกประสาทตา ฝึกโสตประสาท ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ ฝึกความพร้อมเพรียง เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานของการเรียนดนตรี สามารถไปเรียนดนตรีชนิดอื่นได้เร็วขึ้น (สวิต ทับทิมศรี : 2548,8-9) จากการสำรวจเอกสารมีรายงานการสอนอังกฤษในลักษณะวิธีการต่าง ๆ ที่เน้นการพัฒนาทักษะ ความสามัคคี แต่ยังไม่พบว่ามีคำแนะนำแนวทางการสอนแบบตะวันตกมาปรับใช้กับการสอนอังกฤษ

การพัฒนาแบบการสอน คือ สภาพหรือลักษณะของการ จัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียน การสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ(ทิสนา แคมมณี 2550) โดยในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ตอนปลายมีนักการศึกษาด้านดนตรีชาวสหรัฐอเมริกาชื่อ กอร์ดอน (Edwin E. Gordon) เป็น นักวิจัย อาจารย์ ผู้เขียน ด้านดนตรีศึกษา ชาวสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อเสียง ผลงานของกอร์ดอนได้ถูกนำเสนออย่างกว้างขวาง ผลงานสำคัญได้แก่ การศึกษาความถนัดทางดนตรี (Music Aptitudes) การรับรู้ทางดนตรี (Audition) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางดนตรี (Music learning Theory) (นิศาชล บังคม: 2553,30-35) โดยทฤษฎีการเรียนรู้ของกอร์ดอนได้กล่าวถึงความสำคัญของการรับรู้ดนตรีของผู้เรียนกล่าวคือ ผู้เรียนควรพัฒนาด้านการฟังและการร้องเป็นอันดับแรก พร้อมกับการสะสมรูปแบบของเสียงและจังหวะ เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนดนตรีต่อไป

ทั้งนี้จากการสำรวจเอกสารแม้จะมีการนำแนวคิดของกอร์ดอน มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ผู้เขียนจึงได้ศึกษาการสอนอังกฤษ โดยเสนอรูปแบบการสอนอังกฤษที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการสอนของกอร์ดอน ดังผู้เขียนจะอธิบายประเด็นความรู้ดังนี้ 1) การสอนอังกฤษ 2) ทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน 3) การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอนหลักการสอนปฏิบัติตามแนวทางการสอนของกอร์ดอนดังนี้

การสอนอังกฤษ

การสอนอังกฤษนั้นมีนักวิชาการได้อธิบายไว้มาก อาทิ สวิต ทับทิมศรี (2548 : 9-11) กล่าวว่า การเรียนการสอนอังกฤษ จะต้องต้องมีผู้เล่นขั้นต่ำไม่ต่ำกว่า 12 คน ในการรวมวงและต้องอาศัยความสามัคคีของผู้เล่นในวงเพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียงและได้เสียงบรรเลงที่ไพเราะ จึงเห็นได้ว่าการให้นักเรียนได้ฝึกอังกฤษจึงเป็นการวางพื้นฐานดนตรีที่ง่ายและประหยัดงบประมาณในการซื้อเครื่องดนตรี ซึ่งครูต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีสำหรับการ เรียนรู้ของเด็ก การทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าของดนตรีไทย เช่นเดียวกับ มีเกียรติ เวสารัช (2555 : 58) ที่อธิบาย การเล่นอังกฤษนักเรียนต้องจำโน้ตเพลงให้แม่นยำก่อนเวลาเล่น เมื่อถึงโน้ตตัวที่ตนเองถืออยู่ให้ใช้มือข้างที่ถือตัวโน้ตตัวนั้นเขย่าให้เกิดเสียงดังขึ้นให้ยาวไปตามทำนองของเพลง เมื่อหมดทำนองเพลงก็ให้หยุดเขย่าและรอจนกว่าเพลงที่เล่นจะถึงโน้ตที่ตนเองถืออยู่จึงกลับมาเขย่าอีกครั้ง โดยเสริมด้วยแนวคิดและขั้นตอนของ สมหมาย โมกขศักดิ์ (2550 : 199-205) ที่เน้นการฝึกหัดอังกฤษโดยกล่าวว่า ผู้สอนต้องคัดเลือกผู้เรียนว่ามีโสต

ประสาทในทางดนตรี เพราะการฝึกอังกฤษจำเป็นต้องใช้ความสามัคคีและความพร้อมเพียง ดังนั้นถ้าได้ผู้ที่มีไสตประสาทในทางดนตรีดีในระดับที่ใกล้เคียงกันแล้ว การฝึกหัดอังกฤษจะเป็นไปโดยง่ายขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบไสตประสาท ให้ครูผู้สอนหยิบอังกฤษเสียงใดเสียงหนึ่งขึ้นมาเขย่า พรอมกับออก เสียงอังกฤษที่เขาขยับ แล้วให้ผู้ที่รับการฝึกหัดออกให้ตรงกันเป็นรายคนเรียงกันไป หากออกเสียง ไม่ตรงกัน หรือบอดเสียงก็แสดงว่าเป็นผู้ที่มีไสตประสาททางด้านดนตรีไม่ดีนัก หากออกเสียงได้ ถูกต้องก็แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีไสตประสาททางดนตรีในขั้นแรก สมควรที่ได้รับคัดเลือกไว้ฝึกหัดอังกฤษต่อไป

2. การจัดวงอังกฤษ เมื่อคัดเลือกผู้ที่รับการฝึกตามข้อ 1 ข้างต้น แล้วให้ผู้ฝึกหัดนั่งเรียงแถวหน้ากระดาน แล้วแจกอังกฤษแก่ผู้ฝึกหัด โดยเริ่มต้นจากคนแรกทางด้านซ้ายมือของครูผู้สอน (ครูผู้ฝึกหัดหน้า เข้าหาผู้ฝึกหัด) การแจกให้เรียงตามลำดับ กล่าวคือ การจัดวงอังกฤษที่ประกอบด้วยตัวอังกฤษ 10 ตัว หรือเรียกว่าอังกฤษ 5 คู่ การจัดวงอังกฤษแบบ 5 คู่นี้เป็นที่นิยมที่สุด เนื่องจากบทเพลงส่วนใหญ่ที่บรรเลงด้วยวงอังกฤษใช้กลุ่มเสียง 5 เสียงคือ โด เร มีซอล ลา เป็นหลัก เสียงฟาและเสียงที ถูกใช้น้อยหรือบางบทเพลงไม่ได้ใช้เลยจึงนิยมจัดวงอังกฤษแบบ 5 คู่นี้ ผู้บรรเลง ต้องถืออังกฤษคนละ 2 ตัว เรียงตามลำดับ ดังนี้

คนที่ 1	มือขวาถือเสียง โด	มือซ้ายถือเสียง เร
คนที่ 2	มือขวาถือเสียง เร	มือซ้ายถือเสียง มี
คนที่ 3	มือขวาถือเสียง มี	มือซ้ายถือเสียง ซอล
คนที่ 4	มือขวาถือเสียง ซอล	มือซ้ายถือเสียง ลา
คนที่ 5	มือขวาถือเสียง ลา	มือซ้ายถือเสียง โด

แผนผังการจัดวงอังกฤษ 5 คู่

ขวา	ซ้าย		ขวา	ซ้าย		ขวา	ซ้าย		ขวา	ซ้าย		ขวา	ซ้าย
โด	เร		เร	มี		มี	ซอล		ซอล	ลา		ลา	โด

3. การจับอังกฤษ เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิถีพิถัน เพราะถ้าจับผิดวิธีการเขย่าอังกฤษไม่ดังกังวาน กล่าวคือเมื่อเขย่าเร็ว กรอ เสียงที่ออกมาไม่ละเอียดตามต้องการ ดังนั้นการจับที่ถูกต้องต้องไม่ควรถามือ ไม่ถืออังกฤษให้คว่ำหรือหงายหน้าเกินไป ควรจับอังกฤษให้หงายขึ้นเล็กน้อย ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเขย่าดีขึ้น การจับอังกฤษนั้นให้จับที่หลักอังกฤษที่มีสองหลัก ลงมาด้านล่างของอังกฤษจับโดย ใช้นิ้วสามนิ้วคือนิ้วชี้ นิ้วกลาง และนิ้วโป้ง นิ้วอื่น ๆ ประคองบังคับอังกฤษบังคับให้เขย่าหรือหยุดตาม (ดังภาพ)

ภาพที่ 1 การจับอังกะลุง

ที่มา : ศุภณัฐ มากประมูล

การเขย่าอังกะลุงที่ดีนั้นควรมือยื่นมือออกมาจากลำตัวไปข้างหน้า ยกอังกะลุงขึ้นอยู่บริเวณ หนอกไหหนาของตับอังกะลุงแขนขึ้นเล็กน้อยเขย่าให้กระบอกอังกะลุงทั้งสามกระทบกับรางทุกลูกและดึงกลับมาวางที่หน้าตักเพื่อรอการเขย่า การเขย่าอังกะลุงนั้น นอกจากการบรรเลงที่ไพเราะแล้วยังต้องคำนึงถึงความสวยงามและความพร้อมเพียงของผู้บรรเลง ต้องยกอังกะลุงในระดับที่ใกล้เคียงกัน ยกและวาง อังกะลุงพร้อมกัน การ บรรเลงอังกะลุงจึงจะออกมาไพเราะและสวยงามนาชม

4. การฝึกความไวของประสาท เมื่อสอนให้ผู้ฝึกหัดจับอังกะลุงได้ถูกต้องแล้ว ควรทดลองให้ผู้ฝึกหัดเขย่าก่อนโดย เขย่าเสียงสั้นบ้าง เสียงร่ายยาวบ้างเมื่อเห็นว่าผู้ฝึกหัดเขย่าอังกะลุงตามต้องการได้แล้ว ครูผู้สอน ต้องฝึกให้ผู้ฝึกหัดมีความจำแม่นยำ จำเสียงที่ตนเองถือไว้ได้และฝึกให้มีประสาททางไวโดยครูผู้สอนออกเสียงตัวโน้ตตัวใดตัวหนึ่งเช่น โด เร มี หรือ ซอล ลา โด เป็นต้น แล้วให้ผู้ถือ อังกะลุงเสียงนั้นเขย่าตามที่ครูผู้สอนออกเสียง เพื่อให้ผู้ฝึกหัดมีความคล่องแคล่วยิ่งขึ้น ครูผู้สอน ควรออกเสียงเรียงกันบ้าง สลับกันบ้างกลับไปกลับมาหลายๆ ครั้ง นอกจากนี้ให้เขย่าเสียงสั้นบ้าง ร่ายยาว จนเห็นว่าผู้ฝึกหัดจำเสียงอังกะลุงที่ตนถือได้แม่นยำและเขย่าได้คล่องแคล่วดีแล้วก็เริ่มหัดเขย่าเพลงต่อไป

5. การฝึกหัดเขย่าอังกะลุง เริ่มต้นโดยให้ผู้ฝึกหัดเขย่าอังกะลุงเป็นเพลง ควรทดลองด้วยวรรคเพลง สั้นๆ หรือการเขย่าร่ายยาวในตัวโน้ตที่ห่าง ๆ ที่มีลักษณะโน้ตเรียงกันก่อนแล้วจึงจะหัดการเขย่า แบบที่เขย่าสั้นลง

ตัวอย่างการฝึกเขย่าเร็ว สั้น- ยาว

แบบฝึกที่ 1. สำหรับอังกะลุง 5 คู่

- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	- - - ม	- - - ร	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

แบบฝึกที่ 2 สำหรับอังกฤษ 5 คู่

- ด - ร	- ม - ซ	- ซ - ล	- ด - ร	- ร - ด	- ล - ซ	- ซ - ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

การฝึกหัดครูผู้สอนควรบอกตำแหน่งทำนองโดยการชี้ บนกระดาษหรือโน้ตแผ่นใหญ่ ซึ่งผู้เรียนถืออังกฤษแต่ละเสียงเขยตามจังหวะเพลง ให้ผู้ฝึกหัดเขยอังกฤษไปพร้อมกับครูแนะนำ ในกรณีที่มีเสียงร่ายยาวผู้สอนต้องทำนิ้วมือร่ายจนหมด จังหวะ และผู้ฝึกหัดจะต้องเขยาริ้วให้ยามตามนิ้วมือของครูผู้สอนจนกว่าครูหยุดหรือครบจังหวะ การฝึกหัดให้ผู้ฝึกหัดเขยตามที่ครูผู้สอนชี้นิ้วจนได้ระดับเสียงเรียบมั่นคงแล้ว ครูผู้สอนควรเขียนโน้ตบนกระดาษ โดยอาจใช้ไม้ชี้ที่ตัวโน้ตแทนพร้อมกับอ่านออกเสียงให้ผู้ฝึกเขยตามโน้ตที่ครูจัดทำขึ้น จนกว่าเริ่มเขยได้ถูกต้องทั้งระดับเสียงและจังหวะขั้นตอนต่อไป ครูผู้สอนก็เริ่มให้ผู้ฝึกหัดอ่านเอง ครูผู้สอนคอยออกเสียงนำให้ตรงระดับเสียง อาจใช้ไม้เคาะให้เป็นจังหวะ ให้ฝึกหัดจนกว่าถูกต้องจนชำนาญ ในการสอนเพลงในขั้นแรก ครูผู้สอนควรเลือกเพลงสั้น ๆ โดยเป็นเพลงที่ผู้ฝึกหัดคุ้นเคย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฝึกหัด จดจำได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นกำลังใจแก่ผู้ฝึกหัดมิให้เบื่อหน่าย จากนั้นจึงสอนด้วยบทเพลงที่มีความยาวและยากขึ้นตามลำดับและความเหมาะสมของโรงเรียน

ตัวอย่างเพลงเบื้องต้นสำหรับฝึกหัดอังกฤษ

เพลงเสียงฉิ่ง

เนื่อรอง/ทำนอง คุณหญิงขึ้น ศิลปะบรรเลง

โน้ตเพลง เสียงฉิ่ง

	เสียง ฉิ่ง	มัน ดั่ง	ฉิ่ง ฉับ		เสียง กรับ	มัน ดั่ง	กรับ กรับ
-----	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ด	- - - -	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ด
	เสียง ฉาบ	มัน ดั่ง	แช่ วับ	มัน ดั่ง	ฉิ่ง ฉับ	แช่ วับ	ฉิ่ง ฉับ
-----	- ซ - ด	- ร - ม	- ร - ซ	- ร - ม	- ซ - ด	- ร - ม	- ด - ด

6. การประสมวงอังกะลุง ประกอบด้วยอังกะลุงอย่างน้อย 5 คู่ขึ้นไป ถ้า อังกะลุงมีจำนวนมากก็ให้ผู้บรรเลงนั่งซ้อนกันเป็นแถวที่มีเสียงเดียวกัน เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลง ประกอบในวงอังกะลุงได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่งและกลองแขก ดังภาพ

กลองแขก	ฉาบเล็ก	ฉิ่ง	โหม่ง-กรับ	กลองแขก
คู่ที่ 1	คู่ที่ 2	คู่ที่ 3	คู่ที่ 4	คู่ที่ 5

ภาพที่ 2 การจัดวงอังกะลุง

ที่มา : ศุภณัฐ มากประมูล

จากที่กล่าวมาพบว่าการสอนอังกะลุงเป็นการเรียนดนตรีเพื่อเป็นการวางรากฐานที่ดีในการเล่นดนตรี ฝึกการใช้โสตประสาทการฟัง ได้ความสามัคคี ฝึกการทำงานเป็นทีมและประหยัดงบประมาณในการจัดหาเครื่องดนตรี

ทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน

ภาพที่ 3 กอร์ดอน

ที่มา : <https://giml.org/mlt/about>

กอร์ดอนเป็นนักดนตรี นักวิจัยที่มีชื่อเสียงกว้างขวางเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลกในฐานะนักวิจัยที่โดดเด่น ครู นักเขียน บรรณาธิการ และอาจารย์ในสาขาวิชาดนตรีศึกษา ตั้งแต่ปี 1997 ท่านเป็นศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียงประจำอยู่ที่มหาวิทยาลัยเซาท์แคโรไลนาหลังจากเกษียณอายุ ท่านได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์ทางดนตรีศึกษาที่ Temple University ในฟิลาเดลเฟียและถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2558 ที่เมือง Mason รัฐโอไฮโอ ปริญญาบัตร พร้อมสุขกุล(2561: 81- 83) ได้สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องไว้ว่า ระดับความถนัด ทางดนตรี จะมีการแปรผันอยู่ตลอดเวลา ในช่วงการพัฒนา

ความถนัดทางดนตรี (development music aptitude stage) เป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งที่เด็กต้องได้รับการแนะนำทางดนตรีอย่างมีคุณภาพสูงสุด ทั้งแบบไม่เป็นทางการ (informal music guidance) และการเรียนดนตรีอย่างเป็นทางการ (formal music instruction) เพราะเป็นการเพิ่มระดับความสำเร็จทางดนตรีของพวกเขา เพิ่มภาพรวมระดับความถนัดทางดนตรี และเพิ่มศักยภาพในการประสบความสำเร็จ ทางด้านดนตรีไปตลอดชีวิต ยิ่งเด็กอายุน้อยเท่าไร จะยิ่งได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมทางดนตรีที่มีศักยภาพสูงมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับการสอนที่ไม่เหมาะสม พัฒนาทางด้านความถนัดทางดนตรีของพวกเขาตกลงเช่นเดียวกัน ซึ่งนิซาชล บังคม (2553: 99 - 103) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเรียนดนตรีของกอร์ดอนไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาด้านการร้องและการฟังเป็นอันดับแรก พร้อมกับการสะสมของรูปแบบของจังหวะ (Ton and Rhythm Patterns) วิธีการฝึกการฟังของกอร์ดอนนั้นอยู่ในวิธีการสอนขั้นแรก ทั้งนี้เรื่องของเสียงและจังหวะ กอร์ดอนใช้วิธีการ โดเคลื่อนที่ (Movable do) โดยให้ความสำคัญในการฝึกการฟังขั้นคู่เสียงและฝึกฟังบันไดเสียงที่หลากหลาย ได้แก่ เมเจอร์ (Major) ฮาร์โมนิกไมเนอร์ (Harmonic Minor) และโหมดหลักได้แก่ โดเรียน (Dorian) ฟริเจียน (Phrygian) ลิเดียน (Lydian) มิกโซลิเดียน (Mixolydian) เอโอเลียน (Aeolian) และโคเคเรียน (Locrian) เพื่อพัฒนาในการได้ยินเสียงภายในตนเอง (Inner Hearing) นอกจากนี้ Taggart (2000) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) ของเอ็ดวิน กอร์ดอน (Edwin Gordon) ไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ดนตรีของเด็กคล้ายคลึงกับ กระบวนการเรียนรู้ด้านภาษา เด็กเรียนรู้ภาษาด้วยการซึมซับจากสิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรม ด้วยวิธีการแบบไม่เป็นทางการ ความสามารถในการเรียนรู้และใช้ภาษา ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางด้านภาษา และความชอบโดยธรรมชาติของเด็ก เด็กได้ยินภาษาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวของพวกเขา ซึ่งบางครั้งเป็นการสื่อสาร โดยตรงแต่บางครั้งก็เป็นเสียงที่อยู่รอบตัว แท้จริงแล้วเด็กทารกเริ่มเล่นกับเสียงผ่านทางการทำเสียงอ้อแอ้ (babble) ในช่วงนี้เองที่พวกเขาจะเริ่มพัฒนาการฟัง คำศัพท์ที่อาจยังไม่สามารถพูดออกมาได้ และเริ่มต้นการเลียนแบบโดยอาจยังไม่เข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ แต่ท้ายที่สุดแล้ว เด็กสามารถพูดคำวลี หรือ ประโยคที่สมบูรณ์ได้อย่างเข้าใจความหมาย และเมื่อพวกเขาเข้าเรียนในโรงเรียน หรือเข้าสู่การเรียนการสอนภาษาอย่างเป็นทางการ พวกเขาสามารถเรียนรู้ที่จะอ่านและเขียนในสิ่งที่พวกเขาเข้าใจและพูดได้แล้ว โดยสรุปกอร์ดอนได้ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ทางดนตรีของนักเรียนเป็นอันดับแรกในทฤษฎีลำดับการเรียนดนตรี (Learning Sequences in Music) ได้ให้ความสำคัญกับการฟัง การร้อง การอ่าน และการรับรู้เรื่องจังหวะ กอร์ดอนได้เรียกว่า Audiation หมายถึง เสียงที่เข้าไปถึงหัวใจจิตหัวใจ รำพึงออกมาแบบไม่ตั้งใจ โดยสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

การเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอน	
ประเด็น	รายละเอียด
ทักษะการฟัง/การออกเสียง	การฟัง/การเคลื่อนไหว/การร้องเพลงเดี่ยว การร้องเพลงกลุ่ม
ความสัมพันธ์ของประโยค	ประโยค/ การอ่านจังหวะ /ระดับเสียงและการรวมกันของจังหวะและระดับเสียง

การแยกเยาะองค์ประกอบ	การทราบถึงองค์ประกอบทางดนตรี จากการได้ยิน
การแทนสัญลักษณ์	แปรสิ่งที่ได้ยินมา นำมาเป็นสัญลักษณ์
การประสานกันระหว่างการออกเสียงและการเขียน	ทราบถึงองค์ประกอบทั้งหมด เรื่องของเสียงและจังหวะผ่านการอ่านโน้ต

ทฤษฎีการเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอนมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเตรียมความรู้และเครื่องมือสำหรับครูสอนดนตรีทั้งหมดเพื่อพัฒนาระดับเสียงและจังหวะของนักเรียน

ตัวอย่างการสอนของกอร์ดอนตามทฤษฎีลำดับการเรียนรู้ดนตรี (Learning Sequences in Music)

กีตาร์/อูคูเลเล่ (Ukulele)

นักเรียนควรรู้ว่าในการเล่นในโทนเสียงและหน่วยวัดอะไร สิ่งนี้ช่วยให้นักเรียนทำนายได้ว่าจะใช้คอร์ดอะไรในแต่ละโทนเสียง

นักเรียนควรได้รับการสอนเรื่องฟังก์ชันฮาร์โมนิก (harmonic functions) (I, IV, V) ของเพลง รวมถึงชื่อคอร์ด (A, D, E, เป็นต้น) สิ่งนี้เชื่อมต่อการออกเสียง (audiation) และทำให้ได้พื้นฐานสำหรับการสับเปลี่ยนตำแหน่งในวันต่อไป

นักเรียนสามารถใช้แบบแผนจังหวะ 4 จังหวะ (4 beat rhythm) เป็นพื้นฐานสำหรับแบบแผนการเล่น (strumming)

นักเรียนสามารถสร้างสรรค์และด้นสด (improvise) แบบแผนในการเล่น (strumming) ของตนเองนั้นขึ้นอยู่กับการจัดแบ่งประเภทแบบแผนจังหวะที่เขามีในการออกเสียง

คีย์บอร์ด

สามารถนำแนวคิดวิธีการสอนของกีตาร์ไปใช้กับคีย์บอร์ดได้

นักเรียนเรียนรู้คอร์ด I และ V ในคีย์ต่าง ๆ

นักเรียนสามารถใช้แบบแผนจังหวะ 4 จังหวะ (4 beat rhythm) ที่เหมือนกันเป็นแบบแผนการเล่นคลอตาม (comping) นักเรียนสามารถเรียนรู้รากคอร์ด I และ V นักเรียนบางคนสามารถเรียนรู้ทำนองเพลง (melody) ด้วยหู ในขณะที่คนอื่น ๆ นำไปประกอบเข้ากับคอร์ด (chords), รากคอร์ด (chord root) หรือทั้งสองอย่าง

การตีกลอง (Bucket Drumming)

ห้องเรียนสามารถแบ่งเป็นครึ่ง ครึ่งหนึ่งเล่น macrobeats อีกครึ่งหนึ่งเล่น microbeats สามารถสลับเปลี่ยนได้

ห้องเรียนสามารถแบ่งเพิ่มเป็น 3 กลุ่ม: macrobeats, microbeats, divisions

ครูสามารถเล่นเกม “เหมือน (Same)/แตกต่าง (Different)” ซึ่งครูเลือกสลับระหว่างนักเรียน เพื่อสะท้อนแบบแผนจังหวะแล้วให้นักเรียนเล่นแบบแผนจังหวะที่แตกต่างกัน ข้อจำกัดสามารถปรับตามการตอบสนองของนักเรียน

นักเรียนสามารถอ่านแบบแผนจังหวะ (rhythm patterns) ที่ปรากฏบนกระดานอัจฉริยะ (smart board) ได้

กิจกรรมตามแนวทางการสอนดนตรีของกอร์ดอน ในขั้นแรกกิจกรรมการสอนโดยการท่องจำก่อน ซึ่งการท่องจำเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียน เพื่อให้เสียงดนตรี จังหวะ ซึมซับเข้าไปในสมอง และควรจะเริ่มต้นด้วยการเรียนร้องก่อน แล้วจึงค่อยเรียนการเล่นดนตรี ก่อนร้องเพลงทุกครั้ง ครูผู้สอนต้องตั้งเสียงให้นักเรียนก่อนทุกครั้ง ด้วยเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงถูกต้องแน่นอน ควรเริ่มจากเสียงง่าย ๆ เช่น เสียงมี(E) การร้องเพลงอาจต้องร้องหลายรอบกว่านักเรียนทุกคนในชั้นเรียนสามารถร้องได้

ขั้นที่ 1 ครูร้องเพลงเพียงคนเดียว

ขั้นที่ 2 ขยับเท้าไปยังจังหวะตกของเพลง

ขั้นที่ 3 ตบเบาๆ ที่ต้นขา

ขั้นที่ 4 ทำขั้นที่ 2 และ 3 วนซ้ำสลับกัน

ขั้นที่ 5 ฟังเพลงและร้องเพลงในส่วนที่เหลือจากครู

ขั้นที่ 6 ฟังเพลงอย่างตั้งใจ

ขั้นที่ 7 ร้องเพลงโดยไม่ต้องตบเท้า ตบมือ

ขั้นที่ 8 ร้องเพลงคลอไปกับครู

ครูสามารถทำซ้ำหรือเพิ่มลดขั้นตอนได้ตามความเหมาะสม ครูอาจแบ่งกลุ่มให้นักเรียนได้ฝึกร้องร่วมกันแต่กลุ่มอาจร้องไม่เหมือนกันตามความเหมาะสมให้ครูเป็นผู้กำหนด

จากที่กล่าวมาทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน เป็นวิธีการสอนดนตรีที่คล้ายกับการเรียนภาษา โดยให้เสียงดนตรีและจังหวะดนตรีค่อย ๆ ซึมซับเข้าสู่สมองของนักเรียนทีละขั้น ๆ แล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาให้สูงขึ้น จึงมีความคล้ายคลึงกับการเรียนภาษาของมนุษย์ เมื่อแรกเกิดยังพูดไม่ได้ จำภาษาจากสิ่งแวดล้อมที่ได้ยินในทุกวันและจึงพัฒนามาเป็นการพูดโดยการพูดเรียนแบบ ทฤษฎีการสอนของกอร์ดอนจึงเป็นวิธีการเรียนการสอนดนตรีที่ไม่ซับซ้อน ทุกคนสามารถเข้าใจได้

การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน

การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน เป็นวิธีการสอนดนตรีโดยใช้อังกฤษเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนโดยใช้วิธีการสอนของกอร์ดอนลำดับขั้นตอน เนื้อหา และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี เรื่อง การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน มีตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1.โครงการสอน

2.แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน

1.โครงการสอน

แผนที่	ชื่อเรื่อง
1	music in your heart
2	enjoy with song
3	writing song

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน แผนที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน

ชื่อเรื่อง music in your heart

แผนการสอนที่ 1

1 คาบ/60 นาที

มาตรฐาน ศ 2.1: เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิด

ทักษะการฟังถือเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนวิชาดนตรีอย่างมาก เมื่อตั้งใจฟัง สมองจะจำจดเสียงที่ได้ฟัง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนดนตรีต่อไป

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ขับร้องและบรรเลงดนตรีโดยนำหลักวิธีการองค์ประกอบของดนตรีและเทคนิคเบื้องต้นทางดนตรีมาใช้ได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายถึงความแตกต่างของเสียงดนตรีได้ (K)
2. นักเรียนสามารถร้องโน้ตเพลงที่ครูกำหนดได้ (P)
3. นักเรียนสามารถจับจังหวะตามเพลงได้ (P)
4. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นด้วยความสนุกสนานและมั่นใจ (A)

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสาธิตให้นักเรียนฟังเสียงจากอังกะลุงจากการเขย่าอังกะลุง ที่มีเสียงต่างกันแล้วให้นักเรียนสังเกตถึงความแตกต่างของระดับเสียง ให้นักเรียนทั้งห้องร่วมกันตอบ อภิปรายแล้วทดลองออกเสียงโดยการร้องตามครูเคาะ (ตรงกับการเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอนขั้นที่ 1 ทักษะการฟัง/การออกเสียง)

ขั้นจัดการเรียนรู้

- นักเรียนฟังเพลง เสียงฉิ่ง 2 รอบ รอบแรก เปิดเพลงที่มีเนื้อเพลงและทำนองเพลง รอบที่ 2 เปิดเพลงที่มีเฉพาะทำนองและจังหวะ(ไม่มีเนื้อร้อง)

- ครูให้นักเรียนร้องเพลงเสียงฉิ่งเองโดยไม่เปิดเสียงเพลงให้

- ครูท่อนโน้ตเพลงเสียงฉิ่งให้นักเรียนฟัง 1 รอบ

- นักเรียนแบ่งกลุ่มกัน ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องโน้ตและร้องเพลงเสียงฉิ่งจนเกิดความ

ชำนาญ

- ครูให้แต่ละกลุ่มทดลองเขย่าอังกะลุงเพลงเสียงฉิ่งโดยไม่ให้ดูโน้ตเพลง (ตรงกับการเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอนขั้นที่ 2 ความสัมพันธ์ของประโยคและขั้นที่ 3 การแยกแยะองค์ประกอบ)

- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนโน้ตลงในกระดาษที่ครูแจกให้(ตรงกับการเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอนขั้นที่ 4 การแทนสัญลักษณ์)

ขั้นสรุป

- ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบการเล่นอังกะลุงเพลงเสียงฉิ่ง โดยให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน (ตรงกับการเรียนรู้ดนตรีตามลำดับขั้นของกอร์ดอนขั้นที่ 5 การประสานกันระหว่างการออกเสียงและการเขียน)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

เพลงเสียงฉิ่ง

เนื้อร้อง/ทำนอง คุณหญิงจีน ศิลปะบรรเลง

บทร้องเพลงเสียงฉิ่ง

เสียงฉิ่งมันดังฉิ่งฉับ เสียงกรับมันดังกรับกรับ
เสียงฉาบมันดังแช่วับ มันดังฉิ่งฉับ แช่วับ ฉิ่งฉับ

โน้ตเพลง เสียงฉิ่ง

	เสียง ฉิ่ง	มัน ดัง	ฉิ่ง ฉับ		เสียง กรับ	มัน ดัง	กรับ กรับ
----	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ด	- - - -	- ซ - ด	- ร - ม	- ซ - ด
	เสียง ฉาบ	มัน ดัง	แช่ วับ	มัน ดัง	ฉิ่ง ฉับ	แช่ วับ	ฉิ่ง ฉับ
----	- ซ - ด	- ร - ม	- ร - ซ	- ร - ม	- ซ - ด	- ร - ม	- ด - ด

แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ต้องประเมิน	ประเด็นการประเมิน	หลักฐานการประเมิน
ความรู้ K	1. อธิบายความแตกต่างของเสียง	- การสังเกต
ทักษะ P	1. ขับร้องเพลงเสียงฉิ่ง	- การอ่านโน้ต
	2. การปฏิบัติอังกะลุงเพลง เสียงฉิ่ง	- บทเพลง
เจตคติ A	1. ความรับผิดชอบ	-การสังเกต

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ดี (3)	พอใช้ (2)(ผ่าน)	ปรับปรุง (1)
ความรู้			
1.1 อธิบายความแตกต่างของเสียง
ทักษะ / กระบวนการ
1.2 ขับร้องเพลงเสียงฉิ่ง
1.3 การปฏิบัติอังกะลุงเพลงเสียงฉิ่ง
เจตคติ
ความรับผิดชอบ			

จากการทบทวนคิดของกอร์ดอน ทำให้ผู้เขียนเข้าใจได้ว่าการฟังเสียงจากการได้ยิน และการฟังเสียงในระดับสมองหรือฟังเสียงในความคิดนั้น เป็นเรื่องสำคัญต่อการเริ่มต้นเรียนดนตรี เมื่อผู้เรียนเข้าใจเสียงในความคิดแล้วยอมเข้าใจในทำนองและจังหวะ หากแต่การสอนทั่วไปผู้สอนได้ให้ผู้เรียนรับฟังดนตรีในระดับการได้ยินแล้วตอบสนองต่อเสียง ซึ่งผู้สอนมิได้ส่งเสริมการฟังในระดับความเข้าใจ จึงทำได้เพียงเปลือกของดนตรี ทั้งนี้ เนื่องจากการสอนทักษะต้องใช้การฝึก การซ้ำ ๆ ทักษะต่าง ๆ จนเกิดการรับรู้ ซึ่งเป็นส่วนของการสอน ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้อธิบายและเสนอตัวอย่างแผนการสอนตามหลักการของกอร์ดอน ที่เน้นการฟังเสียง การฟังความคิดหรือเสียงที่เกิดขึ้นในสมอง การฟังระดับเสียง แล้วจึงการสอนองค์ประกอบดนตรีและทักษะดนตรีต่อไปตามลำดับ โดยไม่ลืมนี่จะสอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเรียนและเป้าหมายตอนท้ายของการเรียน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ ทำนอง จังหวะจากการพัฒนาทำนองเดิม หรือจากการพัฒนาความคิดทางดนตรี โดยใช้สัญลักษณ์ในตอนท้ายเป็นเครื่องมือช่วยจำ หรือสร้างความเข้าใจร่วมกันเท่านั้น อนึ่งการสอนของกอร์ดอนอาจเทียบเคียงได้กับคำสอนในของพุทธศาสนา คือ หัวใจนักปราชญ์ ที่ว่าด้วย สุ-จิ-ปุ-ลิ ซึ่งหมายถึง

การฟัง การคิด การถามและการเขียน ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ไม่ซับซ้อน ผู้เรียนและผู้สอนทุกคนสามารถศึกษาเพิ่มเติม ขยายรายละเอียดให้ผู้เรียนได้รู้ดนตรีอย่างมีความสุข ประกอบกับความคิดเชิงพัฒนาสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสอนอังกะลุง
2. เพื่อศึกษาทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน
3. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนางคุ่ม อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนางคุ่ม อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสอนอังกะลุงตามแนวตามแนวทางของกอร์ดอน
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติอังกะลุง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้การสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอนดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารทางดนตรีเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนของกอร์ดอน
2. ศึกษาเอกสารการสอนดนตรีไทยเรื่อง อังกะลุง
3. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
4. ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
5. นำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอังกะลุงตามแนวทางของกอร์ดอน ที่สร้างขึ้นให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ

6. ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจึง

นำไปใช้

การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ
2. ศึกษาเนื้อหาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนที่ใช้ในการทดลองเพื่อสร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุม
3. สร้างข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ในภาคทฤษฎีทั้งก่อนและหลังเรียน จำนวน 15 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์
4. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) (หาค่า IOC) แล้วผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.95
5. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตรวจสอบให้คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้หาค่าความยากง่ายแบบรายข้อแล้วเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ของแบบทดสอบแต่ละข้อ
6. ผลจากการนำแบบทดสอบไปทดลองปรากฏว่าได้แบบทดสอบที่มีความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)
7. คัดเลือกแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 15 ข้อ ไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540:123) ได้ค่าเท่ากับ 0.98
8. นำแบบทดสอบที่ผ่านขั้นตอนทั้งหมดไปใช้ทดลอง

การสร้างแบบประเมินทักษะการบรรเลงอังกะลุง

1. ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทักษะในการฝึกบรรเลงอังกะลุง
2. กำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการบรรเลงอังกะลุงแล้วมาเขียนเป็นทักษะการปฏิบัติอังกะลุงที่ต้องการประเมิน
3. ระบุสถานการณ์ที่เป็นเงื่อนไขที่ผู้สอนกำหนดขึ้นเพื่อให้นักเรียนใช้ความพยายามแสดงผลงานที่ต้องปฏิบัติ แล้วประเมินผลการปฏิบัติของนักเรียน โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินไว้ 10 ข้อ
4. คะแนนรายข้อปฏิบัติ ข้อละ 4 คะแนน จากอาจารย์ผู้สอนดนตรี 2 ท่าน
5. เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติอังกะลุง โดยภาพรวมทุกด้านมีรายละเอียดดังนี้
 - ร้อยละ 0-25 หมายถึง ผลการปฏิบัติอังกะลุงอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง
 - ร้อยละ 26-50 หมายถึง ผลการปฏิบัติอังกะลุงอยู่ในระดับ พอใช้
 - ร้อยละ 51-75 หมายถึง ผลการปฏิบัติอังกะลุงอยู่ในระดับ ดี
 - ร้อยละ 76-100 หมายถึง ผลการปฏิบัติอังกะลุงอยู่ในระดับ ดีมาก
6. นำแบบประเมินทักษะการบรรเลงอังกะลุงที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของหัวข้อทักษะและเกณฑ์การประเมิน

7. นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขหัวข้อทักษะและเกณฑ์การประเมินให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวัดผลการปฏิบัติอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

8. นำแบบประเมินทักษะการบรรเลงอังกฤษ ไปใช้ในการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนางคุ่ม ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของกอร์ดอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการปฏิบัติการบรรเลงอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนางคุ่มที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้อังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอน ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 84.30 อยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอังกฤษตามแนวทางของกอร์ดอนในระดับชั้นอื่น

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการสอนอังกฤษในหลากหลายทฤษฎี

3. ครูผู้สอนควรมีการศึกษาวิธีการสอนเครื่องดนตรีไทยชนิดอื่นด้วย

เอกสารอ้างอิง

นิชาชล บังคม. (2553). การพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านโสตทักษะตามแนวคิดโคคาย สำหรับนักเรียนเป็ยโนระดับชั้นต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีญานันท์ พร้อมสุขกุล. (2561). แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบ. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 11(2), 1266-1283

พูนพิศ อมาตยกุล. (2527). **ดนตรีวิจักษณ์**. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสมัยจำกัด.

มีเกียรติ เวสารัช. (2555). การศึกษาผลการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรี ด้วยวิธีนำภาพแสดงแทนสัญลักษณ์ตัวโน้ต ในการเล่นอังกฤษ เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านตัวโน้ตของนักเรียน ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนสมิทธิพงษ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สมนึก อุ่นแก้ว. (2549). **ทฤษฎีดนตรีแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพรส (1989)

สมหมาย โมกขศักดิ์. (2550). **ศึกษานุมิปัญญาครุตนตรีไทย: กรณีศึกษาครูอุ่งน บัวเอี่ยม**. ปรินญา
 นิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ.

สวิต ทับทิมศรี. (2548). **อังกะลุง**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.

อนุชา พัฒนรัตน์โมฬี. (2553). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการสะสมรูปแบบของจังหวะ
 ด้วยสื่อการสอนแบบปฏิสัมพันธ์เพื่อฝึกการอ่านโน้ตแบบจับพลันสำหรับนักเรียนกีตาร์
 ในระดับชั้นต้น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุ
 ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Gordon, E. (1989). **Learning Sequences in music**. Chicago: GIA Publications.

Taggart, C. (2000). **Developing musicianship through musical play**. In the MEA
 stateEditors (Ed.), *Spotlight on early childhood music education: Selected articles from
 state MEA journals*. (pp. 23-26). Reston, VA: The National Association for Music Education.

ชื่อเรื่อง การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชื่อผู้จัดทำ นางสาวปาริชา มากมี ครูโรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรายงานการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในการพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม ผลการวิจัย พบว่า ในชั้นเรียนเรื่องผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการแยกสารผสม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการแยกสารผสม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำสำคัญ : กระบวนการจัดการเรียนรู้/โครงงาน/การแยกสารผสม

บทนำ

ในโลกปัจจุบันหรือโลกแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) วิทยาศาสตร์ มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคม เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในทุก ๆ รูปแบบ เช่นด้านงานอาชีพต่าง ๆ ด้านเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนผลผลิตต่าง ๆ ล้วนแต่อาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น ในระบบการศึกษาวิทยาศาสตร์ก็เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสำคัญมาก ดังนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ จึงจำเป็นต้องมีความรอบคอบและพิถีพิถัน ผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ตระหนักในความสำคัญนี้ จึงได้หาแนวทางหลาย ๆ อย่างเข้ามาจัดกระบวนการการเรียนรู้ แต่ก็ยังคงพบอุปสรรคมากมาย นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ยากและมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ รายงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ได้สรุปและที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ไว้ดังนี้ 1)ครูจำนวนมากยังไม่สอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ตนเองเรียนไปสังเคราะห์และบูรณาการเพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติและสังครรอบตัวได้ 3) กระบวนการเรียนรู้มีรูปแบบและเนื้อหาไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน 4) เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ขาดมาตรฐานส่วนใหญ่จัดด้วยแบบทดสอบที่เน้นความจำ

จากสภาพปัญหาการเรียนในปัจจุบัน การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ย่อมทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เป็นผู้ค้นพบความรู้ ด้วยตนเองมากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เกิดแนวคิดที่จะพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ยังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างไม่เข้าใจ และไม่มีทิศทางได้เข้าใจ เนื้อหาสาระและกระบวนการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษา ต่อและการประกอบอาชีพผู้วิจัยได้พยายามเลือกเฟ้นนวัตกรรมหลาย ๆ อย่างและนวัตกรรมที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะ แก้ปัญหาเรื่องการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่งคือการนำกระบวนการการเรียนรู้แบบโครงงานมาใช้ ในการจัดการเรียนการสอน การสอนโดยโครงงานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย ตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติจริง ในลักษณะของการศึกษา สืบค้น ค้นคว้าทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยมีครู เป็นผู้คอย กระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ใหม่ ด้วยการสร้างความหมายแก้ปัญหา และการค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะนำกระบวนการการเรียนรู้แบบโครงงาน เข้ามาสู่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดทฤษฎี เรื่องโครงงานวิทยาศาสตร์

โครงงานวิทยาศาสตร์

1. หลักการของกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ มีหลักการสำคัญดังนี้
 - 1.1 เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยนักเรียนเป็นผู้ริเริ่มวางแผนและดำเนินการศึกษาด้วยตนเอง
 - 1.2 เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์
 - 1.3 เน้นการคิด การกระทำและการแก้ปัญหาในหัวข้อหรือประเด็นที่ศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของโครงงานวิทยาศาสตร์
 - 2.1 สร้างความสำนึกและความรับผิดชอบในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง
 - 2.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาและแสดงความสามารถตามศักยภาพของตนเอง
 - 2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ในเรื่องที่ตนเองสนใจลึกซึ้งไปกว่าการเรียนใน
3. หลักสูตร
 - 3.1 ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้มีโอกาส แสดงความสามารถของตน
 - 3.2 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนวิทยาศาสตร์
 - 3.3 ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์
 - 3.4 ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน
 - 3.5 ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน
4. ประเภทโครงงานวิทยาศาสตร์
 - 4.1 โครงงานประเภททดลอง
 - 4.2 โครงงานประเภทสำรวจรวบรวมข้อมูล
 - 4.3 โครงงานประเภทประดิษฐ์
 - 4.4 โครงงานประเภททฤษฎี

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อรายงานการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในการพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม

สมมุติฐานการวิจัย

หลังจากนำกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน มาจัดกระบวนการการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสมแล้ว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. จัดหน่วยการเรียนรู้ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจำนวนชั่วโมงที่สอน
3. เลือกหน่วยเนื้อหาที่จะให้นักเรียนทำโครงงาน
4. ให้นักเรียนดำเนินการทำโครงงานตามขั้นตอนดังนี้
 1. ตั้งชื่อโครงงาน คือชื่อหัวเรื่องที่จะทำ
 2. เขียนเค้าโครง คือแนวทางหรือกระบวนการที่จะทำการทดลอง เช่น การคิดหาวิธีการทดลอง เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน
 3. จัดทำรายงานทดลองตามโครงงาน เป็นการนำการทดลองทั้งหมดมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ แล้วสรุปเป็นรูปเล่มโดยเขียนเป็นรายงานซึ่งมีทั้งเนื้อหา บทคัดย่อ สรุป ตามวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน อธิบายผลที่ละขั้นตอน
 4. สรุปผลและเขียนบรรณานุกรม

ประชากร

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม มีจำนวนนักเรียน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. ตัวแปรต้น คือ กระบวนการการเรียนรู้แบบโครงงาน
3. ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในชั้นเรียนเรื่องผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนา การเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ

1. แบบประเมินโครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. แบบวิเคราะห์โครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน
4. ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแบบโครงงาน

การรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานโดยเฉพาะความก้าวหน้าของการทำงาน
2. รวบรวมข้อมูลจากแบบให้คะแนนการปฏิบัติงานระหว่างเรียน
3. รวบรวมข้อมูลจากการทดสอบ ก่อนและหลังเรียนในเนื้อหาได้ทำกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในชั้นเรียนเรื่องผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาชีว วิทยาศาสตร์ เรื่องการแยกสารผสม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารผสม ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผล

จากการที่ผู้เรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากนำกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานมา ใช้จัดการเรียนการสอนนั้นแสดงให้เห็นว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิด เรื่อง การจัดกระบวนการ เรียนรู้แบบโครงงานที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ว่าโครงงาน เป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้รับ ประสบการณ์ตรงในกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ทุกขั้นตอน มีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ต่าง ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณสมบัติอื่น ๆ ได้แก่ ความเป็นคนช่างสังเกต มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวินัย ซื่อสัตย์ในการทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ ยอมรับฟังคำติชม และความ คิดเห็นของ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ควรใช้กระบวนการโครงงานมาจัดกระบวนการเรียนรู้
ในหน่วยเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนใช้การวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้ครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำกระบวนการเรียนรู้
แบบโครงงานไปจัดกระบวนการเรียนรู้
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรทำวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบปกติกับการจัดกระบวนการ
เรียนรู้แบบโครงงาน
 2. ควรทำวิจัยผลการพัฒนาการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการใช้นวัตกรรมอื่น ๆ
 3. ควรทำการวิจัย ผลดีและผลเสียของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานว่าในด้านใดจะ
ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ได้ดีกว่า

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จूरรัตน์ วรณพงศ์. (2544). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการวิทยาศาสตร์ที่มี ต่อผลสัมฤทธิ์**

ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทีศนา แคมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ.**

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรชัย ปุรณโชติ. (2531). **การสอนกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ : คู่มือสำหรับครู. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์**

มหาวิทยาลัย.

พันธ์ ทองชุมนุม. (2557). **การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.**

ภพ เลหาไพบูลย์. (2559). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.**

มาฆะ ทิพย์ศิริ. (2558). **การวิจัยการสอนโครงการระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพ**

วิชาการ(พว.)จำกัด.

ชื่อเรื่อง ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม

ชื่อผู้วิจัย นางสาวณาสรี ชุกิตติกุล

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม” มีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในการสื่อสารระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และ 2) เพื่อศึกษาวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ใช้เมื่อไม่สามารถสื่อสารในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้ โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 24 คน การวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ขาดความมั่นใจในตนเอง เนื่องจากมีความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษไม่เพียงพอสำหรับการสื่อสาร มีจำนวนคำศัพท์น้อย ขาดทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารในสภาพจริง มีปัญหาในการใช้ไวยากรณ์และการใช้คำศัพท์ที่ถูกต้อง ผู้ศึกษายังพบอีกว่าการเรียนที่มีการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอภายใต้การให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องเป็นรายบุคคลช่วยให้มีความมั่นใจและพัฒนาความสามารถทางการพูด

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลก ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ในแขนงต่างๆ ดังนั้นการพัฒนาประเทศในทุกด้านให้มีความเจริญก้าวหน้าและทัดเทียมกับนานาประเทศในโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษมาโดยตลอด ดังจะเห็น ได้จากการจัดการศึกษาของชาติกำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับต่างๆ มาเป็นเวลา นานเพื่อให้ประชากรของชาติสามารถสื่อสารกับนานาชาติด้วยภาษาอังกฤษทั้งทางการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม โดยเฉพาะ นักเรียนกลุ่มนี้จะสำเร็จการศึกษาออกไปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวไกลก้าวหน้าของประเทศไทยในอนาคต นอกจากนี้ผลของการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม และยังสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนวัดคานหามในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นในการสื่อสารระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ใช้เมื่อไม่สามารถสื่อสารในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กันไป

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณในรูปของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อสำรวจตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในรูปของการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ไปตามแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured questionnaire)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ นำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ และประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษอื่นๆ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ในส่วนนี้จะเน้นที่ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหามประสบ โดยสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบของการสื่อสาร ความรู้สึกต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และปริมาณในการพัฒนาการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ใช้มาตรวัดแบบ Rating scale 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	=	5	(การใช้ภาษาอังกฤษ 76%-100%)
มาก	=	4	(การใช้ภาษาอังกฤษ 51%-75%)
ปานกลาง	=	3	(การใช้ภาษาอังกฤษ 26%-50%)

น้อย	=	2	(การใช้ภาษาอังกฤษ 1%-25%)
ไม่เคย	=	1	(การใช้ภาษาอังกฤษ 0%)

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เรื่อง ปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สอบถามเกี่ยวกับ เพศ และ ประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษอื่นๆ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปริมาณในการใช้ภาษาอังกฤษในวันมาเรียน โดยสอบถามเกี่ยวกับ ประมาณและความสำคัญในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในวันมาเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำการแจกแบบสอบถามออกไปยังกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหามในชั้นเรียน พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนในตอนท้ายของชั่วโมงเรียน
2. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนเมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 24 ชุดและเมื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามพบว่ามีความสมบูรณ์ทั้งหมด 24 ชุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหามผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. สรุปข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม เป็นเพศชาย 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเป็นเพศหญิงจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50
2. สรุปผลประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษอื่นๆพบว่านักเรียนร้อยละ 80 ไม่เคยมีประสบการณ์ได้รับการฝึกอบรมภาษาอังกฤษอื่นๆ
3. สรุปผลปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหามในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษพบว่า เมื่อออกไปพูดแสดงความคิดเห็นหน้าห้องเรียนนักเรียนรู้สึกกลัวพูดไม่ได้ กระวนกระวายเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษและกลัวออกเสียงผิด นักเรียนคิดว่าสิ่งที่ปัญหาต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษมากที่สุดคือการพูด ติดขัด คิดคำศัพท์ไม่ออก และไม่รู้จักใช้ tense ใดในการร้อยเรียงประโยค สำหรับสาเหตุของปัญหานักเรียนคิดว่าปัญหาหลักคือพื้นฐานไม่ดีและไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริง รองลงมาคือ ความไม่

มันใจ อาย กังวล เมื่อต้องพูดต่อหน้าชั้นเรียน สำหรับวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมี การฝึกฝนบ่อยๆ ในด้านการใช้คำศัพท์ การฟัง การพูด

อภิปรายผล

การดำเนินการศึกษา ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานาม ผู้ศึกษามีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

1. การขาดเจตคติที่ดีต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ จากผลการสัมภาษณ์ในด้านการแสดงความรู้สึก เกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนที่ไม่ชอบการพูดภาษาอังกฤษ มีจำนวนมากกว่าคือร้อยละ 50 ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของผู้เรียนเป็นเรื่องเจตคติในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการ พัฒนาหรือต่อต้านการ เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เจตคติเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศใน ห้องเรียน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินี้ Gardner (1985: 7-8) กล่าวว่า เมื่ออยู่ในห้องเรียน ตัวผู้สอนและวิธี การสอนจะมีบทบาทสำคัญ (Important Role) ในการก่อให้เกิดเจตคติต่างๆในตัวผู้เรียน ถ้าผู้สอนมีทักษะ การสอนภาษาที่เก่ง และสามารถกระตุ้นนักเรียนให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกอยากเรียน ตลอดจนมีวิธีการสอน ที่ น่าสนใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน (Positive Attitudes) ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนร้อยละ 90 มีความเห็นว่าผู้สอนและลักษณะการสอนมีผลต่อเจตคติและการพัฒนาทักษะด้านการพูด ของตน ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกัน จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ประชากรส่วนใหญ่จะมีความ คิดเห็นว่าผู้สอนที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้เก่ง สำเนียงดี มีความมั่นใจ บุคลิกภาพดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ กำลังใจผู้เรียน เป็นสิ่งที่สร้างความกล้าในการออกไปพูดภาษาอังกฤษใน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนภาษาต่างประเทศจะ สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาใหม่ของตนได้ก็ต่อเมื่อเรียนรู้ ภายใต้สภาพที่มีความกลัวน้อยที่สุด (Curran: 1962: 92 cited in Stevick: 1976: 98) ซึ่งผู้สอนเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการกระตุ้นและผลักดัน ให้ผู้เรียนสร้างพฤติกรรมตอบสนอง นอกจากนี้การปฏิบัติตัวของผู้สอนภาษาอังกฤษที่มีต่อผู้เรียนภาษาอังกฤษ ระหว่างการเรียน การสอน เช่นการให้คำชมหรือคำตำหนิ ส่งผลต่อเจตคติและการพัฒนาความสามารถทางด้าน ภาษา

2. การขาดความรู้และทักษะพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

อัจฉรา วงศ์โสธร (2527: 127) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีความสามารถในการสื่อสารนั้นจะต้องมีความ สามารถในการใช้ภาษา 3 ด้าน หนึ่งในนั้น คือ สมรรถภาพด้านกฎเกณฑ์ภาษา (Linguistic Competence) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารโดยอาศัยพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ ประกอบด้วย เสียง (Phonology) ศัพท์ (Vocabulary) ไวยากรณ์ (Grammar) และ Mackey (1965: 266 cited in Bygate, 1991: 5) กล่าวว่า การพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้นั้น ผู้พูดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ต้องมีความ เข้าใจ จดจำ คำศัพท์ รูปแบบ กฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ เพื่อสามารถนำความรู้ที่นำมาผูกร้อยเรียงให้เป็น ข้อความและเปล่ง เสียงออกมาเป็นภาษาพูดที่มีลักษณะใกล้เคียงการพูดของเจ้าของภาษาให้มากที่สุดเพื่อ ขจัดปัญหาในการ สื่อสาร

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความรู้พื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างและพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ดังนั้นถ้าผู้เรียนมีความรู้และความสามารถทางด้านภาษาที่จำกัดจะเป็นอุปสรรคในการสื่อสารด้วยวาจาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามพบว่า ผู้เรียนจำนวนร้อยละ 80 ที่ขาดความมั่นใจในตนเองเพราะมีปัญหาด้านการใช้คำศัพท์ การออกเสียง การใช้ไวยากรณ์ และการเรียงประโยค

3. การขาดการฝึกฝนและประสบการณ์ในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผลการศึกษาจากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษในห้องเรียน และจากข้อมูลการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าปัญหาคือ ไม่มีความกล้า และขาดความมั่นใจในการพูด และจากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษในห้องเรียนพบว่า นักเรียนเรียนไม่สามารถพูดสื่อสารความคิดของตนเองให้กับผู้ฟังได้ อย่างทันท่วงที โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดภายใต้สถานการณ์ที่กดดัน

การพูดภาษาอังกฤษเป็นการสื่อสารที่ต้องผสมผสานความรู้ความสามารถทางด้านภาษา และ ความคิด Bygate (1991: 3) ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการฝึกฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษจากห้องเรียน ความสามารถทางด้านภาษาของผู้สอนจึงเป็น ปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ และเป็นแบบอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอน ภาษาอังกฤษต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาโดยทั่วไปเป็นอย่างดี มีความสามารถในการใช้ภาษา ยิ่งไปกว่านั้นผู้สอนต้องเป็นผู้มีความสามารถในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในทางด้านการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคและวิธีสอน มาเป็นตัวกลางในการทำให้เกิดผลเชิงประจักษ์ แต่ถ้าผู้สอนภาษาอังกฤษไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ก็เป็นการยากที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการพูดสื่อสารด้วยวาจาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการศึกษาเรื่องปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคานหาม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

1. การสอนการพูดภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสารควรตั้งอยู่บนรากฐานความต้องการ (Needs) ของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่มีอยู่ (Language Competence and Performance) และความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. กิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการฝึกพูดภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาของตนเองในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ฝึกคิด ฝึกการให้เหตุผล เพื่อเกิดทักษะและความมั่นใจในการใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสาร
3. ผู้สอนการพูดควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้ภาษา การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผลที่มีน้ำหนัก และสามารถชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาการพูดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
4. วิธีการวัดผลการเรียนการสอนการพูดควรสอดคล้องกับทักษะที่สอน

เอกสารอ้างอิง

- นางสมร พงษ์พานิช, "การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551," **วารสาร
มนุษยศาสตร์** 18 (2554): 86.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. 2527. การสร้างข้อสอบวัดความสามารถในการสื่อความหมายทางภาษา (Pragmatic
Communicative) กับการทดลองทางภาษาระดับ Advanced, ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ
เข้า มหาวิทยาลัยกับหลักสูตรภาษาอังกฤษ และแนวโน้มในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brown, H. Douglas. 1994. **Principles of Language Learning and Teaching**. 3rd ed.
Englewood Cliffs: Prentice Hall Regents.
- Bygate, Martin. 1991. **Speaking: Language Teaching, a Scheme for Teacher Education**.
Oxford: Oxford University Press.
- Finocchiaro, M. and Sako, S. 1983. **Foreign language testing- a practical approach**.
New York: Regents Publishing
- Gardner, R. C. 1985. **Social Psychology and Second Language Learning: The Role of
Attitudes and Motivation**. London, GB: Edward Arnold.
- Wattanavitukul, Piset .2006. **Spoken English: Why 99% of Thai and Chinese Failed in
Learning Oral English**. [Accessed 18 Dec. 2008]
- Stevick, Earl W. 1976. **Memory Meaning & Method**. Massachusetts: Newbury House.

- ชื่อเรื่อง** การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ชื่อผู้วิจัย** นางสาวอรุณภรณ์ วิสุทธรณะ ตำแหน่ง ครู สังกัด โรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การทำวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน จำนวน 6 แบบฝึก และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แบบแผนการทดลองใช้แบบกลุ่มเดียว (One Group Pre-test Post-test Design) สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.51./83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80
2. ผลที่เกิดกับนักเรียนหลังการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.33.

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี

สุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป
กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 37)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้
ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมี
ประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 37)

ดังนั้น เด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส ซึ่งการเรียนการสอน
ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็น
ทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วย
การแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถ
รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้เรียบเรียงคำมาใช้ตามหลัก
ภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์
(2549 : 80)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของ
ชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็น
พลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และ
ทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ
กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 4)

ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องทักษะ จะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละชั้นปีโดยเด็ดขาดไม่ได้
จำเป็นจะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่างๆ ให้ต่อเนื่องกันไป เนื้อหา เช่น การอ่านและการเขียนสะกดคำ
การอ่านจับใจความ การเลือกใช้คำให้ตรงตามความหมาย การเขียนแสดงความรู้สึก ความคิดประสบการณ์
ความต้องการ จินตนาการ การนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต
จำเป็นต้องสอนทุกชั้นในเรื่องของทักษะภาษา และแต่ละชั้นจะมีเนื้อหาในการฝึกทักษะที่เพิ่มความซับซ้อน
และยากมากขึ้น เช่น จำนวนคำเพิ่มมากขึ้น ประโยคที่ใช้ยาวและซับซ้อนขึ้น เรื่องที่นำมาอ่านยาวขึ้น
กรมวิชาการ (2544 : 22)

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอน
ภาษาไทย ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่
ในระดับค่อนข้างต่ำ สมรรถภาพที่มีปัญหาได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน ปัญหาคือการออกเสียง
พยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัดเจน การแจกลูกสะกดคำ การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง การแจกลูกสะกดคำ
เป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากครูไม่ได้สอนแจกลูกสะกดคำแก่นักเรียนในระยะเริ่มเรียน การอ่าน
ของนักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นทำให้สับสนอ่านหนังสือไม่ออก เขียน
หนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหามากของนักเรียนไทยในปัจจุบัน ผลจากการอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ย่อมส่งผล
กระทบต่อการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ด้วย
ตนเอง กรมวิชาการ (2546 : 134)

การสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกทักษะต่างๆ ให้สัมพันธ์กันทั้งการรับเข้ามา คือ การอ่านและการฟังกับทักษะการถ่ายทอดออกไป คือ การพูดและการเขียน ในด้านการเขียน ถือเป็นทักษะที่ยุ่ยากซับซ้อนและเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่ง

จากข้อมูลสภาพปัญหา ความสำคัญ และหลักการดังกล่าว ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวครูผู้สอน ควรจะมีการศึกษาหาวิธีปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ให้ทั้งความรู้ทักษะการคิด ความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อมๆ กัน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความแม่นยำ จดจำง่าย และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จัดระบบเชื่อมโยงความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพร้อมทั้งวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม พบว่า นักเรียนมีปัญหาทางการเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องและอ่านไม่ออก ซึ่งข้อมูลการรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน (Reading Test : RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม ปีการศึกษา 2562- 2563 ในด้านการอ่านออกเสียง การอ่านรู้เรื่อง การเขียนคำคิดเป็นร้อยละ 58.98 และ 62.42 ตามลำดับ (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดคานหาม : 2562 -2563) และจากการรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดคานหาม ด้านการเขียนคำนักเรียนควรได้รับการพัฒนาปรับปรุง (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนวัดคานหาม 2564) และจากผลการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ ซึ่งหากนักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมการเขียนสะกดคำย่อมส่งผลให้อ่านไม่ออกตามมาด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและการที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนสะกดคำไม่ถูกต้องยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วย

ผู้วิจัยได้คิดหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาหานวัตกรรมทั้งเก่าและใหม่นำมาแก้ปัญหา จึงพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะจะทำให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรายงานการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมเครื่องมือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกปฏิบัติด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 6 ชุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบแผนการทดลองและขั้นตอนการทดลอง

3.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design เสริมพงศ์ วงศ์กมลลาไสย (2548 : 57) โดยมีลักษณะการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	T1	X	T2

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

T2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รายงานการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 22 คน ใช้เวลาในการดำเนินการ 11 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้บันทึกคะแนนการทำกิจกรรมกลุ่มและการทำแบบฝึกทักษะไว้ทุกครั้ง

3.2.3 เมื่อดำเนินการสอนครบทุกแผนแล้วทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมกับก่อนเรียน

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้รายงาน ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้รายงานได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนวัดคาน หาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.2 ศึกษาหลักสูตร ค้นคว้าข้อมูล คู่มือการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรโรงเรียนวัดคานหาม ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

1.3 ศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากเอกสารต่างๆ

1.4 ดำเนินการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 ชุด

1.5 สร้างแบบประเมินแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยถามครอบคลุมองค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ 5 ด้านคือ

- 1) จุดประสงค์
- 2) เนื้อหา
- 3) รูปแบบ
- 4) การใช้ภาษา
- 5) การวัดและประเมินผล

1.6 นำแบบฝึกทักษะพร้อมแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ ความถูกต้องของภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. นางสาวบัวพันธ์ ผิวทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดโรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. นางสาวอรวรรณ วงษ์ทรงยศ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. นางสาวชุติมา โชคสมบัติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

1.7 นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม จำนวน 3 คน เพื่อดูเวลาที่ใช้ ความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ การเร้าความสนใจของนักเรียน การสอดคล้องกับเนื้อหา

1.8 นำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยไปปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 22 คน

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ผู้รายงานได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 89-90)

2.2 ศึกษาหลักสูตร คู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรโรงเรียนวัดคานหาม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.3 กำหนดเนื้อหาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมกับข้อ (1.6) เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อสอบนั้นวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์

2.6 นำคะแนนผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton 1977, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด 2545 : 64-65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

หลักเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม มีดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

2.7 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 3 คน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.51./83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย และร้อยละ เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แบบฝึกทักษะ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	ร้อยละ
แบบฝึกทักษะที่ 1	10	7.12	71.25
แบบฝึกทักษะที่ 2	10	7.68	76.87
แบบฝึกทักษะที่ 3	10	8.62	86.25
แบบฝึกทักษะที่ 4	10	8.12	81.25
แบบฝึกทักษะที่ 5	10	8.31	83.12
แบบฝึกทักษะที่ 6	10	8.43	84.37
รวม	60	8.04	80.51

จากตารางที่ 1 แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.04 คิดเป็นร้อยละ 80.51 ดังนั้น แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงคะแนนเฉลี่ยและค่าร้อยละของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ก่อนเรียน	16	30	315	19.68	65.62
หลังเรียน	16	30	400	25	83.33

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยจากการทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 19.68 คิดเป็นร้อยละ 65.62 ทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 25 คิดเป็นร้อยละ 83.33 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการอ่านการเขียนคำใน ภาษาไทยสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การเลือกเนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงความเหมาะสมของ เพศ วัย และระดับความสามารถในการเรียนของนักเรียนด้วย หากเนื้อหาใดที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกหรือรู้ว่าการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

2. ครูผู้สอนภาษาไทยควรนำแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นไปใช้ประกอบการสอนเนื่องจากแบบฝึกทักษะนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

3. ในระหว่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ครูควรสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ อาจจะไม่เข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้ช้า หรือต้องการความช่วยเหลือ ครูควรใช้เทคนิคเสริมแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ หรืออธิบายให้เข้าใจชัดเจนอีกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างแบบฝึกทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เนื้อหาที่เข้าใจยาก หรือเนื้อหาที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนในกลุ่มทักษะภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น เพื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

2. ควรมีการสร้างแบบฝึกภาษาไทย ในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์. 2544.

-----คู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

กรรณิการ์ พวงเกษม. ปัญหาและกลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

คมขำ แสนกล้า. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

ฉวีลักษณ์ บุญกาญจน. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด, 2547.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โสภณการพิมพ์ 2545.

ฐานิยา อมรพลัง. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้หลักภาษาไทย เรื่อง ไตรยางศ์ ด้วยแบบฝึกเกม และเพลงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ. แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนและการจัดทำผลงานวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2550.

ทองคุณ หนองพร้าว. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง จังหวัดของเรา (บุรีรัมย์) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

นงเยาว์ เลี่ยมขุนทด. การพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำโดยใช้แผนผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

นิรันดร์ สุขปรีดี. การศึกษาอัตราความเร็วและความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540.

นิลวรรณ อัคติ. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาโสตทักษะทางด้านดนตรีโดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคตตาย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดคานหาม

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพรพิมณ แสงสุริยะ

บทคัดย่อ

เป้าหมายสำคัญของบทความนี้ มุ่งเน้นเพื่อสร้างชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคตตายสำหรับนักเรียน 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโสตทักษะทางดนตรีด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคตตาย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคตตาย จากการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคตตาย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจใน ภาพรวมด้านชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการขับร้องที่ดีขึ้น

คำสำคัญ โสตทักษะทางดนตรี

บทนำ

ดนตรีเป็นศาสตร์และศิลป์ที่อยู่คู่กับมนุษย์มาอย่างยาวนาน การเข้าถึงสุนทรียศาสตร์สามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทางด้านสมอง ด้านอารมณ์และด้านจิตใจ ดังนั้นการเรียนวิชาดนตรีจึงควรให้นักเรียนรู้จักกับเสียงเป็นอันดับแรกเพราะดนตรีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเสียง และเพื่อให้ถ่ายทอดบทเพลงออกมาให้สื่ออารมณ์ความหมายของเพลงให้ได้มากที่สุด เกิดการสร้างสรรค์เสียงดนตรีและเสียงขับร้อง ที่มีคุณภาพส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนดนตรีในระยะยาว ดนตรีเป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ของทั่วโลกที่ทุกคนสามารถเข้าใจได้ดี เสียงของดนตรีเป็นสิ่งที่กลมกลืนหัวใจของมนุษย์ให้อ่อนโยน มีประโยชน์ในการผ่อนคลายอารมณ์ มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทางประสาทของมนุษย์ที่ทำหน้าที่เสมือนสะพานและเส้นทางสู่ความคิดให้มีแนวโน้มที่ดี ช่วยให้เกิดความสงบภายในจิตใจ อีกทั้งดนตรียังเป็นเครื่องมือการพัฒนาทักษะของนักเรียนในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยในด้านการพัฒนาสมอง จิตใจ และอารมณ์ วิชาดนตรีนั้นจึงเป็นส่วนสำคัญในการขัดเกลาจิตใจให้นักเรียนมีความอ่อนโยน เกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ กล้าแสดงออก ล้วนเป็นประโยชน์จากดนตรีทั้งสิ้น ดนตรียังเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ต้องมีควบคู่กับสังคม และเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันที่มีบทบาทต่อบุคคล ชุมชนและประเทศชาติ สามารถเสริมสร้างให้บุคคลมีรสนิยม มีเสน่ห์ มีคุณวุฒิและสามารถทำให้การทำงานของอวัยวะต่างๆในร่างกายเกิดความพร้อม เพราะในขณะที่ฟังเสียงดนตรีนั้น สมองจะหลั่งฮอร์โมนเอนดอร์ฟิน ซึ่งเป็นสารก่อให้เกิดความสุขออกมามาก การเริ่มต้นการเรียนดนตรีจากการฟังจะส่งผลต่อ

ความประสบความสำเร็จต่างๆในชีวิตประจำวันได้ กล่าวถึงการเรียนดนตรีนั้นผู้เรียนจึงควรให้รู้จักกับเสียงเป็นอันดับแรก เพราะดนตรีเป็นเรื่องของเสียง การฟังเสียงดนตรีที่ตนเองร้องหรือเล่นเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อถ่ายทอดบทเพลงออกมา ให้สื่ออารมณ์ ความหมายของเพลงให้ได้มากที่สุด การฝึกทักษะทางด้าน การฟัง หรือเรียกอีก อย่างหนึ่งว่า “การฝึกโสตทักษะ” นอกจากฝึกความสามารถในการฟังแล้วการฝึก โสตทักษะนี้ ยังสามารถวิเคราะห์แยกแยะระดับเสียงในระดับต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจใน ส่วนประกอบทางดนตรี และส่งผลให้การขับร้องหรือบรรเลงในบทเพลงมีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

การสอนในด้านโสตทักษะ คือ การสอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกฝน เพื่อพัฒนาความสามารถ ในด้านการฟัง การรับรู้เสียง ความละเอียดของเสียง และการตอบโต้ถึงคุณลักษณะของเสียง ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ จังหวะ ทำนอง ระดับเสียงในตัวโน้ตต่าง ๆ และการประสานเสียง (ธวัชชัย นาควงษ์, 2544, น. 15) ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของนักการศึกษาดนตรีและนักประพันธ์เพลง ชาวฮังการีที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกทางด้านดนตรี คือ โคดาเย (Zoltan Kodaly) ที่กล่าวถึง การสอนในด้านโสตทักษะ คือ การฝึกโสต ประสาททางดนตรีของผู้เรียน ทั้งเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ทำนองและการประสานเสียง ซึ่งโคดาเยมีหลักการ สอนดนตรีโดยเรียบเรียงเนื้อหาให้สอดคล้องกับ พัฒนาการช่วงวัยของเด็ก โดยมีขั้นตอนจากง่ายไล่ลำดับไป ทยายาก เน้นการสอนร้องเพลงเป็นหลัก ซึ่งการร้องเพลงเป็นการใช้เสียงที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติซึ่งเด็ก ค้นเคยอยู่แล้วฝึกควบคู่กับ การอ่านโน้ต โคดาเยสอนโดยใช้สัญลักษณ์มือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึง สามารถฝึกโสต ทักษะทางดนตรีของผู้เรียนได้ทั้งเรื่องจังหวะ ระดับเสียง ทำนองและการประสานเสียง โดย การร้องเพลงตามแบบฝึกหัดได้มีการแบ่งเป็นลำดับขั้นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน (ประพันธ์ศักดิ์พุ่ม อินทร์, 2547, น.47)

โคดาเย (Kodaly. 1882 -1967) นักประพันธ์ชาวฮังการี ซึ่งในระยะต่อมามีชื่อเสียงในฐานะ นักวิชาการทั้งทางดนตรีและสาขาอื่นๆ คือ นักค้นคว้าทางดนตรีพื้นบ้าน นักภาษาศาสตร์ นักการศึกษา นักประพันธ์และนักปรัชญา โคดาเย เกิดที่เมืองเคชเคเมต (Kecskemet) โดยต้อง ย้ายตามบิดาซึ่งทำงาน เป็นพนักงานรถไฟอยู่ตามเมืองเล็กๆ ที่มีธรรมชาติและความเป็นอยู่แบบชาวฮังการีแท้ๆ จึงทำให้เขามีความ ชาบซึ่ง รักและสนใจในวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นอย่างมาก โคดาเยจึงรวบรวมเพลงพื้นเมืองและพยายาม ประพันธ์เพลงโดยใช้ลักษณะเพลงพื้นบ้านฮังการีเป็นหลัก โดยมีเพื่อนชาติเดียวกันคือ Bela Bartok นักประพันธ์เพลงมีชื่อคนหนึ่งของโลกเป็นผู้ช่วยเหลือมาตลอดในระยะต่อมาโคดาเยต้องการถ่ายทอด วัฒนธรรมด้านดนตรีให้กับชาวฮังการีเขาจึงเริ่มหันมาสนใจการเรียนการสอนดนตรีและได้คิดค้นรวบรวม วิธีการสอนดนตรีซึ่งกล่าวถึงหลักการปรัชญาตลอดจนเทคนิควิธีสอนไว้อย่างละเอียดเป็นขั้นตอนทำให้ วิธีการสอนดนตรีของโคดาเย เป็นการสอนดนตรีที่หลายประเทศทั่วโลกนำไปเป็นหลักในการสอนดนตรีอย่าง กว้างขวาง สำหรับในประเทศฮังการี การสอนดนตรีได้ใช้หลักการของโคดาเยมาตั้งแต่ ค.ศ. 1945 และมี

สถาบันเฉพาะจัดสอน และ อบรมการสอนของ โคดายแก่ผู้สนใจทั่วโลก ในลักษณะของสถาบันนานาชาติคือ Kodaly Pedagogical Institute of Music ตั้งอยู่ที่เมืองแคชแคแมช ซึ่งเป็นบ้านเกิดของโคดาย หลักการสำคัญของวิธีการนี้ คือ ดนตรีเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ซึ่งควรได้รับการพัฒนามาตั้งแต่ยังเด็ก การฟังและการร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ควรเน้นเป็นอันดับแรกเพื่อให้เด็กเข้าใจซาบซึ่งในดนตรีการอ่านดนตรี และการเล่นดนตรี การสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ควรสอนในระยะ ต่อมารวมทั้งการเคลื่อนไหวด้วย วรรณคดี ดนตรีที่ควรนำมาใช้คือ เพลงพื้นบ้านเพราะใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด ในระยะต่อมา จึงนำเอาเพลงชั้นสูงที่มีคุณค่ามาใช้ในการเรียนการสอน หลักการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีในทุกประเทศทั่วโลกได้โคดายเชื่อว่า ความสามารถทางดนตรี ได้แก่การอ่าน การเขียน และการคิด เป็นสิทธิของมนุษยชาติ ซึ่งการเริ่มต้นการเรียนรู้ทางดนตรีควรเริ่มต้นด้วยเครื่องดนตรีธรรมชาติที่ทุกคนมีอยู่ประจำตัว คือ เสียงร้อง ซึ่งจะทำให้ดนตรี ซาบซึ่งเขาไปอยู่ในจิตใจเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่แท้จริง ในการเรียนรู้ทางดนตรีที่จะทำให้ เกิดการรับรู้ทางดนตรี โดยสมบูรณ์ควรเริ่มเรียนตั้งแต่เด็ก ๆ ในระดับประถมศึกษา หรือในระดับอนุบาลศึกษา ในทำนองเดียวกับการเรียนรู้ภาษาซึ่งมีภาษาแม่เป็นภาษาหลัก วรรณคดีดนตรีที่ควรนำมาใช้ควร เริ่มต้น คือใช้ดนตรีพื้นบ้านซึ่งจัดเป็นภาษาแม่ทางดนตรี วรรณคดีดนตรีที่ควรนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นดนตรีพื้นบ้านหรือดนตรี ประเภทอื่นๆควรเป็นดนตรีที่มีคุณค่าเพียงพอ

โคดายให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักเดียวกับจิตวิทยาการพัฒนารเด็ก คือ การเรียนการสอนดนตรีควรมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับลักษณะการพัฒนารเด็ก ดังนั้นสิ่งง่าย ไม่สลับซับซ้อนควรนำเสนอก่อนสิ่งที่ยากดังเช่นในเรื่อง การสอนทำนองแบบโคดาย เริ่มด้วยการสอนเพลงที่ ประกอบไปด้วย โน้ต 3 ตัว คือ la so mi ก่อน แล้วเพิ่มเป็นเพลงที่มีโน้ต 4 ตัว คือ so mi re do แล้วจึงเป็น เพลงที่ใช้บันไดเสียง “เพนตาโทนิค” คือ มีตัวโน้ต 5 ตัว ได้แก่ la so mi re do ซึ่งเป็นลักษณะเด่น ของเพลงพื้นบ้านของฮังการี และสุดท้ายจึงนำเพลงในบันไดเสียงไดอะโทนิค คือ มีตัวโน้ต 7 ตัว ได้แก่ do re mi fa so la ti มาสอน หรือในเรื่องของอัตราจังหวะโดยปกติ อัตราจังหวะสอง ทั้งปกติและผสม (2/4,6/8) จะพบได้มากกว่าเพลงในอัตราจังหวะสาม (3/4) การสอนจึงควรใช้อัตราจังหวะสองก่อน ส่วนในเรื่ององค์ประกอบ ดนตรีอื่นๆ (เสียงประสาน รูปแบบ สีสัน ลักษณะของเสียง) ก็มีการจัดเรียงจากง่ายไปยากเช่นกัน จึงสามารถกล่าวได้ว่าวิธีการของโคดายเน้นการจัดระบบขั้นตอนของสาระดนตรีเป็นอย่างมาก หลักการของ โคดายเน้นการร้องเป็นหลัก โดยมีการจัดสาระดนตรีอย่างเป็นระบบ ระเบียบ และใช้ระบบสัญลักษณ์แทน เสียงดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนารของเด็ก รวมทั้งการใช้ระบบการอ่านโตแบบ ซอล-ฟา โดยให้ตัวโทนิคคือ โด ในบันได เสียงเมเจอร์ และ ลาในบันไดเสียงไมเนอร์ เคลื่อนที่ไปตามบันไดเสียงต่างๆ (movable-do) รวมทั้งสัญญาณมือเพื่อช่วยในการอ่าน วรรณคดีดนตรีที่เป็นหลักในการเรียนการสอนระยะแรก คือเพลงพื้นบ้าน ระยะต่อมาจึงใช้เพลงศิลปะ

โคตตายเน้นการร้องเพลงเป็นหลักการเล่นเครื่องดนตรีเป็นกิจกรรมที่จัดให้กับผู้เรียนในระยะต่อมา การร้องจะรวมไปถึงการอ่านโน้ตด้วยในกระบวนการร้อง โคตตายเน้นการฝึกให้ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเรื่องระดับเสียง และจังหวะของทำนองอย่างสม่ำเสมอ วิธีการหนึ่งคือการฝึกให้ผู้เรียนได้ยินเสียงทำนองในความคิด คือการให้ผู้เรียนร้องเพลงและให้หยุดร้องแต่ให้ร้องในใจเป็นระยะๆ สลับกันไปตามสัญญาณที่ผู้สอนกำหนดให้ ทำให้ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเสียงทั้งในความคิดและสามารถร้องได้ด้วย นอกจากนี้ยังเน้นให้จดจำเกี่ยวกับระดับเสียง และบทเพลงที่เรียนไปด้วยเสมอ เช่นครูอาจจะทำสัญญาณมือในวรรคต้นของเพลงใดเพลงหนึ่งที่เรียนไป และให้ผู้เรียนตอบว่าเพลงอะไร หรืออาจจะตบจังหวะของทำนองเพลงหนึ่ง และให้ผู้เรียนตอบว่าเป็นจังหวะของทำนองเพลงอะไร หรืออาจจะฮัมทำนองเพลงตอนใดตอนหนึ่งของเพลงหนึ่ง และให้ผู้เรียนตอบชื่อเพลง

หลักการสำคัญของวิธีการนี้ คือ ดนตรีเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ซึ่งควรได้รับการพัฒนามา ตั้งแต่ยังเด็ก การฟังและการร้องเพลงเป็นทักษะดนตรีที่ควรเน้นเป็นอันดับแรก เพื่อให้เด็กเข้าใจซาบซึ้งในดนตรี การอ่านดนตรี และการเล่นดนตรี การสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ดีควรสอนในระยะต่อมา รวมทั้งการเคลื่อนไหวด้วย วรรณคดีดนตรีที่ควรนำมาใช้คือ เพลงพื้นบ้านเพราะใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด ในระยะต่อมา จึงนำเอาเพลงชั้นสูงที่มีคุณค่ามาใช้ในการเรียนการสอน หลักการนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนดนตรีในทุกประเทศทั่วโลกได้แก่โคตตายเชื่อว่า ความสามารถทางดนตรี ได้แก่การอ่าน การเขียน และการคิด เป็นสิทธิของมนุษยชาติ ซึ่งการเริ่มต้นการเรียนรู้ทางดนตรี ควรเริ่มต้นด้วยเครื่องดนตรีธรรมดาที่ทุกคนมีอยู่ประจำตัว คือ เสียงร้อง ซึ่งจะช่วยให้ดนตรีซาบซึ้งเขาไปอยู่ในจิตใจเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่แท้จริง ในการเรียนรู้ทางดนตรี ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ ทางดนตรี โดยสมบูรณ์ควรเริ่มเรียนตั้งแต่เด็กๆ ในระดับประถมศึกษา หรือในระดับอนุบาลศึกษา ในทำนองเดียวกับการเรียนรู้ภาษาซึ่งมีภาษาแม่เป็นภาษาหลัก วรรณคดีดนตรีที่ควรนำมาใช้ควรเริ่มต้นคือใช้ดนตรีพื้นบ้านซึ่งจัดเป็นภาษาแม่ทางดนตรี วรรณคดีดนตรีที่ควรนำมาใช้ไม่ว่าจะเป็นดนตรีพื้นบ้านหรือดนตรีประเภทอื่นๆ ควรเป็นดนตรีที่มีคุณค่าเพียงพอ ระบบการสอนของโคตตายเน้นการร้องเป็นหลัก ซึ่งรวมไปถึงการอ่านโน้ตด้วยวิธีการของโคตตายที่ใช้ในการสอน จึงมุ่งส่งเสริมในเรื่องการร้องและการอ่าน ซึ่งโคตตายนำสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้มาช่วยในการสอนดนตรี เพื่อให้ ผู้เรียนร้องและอ่านตลอดจนเป็นพื้นฐานในการฝึกทักษะอื่นๆทางดนตรีต่อไปด้วย

ปัญหาในการเรียนการสอนกิจกรรมขับร้องประสานเสียงที่เป็นกิจกรรมเพิ่มเติมของทางโรงเรียนพบว่า นักเรียนแยกระดับเสียงของตัวโน้ตใน 8 ระดับเสียงไม่ได้และไม่รู้ว่าเสียงที่ขับร้อง ออกไปนั้นคือเสียงตัวโน้ตใด ทำให้ไม่เข้าใจในแนวของเสียงที่เกิดขึ้นใช้เทคนิคการท่องจำแทน การอ่านระดับเสียงของตัวโน้ตแทน ซึ่งบางบทเพลงมีความยาวของเพลงมากทำให้นักเรียนสับสนกับการขับร้องในแต่ละท่อน เมื่อถึงเวลาการฝึกซ้อมขับร้องประสานเสียงในบทเพลงต่าง ๆ การฝึกฝนทำให้เกิดความล่าช้าและนักเรียนยังขับร้องไปอย่างไม่ได้เห็นความสำคัญของตัวโน้ต การพัฒนาทางด้านโสตทักษะจึงต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เข้าใจได้ง่าย มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ซับซ้อนและเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้ ดังนั้นชุด

กิจกรรมก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทักษะทางการฟังของนักเรียน ชุดกิจกรรม เป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อทำให้การเรียนการสอนของนักเรียน มีความเข้าใจหรือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการนำสื่อทางด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้การเรียนการสอน สื่อที่ครูจัดทำขึ้นมีการวางรูปแบบการสอนเพื่อนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนศึกษาและฝึกทักษะด้วยตัวเองได้โดยสอดคล้องตามเป้าหมายของการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้อง (ศิริณา อธิฐสุวรรณศิลป์, 2548, น. 27) กล่าวไว้คือ สื่อการสอนที่ครูจัดทำขึ้น ประกอบไปด้วยสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลายชนิดรวบรวมกันเป็นชุด เพื่อให้เกิดความสะดวก 3 ต่อการใช้ในการจัดการเรียนการสอนและทำให้การสอนประสบผลตามเป้าหมายทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านกระบวนการทางการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการฝึกโสตทักษะทางดนตรีจึงได้พัฒนาชุดกิจกรรมเสริมสร้างทางด้านโสตทักษะตามแนวคิดของโคดาเย เพื่อใช้ในการเรียนการสอน เนื่องจากวิธีการ สอนของโคดาเยนั้นมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก เน้นการร้องเพลงเป็นหลัก โดยใช้หลัก การสอนในด้านการใช้สัญญาณมือควบคู่ไปกับการอ่านตัวโน้ตและขับร้อง การใช้เสียงแทน สัญลักษณ์ของจังหวะรวมไปถึงการใช้เพลงพื้นเมืองในรูปแบบซ้ำทวน โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับการประสานเสียงในด้านต่าง ๆ เช่น ชั้นคู่ บันไดเสียง คอร์ด การสอดประสานทำนอง เพลงร้อง และใช้แบบฝึกหัดของโคดาเยในระดับชั้นต่าง ๆ ที่เหมาะสม นำมาการฝึกขับร้องประสานเสียงผสมผสานเข้ากับเพลงพื้นบ้านตามแนวคิดของโคดาเย แต่ได้ปรับเปลี่ยนจากเพลงพื้นบ้านสากล มาเป็นเพลงไทยเดิมที่มีรูปแบบเพลงที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้ นักเรียนง่ายต่อการจดจำเสียง ฝึกไป พร้อมกับอ่านโน้ตตามระดับเสียงต่าง ๆ ทั้งนี้เพลงไทยเดิมยังเป็น เพลงที่นักเรียนต้องฝึกฝน และเรียนรู้ในบทเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนปลายทำให้สามารถพัฒนาและต่อยอดไปยังศาสตร์ด้านอื่น ๆ ได้ อีกทั้งช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางด้านดนตรีในการฟังเสียง การแยกแยะระดับเสียงในตัวโน้ตเสียงต่าง ๆ และยังให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของเพลงไทยเดิมและอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทยไว้ให้คงอยู่ต่อไป

1. โทนิค ซอล - ฟา ได้แก่การใช้ระบบการเรียกชื่อตัวโน้ต ซึ่งมาจากภาษาลาติน คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที (do re mi fa so la ti) ในการร้องและอ่าน โดยใช้โด เป็นเสียงหลัก หรือโทนิค ในบันไดเสียง เมเจอร์และ ลาเป็นเสียงหลัก หรือโทนิคบันไดเสียง ไมเนอร์ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับระยะชั้นคู่เสียงต่าง ๆ ไปเมื่อใช้ระบบ ซอล- ฟา โดยทราบความสัมพันธ์ของระดับเสียงต่าง ๆ ที่ แปรเปลี่ยนไปตามกฎแจเสียงต่าง ๆ ในระยะต่อมา(ประมาณ ชั้นประถมปีที่2 หรือ3) ผู้เรียนเริ่มใช้ระบบ เรียกชื่อตัวโน้ต โดยใช้อักษรโรมัน คือ A B C D E F G แทนระดับ เสียง ลา ที โด เร มี ฟา ซอล ควบคู่ไปกับระบบ ซอล-ฟา ทำให้ผู้เรียนจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้ด้วย

2. สัญญาณมือ ควบคู่ไปกับการอ่านโน้ต ในระยะแรก หรือแม้กระทั่งในระยะต่อๆ มาการใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียงต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนรู้เรื่องระดับเสียงเป็น รูปธรรมมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ระดับเสียงต่าง ๆ ได้ง่าย ซึ่งเป็นไปตามหลักการพัฒนาการของการเรียนรู้เนื่องจากผู้เรียนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

ได้ ดีกว่า เมื่อสิ่งนั้นเป็นรูปธรรม สัญญาณมือแทนระดับเสียงนี้ โคดายดัดแปลงมาจากสัญญาณมือที่ จอห์น เคอร์ เวน คิดขึ้นมา

3. สัญลักษณ์ของจังหวัด นอกจากโคดายจะใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียงแล้ว โคดายยังมีการใช้ระบบ สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนจังหวัดเพื่อทำให้การเรียนรู้เรื่องจังหวัดเป็นรูปธรรม โดยในระยะแรกการใช้สัญญาณแทน จังหวัดเป็นลักษณะของรูปภาพ ในระยะต่อมาเปลี่ยนเป็นสัญญาณคล้ายตัวโน้ตในที่สุดตัวโน้ตแทนจังหวัดจึง นำมาใช้ อย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์คล้ายตัวโน้ตก็ยังสามารถใช้ได้เมื่อผู้สอนต้องการเน้นเฉพาะจังหวัด นอกจากกำหนดสัญญาณแทนจังหวัดแล้วโคดายยังได้กำหนดเสียงใช้ในการเรียกสัญญาณต่าง ๆ ไว้เพื่อให้ ผู้เรียนใช้พูดแทนการตบมือได้ด้วยสัญญาณสำหรับสัญญาณต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตท์ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาย
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไสตท์ทักษะทางดนตรีด้วยชุดกิจกรรม เสริมสร้างไสตท์ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตท์ทักษะ ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผลจากการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมเสริมสร้างไสตท์ทักษะทางดนตรี ตามแนวคิดของ โคดาย จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะเรียนรู้ในการแยกแยะระดับเสียง ท่วงทำนองในบทเพลง รวมไปถึงการขับร้องเพลงโดยใช้การอ่านโน้ตตาม ระดับ เสียงทดแทนการท่องจำได้ดียิ่งขึ้น และยังได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมตลอดจนนำไปเป็นข้อมูลสำหรับคณะครู อาจารย์ หรือที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนทางด้านไสตท์ทักษะทางดนตรี ได้นำไปเป็นแนวทาง ในการสอน ปรับปรุงหรือแก้ไข เพื่อพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียน อย่างสูงสุด การดำเนินการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไสตท์ทักษะทางดนตรี ด้วยชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างไสตท์ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาย ผู้วิจัยได้มีวิธีการศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน
- 2.1 เครื่องมือทดลอง คือ ชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย จำนวน 4 ชุด
 - ชุดกิจกรรมที่ 1 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง โด เร มี ฟา ซอล
 - ชุดกิจกรรมที่ 2 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง ซอล ลา ที โด
 - ชุดกิจกรรมที่ 3 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง 8 ระดับเสียง 39
 - ชุดกิจกรรมที่ 4 ไวยากรณ์ในบทเพลงไทยเดิม เพลง งามแสงเดือน
- 2.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบไวยากรณ์ทางดนตรีก่อนและหลัง การเรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย จำนวน 2 ชุด
 - แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
 - แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือทดลองและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ มีขั้นตอนดังนี้ 3.1 ชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบตามขั้นตอนดังนี้
 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรี, ทฤษฎีการเรียนรู้ของโคดาเย และสร้างชุดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการวิจัย
 2. ออกแบบชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเยจากการใช้สัญลักษณ์มือร่วมกับการขับร้องไปตามตัวโน้ต และนำหนังสือแบบฝึกหัดที่ใช้ในการสอน ตามแนวคิดโคดาเย มาใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรม จำนวน 4 ชุด ซึ่งประกอบด้วย
 - ชุดกิจกรรมที่ 1 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง โด เร มี ฟา ซอล
 - ชุดกิจกรรมที่ 2 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง ซอล ลา ที โด
 - ชุดกิจกรรมที่ 3 ไวยากรณ์ทางดนตรีในระดับเสียง 8 ระดับเสียง
 - ชุดกิจกรรมที่ 4 ไวยากรณ์ในบทเพลงไทยเดิม เพลง งามแสงเดือน
 3. นำชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเยที่พิจารณาเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงตรวจสอบ ความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปผลงานวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การสร้างชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ การเรียนรู้ตามแนวคิดโคดาเย โครงสร้างของชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย จำนวน 4 ชุด และบทเพลงที่ใช้ในการเรียนในชุดกิจกรรมเสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาเย เพลง งามแสงเดือน พบว่า จากการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรม เสริมสร้างไวยากรณ์ทางดนตรีตามแนวคิดโคดาเย ของนักเรียนขับร้องประสานเสียงโรงเรียนเปรม ประชาวัฒนาพบว่า

นักเรียนมีโสตทักษะทางดนตรีที่ดี สามารถขับร้องโดยแยกแยะระดับเสียงตัว โน้ต ท่วงทำนองในบทเพลง รวมไปถึงการขับร้องโดยเพลงโดยใช้การอ่านโน้ตแทนการท่องจำได้ดี ยิ่งขึ้น

2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรี ตามแนวคิดของโคดาย พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบก่อนเรียนอยู่ที่ 1.90 แต่หลังจาก การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคดายที่ผู้วิจัย ได้จัดทำขึ้น นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบหลังเรียนอยู่ที่ 8.80 ซึ่งเมื่อนำผลการทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนมาทำการเปรียบเทียบพบว่า ค่า t มีค่าเท่ากับ 38.44 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของโคดายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเสริมสร้างโสตทักษะ ทางดนตรีตามแนวคิดของโคดาย นักเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวม ด้านชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.85) รองลงมา คือ ความพึงพอใจในภาพรวมด้าน สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.80) ถัดไปความพึงพอใจ ในภาพรวมด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.75) และอันดับสุดท้ายความพึงพอใจ ในภาพรวมด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.74)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำชุดกิจกรรมไปใช้ ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การกำหนดกิจกรรมและการประเมิน เพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับ ให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละบุคคลได้
2. ครูผู้สอนควรขับร้องโน้ต หรือบทเพลงที่จะสอนให้ถูกต้องและไพเราะ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียน
3. ครูผู้สอนควรคัดเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับวัยหรืออายุของนักเรียน ซึ่งแต่ละช่วงวัยเพราะเสียงของผู้เรียนจะมีลักษณะโทนเสียงที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กฤษดา หุ่นเจริญ. (2558, มกราคม-มิถุนายน). ชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องทักษะการฟังสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคดาย และดาลโครซ

วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(1), 69-88. กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. (2540).

การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น (2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ. กานต์ธิดา กำแพงแก้ว. (2559).

การใช้วิธีสอนแบบโคตายและกิจกรรมรูปภาพช่วยจำเพื่อส่งเสริม ทักษะโสตประสาทของนักเรียนระดับ
ชั้นต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ชิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโสตทักษะทางดนตรีด้วยชุดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรี
ตามแนวคิดของโคตาย สำหรับนักเรียนชั้นบรื่องประสานเสียงโรงเรียนเปรมประชาวัฒนา (งานวิจัยโรงเรียน
เปรมประชาวัฒนา)

ชื่อเรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ชื่อผู้วิจัย นายอินทัช เรืองรุ่ง ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดคานหาม
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก 3) แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน หลังการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับดี
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์, การบวก ลบ คูณ หารระคน

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากร

บุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นไว้ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านที่ 2 มีความสามารถในการใช้เหตุผล ด้านที่ 3 มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ ด้านที่ 4 มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และด้านที่ 5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้ โดยทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์นั้น เป็นความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของนักเรียนในการทำให้ความรู้คณิตศาสตร์มีความหมายและมีคุณค่ามากกว่าเป็นเพียงวิชาที่ประกอบไปด้วยสัญลักษณ์และขั้นตอนการแก้ปัญหาในชีวิตจริง (Makanong, 2011) ซึ่งสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาจากโจทย์ปัญหาที่มีในหนังสือเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดทักษะการคิดที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลให้ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไม่ได้รับการพัฒนาครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังเป็นปัญหาสำหรับครูและนักเรียนมาโดยตลอด และเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันแก้ไข เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสนใจในการเรียนคณิตศาสตร์ ต้องมีการศึกษาเป็นพิเศษ ต้องได้รับการสนับสนุนและครูต้องมีสิ่งสนับสนุนในการทำความเข้าใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งสิ่งสะท้อนปัญหาดังกล่าว คือ ผลการเรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคานหาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (ร้อยละ 60 มีผลการเรียนระดับ 2) คิดเป็นร้อยละ 43.33 จากปัญหาข้างต้นอาจเนื่องมาจากสาเหตุและปัจจัยหลายประการ เช่น เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย การจัดทำสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลนักเรียนที่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า แนวทางจัดการเรียนรู้สำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนได้ นั่นคือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ยึดหลักนักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิดทั้งคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา ลดการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่นักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และการลงมือกระทำผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเลือกใช้เทคนิคกลวิธีต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การอภิปรายกลุ่ม การแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การใช้กรณีศึกษา การใช้สถานการณ์จำลอง เกม การทำงานกลุ่ม การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ เพื่อกระตุ้นให้

นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนกับเพื่อนและครู สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา จนพัฒนาเป็นความเข้าใจโมทัศน์ที่ถูกต้องและนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมาย น่าตื่นเต้น ทำทหายความสามารถและความสนใจของนักเรียน เกิดความคงทน เกิดทักษะและเจตคติที่ดีต่อการเรียน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและสร้างสรรค์ออกมาเป็นชิ้นงาน ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นหลายประการ เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ รวมถึงเป็นความรู้พื้นฐานการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะที่จะนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ให้ดีขึ้น สร้างความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 28 คน ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2/2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด ตามลักษณะการใช้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร ระคน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก

3. แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และกำหนดเป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบ รูบรีค (Rubric Score)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. วิธีสร้างเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง รายวิชาใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดคานหาม พุทธศักราช 2565

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเนื้อหาที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วย ตนเอง

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียน แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบกระบวนการสร้างและตรวจสอบความถูกต้อง ผลตรวจสอบพบว่าได้ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ ระหว่าง 0.67 - 1.00 แสดงว่าหน่วยการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือพฤติกรรม สามารถนำไปใช้ได้

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมก่อน นำไปใช้จริง

1.5 ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกข้างต้น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและสะท้อนผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.6 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการให้นักเรียนตอบ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) บันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) ผลงานนักเรียนตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การบวก ลบ คูณหารระคน ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากการทำแบบทดสอบ โดยใช้ t-test
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้น คือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในแต่ละสัปดาห์อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในแต่ละขั้นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการสอดแทรกทักษะการคิดคำนวณ และเริ่มตั้งแต่การทำความเข้าใจปัญหา เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียน มีการใช้สถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและคุ้นเคยกับกระบวนการคิด นอกจากนี้พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยวุฒิของนักเรียนเลยทำให้นักเรียนขาดความกล้า ขาดความมั่นใจ และประสบการณ์ที่ยังไม่หลากหลายพอ
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกกับวิธีจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด STEAM Education การเรียนรู้แบบค้นพบ เป็นต้น เรื่องจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับนักเรียนในโรงเรียนวัดคานหาม ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนแต่ละชั้นเพียงห้องเดียว อาจจะทำให้ไม่สามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้

2. ควรศึกษาวิธีการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการสอนนักเรียนในวัยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และนำบูรณาการกับรูปแบบการสอนแบบอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกนั้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ตลอดจนทำให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ จึงสมควรที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ ที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ครองทรัพย์ เป็งขวัญ. (2560). การพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. ภาควิชาคณิตศาสตร์ สถิติ และคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- จิรวรรณ ใจเรือน. (2560). แนวทางปฏิบัติการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นนท์ชัย ขุนวิเศษ และ สืบสกุล อยู่เย็นง. (2561). รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์. วารสารวิชาการงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ภานิชา พงษ์พรรณนา. (2561). ผลการจัดการเรียนการสอนบูรณาการทักษะการคิดเชื่อมโยงด้วยรูปแบบที่ซ้อนกันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันชพร ชมชื่นใจ, สมวงษ์ แปลงประสพโชค และ กฤษณะ โสขุมา. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิจัยรำไพพรรณี ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2565.
- วัฒน์ศิริ ชมหมู่. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ร่วมกับแอปพลิเคชัน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา. งานวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุदारัตน์ คงวิเชียร และ ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2564). การพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 19 ฉบับที่ 2

ชื่อเรื่อง การพัฒนาพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก

ชื่อผู้วิจัย นายอรุณพงศ์ อีราศักดิ์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดคานหาม
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

บทคัดย่อ

การพัฒนาพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุกมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก โดยดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 28 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล

จากการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้น คือ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากที่สุด ใช้ในการค้นคว้าหรือแสวงหาความรู้ในการศึกษาด้านเทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ รวมถึงใช้ในการประกอบอาชีพการค้าขาย ช่วยให้เพิ่มโอกาสในความก้าวหน้าของอาชีพการงาน อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาภาษาอังกฤษ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์

เนื่องจากผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้พบกับสภาพปัญหาของนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษทำให้ไม่สามารถพูดสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ โดยการสังเกตจากการสื่อสารในชั่วโมงวิชาภาษาอังกฤษ การซักถามของครู และการทำแบบทดสอบมี โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน เนื่องจากไม่มีพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ไม่มีหลักเกณฑ์ในการทำแบบฝึกทักษะ ขาดความสนใจ และอยู่บ้านก็ไม่สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากผู้ปกครองได้ จึงทำให้เกิดความล้มเหลวในการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นว่าทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจำเป็นต้องรู้พื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าวิธีการ เทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การสร้างพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยได้พบเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ คือ การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก

การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกเป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเองซึ่งครูผู้สอนจะสอนคำศัพท์โดยใช้รูปภาพที่มีสีสันรวมถึงประโยคง่ายๆที่ใช้ในชีวิตประจำวันและให้นักเรียนใช้คำศัพท์และประโยคเหล่านั้นในการสื่อสารเมื่อต้องทำกิจกรรมหรือเกมร่วมกับครูและเพื่อนๆเป็นภาษาอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกเพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 28 คน ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2/2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามลักษณะการใช้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. วิธีสร้างเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชาใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดคานหาม พุทธศักราช 2565

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How many balls are there? โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเนื้อหาที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโครงสร้างและเนื้อหา (IOC) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งหากมีข้อบกพร่อง

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง How many balls are there? จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ร่วมสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และประเมินผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบทดสอบหลังเรียน

1.6 ปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้นตามผลการสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
 - เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ บันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง How many balls are there? ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดในการแก้ปัญหาพื้นฐานคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแผนการจัดการเรียนรู้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก จากการทำแบบทดสอบ เรื่อง How many balls are there? โดยใช้ t-test

3. วัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้น คือ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุกมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

ข้อเสนอแนะ

1. ในการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบเชิงรุก ควรมีกิจกรรมการสอนแต่ละคาบที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้นักเรียนสนใจเรียนมากยิ่งขึ้น

2. การสอนแบบโดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเชิงรุก ควรบริหารเวลาให้เหมาะสมในการสอนแต่ละคาบเรียน

3. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนในโรงเรียนวัดคานหาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก อาจจะทำให้ไม่สามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้

5. ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยไม่ใช่แบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อาจารย์ ดร. นรินทร์ เจริญพันธ์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร เรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning” https://km.buu.ac.th/article/frontend/article_detail/141

สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564 จาก

Aksorn Intrend ให้แบบไม่ OUT กับ ๕ รูปแบบการสอน Active Learning ที่ครูต้องใช้ในยุคนี้

สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.aksorn.com/activelearning-5method>

ครูอาชีพ ๕ ตัวอย่าง เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning สืบค้นเมื่อ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ จาก

<https://www.kruachieve.com/%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A7/%E0%B8%85%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87-%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%89%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%84%E0%B8%81/>

ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชื่อผู้วิจัย นางสาวอรรวรรณ วงษ์ทรงยศ ตำแหน่ง ครู สังกัด โรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสารให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสารก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 86.00/84.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจโดยใช้ชุดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก มีเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ± 0.16 โดยนักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ± 0.67 รองลงมา คือ การใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ± 0.62 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/วิทยาศาสตร์

บทนำ

วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่าง ๆ ที่มนุษย์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและการทำงาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ซึ่งวิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิถีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผลคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กรมวิชาการ, 2552 : 75) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดเนื้อหาสาระและ

กิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะการคิด กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ทำเป็น รักการอ่านและเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (ฝ่ายวิชาการบริษัทอักษรเจริญทัศน์, 2551 : 15) อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอนก็พบปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้การเรียนการสอนยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยส่วนใหญ่รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแนวนามธรรมมากกว่ารูปธรรม คือสอนแบบบรรยายอธิบายความรู้ ขาดสื่อเพื่อเพิ่มความชัดเจนและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ไม่ยั่งยืน รู้แล้วลืมทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสังเคราะห์และบูรณาการความรู้ต่าง ๆ จากหลักการและเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ถูกต้อง มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคานham อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) (พวงรัตน์ทวีรัตน์, 2538: 60 - 61) ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียน
X	แทน	การจัดกระทำหรือการให้ตัวแปรทดลองโดยใช้ชุดฝึกกิจกรรม
T ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียน

3. การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์

ในการสร้างชุดฝึกกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คู่มือการใช้หลักสูตรคู่มือครูและหนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.1 สร้างชุดการเรียนรู้เรื่อง การแยกสาร

2. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรคู่มือครูในด้านมาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้างคู่มือครูประกอบการสอนชุดการเรียนรู้

2.2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละชุดการเรียนรู้

2.3 จัดทำคู่มือครูประกอบการสอนชุดการเรียนรู้โดยแต่ละหน่วยของชุดการเรียนรู้ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ คำชี้แจง กิจกรรม จุดประสงค์ของกิจกรรม คำชี้แจงของกิจกรรม เวลาที่ใช้ สื่อการเรียนการสอน วิธีทำกิจกรรม แบบบันทึกผลกิจกรรม แบบฝึกหัดท้ายกิจกรรม แบบทดสอบก่อน – หลังหน่วยการเรียนรู้ และเฉลยแบบทดสอบก่อน – หลังหน่วยการเรียนรู้

3. นำคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. หาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตร E_1/E_2 เทียบตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรกหมายถึงคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ตอบคำถามระหว่างเรียนในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 80%

80 ตัวหลังหมายถึงคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การแยกสาร ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 80%

ขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของชุดการเรียนรู้ มาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยประโยคบอกเล่าเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกที่มีต่อ วิทยาศาสตร์หลังจากได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ
2. ศึกษาและวิเคราะห์หาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ตข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นช่วงคะแนน 1 – 5 ระดับ และสำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้ค้นคว้าได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยได้ จากแนวคิดของเบสท์ (Best 1986: 195) การให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อระดับน้อย ที่สุด - ระดับมากที่สุด

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนการวิจัย ดังนี้

1. จัดทำเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้ชุดการเรียนรู้แบบสอบถามความพึงใจ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อน-หลังเรียน เรื่องการแยกสาร

2. นำเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดการเรียนรู้ เรื่องการแยกสาร ที่สร้างและพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยนำมาใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งต้องทำการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้เรื่องการแยกสาร ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบผู้เรียน หลังจากใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน พร้อมกับให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

4. นำผลคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการแยกสาร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แล้วบันทึกผลลงในตารางเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาตรวจให้คะแนน โดยให้คะแนนเต็มข้อละ 1 คะแนน ถ้าทำถูกให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าทำผิดให้คะแนน 0 คะแนน

2. รวมคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ และค่า t - test

3. รวมคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการแยกสาร แล้วนำมาคำนวณหาข้อมูลในภาพรวม และจำแนกรายข้อมูล แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากนั้นนำค่า E_1/E_2 ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้โดยทั่วไปแล้วนิยมตั้งไว้ที่ 80/80 ถ้าต่ำกว่าก็ต้องทำการปรับปรุงชุดการเรียนรู้ ถ้าสูงกว่าก็ถือว่าใช้ได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการแยกสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 พบว่า ผลคะแนนระหว่างเรียน (E1) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.00 และผลคะแนนหลังเรียน (E2) มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 84.30 แสดงว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.00/84.30 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง การแยกสาร อยู่ในระดับมาก มีค่า \bar{X} เท่ากับ 3.91 มีค่า S.D. เท่ากับ 0.16

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หัวข้อประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ตัวอักษรและเสียงบรรยาย			
1. การใช้ภาษาเข้าใจง่าย	3.96	0.62	มาก
2. ตัวหนังสือมีคุณภาพง่ายต่อการอ่าน	3.83	0.69	มาก
การนำเสนอ			
3. ภาพเคลื่อนไหวช่วยสื่อความหมายบทเรียนดีขึ้น	3.75	0.67	มาก
4. นักเรียนพอใจกับการแสดงความก้าวหน้าของการเรียน	3.93	0.69	มาก
การสอน			
5. มีอิสระในขณะเรียน	3.93	0.66	มาก
6. ต้องการเรียนด้วยบทเรียนในลักษณะนี้กับบทเรียนอื่น ๆ	3.93	0.69	มาก
7. นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน	4.01	0.67	มาก
8. นักเรียนมีความตั้งใจ และสนใจในการทำแบบฝึกหัด	3.90	0.68	มาก
เนื้อหา			
9. ระดับความยากง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน	3.90	0.68	มาก
10. ระยะเวลาเหมาะสมกับเนื้อหา	3.95	0.69	มาก
รวม	3.91	0.16	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพ ของชุดการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแยกสาร พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เนื่องจากเป็นนวัตกรรมประกอบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนได้ดี เมื่อนำไปหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 จึงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังที่ สอดคล้องกับแนวคิดของบุญเกื้อ ควรหาเวช (2543, หน้า 97 – 99) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมที่ได้รับการปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้ว สามารถนำไปสอนนักเรียนได้รวมถึงวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 189 – 192) กล่าวว่า การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการสอนเพื่อหาประสิทธิภาพ และเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม และตรวจสอบหาข้อบกพร่องแล้วจึงนำไปทดลองใช้

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาระบวนการคิด เกิดความสนใจและอยากเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีโอกาสในการวางแผนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ตามแผน รู้จักการค้นคว้าข้อมูลในแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้ มาวิเคราะห์หรืออภิปราย และสรุปเป็นองค์ความรู้ของตน จัดทำชิ้นงาน เพื่อรายงานผลการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความสนใจ รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่เครียด มีอิสระในการเรียน และเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ทิพย์สิงห์ (2545, หน้า. 75) ที่กล่าวว่า การหา ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนก่อนนำไปใช้ทำให้ครูผู้สอนมั่นใจว่าชุดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมี ประสิทธิภาพในการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริงโดยการหาประสิทธิภาพตามลำดับขั้นตอนจะช่วยให้ได้ชุดกิจกรรม การเรียนการสอนมีคุณภาพ และทำให้การสอนบรรลุความสำเร็จสอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2552.) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอนจนเหมาะสมทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ในเนื้อหามากขึ้น

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่อง การแยกสาร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.91 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมนักเรียนมีความชอบ ในการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างชุดการเรียนรู้ได้คำนึงถึง ความสวยงาม สะอาดตา มีภาพการ์ตูนแทรกในเนื้อหา ใบกิจกรรมประกอบ เพื่อกระตุ้นความน่าสนใจของนักเรียน ในขณะที่เดียวกันในชุดการเรียนรู้ ได้อธิบายและบอกแนวทางการใช้ชุดการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไว้แล้ว ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ต่อเนื่องพร้อมทั้งตรวจสอบคำตอบได้ทันทีจากชุดการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนิรณัน นิลพงษ์ (2555, หน้า 67 – 68) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5E ในระดับมาก ภริพา สุวรรณเพชร (2552, หน้า 101 – 104) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ของนักเรียนสูงชันและนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นครูผู้สอนควรนำเทคนิคการสร้างชุดการเรียนรู้ไปใช้กับเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยสาระที่เหมาะสมกับความสนใจและระดับชั้นเรียน เพื่อช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เสริมสร้างความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ และเพื่อให้เกิดผลดีในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนต่อไป

1.2 การสร้างชุดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงเวลา เนื้อหาไม่มากเกินไป เพราะถ้าเนื้อหามากเกินไป จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ และมีความสนใจน้อยลง

1.3 ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากต่อการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ครูผู้สอนควรเป็นผู้แนะนำ เป็นผู้สร้างบรรยากาศ ให้กำลังใจแก่นักเรียน ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และครูผู้สอนสร้างบรรยากาศการเป็นกันเองกับนักเรียนและชี้แนะแนวทางการคิดแก้ปัญหาให้นักเรียนปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

1.4 ครูผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาสาระและสื่อที่ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับระดับชั้นอื่น ๆ และหลักสูตรสถานศึกษา แล้วจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ทุกระดับชั้น

1.5 การวัดประเมินผล ครูผู้สอนควรใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ไปทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับสื่อการสอนประเภทอื่น ๆ

2.2 ควรนำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกสาร ไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนแบบปกติ

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบความคงทนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่อง การแยกสาร เพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพของการสอนแบบนี้

2.4 ควรมีการบูรณาการ การเรียนการสอน โดยไปใช้ชุดการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้ามีข้อมูลทางเลือกที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551**. บริษัทอักษรเจริญทัศน์. กรุงเทพฯ.

กรมวิชาการ. 2552. **เอกสารประกอบหลักสูตรสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กรุงเทพฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2560. **ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

นิกรณ นิลพงษ์. 2555. **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5E เรื่อง คลื่นกล รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน(ฟิสิกส์)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2543. **นวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภริพา สุวรรณเพชร. 2552. **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้หนังสือ**

อิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อ เรื่องกระบวนการดำรงชีวิตของพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้า

อิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525. **พัฒนาหลักสูตรและการสอน – มิติใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552. **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริพร ทิพย์สิงห์. 2545. **การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน**. ปริญญานิพนธ์

กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชื่อเรื่อง	การเรียนการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ : เพื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดคานหาม คิดแบบแยกแยะเป็นในรายวิชาหน้าที่พลเมือง
ชื่อผู้วิจัย	นายอรรถนัฏธ์ รื่นอารมย์ ตำแหน่ง ครู สังกัด โรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดที่ถูกต้อง คิดเป็นหรือคิดอย่างมีระเบียบ รู้วิธีหาเหตุผล สืบสาว แยกแยะปัญหาได้ โดยไม่เอาอุปทานของตนเอาไว้จับ “โยนิโส” แปลว่า เหตุ ต้นเหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิดปัญญา อุบาย วิธีการ “มนสิการ” แปลว่า การทำในใจ การคิด การคำนึง ใส่ใจ พิจารณาเมื่อรวมเป็น “โยนิโสมนสิการ” แปลว่า การทำใจโดยหยาดกาย การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกแยะเน้นให้ผู้สอนและผู้เรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออก นำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้อง จนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ได้นำหลักการการเรียนการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ มาประยุกต์ใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดคานหาม ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ทำให้นักเรียนสามารถคิดแบบแยกแยะ ส่วนประกอบได้ สามารถคิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอนในห้องเรียน สามารถเข้าใจและเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองได้สนุกสนานขึ้น

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

บทนำ

ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ระบบเศรษฐกิจการเมือง และสังคมด้วยระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ความเจริญจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กเยาวชน และประชาชนอย่างรุนแรง ทำให้สังคมเกิดการเรียนรู้ที่ผิดพลาด เกิดกระแสกดดันไปให้ความสำคัญทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ (กรมการศาสนา, ๒๕๕๐: ๑๔๒) ข้อมูลข่าวสาร วัฒนธรรม ตลอดจนแนวความคิดต่าง ๆ จึงถ่ายทอดสู่คนไทยได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน สังคมไทยที่เคยมีความเอื้ออาทร เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวเกษตรกรรมเริ่มเปลี่ยนไป หากไม่มีการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด คิดไม่เป็น อาจทำให้เยาวชนหรือผู้ใหญ่ในอนาคตขาดทักษะการคิด ตกเป็นเหยื่อของสังคม เหยื่อของเศรษฐกิจ เหยื่อของการเปลี่ยนแปลงหากตามการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วไม่ทัน ก็จะอยู่รอดในสังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัลได้ยาก (สมบัติ การจนารักพงศ์, ๒๕๔๙: ๑) ทั้งนี้มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับวิชาหน้าที่พลเมือง คือ หน้าที่ความรับผิดชอบของชนชาวไทยที่ต้องปฏิบัติหรือกระทำให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย ถ้าหากผู้ใดไม่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ ถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายและจะถูกลงโทษ เพราะหน้าที่พลเมือง หรือหน้าที่ของชนชาวไทย ถือเป็นภาระและความรับผิดชอบ โดยให้ผู้ศึกษาคิดค้นด้วยตัวเอง จากเนื้อหาวิชาต่างๆ เช่น

พระพุทธศาสนา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น รวมไปถึงวิชาหน้าที่พลเมืองที่มีการเน้นในปัจจุบันที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญเล็งเห็นให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีการบรรจุอยู่ในหลักสูตรแกนกลางวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๒๕๕๑ ที่ว่าด้วยจุดเน้นที่ ๑ ความเป็นไทย ๑. ลักษณะที่ดีของคนไทย (มารยาทไทย กตัญญู กตเวทีก่อนเพื่อน ต่อเพื่อน เสียสละ) ๒. ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีไทย (การแต่งกาย ภาษา ภูมิปัญญา ประเพณี) จุดเน้นที่ ๒ รักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การเห็นคุณค่าและการแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ จุดเน้นที่ ๓ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๑. การดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย ๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จุดเน้นที่ ๔ ความปรองดอง สมานฉันท์ ๑. การอยู่รวมกันในสังคมแห่งความหลากหลาย ๒. การจัดการความขัดแย้งและสันติวิธี จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยในตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียรอดทน ใฝ่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดคานหาม ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ
๒. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดคานหาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกคายนเน้นให้ผู้สอนและผู้เรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกัน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออก นำไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกวิธี จนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

๑. ขั้นนำ (เสริมสร้างปัญญา)

๑.๑ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีลักษณะ มีความสงบใกล้ชิดธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงสภาพชั้นเรียน แปลกใหม่ไม่จำเจ บริเวณห้องเรียน โรงเรียนสะอาดมีระเบียบเรียบร้อย สร้างบรรยากาศที่ชวนให้สบายใจไม่มีการข่มขู่บังคับ

๑.๒ สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนต้องปฏิบัติตัวเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน คือต้องมีสำรวมกาย นำเชื่อถือศรัทธา สง่า สะอาด แจ่มใส มีความรู้มีคุณธรรม สั่งสอนผู้เรียนด้วยความรักและเป็นที่พึ่งของผู้เรียนอย่างแท้จริง

๑.๓ ผู้สอนนำเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ เช่น ใช้วิธีตรวจสอบความคิดและความสามารถของผู้เรียน ก่อนสอน เป็นการเสริมแรงเร้าให้เกิดความมานะ พากเพียร ใฝ่สื่อกิจกรรมที่น่าสนใจ

๒. ชั้นสอน

๑. ผู้สอนเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียนโดยใช้วิธีนำเสนอที่หลากหลาย และทำท่ายความคิด

๒. ผู้สอนแนะนำแหล่งเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

๓. ให้ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล โดยการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ

๔. ผู้สอนจัดกิจกรรมเร้าให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิธีต่าง ๆ เช่น ใช้คำถามอย่างเหมาะสม เพื่อเร้าให้เกิดความคิด

๕. ให้ผู้เรียนฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล เพื่อหาทางเลือกวิธีแก้ปัญหาโดยการฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

๖. ให้ผู้เรียนเลือกและตัดสินใจการลงมติร่วมกันภายในกลุ่ม

๗. ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์การเลือกให้ตรงกับแผนและบันทึกข้อมูลให้เป็นระเบียบ

๓. ชั้นสรุป

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสังเกตวิธี ปฏิบัติ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข

๒. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย และสอบถามข้อสงสัย

๓. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปการเรียนรู้ เช่น ใช้การอภิปรายกลุ่ม และสรุปสาระสำคัญ

๔. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้

๔. ข้อดีและข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ

ข้อดี

๑. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านการคิดหาเหตุผลอย่างเป็นระบบ

๒. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดปัญญาด้วยตนเอง

๓. เสริมสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

๔. ฝึกความเป็นประชาธิปไตยบนพื้นฐานของความเป็นเหตุผล และเสริมสร้างปัญญาให้กับ

ผู้เรียน โดยการจัดลำดับการฝึกคิด โดยใช้หลักการขั้นสูง

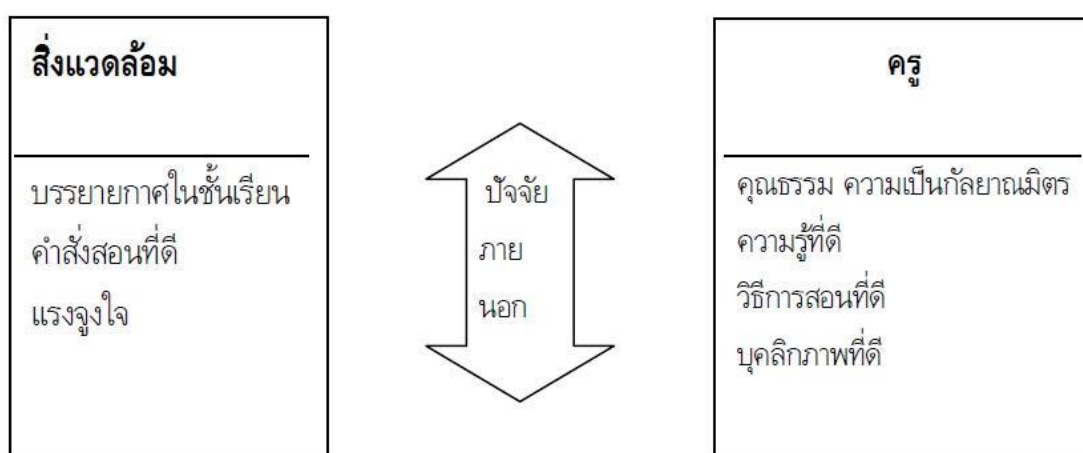
ข้อจำกัด

๑. ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

๒. ผู้สอนต้องมีศรัทธา และมีความเป็นกัลยาณมิตรสูง การสอนในลักษณะนี้จะเป็นการฝึกผู้เรียนให้รู้จักคิดเกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถนำไปแก้ปัญหาประจำวันได้ส่วนครูผู้สอนก็จะเป็นผู้มีความเป็นกันเอง ใจดีมี เมตตา โอบอ้อมอารี เกิดความ ผูกพัน และสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน สมควร และเหมาะสมอย่างมากในแนวการจัดการเรียนรู้ของไทยที่เน้นให้เด็กเป็นคนดีเก่งและมีความสุข

การสอนโดยสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ

การศึกษาโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการเรียนรู้แนวหนึ่งจากหลายๆ แนวที่พระพุทธเจ้าได้ทรงวาง เป็นวิธีการที่สามารถอธิบายด้วยภาษาทางการศึกษาศาสตร์ใหม่ ๆ มีลักษณะบูรณาการของหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการแนะแนว และหลักการสอน อย่างผสมกลมกลืน ได้สัดส่วนสมดุลกัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในปัจจุบันได้ นอกจากนั้นในแต่ละองค์ประกอบและขั้นตอนในการสอนที่สร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ยังมีหลักการย่อยๆ ขยายความ ซึ่งครูสมัยปัจจุบันน่าจะยึดถือและนำมาประพจน์ปฏิบัติให้สมกับเราได้ว่าดวงแก้วอันล้ำค่าทาง "การศึกษา" นี้อยู่ในมือ

การเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยการสร้างศรัทธา คือการที่สถานศึกษาต้องคำนึงถึงการจัดปัจจัยภายนอกที่เหนียวแน่น ส่งเสริม ชักจูงและปลุกเร้าให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวครูผู้สอน สารที่เรียนและวิธีการเรียนว่าจะบังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้ที่ศึกษาเล่าเรียน การสร้างศรัทธาจึงเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีฉันทะ มีแรงจูงใจใฝ่รู้ ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยภายนอกนี้ได้เป็น ๒ องค์ประกอบใหญ่ คือ

๑. บรรยากาศในชั้นเรียน สภาพของสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดีมีคุณลักษณะ ๔ ประการ คือ ๑. ความสงบ ๒. ความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ๓. ความแปลกใหม่และเปลี่ยนแปลงไม่จำเจ และ ๔. ความสะอาด มีระเบียบเรียบร้อย

๒. การสอนให้เกิดโยนิโสมนสิการ ศรัทธานั้นเป็นปัจจัยภายนอก ซึ่งจะต้องกำกับด้วยวิธีการแห่งปัญญาจึงจะเกิดสัมมาทิฐิ สัมมาญาณ และสัมมาวิมุติได้ศรัทธาจึงเป็นเพียงเครื่องส่งเสริมและนำทาง แต่ปัจจัยภายในคือวิธีการแห่งปัญญานั้นเป็นวิธีการศึกษาฝึกอบรมที่แท้และสำคัญที่สุด ดังจะเห็นได้จากการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงเน้นหลักของการคิดโดยแยกกาย (โยนิโสมนสิการ) และได้ทรงใช้วิธีสอนให้คิดถึงถึง ๑๐ วิธี คือ คิดแบบสืบสาวหาสาเหตุปัจจัย คิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คิดแบบแก้ปัญหาคิดแบบสัมพันธ์หลักการกับความมุ่งหมาย คิดมองคุณโทษและทางออก คิดแบบคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม คิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม คิดตามสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบัน และคิดจำแนกแยกแยะให้ครบทุกแง่ทุกมุมในการเสนอแนวทางการประยุกต์พุทธวิธีการสอนมาใช้ในการสอนในปัจจุบัน ตามหลักการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการนั้น มี ๓ แนวทาง ดังนี้ คือ

การประยุกต์การสอนตามวิธีการของพระพุทธเจ้า

การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มีวิธีการดังต่อไปนี้ คือ

หลักการ

ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม แรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยบคาย นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการนี้ ใช้สอนได้ทุกระดับการศึกษา มุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และศิษย์ได้มีโอกาสคิดแสดงออก ปฏิบัติอย่างถูกวิธี จนสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนการสอน

๑. ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียน และบทเรียน

๑.๑ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม

๑.๑.๑ เหมาะกับระดับของชั้นเรียน เช่น การจัดชั้นเรียนในระดับปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ย่อมมีความแตกต่างกันในแง่ของอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ การตกแต่งและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

๑.๑.๒ เหมาะกับวัยและภูมิหลังของผู้เรียน บรรยากาศของชั้นเรียน สำหรับเด็กเล็กๆ อาจมีความร่าเริง สนุกสนานมีเสียงเพลงดนตรีประกอบเป็นต้น ส่วนชั้นเรียนสำหรับนิสิตนักศึกษา พระภิกษุสามเณร เกษตรกร ฯลฯ ก็ย่อมมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่แตกต่างกันไปด้วย

๑.๑.๓ เหมาะกับวิธีการสอน บรรยากาศและสภาพชั้นเรียนที่สอนโดยวิธีการบรรยาย การสาธิต การทดลอง การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นต้น

การประยุกต์การสอนโดยให้สอดคล้องกับวิธีการสมัยใหม่

ปัจจุบันนี้ได้มีการนำทฤษฎีการสอนของนักการศึกษาต่างประเทศมาประยุกต์ใช้หลายวิธีการด้วยกัน เช่น วิธีการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการสร้างความคิดรวบยอด เป็นต้น ในที่นี้ใคร่ขอเสนอตัวอย่างการประยุกต์เพียงวิธีการเดียว คือวิธีการสอนเพื่อความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอด เป็นความคิดและความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการรับรู้และประสบการณ์ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถใช้เหตุผลและวิธีการต่างๆ มาจำแนก สัมพันธ์ รวบรวม และสรุปเป็นรูปลักษณะของสาระและแนวทางของการปฏิบัติ รวมถึงการรับรู้อันจักเกิดจากการปฏิบัตินั้น ความคิดรวบยอดจึงเป็นพื้นฐานของเจตคติและนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคล กระบวนการสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอดประยุกต์จากแนวการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นกระบวนการที่ครูและนักเรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

กิจกรรมขั้นนำ

๑. การเตรียมบรรยากาศในชั้นเรียนและการสร้างศรัทธา

๑.๑ จัดสภาพห้องเรียนให้สงบสะอาดและมีบรรยากาศทางวิชาการ

๑.๒ สร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

๑.๓ ได้รับความสนใจของนักเรียน

๑.๔ เสนอเหตุการณ์ สถานการณ์ ปัญหาและตัวอย่าง

๑.๕ การเสนอแหล่งข้อมูลทั้งที่มีอยู่ภายในชั้นเรียน โรงเรียน และแหล่งวิทยาการในชุมชน
กิจกรรมขั้นสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอด การแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ

๑.๑ ฝึกวิธีการรวบรวมความรู้โดยสามารถใช้ทักษะต่าง ๆ เช่นทักษะภาษา ฯลฯ

๑.๒ ประมวลข้อมูล จัดประเด็นหมวดหมู่ของข้อมูลการวิเคราะห์และตัดสินใจในการนักเรียนจะ
วิเคราะห์ เลือกและตัดสินใจได้นั้น ครูและนักเรียนต้องร่วมกันทำกิจกรรมต่างที่จะนำไปสู่การเลือกและการ
ตัดสินใจ เช่นการจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติ การศึกษากรณีตัวอย่างสถานการณ์จำลอง การวิเคราะห์
ข้อมูล การอภิปราย การฟังวิทยากร การทดลองปฏิบัติ แล้วนำหลักการมาวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นโดยการจำแนก
เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคุณสมบัติ ประโยชน์และโทษ ตามเหตุและผล

หลังจากการที่ได้ทำการวิเคราะห์ เลือก และตัดสินใจลักษณะเฉพาะ ความสัมพันธ์ และเหตุผลแล้วครู
และนักเรียนร่วมกันสรุปเป็นความคิดรวบยอด

๑.๑ รูปลักษณ์

๑.๒ คุณสมบัติ

๑.๓ ความหมายและสาระสำคัญ

๑.๔ เหตุผลอันเป็นคุณและโทษ

๑.๕ การย้าทวนความคิดรวบยอด

ครูจัดกิจกรรมย้าทวนความคิดรวบยอด เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจ เกิดความมั่นใจพิสูจน์สรุปได้ดี
ยิ่งขึ้น โดยจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนสามารถ

๑.๑ เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดเดิมที่เกี่ยวข้องกัน

๑.๒ คิดหาเหตุผล และยกตัวอย่างตามประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ได้

๑.๓ แสดงออกซึ่งเจตคติและเสนอแนวปฏิบัติตนตามความคิดรวบยอดที่สรุปได้

กิจกรรมขั้นปฏิบัติและประเมินผล

นักเรียนนำความคิดรวบยอดไปปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๑.๑ ปรังความคิดรวบยอดที่สรุปได้ให้สอดคล้องกับตนเอง กาลเทศะ บุคคล ชุมชน สภาพการณ์ใน
ชีวิตจริง

๑.๒ แสวงหาปฏิบัติที่เหมาะสมหลายวิธี

๑.๓ ปฏิบัติตามความคิดรวบยอดและแนวทางนั้นๆอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ถูกต้องกับหลักธรรม

ประเมินค่านิยม กฎหมาย และระเบียบแบบแผน

ประเมินผลการปฏิบัติโดย

๑.๑ วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น

๑.๒ วิเคราะห์ผลและประเมินตนเอง

๑.๓ รับฟังการประเมินโดยผู้อื่น

๑.๔ ปรังปรังตนเอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินผล

๑) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างจากแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสถิติการทดสอบที (t-test) ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ

การทดสอบ	ค่าสถิติ					
	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig (๒-tail)
ก่อนการเรียนรู้	๓๐	๑๐	๕.๒๐	๑.๑๘๖	๒๔.๐๑๒	.๐๐๐
หลังเรียนการเรียนรู้	๓๐	๑๐	๗.๘๓	๑.๓๖๗	๓๑.๓๙๔	.๐๐๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า ค่า t เท่ากับ ๒๔.๐๑๒ กับ ๓๑.๓๙๔ และ ค่า sig ผลการทดสอบมีนัยสำคัญมีค่า .๐๐๐ ระดับความมีนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ .๐๕ (กำหนดค่าความเชื่อมั่น ๙๕%) แสดงว่าคะแนนจากแบบทดสอบของนักเรียนหลังจากได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ที่ใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ

การทดสอบ	ค่าสถิติ					
	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig (๒-tail)
ก่อนการเรียนรู้	๓๐	๑๐	๔.๙๓	๑.๐๑๕	๒๖.๖๒๖	.๐๐๐
หลังเรียนการเรียนรู้	๓๐	๑๐	๗.๘๓	๑.๓๑๕	๓๒.๖๒๑	.๐๐๐

จากตารางที่ ๒ พบว่า ค่า t เท่ากับ ๒๖.๖๒๖ และ ๓๒.๖๒๑ ค่า sig ผลการทดสอบมีนัยสำคัญมีค่า .๐๐๐ ระดับความมีนัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ .๐๕ (กำหนดค่าความเชื่อมั่น ๙๕%) แสดงว่าคะแนนจากแบบทดสอบของนักเรียนหลังจากได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ โรงเรียนวัดคานหาม ทำการทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น กว่าก่อนที่ได้รับการเรียนรู้แบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ แสดงถึงคะแนนจากแบบทดสอบของนักเรียนหลังจากได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น เมื่อใช้วิธีการสอนแบบการสร้างศรัทธาโยนิโสมนสิการ แล้วพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่ดีกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

ทศนา แคมมณี. (๒๕๕๒). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรุทธ์ วัฒนภาส. (๒๕๕๒). ผลของการให้คำปรึกษาแนวโยนิโสมนสิการที่มีต่อการเพิ่มพูน

จิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุนน อมรวีวัฒน์. (๒๕๓๐). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุนน อมรวีวัฒน์. (๒๕๓๓). สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิไลพร พิณพงษ์ และคณะ. (๒๕๕๘). รูปแบบการสอน โดยนักคิดไทย รูปแบบการเรียนการสอน โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. การจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม โดย การสร้างสื่อดิจิทัล

ชื่อผู้วิจัย นางสาวประราลี มุระวงษ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษา บันเทิง 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลัก การศึกษابันเทิง 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้าง แบบ ประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง แบบประเมินทักษะทางคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคานหาม สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัย พบว่า ได้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง มีค่าประสิทธิภาพ 81.11/81.67 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สื่อดิจิทัล / หลักการศึกษابันเทิง / การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก คณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันพบว่าปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ด้านการเรียนการสอน ผู้สอนขาดเทคนิคการสอนที่เหมาะสม ไม่มีการนำเทคนิควิธีการใหม่มาใช้ในการเรียนรู้ นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน โดยอย่างยิ่งในรายวิชาทางด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่เกี่ยวกับ ความคิดของมนุษย์ และสร้างกฎเกณฑ์ในการนำสัญลักษณ์มาใช้เพื่อสื่อ ความหมายให้เข้าใจตรงกัน วิชา

คณิตศาสตร์ช่วยในการพัฒนาศักยภาพในการวิเคราะห์และเป็น เครื่องช่วยให้ประยุกต์ศักยภาพเหล่านั้นไปสู่สถานการณ์ใหม่ สามารถแก้ไขปัญหาให้พบข้อเท็จจริง นำไปสู่แนวคิดใหม่

สำหรับการเรียนรู้รายวิชาด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนส่วนใหญ่เกิดความเบื่อหน่าย ไม่ชอบ จึงทำให้ไม่อยากเรียนคณิตศาสตร์ เพราะวิชาทางด้านคณิตศาสตร์จะต้องอาศัยสูตรการคำนวณและกระบวนการวิธีในการแก้ไขปัญหาเชิงประยุกต์ทำให้นักเรียนเกิดความไม่เข้าใจ ทำให้เกิดความยากในการเรียนรู้รายวิชาดังกล่าว รวมทั้งการสอนที่ไม่มีการบูรณาการ ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ขาดการมุ่งเน้นให้นักเรียนพัฒนากระบวนการวิเคราะห์หรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการและวิธีการจากผู้สอนในอดีต มาเป็นกระบวนการและวิธีการสามารถสร้างแรงกระตุ้นสร้างแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน พร้อมทั้งต้องส่งเสริมการคิด การแก้ไขปัญหา จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร เพื่อนำมาออกแบบการเรียนการสอน สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงสื่อการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning) โดยผู้สอนสามารถเลือกนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ง่ายและรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับสุวิทย์ ไวยกุล (2559) ได้พัฒนารูปแบบสื่อดิจิทัลบนเว็บเล็ตโดยใช้เกมเป็นฐานที่มีการช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมทัศนคติทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน

ด้วยเหตุนี้จึงได้พัฒนาการสร้างสื่อดิจิทัล ซึ่งเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจเนื้อหา เกิดมโนทัศน์ในเรื่องดังกล่าวที่สามารถตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ และด้วยคุณสมบัติที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้ร่วมกัน มีขนาดกะทัดรัด มีความสมบูรณ์ในตนเอง นอกจากนี้การสร้างสื่อดิจิทัลยังสามารถเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Conducive to learning) (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2550) ทั้งยังเป็นการสร้างทางเลือกที่หลากหลายอันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการเรียนการสอนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการนำแนวทางหลักการศึกษาบันเทิง (Edutainment) มารวมกับการสร้างสื่อดิจิทัลก็จะเป็นแนวทางที่จะสามารถสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ ดึงดูดความสนใจและกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยเหตุที่ว่าหลักการศึกษาบันเทิง เป็นเรียนที่เน้นความสนุกสนาน เพลิดเพลิน สร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนไม่รู้สึغب่อยในการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนจากการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว เพราะภายใต้ความสนุกสนานแฝงไปด้วยความรู้ที่มีประโยชน์ เป็นการสร้างความ บันเทิงที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีศักยภาพมากขึ้น การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง จึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตามแนวคิดของเพียเจท์ เริ่มจากการเรียนรู้จากการฝึกคิด มาเป็นการคิดอย่างมีเหตุผล และแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรมได้ โดย การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเริ่มจากกิจกรรมและบทเรียนที่ง่ายและยากขึ้นตามลำดับ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถและความเด่น เนื่องด้วยเป็นการกระตุ้นนักเรียนเพราะว่ามีความสนุกสนานในการเรียน และเมื่อใช้อย่างถูกต้องก็จะทำให้ได้ผลอย่างสูงสุด สามารถกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้ได้โดยง่าย สามารถ

ใช้ในการสอนและเป็นสื่อที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้เช่นกันในเรื่องของกฎเกณฑ์ แบบแผนของระบบ กระบวนการ ทักษะคิด ตลอดจนช่วยเพิ่มบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยการสร้างสื่อดิจิทัล เพื่อนำมาสู่การพัฒนาสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษา บันเทิง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษา บันเทิง เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็น กระบวนการคิดระดับสูงแก่นักเรียน โดยมีประสิทธิภาพและความพึงพอใจต่อนักเรียนและผู้สอนเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อีกทั้งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในยุคสังคมแห่ง การเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย แนวคิดการแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ จิตวิทยาการเรียนรู้ จากนั้นนำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เนื้อหาและกำหนดขอบข่ายของการนำเสนอเนื้อหา เพื่อจัดทำโครงร่างการพัฒนา
2. ออกแบบระบบ โดยนำโครงร่างการพัฒนาและออกแบบ Story Board กำหนด Flow Chart การทำงานของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ จำนวน 5 คนให้ได้มาเป็นโครงร่างการพัฒนาที่สมบูรณ์
3. พัฒนาระบบเป็นขั้นตอน การพัฒนาสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนตามร่างการพัฒนาที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาเป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัยต้นแบบ รวมทั้งทำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นนำยื่นขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
4. ทดลองการใช้งานสื่อดิจิทัลต้นแบบและเก็บรวบรวมข้อมูลนำสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามหาวิทยาลัย ไปทดลองกับกลุ่มทดลองรายบุคคล ทดลองแบบกลุ่มเล็กและทดลองแบบกลุ่มใหญ่ ให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมจำนวน 5 คน นำมาปรับปรุงและทำแบบประเมินประเมินประสิทธิภาพ

5. หาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยนำไปประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง

6. ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์

7. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เป็นการส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 30 คน ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้างที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

2. แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง ที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

3. แบบประเมินทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้างที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

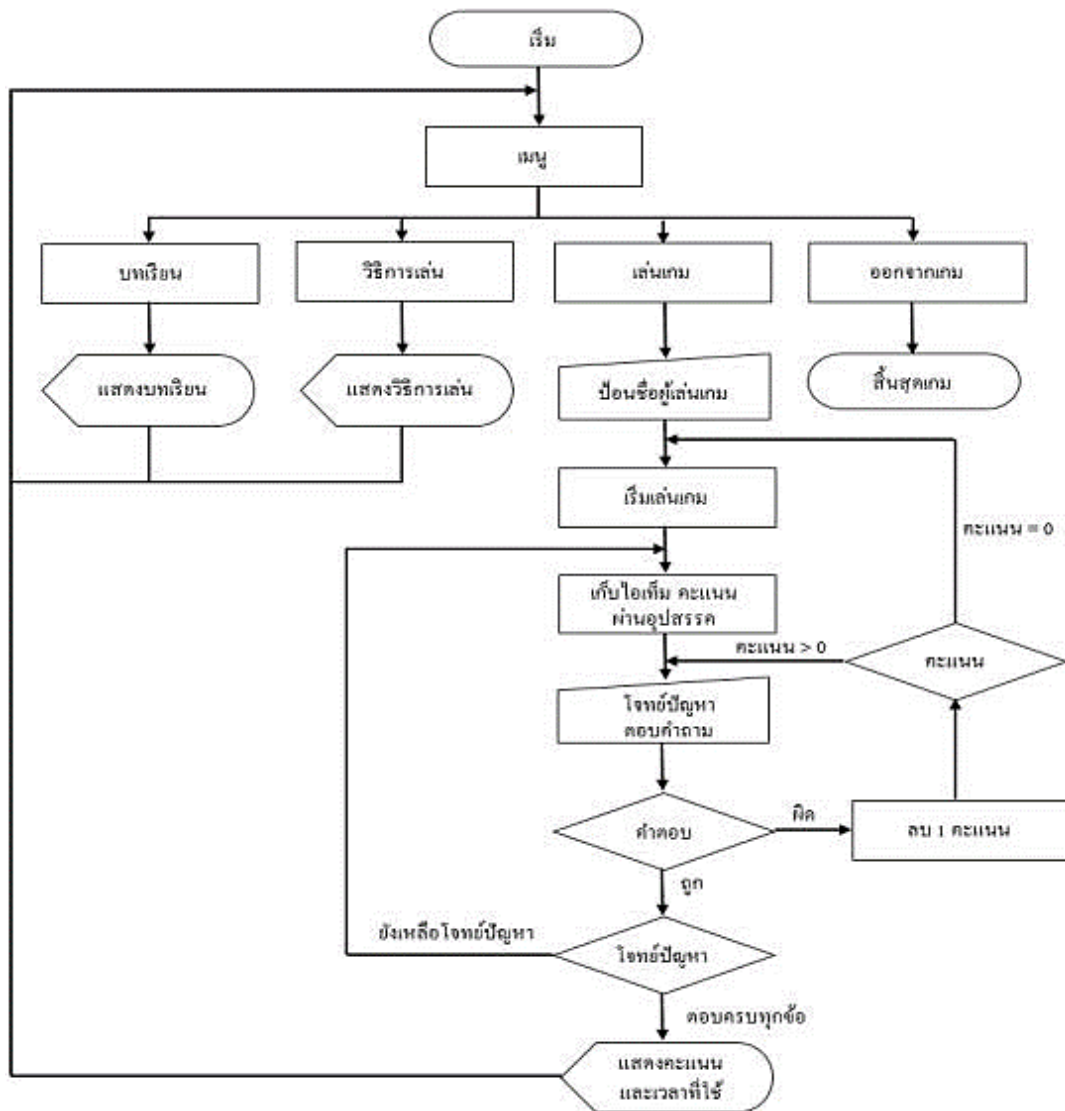
2. แบบประเมินประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง ที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

3. แบบประเมินทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

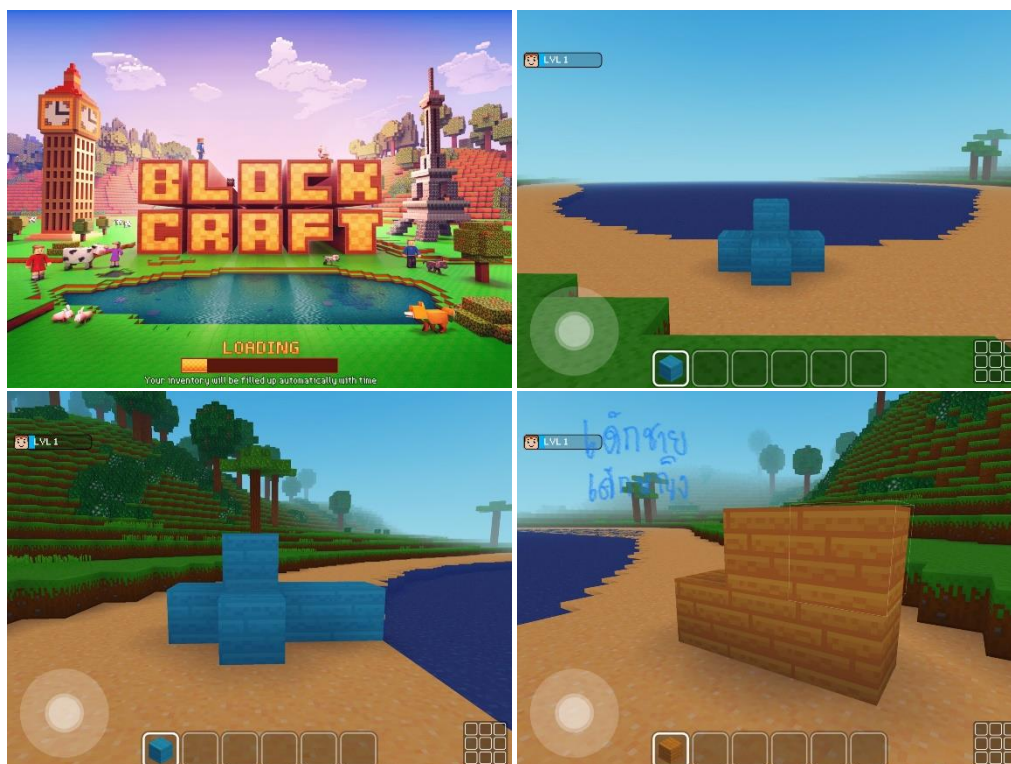
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง .67-1.00

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนา โดยยึดหลักการพัฒนาจากโครงสร้างการพัฒนากระบวนการสอน The Third Demention of ADDIE (Michale Tomas, Marlton Mitchell, and Roberto Joseph, 2001) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และคำนึงถึงปัจจัย 3 ประการ คือ เป้าหมาย การปฏิสัมพันธ์ การทบทวนในการจัดทำและพัฒนากิจกรรมทุกขั้นตอน โดยได้ออกแบบผังการทำงานของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต ประเภทเกมคอมพิวเตอร์ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 แพนผังการทำงานของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต ประเภทเกมคอมพิวเตอร์

ภาพประกอบที่ 2 ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน จากการทดลองแบบกลุ่มเล็ก (n=9)

รายการ	จำนวน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ค่าประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	9	30	225	83.33
คะแนนหลังเรียน (E2)	9	30	223	82.59

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำสื่อดิจิทัลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยนำไปทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง รายบุคคล จำนวน 3 คน พบข้อเสนอแนะ ดังนี้ คือ สถานการณ์ที่นำมาใช้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน พื้นหลังของภาพบางช่วงกลืนกับสีตัวอักษร มีข้อผิดพลาด (error) ในการประมวลผลของระบบเกมต้องเริ่มต้นใหม่ ภาพกราฟิกไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องบางจุด และเสียงประกอบไม่ต่อเนื่อง ขาดหายของเสียงเป็นช่วง ๆ การทดลองแบบกลุ่มเล็กจำนวน 9 คน พบว่าการทดลองแบบกลุ่มเล็กของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีค่าประสิทธิภาพ 82.59/83.33 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบัณฑิต เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน จากการทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (n=30)

รายการ	จำนวน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ค่าประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	30	20	735	81.67
คะแนนหลังเรียน (E2)	30	20	730	81.11

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดลองแบบกลุ่มใหญ่ของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีค่าประสิทธิภาพ 81.11/81.67 มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน (n=30)

รายการ	n	\bar{x}	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	13.03	1.59		
หลังเรียน	30	23.66	2.53	21.30*	0.00

*p<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 13.03 และค่าเฉลี่ยหลังเรียน 23.66 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษابันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน (n=30)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ความพึงพอใจ
1. มีวัตถุประสงค์ชัดเจนตามเนื้อหาการเรียนรู้	4.31	.47	มาก
2. ภาพประกอบในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมสวยงาม	4.22	.42	มาก
3. ตัวอักษรอ่านง่าย เข้าใจความหมาย	4.19	.40	มาก
4. ภาพมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.16	.37	มาก
5. เสียงบรรยายและเสียงประกอบชัดเจน	4.28	.52	มาก
6. กฎ กติกา วิธีการใช้ ทำความเข้าใจง่าย	4.41	.56	มาก
7. ระยะเวลาในการเรียนรู้ผ่านสื่อมีความเหมาะสม	4.34	.48	มาก

8. สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิงมีความน่าสนใจ	4.31	.47	มาก
9. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้	4.38	.49	มาก
10. สื่อการเรียนรู้มีความท้าทายต่อการเรียน	4.28	.46	มาก
11. ได้รับความรู้และเข้าใจเนื้อหาคณิตศาสตร์	4.25	.44	มาก
12. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาหลังจากการใช้สื่อ	4.31	.47	มาก
13. ความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้	4.41	.50	มาก
สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ	4.30	.46	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า มีระดับความพึงพอใจต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$ S.D.=.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กฎ กติกา วิธีการใช้ทำความเข้าใจง่าย และความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}=4.41$, S.D.=.56) ($\bar{x}=4.41$, S.D.=.50) มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองมา คือ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$, S.D.=.49) ถัดมา คือ ระยะเวลาในการเรียนรู้ผ่านสื่อมีความเหมาะสม ($\bar{x}=4.34$, S.D.=.48) ถัดมา คือ มีวัตถุประสงค์ ชัดเจนตามเนื้อหาการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาหลังจากการใช้สื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$, S.D.=.47) ($\bar{x}=4.31$, S.D.=.47) ถัดมา คือ เสียงบรรยายและเสียงประกอบชัดเจน สื่อการเรียนรู้มีความท้าทายต่อการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.28$, S.D.=.52) ($\bar{x}=4.28$, S.D.=.46) ถัดมา คือ ได้รับความรู้และเข้าใจเนื้อหาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.25$, S.D.=.44) ถัดมา คือ ภาพประกอบในสื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมสวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.22$, S.D.=.42) ถัดมา คือ ตัวอักษรอ่านง่าย เข้าใจความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$, S.D.=.40) และภาพมี ความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.16$, S.D.=.37)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้ดำเนินการนำข้อมูลพื้นฐานมาสร้างสื่อการเรียนรู้ตามหลักการศึกษาบันเทิง จึงทำให้องค์ประกอบ ขั้นตอน และกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกันและได้ดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปทดลองใช้ และการประเมิน และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้บทเรียนมีประสิทธิภาพค่านึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยกำหนดรูปแบบการนำเสนอ ออกแบบองค์ประกอบหน้าจอให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน ทำการพัฒนาและทดลองใช้ ทำให้มีคุณภาพและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้นนั้นสอดคล้องกับนุชรรัตน์ นุชประยูร และไพฑูรย์ จันทร์เรือง (2563) ที่พบว่า สื่อดิจิทัล สามารถเร้าความสนใจและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างดี เนื่องจากเป็นสื่อที่มีความ น่าสนใจ สนุก เข้าใจง่าย

ต้นตอ เพลิตเพลินตามหลักการศึกษาบันเทิงที่นักเรียนจะได้สัมผัส คือ ความเพลิตเพลิน เมื่อเพลิตเพลินได้มากขึ้นจะมีผลต่อความเข้าใจในประเด็นของเนื้อหา และจะก่อให้เกิดความตระหนักรู้ในที่สุด อันจะนำความรู้และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตได้ และถ้านำสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิงกับเกมคอมพิวเตอร์ก็จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ Meagan (2008) ที่ได้เสนอรูปแบบ Jump Game Design Model แสดงถึงองค์ประกอบต่างของเกมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ โปรแกรมที่ใช้ เนื้อหาในการสอน การออกแบบเกม การให้ผลย้อนกลับ พฤติกรรมของผู้เล่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และคุณลักษณะในการออกแบบ และพัฒนาเกมได้แก่ ความรู้สึก ความท้าทาย การควบคุมของผู้เล่น โครงสร้างเรื่อง กฎ กติกาและเป้าหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Paras and Bizzoncchi (2005) ได้นำเสนอรูปแบบและแนวทางในการออกแบบและพัฒนาเกมการศึกษาที่ดีต้องมีองค์ประกอบและหลักการคือ ต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียน มีลำดับขั้นตอน มีความท้าทายอยากเอาชนะ กำจัดอุปสรรค เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหรือองค์ความรู้ โดยให้ความสำคัญต่อการออกแบบการเรียนการสอนและการจูงใจรวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์และให้มีการตอบสนอง สอดคล้องกับวรรตต์ อินทสระ (2562) ที่กล่าวถึงการนำเอาเกมไปใช้ในการเรียนการสอนว่าช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจดจำเข้าใจและพัฒนาด้านความคิด ช่วยประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1916) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือกระทำด้วยตนเองได้มีการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของ ผู้เรียนที่ส่งเสริมความสามารถพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์เชิงคอมพิวเตอร์กราฟิก ส่วนผลของประสิทธิภาพของรูปแบบสื่อดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทดลองกับกลุ่มทดลอง ผลการทดลองดังกล่าวเป็นข้อมูลสนับสนุนว่าสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yilmaz and Selami (2007) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ประเมินผลกระทบต่อการใช้โปรแกรมตามหลักการศึกษาบันเทิงต่อความสำเร็จ พบว่า การใช้เกมที่เสริมอยู่ในเนื้อหาจะช่วยฝึกทักษะในการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น และสอดคล้องกับ Harnani and Nor Zuhaidah (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการใช้หลักการศึกษาบันเทิงต่อความสำเร็จของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนที่ศึกษาด้วยหลักการศึกษาบันเทิงในรูปแบบเกมมีความสนใจในเรื่องที่เรียนมากกว่าการศึกษาด้วยแบบเดิม

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังใช้สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบกับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า ผลการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นว่าผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นประเด็นของ เรื่องที่จะพัฒนาการแก้ปัญหาของนักเรียน นำมาออกแบบสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษาบันเทิง ขณะที่เล่นนั้นจะมีเหตุการณ์ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องหาขั้นตอนวิธีสำหรับแก้ปัญหาโดยอาศัยกระบวนการคิด นักเรียนต้องวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ปัญหา อันจะเป็นกระบวนการที่ ทำให้นักเรียนได้มี

ส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่ได้กำหนดไว้ จึงทำให้ความสามารถ ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของผู้เรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับณัฐกฤตา ห้วยทราย นงลักษณ์ วิริยะ พงษ์ และมนชยา เจียงประดิษฐ์ (2564) ที่ ศึกษาทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาโดยเน้นการแก้ปัญหา ของโพลยา ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหา รู้ว่า โจทย์ต้องการให้หาอะไร สามารถดำเนินการ แก้โจทย์ปัญหา แสดงวิธีการหาคำตอบได้ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความรู้จากโจทย์ได้ และสอดคล้อง วัชรารภรณ์ ถ้ำกลางและสุมาลี ชัยเจริญ (2560) ที่ได้นำวิธีการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยโมเดลสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายที่ให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นภาพ ประกอบการแก้ปัญหา ผู้เรียนจึงสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกับแนวคิดการนิกาพขณะ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จะมีความสัมพันธ์กันในทางบวกที่ช่วยในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ รวมทั้ง สอดคล้องกับ Galvao, Matins and Gomes (2000) ที่ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลอง แบบเกมในการเรียนรู้ แบบร่วมมือคือต้องมีการแข่งขัน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยดำเนินกิจกรรม ให้เป็นตามกฎของเกมและ สิ่งแวดล้อมในสถานการณ์จำลอง สอดคล้องกับ Prensky (2001) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเกม คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ดังเช่น ในเรื่องของการเรียนคณิตศาสตร์ที่เนื้อหาไม่มีความน่าสนใจ การเรียนด้วยเกมคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมกับความจำเป็นและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็น การกระตุ้นผู้เรียนให้ ความสนุกสนานในการเรียน มีกฎกติกา มีการแข่งขัน มีเป้าหมาย มีการแก้ปัญหา มี ปฏิสัมพันธ์ ผู้เล่นมีอารมณ์ร่วมกับเกมคอมพิวเตอร์ และในการดำเนินการแก้ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหา ของโพลยาที่ประกอบด้วย การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหา การดำเนินการตามแผน และการ ตรวจสอบผล สื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามันเทจ มีขั้นตอนดังกล่าว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังต้องอาศัยทฤษฎีสร้างแรงจูงใจของมาโลน ประกอบด้วย ความท้าทาย ความอยากรู้อยากเห็น จินตนาการ ความรู้สึที่ได้ควบคุมบทเรียน เป้าหมาย ผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับ ความยากง่าย นอกจากนี้พบว่าความสามารถในการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ต้องดำเนินการ เป็นกระบวนการ โดยต้องอาศัยระยะเวลาในการ ฝึกฝนและผู้สอนต้องคอยกระตุ้นการทำกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อดิจิทัลตามหลักการศึกษามันเทจ เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งสร้างสื่อดิจิทัล ให้ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ทบทวนหรือเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง สามารถ เรียนรู้ได้โดยอิสระ บทเรียนมีลักษณะการสร้างแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน สอดคล้องกับชมภู นานู ชมภูพันธ์ (2561) ได้วิจัยการใช้สื่อดิจิทัล เพื่อการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะการสร้าง สื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อดิจิทัล ในระดับมาก เนื่องจากบทเรียนมี ลักษณะให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะที่ประกอบด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพกราฟิกและแอนิเมชัน ที่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน สอดคล้องกับณัฐวดี สิทธิรัตน์ และ จงกล แก่นเพิ่ม (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อดิจิทัลบนแท็บเล็ต เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ มากที่สุด เนื่องจากสื่อดิจิทัลสามารถทบทวนได้ตลอดเวลา ช่วยให้ผู้เรียนจดจำ เรียนรู้ ได้ตอบกับผู้สอนได้ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลต่อความพึง พ้อใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำสื่อดิจิทัลติดตามหลักการศึกษاب้นทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนไปใช้ จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและสอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ต้องการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ให้มีความยืดหยุ่นกับเนื้อหา และระยะเวลาที่กำหนด
2. การใช้สื่อดิจิทัลติดตามหลักการศึกษاب้นทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ต้องอาศัยความพร้อมด้านสื่ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ทักษะการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของนักเรียน ความยืดหยุ่นในเรื่องการดำเนินการ การเตรียมความพร้อมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ
3. การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัลติดตามหลักการศึกษاب้นทิง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิม กับความรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ได้มาจากการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นหา ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจจากการค้นพบตนเอง ซึ่งผู้สอนจะต้องคอยกำกับดูแล เพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- เกษม กมลชัยพิสิฐ. (2564). “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เลิร์นนิ่งออบเจกต์ตามหลักการศึกษاب้นทิง เพื่อส่งเสริมการแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปีที่ 13 ฉบับที่ 2. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). หน้า 324-340.
- ชมพูนาฏ ชมพูพันธ์. (2561). “การใช้เลิร์นนิ่งออบเจกต์เพื่อการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่าย เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสื่อมัลติมีเดีย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย”. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1. (มกราคม-มิถุนายน 2561). หน้า 31-42.
- ณัฐกฤตา ห้วยทราย นงลักษณ์ วิริยะพงษ์ และ มนชยา เจียงประดิษฐ์. (2564). “การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาที่ส่งเสริมความสามารถในการ แก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1”. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 32 ฉบับที่ 2. หน้า 120-132.
- ณัฐวดี สิทธิรัตน์ และจลล แก่นเพิ่ม. (2560). “การพัฒนาเลิร์นนิ่งออบเจกต์บนแท็บเล็ตเรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านคลองเคียน”. วารสารศรีปทุมชลบุรี. ปีที่ 14 ฉบับที่ 1. หน้า 124-132.
- นุชรรัตน์ นุชประยูร และไพฑูรย์ จันทรเรือง. (2563). “การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เลิร์นนิ่งออบเจกต์ ตามหลักการศึกษاب้นทิง เรื่องบริหารพื้นฐานบนอินเทอร์เน็ต สำหรับหน่วยเรียนรู้อย่อย รายวิชาการสื่อสาร

ข้อมูลและเครือข่าย”. ใน การประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 12มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. หน้า 837- 844).

สุวิทย์ ไวยกุล จินตวีร์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณีกิจ. (2559). **การพัฒนารูปแบบการออกแบบเลิร์นนิ่ง ออบเจ็คบแท็บเล็ตโดยใช้เกมเป็นฐานที่มีการช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริม มโนทัศน์ทาง คณิตศาสตร์**. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วรริตต์ อินทสระ. (2562). **เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น (Game based Learning)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วัชรารณณ์ ถ้ำกลาง และสุมาลี ชัยเจริญ. (2560). **“การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ เรียนด้วย โมเดลสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้บนเครือข่ายตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมการ แก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดิน แดง)”**. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2. หน้า 64–71.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดคานหาม

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพรพิมล สุขมะโน

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น
อนุบาล 2 โรงเรียนวัดคานหาม มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนก่อน
และหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 29 คน ที่ได้จาก
การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยชุดกิจกรรม 6 ชุดกิจกรรมที่ได้ผ่านการ
ประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละในการวิเคราะห์
ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทั้ง 6 ชุดกิจกรรม หลังจากนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม
แล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนาการกล้ำมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : กล้ำมเนื้อมัดเล็ก , อนุบาล , ศิลปะสร้างสรรค์

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์
บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและ พัฒนาการ ตามวัยของ
เด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้อ
อาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพ ชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคน
ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทยด้วยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา พ่อแม่
ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เด็กทุกคนมี สิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและ
การส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่าง
เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็ก กับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ
อบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้ การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของ
พัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวมมีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ เพื่อส่งเสริม
กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบครัวเด็กปฐมวัยทุกคน ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและ ให้การศึกษาที่
เน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตาม บริบทของชุมชน สังคม และ
วัฒนธรรมไทย ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่
หลากหลาย เด็กได้ลงมือกระทำ ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ,

2560) ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรง ชีวิตประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย โดยกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอวัยวะหนึ่งในการประกอบกิจวัตร ประจำวันด้วยตนเอง เช่น การใส่-ถอด กระดุม รูดซิป การแปรงฟัน ผูกเชือกรองเท้า งานศิลปะ รวมทั้งการขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้คล่องแคล่ว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้ใช้กล้ามเนื้อสายตาร่วมกับมือ เพราะการ ประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยยังไม่พร้อมเท่าที่ควรการเล่นและการจัดกิจกรรม ศิลปะต่าง ๆ จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทางมือและตามากที่สุด เด็กจะ เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เด็กจะใช้มือในการหยิบจับวัสดุต่าง ๆ ทำให้เข้าใจวิธีการใช้นิ้วจับดินสอ ได้อย่างถูกวิธี การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรง เด็กก็พร้อมที่จะลากลีลามือซึ่งเป็นพื้นฐาน สำคัญของการเขียน เพราะความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมาก กับการเขียนของเด็ก ซึ่งกิจกรรมหรืออุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือกับสายตา (Eye Hand Coordination) ให้ประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ ร้อยลูกปัด ร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บ กระดุม รูดซิป เรียงสี เรียงไม้หนีบ ตอกตะปู เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยมีความจำเป็นที่จะต้องจัด ให้เหมาะสมกับเด็กเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงตัวเด็กเป็น สำคัญ ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด จินตนาการ และกิจกรรมที่จัดควรเปิดโอกาส ให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก และที่สำคัญ กิจกรรมที่จัดควรเน้นให้มีสื่อของจริง ให้เด็กมีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา ด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นเหมือนกับกิจกรรมทั่วไป แตกต่างตรงที่กิจกรรม สร้างสรรค์นั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่มีการบังคับให้เด็กทำ แต่เป็นกิจกรรมเสรีที่เด็กทุกคนสามารถจะ ทำได้เมื่อตนเองเกิดความต้องการพอใจและสนใจ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ ในการจัดกิจกรรม เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ ปั้น ฉีก ตัด ปะ การประดิษฐ์ ฯลฯ ซึ่งการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี ช่วยเสริมสร้าง ประสบการณ์ทางศิลปะ เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง เด็กได้สัมผัสกับสื่อวัสดุต่างผ่านประสาทสัมผัส ทั้งห้า เด็กได้รู้จัก แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ช่วยฝึกการแก้ปัญหา ผ่อนคลาย อารมณ์ ทำให้จิตใจสงบ อ่อนโยน มีสมาธิในการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เกิดจากการขาดความคล่องตัวในการใช้มือประสานสัมพันธ์กับตา กล้ามเนื้อเล็กไม่แข็งแรงไม่สามารถใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว ตลอดจน การใช้ความคิดสร้างสรรค์จินตนาการด้วย เด็กไม่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กเท่าที่ควร จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิธีการดำเนินการทดลอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนวัดคานหาหม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 29 คน โดยมีวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 12 แผน 2) ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย กิจกรรมวาดเส้น กิจกรรมฉีก ตัด ปะ กระดาษ กิจกรรมการร้อยลูกปัด กิจกรรมระบายสี กิจกรรมการปั้นดินน้ำมัน และกิจกรรมปะติดภาพจากเศษวัสดุต่าง ๆ 3) แบบสังเกตพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2

3. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี วันละ 1 ครั้ง ใช้เวลา 20 นาที ระหว่างเวลา 09.40- 10.00 น. รวมเป็น 12 ครั้ง ระหว่างวันที่ 14 พฤศจิกายน - 23 ธันวาคม 2565 โดยจัดในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่สร้างขึ้นมาสังเกตกับเป้าหมาย

3.3 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย 12 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 กิจกรรมวาดเส้นต่อเติมตามจินตนาการ ครั้งที่ 2 กิจกรรมศิลปะ ฉีก ตัด ปะ กระดาษภาพพระอาทิตย์ ครั้งที่ 3 กิจกรรมการร้อยลูกปัดเป็นเครื่องประดับตามจินตนาการ ครั้งที่ 4 กิจกรรมระบายสีภาพการไหว้ ครั้งที่ 5 กิจกรรมการปั้นดินน้ำมันเป็นต้นไม้ ครั้งที่ 6 กิจกรรมปะติดภาพจากถุงนม ครั้งที่ 7 กิจกรรมวาดเส้นต่อเติมภาพบ้านของฉัน ครั้งที่ 8 กิจกรรมฉีก ปะ ตัด กระดาษสีภาพแผนที่ประเทศไทย ครั้งที่ 9 กิจกรรมการร้อยลูกปัดตามจำนวน ครั้งที่ 10 กิจกรรมระบายสีภาพเครื่องมือสื่อสาร ครั้งที่ 11 กิจกรรมการปั้นดินน้ำมันเป็นตัวเลข 1-10 ครั้งที่ 12 กิจกรรมปะติดภาพจากวัสดุธรรมชาติ

3.4 ในขณะที่ทำกิจกรรม ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพัฒนาการของผู้เรียน โดยใช้แบบสังเกตพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบทักษะในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังได้รับจัดกิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์โดย ตรวจสอบความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้ โดยการหาร้อยละของความก้าวหน้า จากสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ร้อยละของความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้รายบุคคล} = \frac{\text{คะแนนหลังเรียน} - \text{คะแนนก่อนเรียน}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

สรุปผลการวิจัย

ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 พบว่า ก่อนใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก อยู่ในระดับพอใช้และปรับปรุง หลังจากที่ผ่านมาการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ครบ 12 ครั้งแล้ว พบว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น เมื่อทำการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก พบว่า ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของกลุ่มเป้าหมายมีอัตราความก้าวหน้าที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.33 โดยเพิ่มขึ้นจากระดับที่ต้องปรับปรุงมาเป็นระดับดี

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จำนวน 29 คนนั้น ก่อให้เกิดพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากระดับปรับปรุงมาอยู่ในระดับดี อธิบายได้ว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในระยะเวลา 6 สัปดาห์ของการทดลอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้โดยการกระทำการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ให้เด็กได้เรียนรู้ ลงมือกระทำด้วยตนเองซ้ำ ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรม
2. ครูควรเพิ่มกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน เพื่อเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม
3. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อทักษะด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.

กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ปรารธนา กุศลโกมล. (2565). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. ใน รายงานวิจัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ปรีชา บุญมาศ. (2551). ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แม็ค

ชื่อเรื่อง การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพรพิมล กิ่งทอง ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย สังกัด โรงเรียนวัดคานหาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม จำนวน 28 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 6 ชุด ได้แก่ 1. ชุดฝึกทักษะดึงแคะแปะติด 2.ชุดฝึกทักษะไม้หนีบกระดาษ 3.ชุดฝึกทักษะเรียงร้อยผ้าพาเพลิน 4.ชุดฝึกทักษะโลกใต้ทะเล 5.ชุดฝึกทักษะฝึกแต่งตัวกันแฉะ 6.ชุดฝึกทักษะมือน้อยร้อยสาน 2) แผนการจัดประสบการณ์ชั้นปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ 3) แบบประเมินทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

สรุปผลการวิจัยดังนี้

1.ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก เพื่อพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.83/96.42

2.การพัฒนาทักษะด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก, กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3

บทนำ

พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโตและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้โดยในขั้นตอนแรกๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วย ด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตยและทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาอธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการเรียนรู้ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ [สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2546]

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลาจากการเล่นและประสบการณ์ตรงในวิถีชีวิตประจำวัน ผ่านการลงมือปฏิบัติการใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจ และการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในการในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่ออุปกรณ์และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้ เปิดกว้างและมีความยืดหยุ่น

โดยการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลองผิดลองถูก การได้สัมผัสส
 กระทำและการกระทำซ้ำ ๆ ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคม
 และสติปัญญา ซึ่งเด็กจะมีความสนใจอยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา
 ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น [กุลยา ตันติผลลาชีวะ, 2545 : 67] สำหรับการเรียนรู้ของเด็ก
 ปฐมวัยนั้นเกิดจากการที่ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้และความพยายามของเด็ก
 ๆ ในการเรียนรู้จากการกำหนดจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการสร้างความปลอดภัยและส่งเสริมเด็ก ๆ
 ในการขยายขีดความสามารถของตน และให้คำแนะนำแก่เด็กในการเรียนรู้ที่ประสบ
 ความสำเร็จในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กสามารถใช้ในบริบทของการเล่นและ
 กิจกรรมที่มีโครงสร้าง ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้
 [คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560]

พัฒนาการด้านร่างกายมีผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้าน
 สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กปฐมวัย คือการเรียนรู้ผ่านการ
 เคลื่อนไหวและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในช่วงปฐมวัยควรเป็นช่วงเวลาของเด็กปฐมวัยมี
 อิสระที่จะเลือกกิจกรรมและมีประสบการณ์ทางการเคลื่อนไหวที่เต็มไปด้วยความตื่นเต้น
 และท้าทาย มีทักษะในการเคลื่อนไหวอันจะเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น การ
 กระตุ้นให้เด็กพยายามเคลื่อนไหวด้วยวิธีการต่าง ๆ และหาวิธีที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่
 รวมทั้งการชมเชย ให้กำลังใจเด็กในช่วงเวลานี้จึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าการ
 เคลื่อนไหวอย่างสอดคล้องกันในเด็กปฐมวัยนั้น ต่างอาศัยการทำงานร่วมกันในสมอง ยังมี
 การเคลื่อนไหวเด็กยังได้เรียนรู้ ในปัจจุบันเด็กปฐมวัยประสบปัญหาการถูกเร่งให้นั่งเรียน
 หนังสือตั้งแต่ยังเล็กเกินไป จนไม่มีโอกาสได้ใช้การเล่น ผีกลมนให้เกิดทักษะการเคลื่อนไหว
 พื้นฐาน [ทิตนา แคมมณี, 2535]

ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยพัฒนาช้ากว่า
 กล้ามเนื้อใหญ่และยังไม่ทำงานประสานกันดีพอ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือและตา มีผลทำให้
 เด็กไม่สามารถใช้มือได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนผู้ใหญ่ เช่น การขีดเขียนหรือใช้กรรไกรตัด
 กระดาษ เด็กปฐมวัยสามารถทำได้แต่ไม่ดีเท่ากับเด็กในวัยเรียนหรือผู้ใหญ่ พัฒนาการด้าน
 การใช้กล้ามเนื้อเล็กและการทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อเล็ก เป็นพื้นฐานที่สำคัญของ
 การอ่านและการเขียนหนังสือของเด็ก เด็กต้องสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ

เล็กได้ก่อน จึงสามารถจับดินสอเขียนตัวอักษร หรืออ่านหนังสือจากซ้ายไปขวาได้ ดังนั้น พัฒนาการทางด้านร่างกายในด้านความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่ความสามารถในด้านต่าง ๆ [นิตยา ประพฤติกิจ, 2536] ดังที่ เพียเจท์ (Piaget) [Piaget, 1962] [ดลกร จันทร์กลาง, 2554] ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความสามารถ อารมณ์ สังคม มีเงื่อนไขหรือรากฐานการพัฒนามาจากพัฒนาการทางด้านร่างกายเพราะการพัฒนาทางด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับการพัฒนาประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดการรับรู้เพื่อนำกลับไปสู่การทำงานของระบบประสาทส่วนกลางเกิดเป็นโครงสร้างทางสติปัญญาและมีผลสืบเนื่องถึงพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ [ภรณี ศุภรัตน์, 2535 : 18] จะเห็นได้ว่าการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ยังมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านการเขียนตลอดจนการใช้มือ และการฝึกประสาทให้สัมพันธ์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ทั้งนี้เพราะการเขียนที่ดีจะต้องมีการประสานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือและการควบคุมกล้ามเนื้อ ดังนั้นจุดเริ่มต้นสำหรับการพัฒนาความสามารถและพรสวรรค์ของเด็กคือ การพัฒนานิ้วมือ ยิ่งเด็กได้มีโอกาสใช้นิ้วมือได้อย่างคล่องแคล่วเพียงไร ก็ยิ่งเฉลียวฉลาดยิ่งขึ้นเพียงนั้น การที่เด็กได้พัฒนาการการเคลื่อนไหวใช้กล้ามเนื้อการฝึกประสาทสัมผัสและฝึกคิด โดยมีสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เป็นตัวบุคคลและวัตถุสิ่งของช่วยกระตุ้นจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้าน

การที่เด็กปฐมวัยได้ฝึกทักษะ การใช้มืออย่างแม่นยำ และว่องไวด้วยตนเองตั้งแต่เล็กจะเกิดความคล่องตัว และมีความมั่นใจพร้อมที่จะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการเรียนรู้ ในการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นการสร้างความพร้อมในการเรียนหนังสือของเด็ก ให้มีความพร้อมในด้านการอ่าน และการเขียน แก่เด็กเล็ก ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมไปเรียนในชั้นประถมศึกษาต่อไป จุดเริ่มต้นของการพัฒนาความสามารถของเด็ก คือ พัฒนานิ้วมือ การที่เด็กได้พัฒนาการเคลื่อนไหวใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การฝึกประสาทสัมผัส และการฝึกคิดโดยมีสิ่งเร้าทั้งที่เป็นตัวบุคคลและวัตถุช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการพัฒนาในทุกด้าน [สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543]

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โดยใช้ชุดฝึกทักษะ

การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับชั้นปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กแก่เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 จำนวน 6 ชุด ได้แก่ 1.ชุดฝึกทักษะดึงแคะแปะติด 2.ชุดฝึกทักษะไม้หนีบหรรษา 3.ชุดฝึกทักษะเรียงร้อยผ้าปาเพลิน 4.ชุดฝึกทักษะโลกใต้ทะเล 5.ชุดฝึกทักษะฝึกแต่งตัวกันเถาะ 6.ชุดฝึกทักษะมือน้อยร้อยसान

1.2 แผนการจัดประสบการณ์ชั้นปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 18 แผน เป็นแผนที่ใช้ดำเนินการทดลองมีขั้นตอนกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้น เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง ปริศนาคำทาย ท่องคำคล้องจองและแนะนำชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก พร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมไว้ ขั้นตอนกิจกรรม เป็นการให้เด็กลงมือทำกิจกรรม ขั้นสรุป เป็นการสนทนาสรุประหว่างครูกับนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทำพร้อมทั้งนำกิจกรรมประสาทสัมผัสกลับมาให้เด็กปฏิบัติทบทวนอีกครั้ง

1.3 แบบประเมินทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบ ครอบคลุมทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การทำงานด้วยกล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 3 ข้อ ด้านที่ 2 การทำงาน

ประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือกับตา จำนวน 3 ข้อ ด้านที่ 3 การใช้อุปกรณ์ในการเขียน การวาดภาพและระบายสี จำนวน 3 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนน เป็นแบบ Scoring rubric ตามความหมายของคะแนนดังนี้ 3 คะแนน หมายถึง ภารกิจทำได้ในเวลาที่กำหนด 2 คะแนน หมายถึง ภารกิจทำได้เกินเวลาที่กำหนด 1-5 วินาที 1 คะแนน หมายถึง ภารกิจทำได้เกินเวลาที่กำหนด 6-10 วินาที 0 คะแนน หมายถึง ภารกิจเด็กทำได้เกินเวลาที่กำหนด 11-15 วินาที หรือไม่ให้ความร่วมมือ หรือทำไม่ได้แม้แต่ครั้งเดียว โดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา พิจารณาลงความเห็นได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test for dependent)

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก เพื่อพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.83/96.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การพัฒนาทักษะด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดคานหาม โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ที่ผู้ศึกษากันคว้าพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.83/96.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒน์รี จันทราภิรมย์ [2562 : บทคัดย่อ] ปริญา อุบลกาญจน์ [2553 : บทคัดย่อ] และพรณี แก้วเกิด [2553 : บทคัดย่อ] ที่ได้ใช้ชุดฝึกทักษะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนอย่างมีระบบและวิธีการอย่างเหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นแนวทางต่อการสร้างชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ให้มีประสิทธิภาพ

1.2 ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการทดลองหาประสิทธิภาพนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผ่านการตรวจสอบแก้ไขด้านการออกแบบ ด้านวัสดุ ด้านความสะดวกสบายในการใช้งาน ด้านการประกอบชิ้นส่วนของชุดฝึกทักษะ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการวัดผลจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงได้แก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาทักษะด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของฮิลการ์ด [พรณี ช. เจนจิต, 2528 : 35 อ้างอิงจาก Hilgard, 1932 Journal of Genetic Psychology. ล. เดนนิส [อารี เพชรพุด, 2528 : 92 อ้างอิง Dennis, 1941 : 337-343 Journal of Comparative Psychology. ล. สมใจ ตั้งนิกร (2531 : 49) กรวิภา สรรพกิจจานง [2532 : 45] รัชณี รัตนา [2533 : 71] วิลาวัลย์ เผือกพวง [2536 : 69] และเบญจมาศ วิไล [2544 : 64-65] ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

2.1 ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ช่วยพัฒนาทักษะด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซัยยงค์ พรหมวงศ์ [2541] ที่อธิบายว่า การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรง ทำให้เด็กพร้อมที่จะใช้กล้ามเนื้อเล็กซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน เพราะความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์มากกับการเขียนของเด็ก ซึ่งกิจกรรมหรือสื่ออุปกรณ์จะช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็กกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กัน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ ตา เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของร่างกายได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน และเพื่อวางรากฐานในการใช้มือที่ถนัดและเตรียมความพร้อมที่จะเขียนต่อไป รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของเฉลียว เพชรแก้ว [2550] ที่อธิบายว่า ชุดฝึกทักษะ คือ เครื่องมือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเรียนเกิดทักษะมีวิธีการคิดจากการปฏิบัติ ให้เกิดความชำนาญได้อย่างแม่นยำ ถูกต้อง คล่องแคล่วและเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2.2 ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 เป็นสื่อที่ประกอบด้วยลักษณะ แกะ ตีง ตัด ต่อ หนีบ ร้อย ผูก รูด สาน แล้วยังบูรณาาร่วมกับกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เหมาะสมกับช่วงอายุ วุฒิภาวะ ระดับพัฒนาการและลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลาจากการเล่นและประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน ผ่านการลงมือปฏิบัติการใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจ และการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่ประสบการณ์และมีความรู้มากกว่า ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาภาษา ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่างๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้

เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่ออุปกรณ์และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้ เปิดกว้างและมีความยืดหยุ่น โดยการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการลองผิดลองถูก การได้สัมผัสกระทำ และการกระทำซ้ำ ๆ ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญา ซึ่งเด็กจะมีความสนใจอยากรู้อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการที่ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้และความพยายามของเด็ก ๆ ในการเรียนรู้จากการกำหนดจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการสร้างความท้าทายและส่งเสริมเด็ก ๆ ในการขยายขีดความสามารถของตน และให้คำแนะนำแก่เด็กในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กสามารถใช้ในบริบทของการเล่นและกิจกรรมที่มีโครงสร้าง ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กนั้นกระทำได้ โดยฝึกทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างสายตากับมือเป็นไปอย่างกลมกลืน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่เร้าความสนใจจะช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น รวมทั้งยังสอดคล้องกับชิลดา กิจธรรมาภิรักษ์ [2563] ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการสอน สร้างพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและปฐมวัยไว้ว่า ต้องมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่ได้ถูกกำหนดขึ้น โดยอาจจะเป็นการนำวัสดุ เครื่องมือ และวิธีการมาประกอบในการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหาไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในสิ่งที่ครูได้ถ่ายทอด รวมไปถึงมีความเข้าใจตรงตามเนื้อหา นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูควรมีบทบาทในการดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการกระตุ้นเด็กโดยให้เด็กมีความมั่นใจในการตัดสินใจทำกิจกรรม ให้แรงเสริมกล่าวคำชมเชย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรม

1.2 การจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมของเด็ก โดยคำนึงถึงศักยภาพ และความพร้อมของเด็ก ไม่บังคับ

กอดันให้เด็กเกิดความเครียด ยกย่องชื่นชม แสดงบุคลิกภาพของการเป็นมิตรกับเด็ก ให้เด็กเกิดความมั่นใจ ครูลดบทบาทลง เปิดโอกาสให้เด็กอย่างเต็มที่

1.3 ในขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมครูควรมีแบบสังเกตพฤติกรรมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก เพื่อจะได้จดบันทึกข้อมูล เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้หรือพฤติกรรมที่ต้องแก้ไขและควรบันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสามารถด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยว่า เด็กปฐมวัยในช่วงอายุไหนมีพัฒนาการเป็นอย่างไร แล้วจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรม

2.2 ควรมีการศึกษาชุดฝึกทักษะในรูปแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา หรือเด็กที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรม

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 โดยใช้ชุดฝึกทักษะกล้ามเนื้อเล็ก กับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. การวัดผลและการประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. (เอกสารประกอบคำสอน) กรุงเทพฯ : สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2546.
- [2] กุลยา ตันติผลาชีวะ. “การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ” วารสารการศึกษาปฐมวัย 6 (3) : 67. 2545.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภา. 2560.
- [4] ทิศนา แคมมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
- [5] นิตยา ประพฤติกิจ. การพัฒนาเด็กปฐมวัย/Developing Young children. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู. 2536.

- [6] ดลกร จันทร์กลาง. (2554). การศึกษาและพัฒนาของเล่นเสริมทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- [7] ภรณ์ คุรุรัตน์. การเล่นของเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2535.
- [8] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กองการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 2543.
- [9] พัฒน์นรี จันทราภิรมย์. การพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยการใช้สื่อการสอนชุดฝึกกล้ามมือ. ปรินูญานินพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2562.
- [10] ปรินูญา อุบลกาญจน์. การสร้างชุดฝึกทักษะแบบใช้เกมการศึกษาเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา22 (ใต้ร่มเย็น). วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร. 2553.
- [11] พรรณี แก้วเกิด. ผลของการใช้ชุดฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่มีต่อความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ของศูนย์เด็กเล็กโรงเรียนบ้านแหลม. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.. 2553.
- [12] พรรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์. 2528.
- [13] กรวิภา สรรพกิจจานง. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะและแบบอิสระ. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร. 2532.
- [14] รชนี รัตน์. ผลของการใช้กิจกรรมจากชุดความรู้แก่ผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร. 2533.

- [15] วิลาวัลย์ เผือกพ่วง. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบ และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ถ่ายเอกสาร. 2536.
- [16] เบญจมาศ วิไล. การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบการประเมินสภาพจริง. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). 2544.
- [17] ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการเรียนการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช. 2541
- [18] เฉลียวเพชรแก้ว. คำว่าแม่ในภาษาไทย. ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. 2550.
- [19] ชลิดา กิจธรรมาภิรักษ์. การจัดทำสื่อการสอน สร้างพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนและปฐมวัย. เอกสารการจัตอบรม. 2563.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี

ชื่อผู้วิจัย นางสาวรมयर เหลืองพุทธรัตน์ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัดคานหาม
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี โดยดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 31 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี

จากการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้น คือ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ทั่วโลกก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้โลกที่กว้างใหญ่เป็นโลกไร้พรมแดนแห่งการเรียนรู้ สังคมโลกมีทั้งการแข่งขันและร่วมมือกันมากขึ้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลายประการ อาทิ ทักษะทางภาษา ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งทักษะในการปรับตัว ทักษะในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างมีสติและมีเหตุผล การใช้วิจารณญาณในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร เลือกรับสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทันโลกพร้อม ๆ กับการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมให้สามารถครองตนอยู่ในความดีงาม ความถูกต้อง รอดพ้นจากอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งชั่วร้ายไปในทางเสื่อม สังคมในปัจจุบันและอนาคตเป็นสังคมแห่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะรักเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม เรียนรู้และเลือกรับสิ่งที่เหมาะสมดีงามและเป็นประโยชน์ โดยยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าแห่งมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของสังคมไทยวิธีที่ดีที่สุด ในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติและโลก คือ การจัดการศึกษาในโรงเรียน (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553 : 1) คุณภาพของผู้เรียนถือเป็นหัวใจของการพัฒนา การศึกษาที่เน้นสร้างคนให้มีความสามารถ มีคุณธรรม มีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยที่ส่งผลให้ประเทศมีสังคม มีเศรษฐกิจและการเมืองที่ดี การศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องสร้างทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่สิ่งที่ต้องพึงระวังคือ การศึกษาต้องไม่แตกแยกจากสังคมหรือชีวิตจริง และสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียนรู้จากกิจกรรมหรือการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างจริงจัง เพราะถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 1)

เนื่องจากผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้พบสภาพปัญหาว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมปีการศึกษา 2564 มีคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าววิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ คือ การปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม แต่เนื่องจากวิธีการจัดการเรียนการสอนมีมากมายหลากหลายวิธีและแต่ละวิธีมีข้อดีที่แตกต่างกัน ไม่มีวิธีสอนใดเหมาะสมกับเนื้อหาและความมุ่งหมายทุกชนิด ผู้วิจัยจำเป็นต้องพิจารณาในการเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและวัยผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 12) การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันซึ่งทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยคนที่เรียนอ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้นแต่จะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งแนวคิดหลักของวิธีการจัดการ

เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจหรือการร่วมมือกันเรียนรู้เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จึงถือได้ว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือร่วมใจกันเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้สูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้พบวิธีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเอสทีเอดี

กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเอสทีเอดี จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง และเป็นการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่นตนเอง ในงานวิจัยต่าง ๆ ให้ผลลัพธ์ตรงกันว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเอสทีเอดี ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สามารถกระตุ้นความสนใจนักเรียนให้เกิดความกระตือรือร้น และเข้าใจบทเรียนดีขึ้น ผู้วิจัยจึงได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ผู้วิจัยจึงใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี มาเป็นวิธีในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี และเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 31 คน ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องประเพณีและวัฒนธรรมไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1/2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ตามลักษณะการใช้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาเรียน 5 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน เรื่อง เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก
3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. วิธีสร้างเครื่องมือ
 - 1.1 วิเคราะห์เนื้อหาสาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชาใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดคานหาม พุทธศักราช 2565
 - 1.2 ศึกษาองค์ประกอบและวิธีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้
 - 1.3 ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเอสทีเอดี
 - 1.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ตามเนื้อหาที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ซึ่งในแต่ละแผนประกอบไปด้วยสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล
 - 1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโครงสร้างและเนื้อหา (IOC) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งหากมีข้อบกพร่อง
 - 1.6 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ้างต้น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ร่วมสังเกต การจัดการจัดการเรียนรู้อีกในห้องเรียนและสะท้อนผลการจัดการจัดการเรียนรู้อีกที่เกิดขึ้น และประเมิน ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบทดสอบ หลังเรียน

1.8 ปรับปรุงหรือพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อีกและการเรียนรู้อีกให้มี คุณภาพมากขึ้นตามผลการสะท้อนการจัดการจัดการเรียนรู้อีก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ บันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้อีก เรื่อง เรื่อง ประเพณีและ วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอ ดี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

- เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้อีกโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอ ดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการจัดการเรียนการสอนตาม แผนการจัดการเรียนรู้อีก โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอ ดี จากการทำแบบทดสอบ เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย โดยใช้ t-test

2. วัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้อีกโดยใช้ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอ ดี

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลค่าเฉลี่ยของคะแนนที่สูงขึ้น คือ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เรื่อง ประเพณีและวัฒนธรรมไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41

ข้อเสนอแนะ

1. การสอนแบบโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ควรบริหารเวลาให้เหมาะสมในการสอนแต่ละคาบเรียน
2. ควรศึกษาวิธีการใช้วิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบเอสทีเอดี ในการสอนนักเรียนในวัยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และนำบูรณาการกับรูปแบบการสอนแบบอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ควรมีการวิจัยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในหลายๆรูปแบบเพื่อนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิราภรณ์ แป้นสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับบทเรียนบนเครือข่าย

อินเทอร์เน็ตที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีทุ่งสง.วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8 (ฉบับพิเศษ), ตุลาคม 2561.

ต่อศักดิ์ บุญพิมพ์ (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค

STADร่วมกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4เรื่องพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.บุญชม ศรีสะอาด.

(2554). การวิจัยเบื้องต้น . (พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปทุมพงษ์ พีชสิงห์. (2553). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบร่วมมือกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสาร
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 8 (ฉบับพิเศษ), ตุลาคม.
- สมาน เอกพิมพ์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่ปฏิบัติการออกแบบและพัฒนา Curriculum
development: theory into practice of design and development*. มหาสารคาม: ตักศิลาการ
พิมพ์.
- สมฤดี พิพิธกุล. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
ของไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับ
สื่อประสม. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 8 (ฉบับพิเศษ), ตุลาคม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 2 (2552-2561)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

ชื่องานวิจัย	การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA
ชื่อผู้วิจัย	นายธีรพงศ์ มีโชค ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 30 คน และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้ว และ 2) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

คำสำคัญ : การคิดวิเคราะห์, กระบวนการ 5 ขั้น, PISA

บทนำ

การคิดเป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ที่กระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้เกิดจินตนาการ เกิดการแก้ไขปัญหา ค้นหาคำตอบ และตัดสินใจได้อย่างมีระบบ จึงถือได้ว่ากระบวนการคิดมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังที่สุปรินชา วงศ์อารีย์ (2558: 7) กล่าวไว้ว่า การมีความสามารถในการคิด ถือว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพราะทำให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล โดยเฉพาะในยุคข่าวสารเทคโนโลยีในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันสูง การปูพื้นฐานการคิดและการส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กและเยาวชน นับตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับสูง จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคนรอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 1-2) กล่าวไว้ว่า การคิดมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาสติปัญญาของเด็กและเยาวชน เพื่อที่จะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป จะเห็นได้ว่าประเทศชาติไม่มีประชาชนที่มีปัญญา มีความคิด ประเทศนั้นย่อมเต็มไปด้วยความเป็นปกติสุข มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพในชีวิต ในขณะที่เดียวกันในประเทศที่มีประชาชนขาดความรู้ ขาดสติปัญญา

ความคิด ประเทศนั้นก็จะมีควมวุ่นวายไม่เป็นปกติสุข ไม่มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนขาดคุณภาพชีวิต และขาดความสุข ซึ่งปัจจัยและลักษณะสำคัญที่ทำให้มนุษย์คิดไม่เป็น หรือขาดความสามารถในการคิด

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ ที่สูงขึ้น การคิดวิเคราะห์จะช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องต้นของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมา เป็นไปของ เหตุการณ์ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง รู้รายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นพื้นฐานความรู้ เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (มนตรี วงษ์สะพาน, 2554: 125) การคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ ดังที่สถาบันภาษาไทย (2562: คำนำ) กล่าวไว้ว่าการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะสำคัญในการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนอ่านคิดวิเคราะห์ได้เพื่อเป็น “ฐานราก” ที่มั่นคงในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562: 1) กล่าวไว้ว่า การคิดวิเคราะห์จัดเป็นการคิดขั้นสูงของผู้เรียน เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการคิดสร้างสรรค์ ที่ต้องได้รับการพัฒนาผ่านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เข้มข้นและสามารถคิดในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6-7) จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับความสามารถในการคิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยกำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการคิดในชั้นมัธยมศึกษาให้มีความสามารถและทักษะการคิดขั้นสูง โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต้องมีทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมิน และทักษะการสรุปผลความเห็น (จันทรา ด้านคงรักษ์, 2561: 2)

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะให้ความสำคัญกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมากเพียงใดก็ตาม แต่ผลคะแนนประเมินจาก PISA ตั้งแต่ PISA 2000 จนกระทั่งถึงการประเมินล่าสุดใน PISA 2018 พบว่าคะแนนเฉลี่ยการอ่านของนักเรียนไทยในกลุ่มโรงเรียนลดลงอย่างต่อเนื่องเป็นแนวเส้นตรง (Linear) ซึ่งข้อมูลชี้ชัดว่าความสามารถทางการอ่านของนักเรียนทุกกลุ่มลดลงไม่เว้นแม้แต่กลุ่มคะแนนสูงเช่นนักเรียนจากกลุ่มโรงเรียนเน้นวิทย์และกลุ่มโรงเรียนสาธิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564: 169) จากผลการประเมินสะท้อนให้เห็นชัดถึงวิกฤติการอ่านของนักเรียนไทยซึ่งมีความรู้และทักษะการอ่านลดต่ำลงตามเวลาที่ผ่านไป นอกจากประเทศไทยจะมีคะแนนเฉลี่ยการอ่านที่ต่ำแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ (ประมาณ 60%) ยังมีความสามารถทางการอ่านต่ำกว่าระดับ 2 ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานต่ำสุดที่นักเรียนวัยจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควรมี ซึ่งระบบการศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564: 174)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561-2563 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561, 2562, 2563) มีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561-2563 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
2561	66.16
2562	64.22
2563	64.91

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561-2563 (3 ปีย้อนหลัง) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 เป็นต้นมา หากเทียบเปรียบปีการศึกษา 2561 กับปีการศึกษา 2562 คะแนนลดลง 1.94 และเปรียบเทียบปีการศึกษา 2562 กับปีการศึกษา 2563 คะแนนเพิ่มขึ้นเพียง 0.69 ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ที่กำหนดเป้าหมายของผลคะแนน O-NET ให้มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ในปีการศึกษา 2561-2562 และมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ในปีการศึกษา 2563 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากผู้เรียนขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ดังที่สำนักทดสอบทางการศึกษา (2560: 1-2) กล่าวไว้ว่า ข้อสอบ O-NET จะเน้นวัดสมรรถนะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดสร้างสรรค์

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น เพราะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์และการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย พบว่าข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) คือนักเรียนได้ใช้ความสามารถในการคิดเพื่อพิจารณาข้อมูลและหาข้อสรุป ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าควบคุม (ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์, 2559: 60) สอดคล้องกับกิตติพงษ์ แบลิว (2561: 47) กล่าวไว้ว่า กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) เป็นรูปแบบการสอนที่มีขั้นตอนสำคัญเกี่ยวกับการใช้ทักษะการคิดขั้นสูงร่วมกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดโดยเฉพาะขั้นตอนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการคิดให้กับนักเรียน คือการใช้คำถามอนนัยที่ทำให้นักเรียนสามารถใช้ความคิดอย่างมีอิสระ และวิเคราะห์หาเหตุผลประกอบการตอบคำถาม ทั้งยังมีขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกกิจกรรมที่หลากหลายมาใช้เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดและพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ทุกด้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่มีผู้นำกระบวนการ 5 ขั้น มาจัดการเรียนการสอน ดังที่ประภาพิพย์ ภูนคร (2555) ได้ศึกษา “ผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5” พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกและในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการทดสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระยะติดตามผลไม่แตกต่างจากหลังการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แต่มีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 สอดคล้องกับยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559) ที่ศึกษา “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน

มัธยมศึกษาปีที่ 4” พบว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับกิตติพงษ์ แบลิว (2561) ที่ศึกษา “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หัตถ์อ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย” พบว่าความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์หัตถ์อ่านร้อยแก้วที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น ร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมายอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

นอกจากกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ดังที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่ากลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดการประเมินการอ่านได้อย่างรอบด้าน ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เหมาะกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ในขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ โดยครูเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการตามกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากเนื้อหาในการปฏิบัติการ ดังที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560: 29-30) กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์การอ่าน เป็นกลยุทธ์ในการคิดที่ผู้อ่านใช้ในการพิจารณาเนื้อเรื่องที่อ่านเพื่อไปถึงเป้าหมายของการอ่าน PISA ซึ่งจะมุ่งเน้นให้ผู้อ่านสามารถแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเนื้อเรื่อง รวมทั้งความสัมพันธ์ภายในเนื้อเรื่องและความสัมพันธ์ระหว่างบางส่วนของเนื้อเรื่องที่ต้องพัฒนาการตีความ และอธิบายความรู้เบื้องต้นจากภายนอกมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่ตนเองได้อ่าน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ของ Limbach and Waugh ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA มาพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น และสามารถนำทักษะการคิดวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA อยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 154 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 มีจำนวน 30 คน และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 142-144) แบบแผนการวิจัยแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

T_1 แทน การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้วก่อนการทดลอง

X แทน การทดลองเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

T_2 แทน การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้วหลังการทดลอง

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและหาคูณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา และจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 3 การอ่าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากบทอ่านประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องสั้น นิทานชาดก บทความ และงานเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.1.2 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์

3.1.3 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.1.4 ศึกษาตำรา เอกสาร วารสารบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

3.1.5 ศึกษารายละเอียดหลักการและวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.1.6 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ผู้วิจัยได้ใช้ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ของ Limbach and Waugh (2010: 1-8, อ้างถึงใน ยงยุทธ อังคสัญญลักษณ์, 2559: 21-22) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สอนผ่านการใช้คำถาม ขั้นที่ 3 ปฏิบัติกิจกรรม ขั้นที่ 4 ทบทวนและพัฒนา และขั้นที่ 5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ โดยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9 คาบ และมีการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน 2 คาบ ใช้เวลาในการทดลองรวมทั้งสิ้น 11 คาบ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนคาบเรียน
	ทดสอบก่อนเรียน	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	กลยุทธ์การอ่านตามแนว PASA	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	นิทานชาดก	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	บทความ	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	เรื่องสั้น	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5	งานเขียนเชิงสร้างสรรค์	2
	ทดสอบหลังเรียน	1
รวม		11

3.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 ท่าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ท่าน และด้านกาารวัดและประเมินผล 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นนำข้อมูลการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า

แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงการใช้ภาษา โดยปรับการใช้ภาษาในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความชัดเจนและสื่อความหมายมากยิ่งขึ้น

3.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งเป็นห้องเรียนโครงการพิเศษเช่นกับกลุ่มตัวอย่างและมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ 3 ประเภท ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ แบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

3.2.1.4 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 ท่าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นนำข้อมูลการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้น

ไป ถือว่าข้อสอบข้อนั้นใช้ได้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 50 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถาม ให้มีความชัดเจนและสื่อความหมายมากยิ่งขึ้น

3.2.1.5 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งเป็นห้องเรียนโครงการพิเศษเช่นกับกลุ่มตัวอย่างและมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังได้ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA กับนักเรียนกลุ่มนี้แล้ว

3.2.1.6 นำคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน โดยให้คะแนนข้อที่ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิด หรือข้อที่ไม่ได้ตอบ หรือข้อที่ตอบมากกว่า 1 ข้อให้ 0 คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) (พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, 2559: 196) เกณฑ์ความยากง่ายที่ยอมรับได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 หากค่าความยากง่ายมีค่านอกเกณฑ์กำหนด จะต้องปรับปรุงข้อสอบนั้นหรือตัดทิ้งไป และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (R) (พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, 2559: 196) เกณฑ์อำนาจจำแนกที่ยอมรับได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 หากค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 0.20 จะต้องปรับปรุงแบบทดสอบข้อนั้นหรือตัดทิ้งไป เพื่อคัดเลือกข้อสอบให้เหลือ 30 ข้อ ผลคำนวณพบว่ามีความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.26-0.78 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.24-0.67

3.2.1.7 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) (ไพศาลวรคำ, 2559: 288) ซึ่งการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทั้งฉบับพิจารณาตามเกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้สูง และผลการคำนวณพบว่ามีความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

3.2.1.8 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ฉบับละ 30 ข้อ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 การสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความพึงพอใจรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด และการกำหนดเกณฑ์ในการวัด

3.2.2.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ (พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, 2559: 119) ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	พึงพอใจมาก

ระดับคะแนน	3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนในช่วงคะแนน (มาเรียม นิลพันธ์, 2558: 196) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.2.2.3 นำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 ท่าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) (มาเรียม นิลพันธ์ 2558: 177) โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความพึงพอใจมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบวัดความพึงพอใจมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดความพึงพอใจไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จากนั้นนำข้อมูลการประเมินจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าคำถามข้อนั้นใช้ได้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความพึงพอใจทั้ง 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงภาษาที่ใช้ในการตั้งคำถามในข้อ 2, 7, 14, 15 ให้มีความชัดเจนและสื่อความหมายมากยิ่งขึ้น

3.2.2.4 นำแบบวัดความพึงพอใจที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ ฉบับละ 15 ข้อ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

4.3 ก่อนดำเนินการทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4.4 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 9 คาบ และมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 คาบ ใช้เวลาในการทดลองรวมทั้งสิ้น 11 คาบ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

4.4.1 ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จากการพิจารณาความสำคัญของบทเรียน และความรู้พื้นฐานของนักเรียน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom's revised taxonomy เน้นชั้นวิเคราะห์ โดยต้องระบุพฤติกรรมความคิดของนักเรียนให้ชัดเจนว่าเป็นการคิดวิเคราะห์ในระดับใด ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น 3 ระดับ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

4.4.2 สอนผ่านการใช้คำถาม ครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดจากถ้อยความในบทอ่านตามแนว PISA ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งคำถามจะช่วยให้ทราบสิ่งที่นักเรียนเข้าใจอยู่แล้วและสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ โดยครูใช้คำถามอเนกนัยซึ่งเป็นคำถามแบบเปิด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการคิดนำไปสู่ทักษะการคิดขั้นที่สูงขึ้น เกิดปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายร่วมกัน

4.4.3 ปฏิบัติกิจกรรม ครูเลือกใช้กิจกรรมที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA นำมาจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้ ซึ่งเริ่มจากการจับกลุ่มระดมสมองวิเคราะห์ถ้อยความที่กำหนดให้ โดยใช้กลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA เพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์สิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ เช่น จุดมุ่งหมาย แนวคิด ข้อคิด ตลอดจนทำความเข้าใจกับความหมายของสิ่งที่อ่าน ด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์แล้วเชื่อมโยงสิ่งที่ได้อ่านกับชีวิตที่เป็นอยู่ในโลกปัจจุบัน และแสดงความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผลจากสิ่งที่ได้อ่าน จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ถ้อยความมาเขียนสรุปลงในกระดาษชาร์ต เพื่อสะท้อนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

4.4.4 ทบทวนและพัฒนา ครูดูแลและสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนภายในชั้นเรียน จากนั้นรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม และทบทวนซ้ำพัฒนาความรู้ความเข้าใจ โดยการทำแบบฝึกหัด

4.4.5 ให้ข้อมูลป้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินคุณภาพการทำงานเพื่อวัดศักยภาพของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีก และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น และมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของตนเอง

4.5 หลังดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ แต่สลับข้อของแบบทดสอบ และทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA จำนวน 15

ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้าน ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

4.6 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยกระบวนการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

5.1.1 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

5.1.2 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) จากนั้นหาค่าความยากง่าย (p) และค่า อำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยวิธีการอิงกลุ่มและวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson)

5.1.3 วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence Index: IOC) ของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 วิเคราะห์ผลคะแนนแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2.2 วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test dependent)

5.2.3 วิเคราะห์ผลระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA จากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่าน ตามแนว PISA ก่อนและหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้วของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การ อ่านตามแนว PISA ก่อนและหลังการทดลอง

คะแนนสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	30	16.10	2.63	27.52	.00*
คะแนนหลังเรียน	30	26.43	1.66		

P* < .05

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA หลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA มีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA

รายการประเมิน		\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้				
1.	บรรยากาศการเรียนส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครูมากขึ้น	4.43	0.63	พึงพอใจมาก
2.	บรรยากาศการเรียนทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.50	0.63	พึงพอใจมากที่สุด
3.	บรรยากาศการเรียนสนุกสนานกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.50	0.57	พึงพอใจมากที่สุด
4.	บรรยากาศการเรียนส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	4.57	0.57	พึงพอใจมากที่สุด
5.	บรรยากาศการเรียนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในชั้นเรียน	4.37	0.72	พึงพอใจมาก
ภาพรวมด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้		4.47	0.62	พึงพอใจมาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
6.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจบทอ่านและตอบคำถามจากบทอ่านได้ง่ายขึ้น	4.43	0.57	พึงพอใจมาก
7.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องราวประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ	4.43	0.68	พึงพอใจมาก
8.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการปฏิบัติจริง	4.33	0.76	พึงพอใจมาก
9.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสนุกสนานและได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของกลุ่ม	4.50	0.57	พึงพอใจมากที่สุด

10.	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการประเมินการทำงานของตนเอง	4.43	0.63	พึงพอใจมาก
ภาพรวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		4.43	0.64	พึงพอใจมาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้				
11.	นักเรียนได้รับความรู้จากเนื้อหาของบทอ่านที่มีประโยชน์	4.40	0.77	พึงพอใจมาก
12.	นักเรียนได้รับรู้ลักษณะของข้อสอบตามแนวการอ่าน PISA	4.23	0.63	พึงพอใจมาก
13.	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเพื่อนในชั้นเรียน	4.33	0.66	พึงพอใจมาก
14.	นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากบทอ่านอย่างมีระบบ	4.43	0.63	พึงพอใจมาก
15.	นักเรียนได้นำข้อเสนอแนะไปพัฒนาชิ้นงานและตนเอง	4.33	0.80	พึงพอใจมาก
ภาพรวมด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้		4.35	0.70	พึงพอใจมาก
รวมทั้ง 3 ด้าน		4.42	0.65	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.65)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.62) รองลงมา ได้แก่ ภาพรวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.70) จากการพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่าค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในทุกด้านมีค่าน้อยกว่า 1.00 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจสอดคล้องกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA” สรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยนี้พบว่า การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ครูผู้สอนหรือผู้ที่สนใจสามารถนำวิธีการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือระดับชั้นที่สูงขึ้นไป เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์หรือการคิดขั้นสูงต่อไป

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA นั้น ผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ละเอียด เพื่อให้นักเรียนสามารถทำตามคำชี้แจงได้ถูกต้องมากขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA นั้น ผู้สอนควรศึกษาเรื่องเทคนิคการใช้คำถาม เนื่องจากการใช้คำถามจะช่วยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดขั้นสูงต่อไป

1.4 การใช้กลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA อาจเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากบทอ่านอย่างอิสระ หรือดึงความรู้ข้างนอกเข้ามาใช้ประกอบการวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับข้อมูลของบทอ่าน

1.5 ข้อสังเกตจากผลการทดลองพบว่า สิ่งทีนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดคือด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ไปใช้ ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้สอนควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับเทคนิคการจัดการเรียนต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้แบบใช้เกม การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้น (5-step process) ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านตามแนว PISA ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิตติพงษ์ แบลิว (2561). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์บทอ่านร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นร่วมกับกลวิธีแผนภูมิความหมาย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จันทรา ด้านคงรักษ์. (2561). **การพัฒนาการสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาทิพย์ ภูนคร. (2555). **ผลของการใช้เทคนิค Five-Step Model ที่มีต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ. (2559). **การวัดและประเมินผลการศึกษา**. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ไพศาล วรคำ. (2559). **การวิจัยทางการศึกษา**. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการสร้างนวัตกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุซงกีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2558). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยงยุทธ อังคสัญลักษณ์. (2559). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การกระบวนการ 5 ขั้นที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). **การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). **รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ฉบับที่ 5 – ค่าสถิติแยกตามสาระการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน**. เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.niets.or.th>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). **ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุปรีชา วงศ์อารีย์. (2558). **การคิดและการตัดสินใจ**. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- ชื่อเรื่อง** การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)
- ชื่อผู้แต่ง** จิตรอนงค์ โสภณพัฒนากุล

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง Active Learning โดยใช้แบบฝึกจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก กับเกณฑ์ (ร้อยละ 70) 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง Active Learning โดยใช้แบบฝึกจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้มาโดยการสุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ 1) แบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก จำนวน 3 คาบ 3) แบบทดสอบเพื่อใช้ในการทดสอบประกอบด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาชีววิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละของค่าเฉลี่ยคะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแผนการสอนจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) จากการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: Active Learning, แบบฝึกปฏิบัติการ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 “การศึกษา” เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 (5) การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และมาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 2-9)

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 โลกในศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติ ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาคมโลก ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับรายวิชาชีววิทยา 3 นั้น จัดเป็นสาระเพิ่มเติม สาระชีววิทยา ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตหรือศึกษาต่อในวิชาชีพที่ต้องใช้วิทยาศาสตร์ได้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ คือ ได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 1-3) การจัดการเรียนการสอนรายวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ที่ผ่านมามีเนื้อหาที่ทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความจำในการเข้าใจเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในเนื้อหา ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาไม่ลึกซึ้ง เป็นผลให้ผู้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำลง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษา จึงได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ ลดการเรียนรู้แบบความรู้ความจำ โดยผู้เรียนจะนำเอาประสบการณ์ตรงที่ได้จากการเรียนรู้โดยการลงมือทำ ซึ่งจะเป็นความรู้ระยะยาวของผู้เรียนมาใช้ในการศึกษาเรียนรู้ โดยไม่น่าเบื่อและมีความสุขกับการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง Active Learning โดยใช้แบบฝึกจากการปฏิบัติจริง เรื่อง การเปรียบเทียบโครงสร้างของรากและลำต้น ในพืชใบเลี้ยงเดี่ยวและใบเลี้ยงคู่ กับเกณฑ์ (ร้อยละ 70)

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง Active Learning โดยใช้แบบฝึกจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยการลงมือปฏิบัติจริง(Active Learning) เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 70)

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาการพัฒนาชุดเสริมประสบการณ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Active Learning) เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 165 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 36 คน ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาชีววิทยา 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม) พุทธศักราช 2565 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ในรูปแบบการสอน On-site ซึ่งเนื้อหาแบ่งออกเป็น

เรื่องที่ 1 เนื้อเยื่อพืช	จำนวน	3	ชั่วโมง
เรื่องที่ 2 โครงสร้างและการเจริญเติบโตของราก	จำนวน	3	ชั่วโมง
เรื่องที่ 3 โครงสร้างและการเจริญเติบโตของลำต้น	จำนวน	3	ชั่วโมง
เรื่องที่ 4 โครงสร้างและการเจริญเติบโตของใบ	จำนวน	3	ชั่วโมง
	รวม	16	ชั่วโมง

ขอบเขตด้านเวลา

ในการทดลองครั้งนี้ใช้เวลาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ระยะเวลาในการดำเนินงานทั้งหมด 3 ชั่วโมง

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

1. แบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก จำนวน 3 คาบ

3. แบบทดสอบเพื่อใช้ในการทดสอบประกอบด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

จำนวน 20 ข้อ

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาชีววิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับ Active Learning

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดความรู้และทักษะ จำนวน 30 ข้อ

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

4. ทำการเลือกประชากรเป้าหมายแบบเจาะจง โดยคำนวณจากนักเรียนในห้องเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบระหว่างเรียนน้อยที่สุด

5. ทดลองกับนักเรียนประชากรเป้าหมาย โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งทดลอง แบบ The One Group Pretest-posttest Design ซึ่งดำเนินการทดลองในช่วง เดือน มิ.ย. – เดือน ส.ค.2564 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวม 2 สัปดาห์

6. ติดตามสังเกตพฤติกรรมหลังจากปรับเปลี่ยนวิธีการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Onsite

7. เก็บรวบรวมคะแนน โดยการทดสอบหลังเรียน (Posttest) และนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กับเกณฑ์ (ร้อยละ 70) โดยใช้ t-test for One Sample ปรากฏผลในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยการปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กับเกณฑ์ (ร้อยละ 70)

การทดสอบ	<i>n</i>	<i>k</i>	\bar{X}	<i>S</i>	$\mu_0(70\%)$	<i>t</i>
คะแนนทดสอบ	36	20	16.80	3.04	14	*3.94

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01, 34} = 2.44$)

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก หลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.80 คิดเป็นร้อยละ 84

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการสอนแบบลงมือปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ได้ใช้เกณฑ์ การสอบถามของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบวัดระดับความพึงพอใจของนักเรียนตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก จนถึงมากที่สุด วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลการประเมิน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยการลงมือปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	แปรผล
ด้านปัจจัยนำเข้า			
1. แบบฝึกปฏิบัติ การ เรื่อง โครงสร้างและหน้าที่ของ พืชดอก มีการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีจำนวนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.37	0.73	มาก
2. เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.17	0.75	มาก
3. ระดับภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับความสามารถทาง ภาษาของนักเรียน	4.31	0.72	มาก
4. เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสม	4.29	0.71	มาก
5. มีสื่อการสอนที่สร้างสรรค์น่าสนใจ	4.23	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.27	0.74	มาก
ด้านกระบวนการ			
6. กิจกรรมการสอนมีความหลากหลาย	4.11	0.80	มาก
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัย และตอบคำถาม ชัดเจน	4.06	0.87	มาก
8. ครูแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเอง	4.29	0.71	มาก
9. ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก แก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.29	0.71	มาก
10. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความ สนุกสนาน	4.32	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.21	0.77	มาก
ด้านผลผลิต			
11. กิจกรรมทำให้นักเรียนสนใจการเรียนและเข้าใจบทเรียน มากขึ้น	4.46	0.66	มาก
12. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ และฝึกทักษะการ เรียนรู้ร่วมกันผ่านแบบฝึกหัด	4.49	0.61	มาก

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
13. ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีวินัยและรับผิดชอบ	4.31	0.72	มาก
14. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.23	0.84	มาก
15. ส่งเสริมการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีความพึงพอใจกับการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.20	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.34	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.75	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ที่เรียนรู้ด้วยแบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ต่อแบบฝึกปฏิบัติการ เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ในภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.27 และมีค่าเฉลี่ยของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมเท่ากับ 0.75

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ที่ได้รับการสอนแบบปฏิบัติจริง Active Learning สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ที่ได้รับการสอนที่ได้รับการสอนแบบปฏิบัติจริง Active Learning มีความพึงพอใจต่อการสอนแบบปฏิบัติจริง Active Learning อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 3 เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแผนการสอนจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 70) เนื่องด้วย การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน และช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จรรยารักษ์ กุลพวง, นพมณี เชื้อวัชรินทร์, และเชษฐ ศิริสวัสดิ์ (2559) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดัดดรุณี อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน

45 คน หลังการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกพบว่า พบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบ วัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ งานวิจัย ศิริชัย รุจิฉิมพ์ (2562) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เรื่อง ฮอโมนพืช ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ฮอโมนพืช หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 2. การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ฮอโมนพืช หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนจากการปฏิบัติจริง เรื่อง โครงสร้างและการเจริญเติบโตของพืชดอก รายวิชาชีววิทยา 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ปณิตตา อินทรักษา (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เพื่อการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สำหรับการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาและอุดมศึกษารจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะกระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอข้อมูลผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสร้างความรู้และเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองทั้งนี้โดยผู้สอนสามารถเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning นำไปใช้ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2559). การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). สารแพทยศาสตรศึกษา มอ. 2(1). น.2-4.

- จรรยาภักษ์ กุลพ่วง, นพมณี เชื้อวัชรินทร์, และเชษฐ สิริสวัสดิ์. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้นร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(3). น. 265-275.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). การออกแบบการสอน การบูรณาการการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์แห่งมหาวิทยาลัย.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม
- ชาติรี เกิดธรรม. (2542). การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ดีสคัฟเวอร์รี่.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). Active Learning. ข่าวสารวิชาการ. หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณชนัน แก้วชัยเจริญกิจ. 2550. ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา: บทบาทของครูกับ Active Learning. สืบค้นจาก <http://www.pochanukul.com>. เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2565.
- นัตยา ปิณฑนนท์. (2545). จากมาตรฐานสู่ชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุหงา วัฒนะ. (2546). Active learning. วารสารวิชาการ, 10(9). น. 30 -34.
- ประภาพรรณ เส็งวงศ์. (2550). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: อี เค บุ๊คส์.
- ปณิตตา อินทร์รักษา (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วย Active Learning เพื่อแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์. วารสารคุรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. 1(1). 35-43.
- พรรณิ ชูทัย เจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรเพรสตีส์.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

ชื่อผู้วิจัย นายสกล นาเครือ ตำแหน่ง ครู
โรงเรียนระยองวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเสริมสร้างทักษะและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้ Padlet ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา รายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 เรื่อง ปุ๋ย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย ในรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 ประชากรเป็นนักเรียน โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวน 275 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ปีการศึกษา 2565 รายวิชาการงานอาชีพ จำนวน 45 คน การเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพ 6 จำนวน 1 แผน 2) สื่อบทเรียนที่ศึกรสาคิต เรื่อง ปุ๋ย 3) กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet 4) แบบบันทึกคะแนนการปฏิบัติ เรื่อง ปุ๋ย 5) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา การงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมส่งงานที่ดีขึ้นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งหมดซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังจากได้เรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.98

คำสำคัญ: กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet, การพัฒนาการเรียนการสอน, การพัฒนาผลสัมฤทธิ์

บทนำ

ทักษะการเรียนรู้เป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน การได้รับหรือเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความสนใจในการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างดีด้วย สำหรับนักเรียนแล้ว การพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ควรได้รับการเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนทั้งด้านสติปัญญาและด้านพฤติกรรม เพื่อให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดในการเรียนระดับสูงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

เป้าหมายของรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 มุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการใช้โปรแกรมเพื่อฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ การนำความรู้ ทักษะการทำงานและ การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการจากเว็บไซต์หรือแหล่งข้อมูลอื่นไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะ การใช้โปรแกรมและการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในปัจจุบันไปแล้ว

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น เห็นได้ถึงความสำคัญของการการเรียนรู้วิชารายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet รายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนและต่อยอดความรู้ในการฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้หรือค้นหาตนเอง พร้อมทั้งนำผล การพัฒนาไปใช้ในการเรียนรู้รายวิชาอื่น เพื่อนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพพร้อมเกิดความรู้และทักษะกับนักเรียนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเสริมสร้างทักษะและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้ Padlet ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชารายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 เรื่อง ปุ๋ย
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ในรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6

สมมติฐานของการวิจัย

เมื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ในรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 แล้วพบว่า นักเรียนมีความรู้/ทักษะการใช้โปรแกรม พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีและสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1-3/7 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 275 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 45 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet

ตัวแปรตาม คือ ทักษะ และพัฒนาการและพฤติกรรมการเรียนรู้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลารวม 10 คาบ

ดำเนินการวิจัยระหว่าง วันที่ 21 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2565

ถึง วันที่ 20 เดือน มกราคม พ.ศ.2566

5. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ในรายวิชา
ง23101การงานอาชีพ 5

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดกิจกรรมหรือวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมถึงการจัดสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีประสบการณ์ ทักษะ ค่านิยมเจตคติและพฤติกรรมตามที่วัตถุประสงค์ของทุกกลุ่มสาระวิชาได้กำหนดไว้ ซึ่งทำให้เกิดผลตามองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน

2. Padlet หมายถึง เว็บเครือข่ายที่มีทั้งแบบใช้ฟรีและเสียค่าบริการมีรูปแบบเป็นกระดานถามตอบ (Dashboard) ซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำหนดและแบ่งแยกบทเรียนต่างๆ โดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำข้อมูลไม่ว่าจะเป็นแฟ้มข้อมูล รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว มาใส่ไว้ใน Padlet และสามารถแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนด้วยตัวเอง ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้ตลอดเวลา ผู้เรียนคนอื่นๆ สามารถเห็นข้อความของเพื่อนร่วมชั้นได้ในเวลาเดียวกัน และเป็นเรียลไทม์เหมาะสำหรับผู้เรียนที่ไม่กล้าถามในชั้นเรียน

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนระยองวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 45 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยกระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ได้

2. ครูมีแนวทางในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์มาตรฐานตัวชี้วัดของรายวิชาและตามธรรมชาติของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 – 3/7 โรงเรียนระยองวิทยาคม
จำนวน 275 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนระยองวิทยาคม จำนวน 45 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพ 6 จำนวน 1 แผน

3.2 สื่อวีดิทัศน์การสาธิต เรื่อง ปู่

3.3 กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet

3.4 แบบบันทึกคะแนนการปฏิบัติ เรื่อง ปู่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างก่อนเก็บข้อมูล
2. นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ ชุดก่อนเรียนไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลองสอนแล้วเก็บรวบรวมผลการทดสอบก่อนเรียนไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป
3. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ Padlet เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ และทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ ใช้จัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
4. เมื่อทำการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 บันทึกคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และการทดสอบหลังเรียน เรื่อง ปุ๋ย รายวิชาการงานอาชีพ 5 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- 5.2 บันทึกคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย รายวิชาการงานอาชีพ 5 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- 5.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน มาหาค่าเฉลี่ย และคะแนนในการลงมือปฏิบัติกิจกรรม เรื่อง ปุ๋ย รายวิชาการงานอาชีพ 6 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาการงานอาชีพ 6 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนระยองวิทยาคม เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยหลังจากที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับการเรียนรู้ และการทักษะการปฏิบัติใน เรื่อง ปุ๋ย แล้ว แสดงให้เห็นว่าคะแนนก่อนและหลังเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอน

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ปุ๋ย วิชาการงานอาชีพ 6 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนระยองวิทยาคม สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ม.3/6 พบว่าผลการทดสอบความรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 11.07 และผลการทดสอบความรู้หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 17.61 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังจากได้เรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ม.3/6 ที่เรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ (N=45)

ผลคะแนน	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน
ก่อนใช้ Padlet ช่วยสอน	11.07	20	45
หลังใช้ Padlet ช่วยสอน	17.61	20	

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนระยองวิทยาคม

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการเรียนมีความชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา	3.76	0.55	พอใจมาก
2	การอธิบายเนื้อหาในบทเรียนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย	3.89	0.57	พอใจมาก
3	มีการนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน	3.89	0.57	พอใจมาก
4	ตัวอย่างที่ใช้ประกอบทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น	4.54	0.71	พอใจมากที่สุด
5	การใช้สี รูปภาพและเทคนิคต่าง ๆ ในบทเรียนมีความน่าสนใจ	4.83	0.78	พอใจมากที่สุด
6	การอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น	3.76	0.55	พอใจมาก
7	สื่อการสอนที่นำเสนอมีความทันสมัย	4.67	0.73	พอใจมากที่สุด
8	การเรียนด้วยสื่อนวัตกรรมช่วยสอนทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้น	4.80	0.76	พอใจมากที่สุด
9	นักเรียนชอบเรียนด้วยสื่อนวัตกรรมช่วยสอน	4.91	0.86	พอใจมากที่สุด
10	นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนด้วยสื่อนวัตกรรมช่วยสอนในเนื้อหาอื่นอีก	4.98	0.89	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.40	0.69	พอใจในระดับมากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย มีความพึงพอใจมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.40 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่านักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนด้วยกระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.98 นักเรียนชอบเรียนด้วยกระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet เรื่อง ปุ๋ย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.91 มีการใช้สี รูปภาพและเทคนิคต่าง ๆ ในบทเรียนน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.83 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการเรียนมีความชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา รวมทั้งมีการอธิบายเนื้อหาเพิ่มเติมทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.76

อภิปรายผล

ผลการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ในรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 ที่ได้ทำการวิจัย พบว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้กระดานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Padlet ร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชา ง23102 การงานอาชีพ 6 ไปแล้วนั้น มีจำนวนร้อยละของนักเรียนม.3/1-3/7 ที่มีผลการพัฒนาการเรียนรู้และพฤติกรรมการส่งงานที่ดีขึ้นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งหมด และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมีความสุข สนุกสนานและร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสนใจ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และมีกำลังใจในการทำงานและมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้นในทุกสัปดาห์ นอกจากนี้ ในทุกชั่วโมงจะมีการร่วมแสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือเพื่อนที่พบเจอปัญหาในระหว่างทำกิจกรรมให้สามารถปฏิบัติได้จนประสบผลสำเร็จอย่างเป็นกัลยาณมิตรอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเวลาสอนควรจัดให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับเวลาที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมผู้สอนต้องพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมภายในเวลาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยไป
2. ควรมีการแบ่งเวลาการซ่อมเสริมนักเรียนแต่ละวิชาอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเครียดกับการเรียนรู้ที่มากเกินไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรรัตน์ สุมมาตย์. การพัฒนาสื่อดิจิทัลตามแนวคิดของกาเยด้วยการสอนบน แพลตฟอร์ต วิชาโปรแกรม

ตารางคำนวณ (2204-2103) สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2

สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ2561; 2(1): 31-38.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553: 185) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจาก

ประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

สื่อการเรียนการสอน (ทิศนา แคมมณี ,2550,หน้า10)

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้หรืออยากจะทำให้เกิดความคิด ความอ่านและเกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญาซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

สุนิพันธ์ ศรีสุพจนานนท์, ยุทธนันท์ โต้ะเร๊ะ, ตรีพล เตชอิตติ. สสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยธนบุรี ที่มีต่อการใช้เว็บเครือข่ายแพลตฟอร์ม ในด้านการเรียนการสอน.

[อินเทอร์เน็ต] [เข้าถึงเมื่อ 24 ตุลาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก: [http://webcache.](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:agrOEWfbQJ:www.lit.ac.th/benjamit/document/EDU020.docx+&cd=4&hl=th&ct=clnk&gl=th.2559)

[googleusercontent.com/search?q=cache:agrOEWfbQJ:www.lit.ac.th/benjamit/document/EDU020.docx+&cd=4&hl=th&ct=clnk&gl=th.2559.](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:agrOEWfbQJ:www.lit.ac.th/benjamit/document/EDU020.docx+&cd=4&hl=th&ct=clnk&gl=th.2559)

ทิศนา แคมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
ชื่อผู้แต่ง	วิสูตร เดชมือง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนคุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 ของสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและปัจจัยคุณภาพครูกับคุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 ของสถานศึกษา และ 4) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและปัจจัยคุณภาพครูกับคุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 ของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 335 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสมการการถดถอยพหุคูณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยคุณภาพครู มีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 ของสถานศึกษา ในทางบวกระดับปานกลาง 4) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0 ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร; ปัจจัยคุณภาพครู; ปัจจัยลักษณะผู้เรียน; คุณภาพผู้เรียนในยุค 4.0

บทนำ

การศึกษา 4.0 คือ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนไปการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ การก้าวสู่การไปเป็นไทยแลนด์ 4.0 ตามหลักการในการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2018) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อให้เกิดคุณภาพที่ดีกับผู้เรียนอันนำไปสู่การวางรากฐานให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น “คุณลักษณะของคนไทย 4.0” จากสาระสำคัญที่กล่าวมากระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศด้านวิชาการนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยกำหนดตัวชี้วัดด้านผู้เรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) มากกว่าร้อยละ 50 รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เป็นหน่วยงานที่บริหารและจัดการศึกษาให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 25 แห่ง จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ปีการศึกษา 2563 พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ค่าเฉลี่ยรวม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีผลคะแนนเฉลี่ยที่มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาทางด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะ และทักษะชีวิต ก็ปรากฏว่าพฤติกรรมของผู้เรียน ส่วนหนึ่งยังไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ใช้ชีวิตแบบไร้จุดหมาย บางส่วนติดเกมขาดการเรียนรู้ ไม่ศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ ให้ก้าวทันยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเสมือนว่าไม่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลาส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Chantaravorachat, Tangon and Ploycharoen, 2022: Interview) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวซึ่งถือเป็นปัญหาระดับคุณภาพผู้เรียนในประเด็นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ความสำคัญมากและนำไปสู่การจัดทำมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่เน้นเพื่อเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง

ในขณะที่เดียวกันภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การกำกับนิเทศติดตามการสอนของครูและจะต้องใช้ภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์ เพื่อแก้ไขปัญหาลดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำ และส่งผลให้พัฒนาผู้เรียนเป็นผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 สอดคล้องกับ Bunchai and Kheawnamchum (2021) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน ยังสอดคล้องกับ Juiyim, Boonruangrutana, Chuanchom and Tanya (2019) ศึกษาเรื่องตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคได้รับอิทธิพลทางตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการ อีกทั้งคุณภาพครูยังคงที่มีความหมายอย่างมากและเป็นปัจจัยสำคัญมากที่สุดปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู ซึ่งสอดคล้องกับ Chanapia, Phengsawat, Chalabang and Koomkhinam (2016) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนของครูเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ Yosrungrach and Chunnual (2017) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างมากต่อการยกระดับคุณภาพของนักเรียน ซึ่งด้านความพร้อมและลักษณะของผู้เรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพเช่นเดียวกัน ตามแนวคิดของ UNESCO (2005) ได้เสนอแนวคิดว่าลักษณะของผู้เรียนเป็นลักษณะส่วนตัวที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ Mahasinsap and Suvarnasara (2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยสรุปได้ ปัจจัยด้านลักษณะของผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีนโยบายเน้นพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร จากความสำคัญและปัญหาที่ผ่านมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ปัจจัยคุณภาพครู และปัจจัยลักษณะผู้เรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อตอบสนองแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. ศึกษาระดับคุณภาพผู้เรียนคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. ศึกษาระดับปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 25 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,590 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 25 โรงเรียน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวน 335 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนโดนเริ่มจากการสุ่มแบบชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นระดับชั้น (Strata) จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียน ระดับคุณภาพผู้เรียน ของสถานศึกษา และวิธีการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยครอบคลุม 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู รวมทั้งแบบสอบถามคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ให้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ 3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และนำแบบสอบถามที่หาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ไปดำเนินการเก็บข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย 1.1) หาค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์ค่า $IOC \geq .5$ 1.2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และภาพรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 2.1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2.2) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) 2.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2.4) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis-Enter Method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.30	0.33	มาก
การจัดการด้านการเรียนการสอน	4.38	0.33	มาก
การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	4.35	0.34	มาก
รวม	4.34	0.26	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการด้านการเรียนการสอน รองลงมาคือ การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ถัดมาคือ การกำหนดภารกิจของโรงเรียน

ตาราง 2 การวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

ปัจจัยคุณภาพครู	\bar{x}	S.D.	ระดับ
คุณธรรมและจรรยาบรรณ	4.34	0.35	มาก
กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้	4.40	0.30	มาก
การมุ่งมั่นพัฒนา	4.34	0.34	มาก
บุคลิกภาพ	4.36	0.38	มาก
รวม	4.36	0.26	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยคุณภาพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ บุคลิกภาพ ถัดมาคือ คุณธรรมและจรรยาบรรณ และการมุ่งมั่นพัฒนา ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในยุศประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

คุณภาพผู้เรียนในยุศประเทศไทย 4.0	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.32	0.34	มาก
ผู้เรียนรู้	4.37	0.32	มาก
ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.41	0.29	มาก
พลเมืองที่เข้มแข็ง	4.49	0.29	มาก
รวม	4.40	0.23	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ระดับคุณภาพผู้เรียนในยุศประเทศไทย 4.0 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พลเมืองที่เข้มแข็ง รองลงมาคือ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ถัดมา คือ ผู้เรียนรู้ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุศประเทศไทย 4.0

ตัวแปรพยากรณ์	คุณภาพผู้เรียนในยุศประเทศไทย 4.0				
	b	SE _b	β	t	p
ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	0.23	0.05	0.25	4.70	0.00*
- การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	0.18	0.04	0.26	4.93	0.00*
- การจัดการด้านการเรียนการสอน	0.09	0.04	0.13	2.28	0.02*

- การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	0.18	0.04	0.27	5.03	0.00*
ปัจจัยคุณภาพครู	0.24	0.06	0.27	4.07	0.00*
- คุณธรรมและจรรยาบรรณ	0.14	0.04	0.21	3.89	0.00*
- กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้	0.16	0.04	0.20	3.60	0.00*
- การมุ่งมั่นพัฒนา	0.15	0.04	0.22	3.99	0.00*
- บุคลิกภาพ	0.05	0.03	0.09	1.60	0.11
R= 0.62 R ² = 0.38 SE _{est} = 0.18 F= 68.08 p= 0.00*					

จากตาราง 4 พบว่า 1) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ได้ร้อยละ 38.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอนและการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยคุณภาพครู ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ และการมุ่งมั่นพัฒนาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัจจัยคุณภาพครู ด้านบุคลิกภาพ ไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ปัจจัยคุณภาพครู ด้านบุคลิกภาพ ไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนของผู้บริหาร ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนของผู้บริหาร ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณของครู ด้านกลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาของครู

องค์ความรู้ใหม่

จากภาพข้างต้นองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยคุณภาพผู้เรียนสามารถเกิดขึ้นได้จาก 1) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมต่อการเรียนการสอนของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จัดเวลาและติดตามการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 2) การกำหนดภารกิจของ

โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดภารกิจงานด้านวิชาการได้ชัดเจนและผู้บริหารสถานศึกษา
 รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 3) การจัดการด้านการเรียนการ
 สอนของผู้บริหาร 4) คุณธรรมและจรรยาบรรณ ประกอบด้วยครูให้การช่วยเหลือด้วยความรักและความเมตตาแก่
 ศิษย์ทุกคนโดยเท่าเทียมกันและครูมีความรัก ความศรัทธาและความภูมิใจในความเป็นครู 5) ด้านกลยุทธ์การ
 จัดการเรียนการสอนของครู 6) การมุ่งมั่นพัฒนา ประกอบด้วย ครูพัฒนาตนเองด้านสติปัญญาให้มีความรู้
 ความสามารถยิ่งขึ้นและครูเข้ารับการอบรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่องปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พลเมืองที่เข้มแข็ง รองลงมาคือ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ถัดมา คือ ผู้เรียนรู้ และน้อยสุดคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรให้การสนับสนุนพัฒนาแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และปัจจัยคุณภาพครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 มากที่สุด คือ เจตคติต่อการเรียน ดังนั้นควรปลูกฝังผู้เรียนให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและบรรยากาศในชั้นเรียนดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 ของสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับแนวทางในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในยุคประเทศไทย 4.0 เพื่อศึกษาเชิงลึกในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

Atkinson, J.W. (1966). *Motivational Determinants of Risk-Taking Behavior*. In J.W. Atkinson, & N.T. Feather (Eds.), *A Theory of Achievement Motivation* (pp.11-29). John Wiley & Son.

Bunchai, C., & Kheawnamchum, J. (2021). Academic Leadership of School Administrators Affecting Quality in Thailand of 4.0 Era, Under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office. *Rajapark Journal*, 15(38), 208-223.

Brahminphithak, K. (2011). Focus on Improving the Quality of Learners pave the Way to Success in Education Reform in the Second Decade (2009 - 2013). *Academic Journal*, 14(3), 3-13.

Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2010). *Research Report on Application of the Basic Education Curriculum from Teachers' Points of View*. Printing Press of the Express Transportation Organization of Thailand (E.T.O.).

Chanapia, A., Phengsawat, W., Chalakbang, W., & Koomkhinam, T. (2016). A Causal Relationship Model of Administrative Factors Affecting Quality of Students in Schools under Offices of Primary Education Service Areas in the Northeastern Region of Thailand. *Nakhon Phanom University Journal*, 6 (3) , 5 0 - 5 8 . <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/74957/60457>.

Chantaravorachat, M. (2022). Teacher, Ratchawinit Bangkok School. *Interview*. April, 7. Colorado Department of Education. (2016). *Pupil Membership-School Data*. <https://www.cde.state.co.us/cdereval/pupilcurrentschool>.

Ditsuwan, S. (2016). *Developing an Operational Model for Student Quality Development According to the 95. Measures at Triam Udom Suksa Pattanakarn Suvarnabhumi School (Report)*. National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel, Thailand.

Hallinger, P., Wang, W-C., Chen, C-W., & Liare, D. (2015). *Assessing Instructional Leadership with the Principal Instructional Management Rating Scale*. Springer.

Hoy, A.W., & Hoy, W.K. (2003). *Instructional Leadership: A Learning-centered Guide*. Allyn and Bacon.

Issara, B. (2007). *The Development of a Causal Model of Happy Learning Among Mathayomsuksa 6 Students in Bangkok* [Master's Thesis, Chulalongkorn University].

Jaroenpornsakul, N. (2016). *Factors that Influence the Effectiveness of Primary Schools under the Office of Private Education* [Doctoral dissertation, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage].

Juiyim, K., Boonruangrutana, S., Chuanchom, S., & Tanya, S. (2019). Variables Influencing the Quality of Learners in Technical Colleges under the Office of the Vocational Education Commission. *Sikkha Journal of Education*, 8(1), 13-23.

Juthatham, A., Wisalaporn, S., Wangpanich, P., & Chuanchom, S. (2015). Factors Affecting Students Quality in World-Class Standard Secondary Schools in Northeastern Part. *Journal of Educational Administration, Khon Kaen University*, 11(1), 171-179. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMKKU/article/view/48429/40238>.

Kalayanawut, P. (2015). *Factors Affecting Academic Achievement of Vocational Students and Vocational Level of Payap College of Technology and Business Administration* [Research, Payap College of Technology and Business Administration]

Khantaphum, U. (2015). *Developing a Network Model for Cooperation in Developing Learner Quality for Primary Schools under the Office of Primary Education Service Area* [Doctoral dissertation, Maharakham University].

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Leithwood, K., & Jantzi, D. (2006) Transformational School Leadership for Large-Scale Reform: Effects on Students, Teachers, and Their Classroom Practices. *School Effectiveness and School Improvement*, 17, 201-227. <https://doi.org/10.1080/09243450600565829>.

Luangsawas, W., Teeravanittrakul, S., & Rak-ngam, C. (2018). The Factors Affecting Students Achievement under the Office of Rayong Primary Educational Service Area 1. *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 6(1), 237-254.

Mahasinsap, T., & Suvarnasara, C. (2017). Factors Influencing the Student's Quality in the Small Primary Schools at Lampang Province. *FEU Academic Review Journal*, 11(3), 184-194.

McClelland, D. C. (1980). *The achievement motive*. Appleton century Crofts.

Mongkhuntod, P. (2017). *Factors Affecting Student Quality in Schools under the Office of Secondary Education Service Area 6* [Master's Thesis, Sukhothai Thammathirat Open University].

Ministry of Education of Alberta, Canada. (2016). *Education Business Plan (April 2016)*. <https://open.alberta.ca/dataset/cea65c12-a239-4bd9-8275-3ab54d84f5b3/resource/580cb6dd-1c03-408f-93a2-ed45dca541db/download/education-2016-19.pdf>.

Office of the Education Council. (2018). *National Education Standard 2018*. 21 Century Company Limited.

Office of the Basic Education Commission. (2018). *Basic education standards and internal quality assurance of educational institutions*. Agricultural Cooperative Community of Thailand Limited.

Phrasamu Narit Narinto. (2019). Teacher Development for Quality of Learners in the 21st Century. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*, 6(3), 459-473.

Phansuwan, S. (2016). A Causal Relationship Model of Teacher Quality Factors Affecting the Characteristics of Early 21st. *Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University*, 6(3), 69-77. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/75405>.

Ploycharoen, P. (2022). Teacher, Ratchawinit Bangkao School. *Interview*. April, 7.

Promwangkhwa, R. (2015). *Relationship Between Academic Affairs Administration and Students' Quality in Schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3* [Master's Thesis, Buriram Rajabhat University].

Puengtasaeng, W. (2012). Factors Affecting Students Immunitive Attribution in Model Schools of Sufficiency Economy Education Management: A Case of Nakhon Sawan Education Area. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 1(1), 131-138. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JIRGS/article/view/225321/154163>

Saynumpameelap, P., Pansri, A., & Mejang, S. (2013). A Factor Analysis of the Characteristics of the Quality Teachers in the Educational Reform perceived by the Teachers under Secondary Educational Service Area Office 39. *The Goden Teak: Humanity and Social Sciences Journal*, 20(1), 61-72. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/19015/16743>

Scheerens, J., & Bosker, R. J. (1997). *The Foundations of Educational Effectiveness*. Pergamon. Ministry of Education. (2018). *Report on Implementation of the Government's Policies Year 2* (September 12, 2016-April 30, 2016). [http://www.moe.go.th/moe/upload/news_policyPRAYUT/File Upload/45459-6636.pdf](http://www.moe.go.th/moe/upload/news_policyPRAYUT/File%20Upload/45459-6636.pdf).

Siridhrungsri, P. (2014). Proposal to Enhance the Quality of Thai Teachers in the 21st Century. *Journal of Research for Social and Community Development, Rajabhat Maha Sarakham University*, 1(2), 2-14.

Somjit, P., Yotarak, M., Somkhaoyai, T., & Krainara, S. (2021). Academic Leadership of Administrators Affecting Students' Quality in Educational Institutions. Under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area District 4. *Journal of Buddhist Sociology*, 6(2), 60-71.

Suppadit, T. (2013). *Factors Affecting Learning Achievement at Master's Degree Level of the National Institute of Development Administration* [Research, National Institute of Development Administration].

Thammatrakul, S., & Koongaew, A. (2012). *A Study of Characteristics of the New Generation Teachers* [Research, Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University].

Tangon, S. (2022). Teacher, Hat Amara Aksornlak Wittaya School. *Interview*. April, 10.

UNESCO. (2005). *EFA Global Monitoring Report 2005: Understanding Education Quality*. UNESCO.

Wanthong, S. (2010). *The Relationship Between Academic Affairs Administration Roles of Administrators and Quality of Learners in Basic Education Schools under Phra Nakhon SiAyutthaya Educational Service Area 2* [Master's Thesis, Sukhothai Thammathirat Open University].

Wichienwaree, K. (2018). *The Relationship Between Academic Leadership of Educational Institution Administrators and Student Quality of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office, Region 6* [Master's Thesis, Rajabhat Rajanagarindra University].

Wongyai, W. (2018). *A New Horizon of Learning to Create the Future*. Charansanitwong.

Yosrungrach, W., & Chunnual, N. (2017). Factors Affecting the Quality of Student the Border Patrol Police School Under Border Patrol Police Sub-Division 33. *Ganesha Journal*, 13(1), 97-115.

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน กรณีศึกษา สถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 4
ชื่อผู้วิจัย	นายวันชัย ราชวงศ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 รวมจำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การสังเคราะห์สรุปเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานของสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2) แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) สถานักเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยมีการจัดทำระเบียบสถานักเรียน คู่มือการดำเนินงาน มีการกำหนดที่มาและบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนอย่างชัดเจน และมีการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนผ่านกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย ผ่านกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมส่งเสริม/พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ กิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการเลือกตั้ง สถานักเรียน และรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ การเลือกตั้งในทุกๆระดับ 3) สถานักเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชนโดยมีการทำงานระหว่างสถานักเรียนกับเครือข่ายต่าง ๆ และ 4) มีผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาใช้ในการดำเนินงานของสถานักเรียนอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : โรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน

บทนำ

รากฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตย คือการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็น “พลเมือง” โดยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสูงสุด โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีสิทธิเสรีภาพ และสร้างสังคมที่มีความหลากหลายทางความคิด ยอมรับความแตกต่าง เคารพซึ่งกันและกัน และใช้กติกาในการแก้ไขปัญหา จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันตามวิถีประชาธิปไตยได้อย่างสงบสุข (วรากรณ์ สามโกเศศ 2554: 121, อ้างถึงใน รสสุคนธ์ มีกรรมณี 2554: 95) และเมื่อสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองได้แล้ว ปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะถูกแก้ไข สังคมเกิดความเข้มแข็ง และ สังคมประชาธิปไตยก็จะเกิดขึ้นตามมา (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล 2555: 27) การดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ส่งผลให้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่หมายถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและชุมชน ด้วยความรับผิดชอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลรักษาประเทศชาติ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพราะเยาวชนได้เกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ความเสมอภาคของตน และของผู้อื่นอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย

สถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำโดยผ่านกระบวนการประชาธิปไตย จุดมุ่งหมายสำคัญของกิจกรรมสถานักเรียน คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน เป็นกลไกในการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ซึมซับ และคุ้นเคยกับความเป็นประชาธิปไตย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ สถานักเรียนจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตขึ้นเป็นพลังที่เข้มแข็ง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสถานักเรียนและใช้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความมั่งคั่งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประกอบกับโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแต่ได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ โดยเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ศึกษากรณีสถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนระดับประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่โรงเรียนที่มีความสนใจดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน นำไปเป็นแนวปฏิบัติที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ตลอดจนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีของชาติ และสามารถพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนกรณีศึกษาสถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การศึกษาเชิงปริมาณ และ การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยใช้วิธีการเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 รวมจำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของ Likert ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ประกอบด้วยเนื้อหา 4 องค์ประกอบตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน 4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

2) ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 35 ชุด ให้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ ดังนี้

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จากนั้นข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม และแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้มีดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และคณะกรรมการสถานักเรียน ของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 อาศัยแนวคิดของ ลิเคอร์ท (1993: 246-250)

2. การแปลความหมายคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์ความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบโดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560 : 82-83) และแปลความหมาย ของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงหาค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยแจกแจงหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2560 : 121)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานักเรียนโรงเรียน บ้านแฮหนามแท่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วแจกแจงความถี่

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยใช้วิธีการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 รวมจำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งมีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน 4) ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยการนำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และ คณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนกรณีศึกษา สถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 4 สรุปได้ดังนี้

1) สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ทั้ง 4 ด้านตาม องค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน และด้านผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน พบว่า ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ดังตารางแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 โดยภาพรวมทุกด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินงานสถานักเรียน ของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สพป.อุบลราชธานีเขต 4	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1	ด้านการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.03	.578	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	3.94	.645	มาก
3	ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน	3.88	.726	มาก
4	ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน	3.93	.918	มาก
รวม		3.95	.656	มาก

2) แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูฝ่ายกิจการนักเรียน และคณะกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 จำนวน 35 คน เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนบ้านแฮหมามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1. ด้านการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1 สถานศึกษามีการการจัดทำระเบียบสถานักเรียน ที่ผ่านกระบวนการจัดทำระเบียบสถานักเรียนอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำและมีการลงประชามติรับรองระเบียบสถานักเรียนโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยและมีการประกาศใช้ ระเบียบสถานักเรียน อย่างเป็นทางการ

1.2 สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนที่เป็นรูปธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน โดยเน้นให้สถานักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน

1.3 สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างสถานักเรียน ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ บทบาทหน้าที่ในแต่ละฝ่าย ตลอดจนมอบหมายหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบระเบียบรวมทั้งมีการมอบหมายหน้าที่ตามความสามารถ โดยการกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ที่จะต้องสอดคล้องกับระเบียบสถานักเรียน

1.4 สถานศึกษามีการจัดการเลือกตั้งและสรรหาคณะกรรมการสถานักเรียน ตามระเบียบสถานักเรียนเมื่อได้คณะกรรมการสถานักเรียนทั้งจากการเลือกตั้งและจากการสรรหาเรียบร้อยแล้วให้มีการพัฒนาศักยภาพของสถานักเรียนให้มีความพร้อมก่อนการปฏิบัติหน้าที่

1.5 สถานศึกษามีการบูรณาการกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้กับสถานักเรียนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ด้านการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

2.1 สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2.2 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องตามหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

2.3 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาสถานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ

2.5 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการซึ่งประกอบด้วย สิทธิที่จะมีชีวิตรอดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองและสิทธิที่จะมีส่วนร่วม

2.6 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมหลักคนไทย 12 ประการ

2.7 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/สนับสนุนการเลือกตั้งสถานักเรียน/รณรงค์ เผยแพร่ความรู้/มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทุกระดับ

2.8 สถานักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมโดยการนำหลักธรรมาภิบาลสู่การปฏิบัติ ภายใต้เงื่อนไข 6 ประการ ซึ่งประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ หลักความคุ้มค่า

2.9 สถานักเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม/มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน/ชุมชน

2.10 สถานักเรียนดำเนินการประเมิน สรุปและรายงานผล การจัดโครงการ/กิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนอย่างชัดเจนในรอบ 1 ปีการศึกษาที่ผ่านมา

3. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน /องค์กรภาครัฐและเอกชน

3.1 สถานักเรียนมีการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานักเรียนและองค์กรภายนอก

3.2 สถานักเรียนมีการทำงานระหว่างสถานักเรียนกับเครือข่ายต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากร (จากชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน) ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

3.3 สถานักเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประจำปีไทย

3.4 สถานักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมของคณะกรรมการสถานักเรียน ระดับประเทศ

4. ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียน

4.1 สถานักเรียนมีการพัฒนาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

4.2 สถานักเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านเวทีการแข่งขันต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานักเรียนสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนกรณีศึกษา สถานักเรียนโรงเรียนบ้านแฮหนามแห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบงานสถานักเรียนเข้ารับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนและควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนให้กับนักเรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

2. สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนงบประมาณหรือประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน

3. สถานศึกษาควรให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนตลอดจนควรมีการจัดให้มีห้องสถานักเรียนที่ชัดเจน

4. สถานศึกษาควรจัดทำแผนโครงการที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนตลอดจนดำเนินการจัดทำคู่มือการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนและจัดทำธรรมนูญสถานักเรียนเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนมีความเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาอื่น ๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชนาธิป สำเร็จ. (2562). แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานสถานักเรียนที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. รายงาน การศึกษาส่วนบุคคล สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- ธีรยุทธ มาลา. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานสถานักเรียน โรงเรียนเชียงใหม่วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- พิมพ์ใจ การ์ตัน. (2557). การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รสสุคนธ์ มีกรมณี. (2554). พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2555). การศึกษากระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการสถานักเรียน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- วาสนา บุญขจร. (2555). บทบาทของสถานักเรียนกับการพัฒนาระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเขื่องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- ชื่อเรื่อง** การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก
- ชื่อผู้วิจัย** นายณัฐวุฒิ ทองอาจ ตำแหน่ง ครู โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา จำนวนนักเรียน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ (2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก จำนวน 15 ข้อ การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ One-Group Pretest Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติ t-test dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56, S = 0.64$)

คำสำคัญ : การคิดวิเคราะห์, วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง, เทคนิคตัวออก

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาได้ถูกจัดอยู่ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หน้าที่ชาวพุทธ ศาสนพิธี เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา นั้น ต้องปลูกฝังนักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติร่วมกันอย่างถูกต้อง

และเหมาะสม ได้แก่ การรู้จักแยกแยะความดีกับความชั่ว การรู้จักสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง และการปฏิบัติตามคุณธรรมที่ดีงาม ครูจะต้องหล่อหลอมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีคิด วิธีการในการแสวงหาความรู้และนำความรู้ที่มีในตนเองออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสนทนา การอภิปราย การสาธิต การเป็นแบบอย่างที่ดี การถามคำถามเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เป็นต้น (วิภาดา พินลา, 2559: 1430 – 1442)

แต่สภาพการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในปัจจุบันพบว่า ครูผู้สอนขาดทักษะและเทคนิคการสอนที่เข้าถึงความสนใจของนักเรียน ส่งผลให้การเรียนไม่มีความหมายต่อชีวิตของนักเรียน ซึ่งการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่มักจะทำให้ให้นักเรียนท่องหลักธรรมมากกว่าจะสอนให้มีทักษะการคิดขั้นสูง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบบรรยายเป็นหลักซึ่งเป็นวิธีการสอนแบบ Passive Learning มากกว่าที่จะจัดการเรียนการสอนที่อยู่ในรูปของการปฏิบัติ Active Learning ไม่ได้สอนให้เด็กเรียนรู้ถึงคุณค่าแท้จริงของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง (บ้านเมือง, 2561: ไม่มีเลขหน้า) รวมทั้งในงานวิจัยของพระยงยุทธ กตธโร (2564: 28-36) ซึ่งได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา คือ เนื้อหาสาระในรายวิชาพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่มีความเข้าใจยากสำหรับนักเรียน ควรปรับปรุงเนื้อหาให้มีความหลากหลายน่าสนใจเหมาะกับวัยของนักเรียนแต่ละระดับชั้นเรียน และนักเรียนคิดว่าวิชาพระพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องทำได้ยาก ควรสอดแทรกเนื้อหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่ผู้วิจัยได้พบในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก หลักธรรมส่วนใหญ่เป็นภาษาที่นักเรียนเข้าใจยาก เมื่อใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหลักธรรมและอธิบายแปลความหมายของหลักธรรมเพียงอย่างเดียวทำให้นักเรียนเกิดความไม่สนใจในการเรียนรู้ ไม่เข้าใจในเนื้อหา นักเรียนไม่ได้ใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความรู้ที่ได้จากการบรรยายของครูเป็นความรู้ที่ไม่คงทน นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างและเทคนิคตัวออกเพื่อนำมาใช้ในการเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างนั้นเป็นกระบวนการที่ครูใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มุ่งช่วยให้นักเรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริงเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น (ทิศนา แคมมณี, 2562: 362) รวมทั้งเทคนิคการสอนตัวออกยังเป็นเทคนิคการสอนที่ครูสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนและเป็นข้อมูลให้ครูสามารถนำมาใช้ในการปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น โดยก่อนที่นักเรียนจะออกจากห้อง ครูให้นักเรียนทุกคนได้สะท้อนข้อมูลจากการเรียนในคาบนั้น ๆ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น สรุปความรู้เรียนในวันนั้น ปัญหาในการเรียน การนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร และนักเรียนอยากรู้อะไรเพิ่มเติมอีก เป็นต้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ การสรุปความรู้องค์ความรู้หลังเรียนในครั้งนั้น (ณัฐพล บัวอุไร, 2562: ไม่มีเลขหน้า)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ร่วมกับเทคนิคตัวออก มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงสามสิบ อัมพวันวิทยา จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 261 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวนนักเรียน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งนักเรียนแต่ละห้องถูกจัดกลุ่มแบบคละความสามารถ

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.1.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาแบ่งออกเป็น 9 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2.1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สมรรถนะผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาระงาน/ชิ้นงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.2.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดการคิดวิเคราะห์จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ (มากกว่าที่ต้องการจริง 10 ข้อ)

2.2.5 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์และลักษณะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง และให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง

2.2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.2.7 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและไม่ใช่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน

2.2.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการทดลองมาหาความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) มาคัดเลือก โดยมีเกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

2.2.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีของคูเดอร์-ชาร์ตสัน (Kuder-Richardson Method) หรือ KR- 20 โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

2.2.10 พิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้และหลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

2.3.2 กำหนดประเด็นที่ต้องการประเมินความพึงพอใจ โดยใช้ข้อความสั้น กะทัดรัด และเข้าใจง่าย ทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ

2.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีคำถามครอบคลุมในด้านความรู้ ความรู้สึก แนวโน้มเชิงพฤติกรรม ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

2.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน คือ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม และให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

2.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจมาคำนวณหาค่า IOC โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำไปปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3.6 พิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการทดลองแบบ One – Group Pre-test - Post-test Design (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2561: 55) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนที่ใช้ในการทดลอง

ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X แทน วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก

O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงเนื้อหาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก

3. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการเรียนการสอนทั้งสิ้น 9 ชั่วโมง และเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียน แบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

5. นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ

6. นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

7. นำคะแนนจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว ได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อเป็นการยืนยันคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้สูตร t-test dependent samples

5.2 หาค่าความพึงพอใจของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก สรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, $S = 0.64$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยในครั้งถัดไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระวิชาหรือเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งกรณีตัวอย่างที่นำมาใช้นั้นควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนให้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสาระวิชาหรือเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออกกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างร่วมกับเทคนิคตัวออก

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล บัวอุไร. (2562). *การใช้ Exit Ticket ในการเรียนการสอน*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.nattapon.com/2019/05/exit-ticket>.
- ทีศนา แคมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2561). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุบลราชธานี: วิทยาการพิมพ์.
- บ้านเมือง. (2561). *มุมมองอาจารย์ มคว. ต่อปฏิรูปสอนพุทธในร.ร.สพฐ.มีสติศึกษาเป็นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2565. จาก <https://www.banmuang.co.th/news/education/130288>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระยงยุทธ กตธโร. (2564). *การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. *พุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 4(1), 28-36.
- วิภาดา พินลา. (2559). *กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์สำหรับครูสังคมศึกษา เพื่อปลูกฝังจริยธรรมในผู้เรียนยุคศตวรรษที่ 21*. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9(1), 1430 – 1442.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียน
ปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

ชื่อผู้วิจัย นายนพัสวินทร์ มูลทาทอง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมที่ในการจัดการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน และ 3) เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 300 คน สะท้อนผลการจัดกิจกรรมจากการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ผลการวิจัย พบว่า 1. บริบทและสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.65, S.D.=0.51) 2. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนทั้งสิ้น 4 หน่วย ได้แก่ โดรนเพื่อการเกษตร ผักไฮโดรโปนิคส์ อควาโปนิคส์และฟาร์มอัจฉริยะ หลังการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะอาชีพอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.70, S.D.=0.59) การประเมินสมรรถนะสำคัญที่ของผู้เรียนมีทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ 3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.49, S.D.=0.57) และความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.01, S.D.=0.46)

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 / สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน / ปราชญ์เกษตรกรรม

บทนำ

ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากฉบับแรกจนถึงปัจจุบันฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566–2570) การพัฒนาในช่วงแรกเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หลังจากนั้นได้พัฒนาเศรษฐกิจจนมาสู่การพัฒนาคนภายใต้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พุทธศักราช 2566 –2570. 2566) สำหรับการพัฒนาด้านนี้ได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยจัดให้มีการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย และมีจุดเน้นที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 24 ธันวาคม 2563) ซึ่งการมีส่วนร่วมของ

ชุมชนนั้นถือว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสำเร็จและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, พิมพิมล วงศ์ไชยา. 2564) โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาในสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Henderson, Karen, et al, 2002) และที่ผ่านมามีสถาบันการศึกษาที่พยายามขับเคลื่อนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังเช่น อัมพล สุขสร (2564) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้งานเกษตร ซึ่งได้ทำโครงการเชื่อมโยงเครือข่ายและพัฒนาฐานการเรียนรู้ ได้ส่งเสริมให้นักเรียนนำเห็ดไปเพาะที่บ้านโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียนและคนในชุมชน นอกจากนี้ ประสงค์ ต้นพิชัย, สันติ ศรีสวนแดง (2559) ได้จัดการเรียนรู้เกษตรและสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมโครงการจากบ้านสู่โรงเรียนผลการดำเนินงานนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีต่อตัวผู้เรียน

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่บริบทของชุมชนเป็นสังคมเกษตรกรรมและสังคมอุตสาหกรรม ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคม คือการจัดการศึกษาด้านการเกษตร จำเป็นที่จะต้องให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เพื่อที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ทักษะและประสบการณ์ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือใช้ในการประกอบอาชีพการต่อไป แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรในระบบยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการสอนแบบที่เน้นทฤษฎี จนทำให้นักเรียนขาดทักษะและประสบการณ์ในอาชีพ (อนันต์ ระวังทุกข์, 2562) ปัญหาต่าง ๆ ที่สำคัญคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีค่านิยมและทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพเกษตรกรรมที่ถือว่าเป็นงานหนักจึงไม่ค่อยสนใจต่อการเรียน ถึงแม้ว่าผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมก็ตาม ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และทักษะวิชาชีพเกษตรกรรมน้อย นักเรียนไม่สามารถนำความรู้วิชาชีพเกษตรกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มที่

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชางานเกษตร ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร มีสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ล้อมรอบไปด้วยชุมชนที่ทำเกษตร ซึ่งเป็นภูมิศาสตร์ที่มีความได้เปรียบทางวิชาการ เพราะใกล้แหล่งการบริการวิชาการด้านการเกษตรที่หลากหลาย มีวิทยากรชุมชนผู้มีความรู้และความสามารถที่พร้อมจะให้การถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าโรงเรียนมีความพร้อมและเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งที่ผ่านมามีพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ผู้วิจัยจึงได้ความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งทางด้านวิชาการเกษตร และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคนในประเทศให้มีศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร
3. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรกรรมในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร 2) ศึกษาแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร และ 3) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร (McNiff and Whitehead, 2002)

1.1 การศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร โดยการวางแผนการพัฒนางิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ผู้วิจัยร่วมกับชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านนวัตกรรมเกษตร จำนวน 4 คน ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร จำนวน 3 คน และปราชญ์ที่ชุมชนยอมรับในด้านการเกษตรกรรม จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ทำการสนทนากลุ่มและทำการระดมสมอง เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมเกษตร วัดค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.0) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพัฒนาเป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้านนวัตกรรมเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 300 คน วิทยากร จำนวน 9 คน และผู้วิจัย จำนวน 1 คน รวมเป็น 310 คน มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและด้านความพึงพอใจ

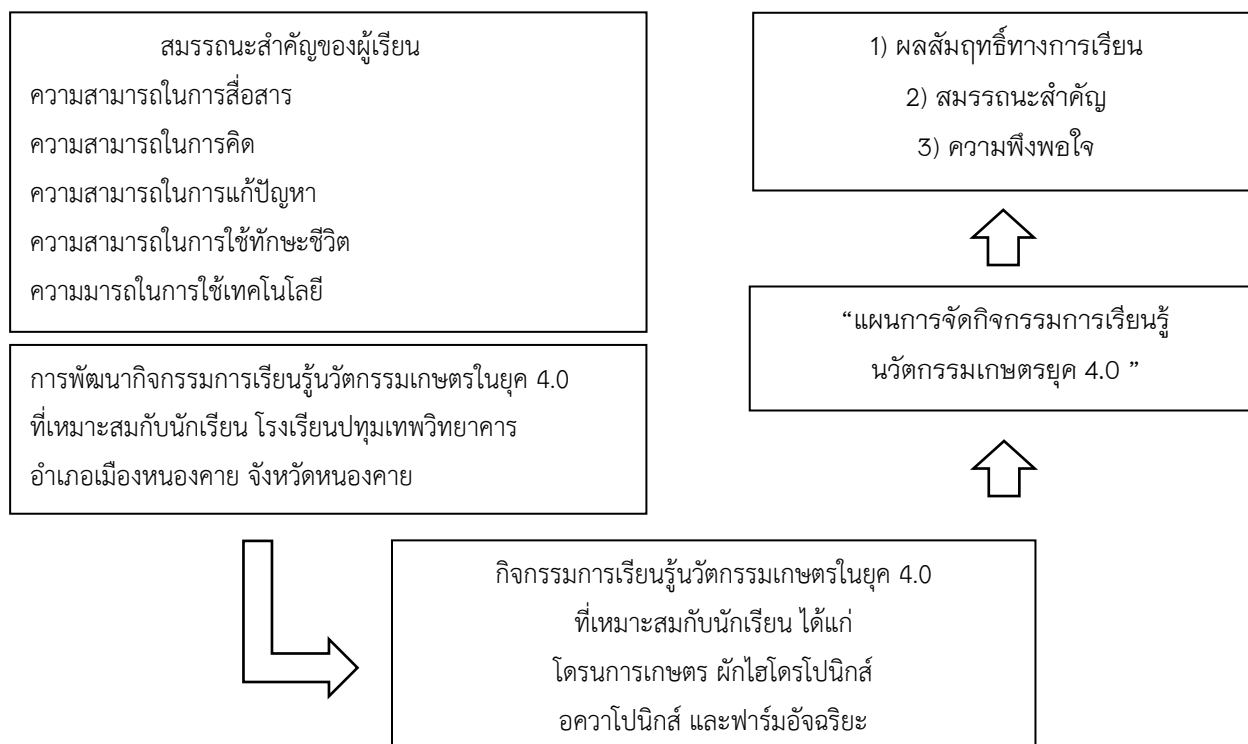
1.3 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ผู้วิจัยร่วมกับผู้ปกครอง จำนวน 4 คน ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูเกษตร จำนวน 3 คน และปราชญ์นวัตกรรมเกษตร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ โดรนเพื่อการเกษตร ผักไฮโดรโปนิคส์ อควาโปนิคส์ และฟาร์มอัจฉริยะ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ได้เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนผล กระบวนการ และการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตร แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร จำนวน 3 คน และปราชญ์นวัตกรรมเกษตร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ได้แก่ โดรนการเกษตร ผักไฮโดรโปนิคส์ อควาโปนิคส์ และฟาร์มอัจฉริยะ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน วิทยากร จำนวน 8 คน และผู้วิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 366 คน

2.3 กรอบแนวคิด

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ทำการวิจัยโดยใช้การวิจัยและพัฒนา (The Research and Development) เป็นลักษณะหนึ่งของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีการพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมแล้วมีการทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพในเชิงประจักษ์ (McNiff and Whitehead, 2002) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร 2) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร และ 3) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมก่อนการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร 2) ศึกษาและพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร และ 3) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

2.5.1 ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ได้ร่วมกันสนทนากลุ่ม ระดมสมองเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรยุค 4.0 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.0) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วพัฒนาเป็นแผนการกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ได้แผนกิจกรรมชื่อ “แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0”

2.5.2 ขั้นตอนการปฏิบัติการและสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน วิทยากร จำนวน 8 คน และผู้วิจัย จำนวน 1 คนรวมทั้งสิ้นจำนวน 366 คน มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านสรรถนะสำคัญและด้านความพึงพอใจ

1) ด้านความรู้ เครื่องมือการเก็บข้อมูล คือ ข้อสอบวัดความรู้แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ค่าอำนาจจำแนก ($r=0.80-0.85$) โดยคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปและค่าความยากง่าย ($p=0.50-0.60$) โดยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติ t-test

2) ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เครื่องมือการเก็บข้อมูล คือ แบบสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงานกลุ่มค่าดัชนีความ สอดคล้องของเนื้อหา (IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนและมาตรฐาน (S.D.)

3) ด้านความพึงพอใจ เครื่องมือการเก็บข้อมูลคือ แบบวัดความพึงพอใจค่าดัชนีความ สอดคล้องของเนื้อหา (IOC อยู่ระหว่าง=0.80-1.00) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.5.3 ชั้นสะท้อนผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ผู้วิจัยร่วมกับผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญด้านนวัตกรรมเกษตร จำนวน 4 คน ผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครูในโรงเรียนที่มีความรู้ ความสามารถด้านการเกษตร จำนวน 3 คน และผู้ที่ชุมชนยอมรับในด้านการเกษตร ได้แก่ โดรนเพื่อการเกษตร ผักไฮโดรโปนิคส์ อควาโปนิคส์และฟาร์มอัจฉริยะ ในท้องถิ่น จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ได้เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มสะท้อนผลกระบวนการและการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรมเกษตรกรรมยุค 4.0 สำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทและสภาพแวดล้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน พบว่า บริบทสภาพความพร้อมและความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.65$, S.D.=0.51) สภาพแวดล้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}= 2.83$, S.D.=0.671) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}= 3.65$, S.D.=0.47) ผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}= 2.65$, S.D.=0.37) ทักษะอาชีพด้านเกษตรกรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}= 2.55$, S.D.=0.41) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถ

ในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 2.61, S.D.=0.52)

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า

2.1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ซึ่งโรงเรียนและชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบและขอบเขตของการวิจัยและได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำเป็น “แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรยุค 4.0” จากการศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร มีทั้งสิ้น 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หน่วยการเรียนรู้โครงเพื่อเกษตร 2) หน่วยการเรียนรู้การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ 3) หน่วยการเรียนรู้ควาโปนิกส์ และ 4) หน่วยการเรียนรู้ฟาร์มอัจฉริยะ โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ผู้เรียนจะมีเวลาในการเรียนรู้แต่ละหน่วยเป็นเวลาทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นหน่วยกิจกรรมละ 4 ชั่วโมง นักเรียนแต่ละห้องจะได้เรียน จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยชั่วโมงที่ 1 คือการปฐมนิเทศรายวิชา ชั่วโมงที่ 2 คือการทดสอบความรู้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ชั่วโมงที่ 3 ถึง 18 จำนวน 16 ชั่วโมง เป็นการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรยุค 4.0 ซึ่งระหว่างนี้มีผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูล คະแนนการปฏิบัติงานกลุ่มและการสังเกตพฤติกรรม รวมถึงการประเมินสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียนเป็นรายครั้ง รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 16 ครั้ง และชั่วโมงที่ 19 เป็นการสรุปกิจกรรมกลุ่มและการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด และสุดท้ายชั่วโมงที่ 20 เป็นการทดสอบวัดความรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมและการวัดความพึงพอใจ

2.2 ผลสรุปคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเท่ากับ 22.88 คะแนน (\bar{x} = 22.88, S.D.=4.87) และคะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 เท่ากับ 28.24 คะแนน (\bar{x} = 28.24, S.D.=4.48) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (t = -10.11, P = 0.00) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0

Average	n	\bar{x}	S.D.	t	p
Pre_know	357	22.88	4.88	-10.11*	0.00
Post_know	357	28.24	4.21		

ที่มา : คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยผู้วิจัย

3. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า

3.1 การศึกษาสรรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้มีการประเมินสรรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยการประเมินสรรรถนะสำคัญของผู้เรียนมีแนวโน้มสู่ทิศทางที่สูงขึ้นตามลำดับ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดรนเพื่อการเกษตร มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก (\bar{x} = 3.54, S.D.=0.70) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก (\bar{x} = 3.64, S.D.= 0.70) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 อควาโปนิกส์ มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก (\bar{x} = 3.48, S.D.=0.59) และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฟาร์มอัจฉริยะ มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก (\bar{x} = 3.32, S.D. = 0.53) เมื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินสรรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินสรรรถนะสำคัญของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.49, S.D.=0.57) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสรรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรกรรมในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

สรรรถนะสำคัญของผู้เรียน	\bar{x}	S.D.	ระดับสรรรถนะ
1. โดรนเพื่อการเกษตร	3.54	0.70	มาก
2. การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์	3.64	0.70	มาก
3. อควาโปนิกส์	3.48	0.59	มาก
4. ฟาร์มอัจฉริยะ	3.32	0.53	มาก
รวม	3.49	0.57	มาก

ที่มา: คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยผู้วิจัย

3.2 ผลสรุปความพึงพอใจหลังจากที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 พบว่า ความพึงพอใจในด้านชุดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.09, S.D.=0.58) รองลงมา คือ วิทยากรมีความเหมาะสม มีความน่าสนใจ สามารถให้ความรู้และถ่ายทอดความสามารถได้อย่างเต็มที่ มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{x} = 4.08, S.D.=0.65) และการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามกรอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.00, S.D.=0.48) และสื่อการเรียนรู้และสถานที่ฝึกปฏิบัติจริงมีความเหมาะสมและมีความน่าสนใจในระดับมาก (\bar{x} = 3.87, S.D.=0.69) ตามลำดับ ดังนั้นความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0

ที่เหมาะสมกับนักเรียนในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ ในระดับมาก (\bar{x} = 4.01, S.D.=0.46) ทั้งด้านชุดกิจกรรม ด้านวิทยากร ด้านสื่อและสถานที่และด้านสมรรถนะ ที่สำคัญของผู้เรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ชุดกิจกรรม	4.00	0.48	มาก
2. วิทยากร	4.08	0.65	มาก
3. สื่อและสถานที่	3.87	0.69	มาก
4. สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	4.09	0.58	มาก
รวม	4.01	0.46	มาก

ที่มา: คำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยผู้วิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากการสำรวจสภาพแวดล้อมและบริบทที่ตั้งของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า บริบทโดยรอบโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ผู้ปกครองนักเรียนในปีการศึกษา 2565 ร้อยละ 11 ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และจากการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้เกษตรกรรมในโรงเรียนยังไม่เสริมทักษะอาชีพด้านเกษตรอย่างเต็มที่ และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจัง เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังใช้รูปแบบการสอนที่ไม่หลากหลาย สอนเฉพาะเนื้อหาวิชาการ นักเรียนจึงมีความรู้แต่ขาดทักษะในการประกอบอาชีพที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้จากข้อมูลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 สมรรถนะของนักเรียนตามเกณฑ์ที่หลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และจากการเก็บข้อมูลของครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีสมรรถนะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนขาดประสบการณ์และการเรียนรู้ด้านการฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตน้อย อีกทั้งสภาพการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเนื้อหาการเรียนเกษตรใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้มีน้อย และไม่สอดคล้องกับฤดูกาลทางธรรมชาติ ทำให้นักเรียนไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มเวลา และบางกิจกรรมอาจใช้เวลามากน้อยแตกต่างกัน วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ จึงให้นักเรียนเรียนเนื้อหาสาระมากกว่าการปฏิบัติทดลอง จากการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติน้อยจึงทำให้นักเรียนขาดทักษะอาชีพและสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากการวิจัยพบว่าหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญ

และมุ่งเน้นนักเรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาพื้นฐานเป็นวิชาที่มุ่งเน้นความรู้พื้นฐาน เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ เป็นสำคัญว่าการมุ่งฝึกให้เด็กเกิดทักษะด้านอาชีพเกษตรกรรม อีกทั้งหลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาไม่เป็นแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ มาผสมเข้าด้วยกัน เนื่องจากสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันคือ ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (2560) กล่าวไว้ว่านักเรียนที่จบการศึกษาไปไม่สามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพเกษตรอย่างได้ผล นอกจากนี้ยังพบว่า วัสดุครุภัณฑ์และงบประมาณในการฝึกทักษะอาชีพเกษตรกรรม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน จะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะน้อยลงเนื่องจากไม่มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพียงพอต่อความต้องการ หากจัดกระบวนการเรียนรู้แล้วครูผู้สอนไม่สามารถนำสื่อใกล้ตัวโดยเฉพาะการเรียนรู้จากสภาวะแวดล้อมใกล้ตัวซึ่งเป็นที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การให้ปราชญ์ชุมชนมาช่วยสอนจะวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นหากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทักษะอาชีพด้านเกษตรกรรมแบบบูรณาการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนำหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ซึ่งมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดไว้ให้ผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยความรู้ (Cognitive) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยให้ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้ที่ศึกษาหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้และเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นและยังต้องส่งเสริมให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับ ปรีชา เนาว์เย็นผล (2558) ที่กล่าวว่าผลการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ความจำ 2) ด้านความรู้สึกรู้ และ 3) ด้านการปฏิบัติการ

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้เกิดจากการพัฒนาร่วมกันระหว่างชุมชนและโรงเรียนสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะอาชีพและส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม เนื่องจากมีวิทยากรที่มีประสบการณ์และความรู้ มีสถานที่ปฏิบัติและฝึกประสบการณ์จริงที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานกับการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ด้านความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักเรียน คือความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดของวิทยากร และสิ่งที่ต้องควบคุม คือการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน จากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ พอสรุปได้ว่าการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ

ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของ ไพทูล คำคอนสาร (2559) ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับปิยะพงษ์ ทรงประวัตติ และอุบลวรรณ ส่งเสริม (2558) ที่ได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนแล้ว พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก

3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนเพิ่มขึ้น เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติจริง เป็นการฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้ดีและรวดเร็วขึ้นอย่างเป็นระบบตามกระบวนการสอดคล้องกับ Davies (1971) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพไว้ นอกจากนี้ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นผลให้บุคคลในทีมได้แสดงบทบาทและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันตามบทบาทหน้าที่โดยมีเป้าหมายความสำเร็จอันเดียวกัน แล้วทุกคนจะต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับนันทวุฒิ มูลแสง (2558) นอกจากนี้การสร้างแรงจูงใจ/สิ่งจูงใจให้กับนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ จะส่งผลให้นักเรียนเกิดสิ่งจูงใจและมีพลังในการเรียนรู้อย่างมีความหมายดังความเห็นของปริญญา อันภักดี (2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะพิเศษกับทักษะความรู้ทั่วไป ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะพิเศษจะมีข้อได้เปรียบกว่าผู้ที่จบการศึกษาทั่ว ๆ ไป และจะมีรายได้สูงกว่า สรุปได้ว่าทีมที่เกิดขึ้นจากการสร้างแรงจูงใจทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงานแล้วจะส่งผลให้งานสำเร็จรวดเร็วทุกคนมีส่วนร่วมและเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่ร่วมกันได้ ทำให้การทำงานสำเร็จได้ โดยครูส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ตามแนวทางที่วางไว้ผนวกกับการบูรณาการคุณธรรมสอดแทรกเข้ามาในบทเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะอาชีพเกษตรสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมนักเรียนจึงสนใจและเข้าใจง่ายมากขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Blishen (2013) ที่ว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ ค้นคว้าในสิ่งที่สนใจและต้องร่วมมือกัน นอกจากนี้นักเรียนยังมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่มรวมถึงแนวคิดจากผู้สอนใจทีมสอดคล้องกับวิชัย วงศ์ใหญ่ (2560) จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้วัตกรรมการเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ไปใช้แล้วปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎี ฝึกปฏิบัติและเสริมสร้างสมรรถนะที่ดีของผู้เรียนได้จริง ผู้เรียนจึงสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายทั้งจากเพื่อน จากวิทยากร เกิดทักษะการคิด แก้ปัญหา การแบ่งปันและจากการฝึกปฏิบัติการตรงรวมทั้งมีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bruner (1976) ที่ว่าการเรียนรู้เกิดจากการเตรียมประสบการณ์ให้ผู้เรียนในลักษณะยึดผู้เรียน

เป็นสำคัญช่วยพัฒนาผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองและมีความสามารถหลายด้าน คือ เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกทักษะการแก้ปัญหา รวมทั้งลงมือปฏิบัติ ดังนั้นการนำรูปแบบการกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร สามารถพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะอาชีพและเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนได้จริง

ผลการประเมินความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ที่เหมาะสมกับนักเรียนโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.01$, $S.D.=0.46$) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านวิทยากร ด้านสื่อและสถานที่และด้านสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและมีการสาธิตทดลองอย่างได้ผลเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้และเกิดความพึงพอใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรในยุค 4.0 ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) เนื่องจากเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาแล้วได้นำไปปฏิบัติทดลอง จนได้รับผลผลิตตามกระบวนการและขั้นตอนส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิชาติ ใจอารีย์ (2563) ที่ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีในการขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนป่าพุดเตย จังหวัดกาญจนบุรี ส่งผลทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และผลการวิจัยของนารีรัตน์ อินทรวีชัยและมณฑา จำปาเหลือง (2562) เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนชุมชนประชานิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับเกณฑ์ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาสภาพบริบท สภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทักษะอาชีพด้านเกษตรกรรม ก่อนตัดสินใจใช้หรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เกษตรกรรมที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน เพื่อความสะดวกในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายในการเรียนรู้
2. ควรเลือกอาชีพเกษตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในชุมชนและสังคม เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในด้านของผู้มีส่วนร่วมว่าควรเพิ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูล คำคอนสาร (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่องช่างปูนปั้นสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 9(3), 674-
690.
- นันทวุฒิ มูลแสง. (2558). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมด้วยบทเรียนบนเว็บไซต์ที่ใช้วัฏจักรการสืบเสาะหา
ความรู้วิชาการเขียนโปรแกรมภาษาซี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, [https://file/d/1gxt7CrQBRkxkh-
CIraUvlyJPTs5KlkwK](https://file/d/1gxt7CrQBRkxkh-CIraUvlyJPTs5KlkwK)
- นารีรัตน์ อินทวิสัย และมณฑา จำปาเหลือง. (2562). การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนประชานิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1),
856-867.
- ประสงค์ ดันพิชัย. (2559). รายงานการวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อการผลิตเห็ด.
Kasetsart Journal of Social Sciences. 37(2016), 255-266.
- ปริญญา อันภักดี. (2558). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานผ่านสื่อ
สังคมออนไลน์ วิชา IPST-MicroBOX ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมแพศึกษา.
[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรีชา เนาว์เย็นผล. (2558). รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรการเขียนและวิเคราะห์ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะพงษ์ ทรงประวัติ และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ด้วยวิธีชินเนคติกส์
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาดสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1), 852-863.
- พระราชบัญญัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปีพุทธศักราช 2560 –2564. (2559, 30
ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133 ตอนที่ 115. หน้า 1-18.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2560). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. อาร์ แอนด์ ปรีน.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน. (2560). อภิวัตน์การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศ
ไทย. (น. 6-21). สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ. (2560, 12 ตุลาคม). กรอบทิศทางแผนการศึกษาชาติ ปีพุทธศักราช 2560 – 2564. <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2016-EdPlan60-74.pdf>.
- อนันต์ ระงับทุกข์. (2562, 23 ตุลาคม). ศธ.ยอมรับเด็กไทยทักษะคิดวิเคราะห์. เดลินิวส์, 8-9.
- อภิชาติ ใจอารีย์. (2563). กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 36(1) 111-136.
- อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และพิมพ์มล วงศ์ไชยา. (2564). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 36(6), 192-202.
- อัมพล สุขคร. (2564). ปัญหาบางประการที่มีผลต่อการสอนภาคปฏิบัติวิชาเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 12. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- Anne T.H, L.M. Karen, et al. (2002). A new wave of Evidence the Impact of School, Family and Community Connections on Student Achievement. Texas: National Center for Family and Community Connections with Schools
- Blishen, E. (2013). Affective Characteristics and Teaching Skills of English Language Teachers: Comparing Perceptions of Elementary, Secondary and High School Students. Creative Education, 4(2), 7.
- Bruner, J. (1976). The Process of Education: Revised Edition. Cambridge, Mass: Harvard University Press
- Davies, I. K. (1971). Competency based learning: Technology, management, and design. New York & London: McGraw-Hill.
- McNiff J. and Whitehead J. (2002). Action Research: Principle and Practice. Second edition. London: Routledge Falmer.

ชื่อเรื่อง ผลการพัฒนาระบบการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้วิจัย นายจตุรงค์ เตชะวงศ์
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ
โรงเรียนบ้านหนองคู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิต ด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model ผลการพัฒนาระบบการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน มีประชาชนกรจำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ , แบบประเมินผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการดำเนินงานวิจัยพบว่า

1) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.56 คะแนน และ 26.89 คะแนน โดยคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.22) เนื่องจากมีรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาเสริมสร้างประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติและที่สำคัญการผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจะช่วยให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปใช้จริงได้

3) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D = 0.20)

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบการคิด , ความปลอดภัยในสถานศึกษา

บทนำ

สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดการแข่งขัน เป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาการเอารอดเอาเปรียบและความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีเสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยในสังคมทั้งในด้านการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ควรมีการวางรากฐานในการพัฒนาชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ในวัยเรียนด้วยการศึกษา เพื่อการพัฒนาแก้ไขปัญหาในเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นฐานในการสร้างชาติ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ยึดหลักการพัฒนาคุณภาพคน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้เด็กและเยาวชนรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

จะเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญ สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเฉพาะหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านโอกาส ความเท่าเทียม ความเสมอภาค ความปลอดภัย และมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน โดยได้กำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2566 ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย กล่าวคือ เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาและป้องกันภัยคุกคามทุกรูปแบบ เร่งสร้างภูมิคุ้มกันการเรียนรู้ในสังคมออนไลน์ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมการประกันความปลอดภัยของนักเรียน ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลกระทบกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้องดำเนินชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมที่อาจจะก่อให้เกิดภัยอันตรายที่อันจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า อุบัติเหตุล้วนเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม ส่วนสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุนั้นมีมากมายซึ่งผลสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมของบุคคลที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกิดจากความประมาทหรือความผิดปกติของร่างกาย มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้การป้องกัน การหลีกเลี่ยง และขจัดภัยอันตรายต่าง ๆ ตลอดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นทั้งหมดไป ต้องเรียนรู้การลดและขจัดพฤติกรรมเสี่ยงอันตรายของตนเองและผู้อื่น มีจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัย ซึ่งสิ่งนี้เองที่เราควรปลูกฝังนิสัยความปลอดภัยตั้งแต่วัยเด็กด้วยความร่วมมือ ร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนต้องได้รับการปลูกฝังค่านิยม เจตคติ ความรู้ และแนวปฏิบัติในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง โรงเรียนจึง

มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาศักยภาพให้นักเรียนมีความรู้และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมประสบการณ์

จากการศึกษาข้อมูลจากการบันทึกสถิติการเกิดอุบัติเหตุในโรงเรียน การสังเกต การสอบถาม ความต้องการในการดำเนินงานจากผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ชุมชน และคณะครู ตลอดจนถึงการเยี่ยมบ้าน นักเรียนพบว่า ด้านความต้องการ มีความต้องการเสริมสร้างองค์ความรู้ วิธีการป้องกัน ทักษะการปฏิเสธ การร้องขอความช่วยเหลือเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย การเสริมสร้างทักษะชีวิต เป็นต้น โดยเรื่องที่ต้องการให้แก้ไขปัญหาและเสริมสร้างทักษะให้เน้นเป็นเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียน การป้องกัน อัคคีภัย ความปลอดภัยทางจราจรและการใช้รถใช้ถนน ยาเสพติด และการกลั่นแกล้งหรือล้อเลียนกัน เป็นต้น ซึ่งภายหลังจากได้ข้อมูลผู้จัดทำนวัตกรรมได้นำข้อมูลดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการ SAMAT Model โดยใช้ทฤษฎีเงื่อนไขทางการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กายเอ่ (Robert Gagne) มาเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งเป็นทฤษฎีแบบผสมผสานที่เกิดขึ้น โดยการนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R Theory) กับทฤษฎีความรู้ (Cognitive Field Theory) ในลักษณะของการจัดลำดับการเรียนรู้

ทฤษฎีเงื่อนไขทางการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กายเอ่	SAMAT Model
1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention)	1. การเริ่มและนำเข้าสู่บทเรียน (Start)
2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective)	2. ปรับเปลี่ยนความคิด แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน มุ่งสู่การปฏิบัติ (Attitude & Acting)
3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)	3. เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบและกระบวนการ (Methods)
4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information)	4. วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Analyze)
5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning)	5. สะท้อนองค์ความรู้ ผู้สมรรถนะของตนเอง ทดสอบหลังเรียน รวบรวมข้อมูล ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อยอด (Talent Test)
6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response)	
7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)	
8. ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance)	
9. สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer)	

โดยได้มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตุ้ จังหวัดลำพูนที่ได้จากการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC จำนวน 5 แผน ดังนี้ แผนที่ 1

มดงานจอมสืบค้น (พื้นที่เสี่ยงในโรงเรียน) แผนที่ 2 มดงานความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย แผนที่ 3 มดงานความปลอดภัยใส่ใจความปลอดภัยบนท้องถนน แผนที่ 4 มดงานป้องกันภัย ห่างไกลยาเสพติด และแผนที่ 5 มดงานความปลอดภัย ป้องกันภัยการกลั่นแกล้งเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้และฝึกปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์จากการดำเนินงาน การทำงานตามกระบวนการกลุ่ม มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี เกิดการมีส่วนร่วมและสำนึกรักในสถานศึกษาของตนเอง เกิดความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในโรงเรียน อีกทั้งนักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู	จำนวน 9 คน
2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	จำนวน 5 คน
รวม	จำนวน 14 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย ได้แก่ แผนที่ 1 มดงานจอมสืบค้น (พื้นที่เสี่ยงในโรงเรียน) แผนที่ 2 มดงานความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย แผนที่ 3 มดงานความปลอดภัยใส่ใจความปลอดภัยบนท้องถนน แผนที่ 4 มดงานป้องกันภัย ห่างไกลยาเสพติด และแผนที่ 5 มดงานความปลอดภัย ป้องกันภัยการกลั่นแกล้ง ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมจำนวน 15 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการสร้างและกระบวนการหาคุณภาพดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2565) เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ขั้นที่ 2 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมจำนวน 15 ชั่วโมง

ขั้นที่ 4 นำเสนอแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องมตงานความปลอดภัย

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญร่วมกับคณะครูโรงเรียนบ้านหนองคูในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย

ขั้นที่ 6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและคณะครูโรงเรียนบ้านหนองคูนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระหว่างก่อนและหลังการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

2. แบบประเมินผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิต ,แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน โดยมีการสร้างและกระบวนการหาคุณภาพดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสาร ตำราและผลการวิจัยการพัฒนาการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน , ความปลอดภัยในสถานศึกษา, รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยตรวจสอบเข้ากับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ 4 นำแบบประเมินผลไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับ จุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่

ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีเกณฑ์การพิจารณาการใช้ค่า IOC ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2556)

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 6 จัดพิมพ์ทำเป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำเอกสารการดำเนินงานวิจัยเพื่อชี้แจงจุดประสงค์ของการดำเนินงานวิจัยให้กลุ่มประชากรทราบและลงนามเข้าร่วมการวิจัยตามความสมัครใจ เพื่อพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากรและสอดคล้องกับข้อปฏิบัติของจริยธรรมการวิจัยในคน ข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับและเผยแพร่ผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

2. ศึกษาความต้องการและสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียนบ้านหนองคูจากนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ ประสบการณ์ด้านความปลอดภัยภายในโรงเรียน นำข้อมูลที่ได้รับมาดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันกำหนดการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุบัติเหตุและชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

3. ศึกษาเอกสาร งานที่วิจัย แบบเรียน ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ข้อมูลอุบัติเหตุและอันตรายที่มักเกิดขึ้นภายในบริเวณโรงเรียน, รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

4. พัฒนา สร้างเครือข่ายด้วยจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองคู ร่วมกันพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

5. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 ชั่วโมง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงกำหนดการดำเนินการใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

ชั่วโมง	วัน	เวลา	กิจกรรม
1	15 พ.ย. 2565	14.30 – 15.30 น.	ทดสอบก่อนเรียน/แผนที่ 1 มตงานจอมสืบค้น
2	22 พ.ย. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 1 มตงานจอมสืบค้น
3	29 พ.ย. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 1 มตงานจอมสืบค้น
4	6 ธ.ค. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 2 มตงานความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย
5	13 ธ.ค. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 2 มตงานความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย
6	20 ธ.ค. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 2 มตงานความปลอดภัย ป้องกันอัคคีภัย
7	27 ธ.ค. 2565	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 3 มตงานความปลอดภัยใส่ใจ ความปลอดภัยบนท้องถนน
8	10 ม.ค. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 3 มตงานความปลอดภัยใส่ใจ ความปลอดภัยบนท้องถนน
9	17 ม.ค. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 3 มตงานความปลอดภัยใส่ใจ ความปลอดภัยบนท้องถนน
10	24 ม.ค. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 4 มตงานป้องกันภัย ห่างไกลยาเสพติด
11	31 ม.ค. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 4 มตงานป้องกันภัย ห่างไกลยาเสพติด
12	7 ก.พ. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 4 มตงานป้องกันภัย ห่างไกลยาเสพติด
13	14 ก.พ. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 5 มตงานความปลอดภัย ป้องกันภัยการกลั่นแกล้ง
14	21 ก.พ. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 5 มตงานความปลอดภัย ป้องกันภัยการกลั่นแกล้ง
15	28 ก.พ. 2566	14.30 – 15.30 น.	แผนที่ 5 มตงานความปลอดภัย ป้องกันภัยการกลั่น แกล้ง/ทดสอบหลังเรียน

6. ประเมินผลการดำเนินงานโดยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model , ผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model โดยมี 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู และ 2) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ประเมิน

7. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ร่วมเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ในครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model , การศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิต ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้

2.1 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบบันทึกคะแนนทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

ค่าคะแนน	17 - 20	หมายถึง	ดีเยี่ยม
ค่าคะแนน	13 - 16	หมายถึง	ดีมาก
ค่าคะแนน	9 - 12	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าคะแนน	5 - 8	หมายถึง	พอใช้
ค่าคะแนน	0 - 4	หมายถึง	ปรับปรุง

2.2 เกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	ดีเยี่ยม
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	ปรับปรุง

2.3 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู จังหวัดลำพูน

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู จังหวัดลำพูน สรุปผลได้ดังนี้

1) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู จังหวัดลำพูน มีผลปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู จังหวัดลำพูน (N = 9 คน)

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	9	15.56	1.94	25.70 *	0.0000
หลังเรียน	9	26.89	1.45		

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู ที่เข้าร่วมใช้แผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.56 คะแนน และ 26.89 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองตู จังหวัดลำพูน มีผลปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน (N = 9 คน)

รายการ	ผลการความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ด้านทักษะการในการทำงาน	4.22	0.67	ดีเยี่ยม
2. ด้านทักษะความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี	4.22	0.67	ดีเยี่ยม
3. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา	4.11	0.60	ดีเยี่ยม
4. ด้านทักษะชีวิต	4.44	0.53	ดีเยี่ยม
รวม	4.25	0.43	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู ที่เข้าร่วมใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model มีการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$, S.D = 0.22) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทักษะชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.53) ลำดับรองลงมาคือ ด้านทักษะการในการทำงานและด้านทักษะความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.67) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.11$, S.D = 0.60) ตามลำดับ

3) การศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ผลปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน (N = 14 คน)

รายการ	ผลการความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.44	0.21	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ	4.43	0.22	มากที่สุด
3. ด้านผลผลิต	4.54	0.17	มากที่สุด
รวม	4.47	0.20	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ชำราชากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D = 0.20) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.17) ลำดับรองลงมาคือ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.21) ลำดับถัดมาคือ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.22) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ด้านปัจจัยนำเข้า (N = 14 คน)

รายการ	ผลการความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. คำชี้แจงของกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันเข้าใจง่าย	4.50	0.52	มากที่สุด
2. รูปแบบใบความรู้ ใบกิจกรรม มีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.57	0.51	มากที่สุด
3. การได้รับคำชมเชยและรางวัลทำให้ทำกิจกรรมสำเร็จ	4.29	0.61	มากที่สุด
4. สื่อในชุดกิจกรรมหลากหลายน่าสนใจทำให้เกิดความอยากเรียน	4.36	0.50	มากที่สุด
5. มีเวลาเพียงพอสำหรับทำกิจกรรมฝึกการคิด	4.50	0.65	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสม	4.43	0.51	มากที่สุด
รวม	4.44	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D = 0.21) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ รูปแบบใบความรู้ ใบกิจกรรม มีความเหมาะสมและน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 0.51) ลำดับรองลงมาคือ คำชี้แจงของกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ฉันเข้าใจง่ายและมีเวลาเพียงพอสำหรับทำกิจกรรมฝึกการคิดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.65) ลำดับถัดมาคือ เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.51) และลำดับสุดท้ายคือ การได้รับคำชมเชยและรางวัลทำให้ทำกิจกรรมสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ด้านกระบวนการ (N = 14 คน)

รายการ	ผลการความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ชุดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.50	0.52	มากที่สุด
2. ชุดกิจกรรมทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนง่ายขึ้น	4.57	0.51	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.29	0.61	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.36	0.50	มากที่สุด
5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม	4.43	0.65	มากที่สุด
6. มีขั้นตอนการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก	4.43	0.51	มากที่สุด
รวม	4.43	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.22) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ชุดกิจกรรมทำให้เข้าใจเรื่องที่เรียนง่ายขึ้น อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 0.51) ลำดับรองลงมาคือ มีชุดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.52) ลำดับถัดมาคือ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและมีขั้นตอนการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.65) และลำดับสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการฝึกคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$, S.D = 0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ด้านผลผลิต (N = 14 คน)

รายการ	ผลการความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. มีกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.57	0.51	มากที่สุด
2. สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจากการเรียนรู้	4.64	0.50	มากที่สุด
3. รับทราบความก้าวหน้าของตนเองและของกลุ่มจากการเรียนรู้	4.43	0.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน	4.50	0.52	มากที่สุด
5. นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.57	0.51	มากที่สุด
รวม	4.54	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.17) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจากการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.64$, S.D = 0.50) ลำดับรองลงมาคือ มีกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ และนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 0.51) ลำดับถัดมาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$, S.D = 0.52) และลำดับสุดท้ายรับทราบความก้าวหน้าของตนเองและของกลุ่มจากการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.51) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model นั้น ผู้จัดทำได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมแบบเป็นลำดับขั้นตอนโดยมีขั้นตอนการเริ่มและนำเข้าสู่บทเรียน (Start) ขั้นตอนการปรับเปลี่ยนความคิด แจ็งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน มุ่งสู่การปฏิบัติ (Attitude & Acting) ขั้นตอนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบและกระบวนการ (Methods) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Analyze) และขั้นตอนการสะท้อนองค์ความรู้ ผู้สมรรถนะของตนเอง ทดสอบหลังเรียน รวบรวมข้อมูล ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อยอด (Talent Test) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เกิดผลการพัฒนากระบวนการคิดเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษามีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อุดุลย์ คำมิตร (2554 : 96) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีการสอน แบบสืบเสาะหาความรู้ และเทคนิคเอสคิวสามอาร์ เรื่อง สารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการสร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ 82.81/83.15 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการจัดกิจกรรมที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2543 : 17-20) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

(Construction of Knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะได้เรียนด้วยตนเองและพึ่งตนเองแล้วยังต้องพึ่งการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อนและบุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย

2) จากการศึกษาผลการพัฒนาทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิตด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ การพัฒนาด้านทักษะชีวิต โดยในรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Mode มีขั้นตอนในการส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะชีวิต เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการใช้คำถาม R-C-A เสริมสร้างทักษะการทำงานและกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรมสุขภาพจิต (2543 : 1) ได้เสนอไว้ว่า ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและ สถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีลักษณะที่ต้องการจะทำงาน ให้ดีกว่าผู้อื่นหรือดีกว่าเดิม มีความตั้งใจและความพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่ ท้อถอย สามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลตลอดจนสามารถคิดออกไปได้อย่างกว้างขวางมีความคิดแปลกใหม่ เพื่อนำไปพิจารณา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ โดยนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ (2544: 122) ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ สูง จะทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์เป็นขั้นตอนและมีการวางแผน ขอบยกเหตุผลมาประกอบคำ พูดอยู่เสมอ มีการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ต้องการทำงานให้ดีที่สุดโดยเน้นถึงมาตรฐานที่ดีเลิศของความ สำเร็จอีกทั้งเป็นผู้ที่มีความพอใจ มีการยอมรับเข้า ไปมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ การเรียนการสอน สามารถ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน ทำให้สามารถจัดการ กับเหตุการณ์รอบตัวและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชีวิตครอบครัว สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

3) จากการศึกษาผลความพึงพอใจของนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ รูปแบบใบบความรู้ ใบกิจกรรม มีความเหมาะสมและน่าสนใจ ชุดกิจกรรมทำให้เข้าใจเรื่องที่ยากง่ายขึ้น และสามารถหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจากการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์กระบวนการคิดในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาทำให้นักเรียนที่ได้รับการจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองคู จังหวัดลำพูน ทักษะในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี กระบวนการในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา และทักษะชีวิต ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ สำเภารอด (2552 : 16) พบว่า ชุด

กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ความรู้อย่าง
 ตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตาม
 ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็ม
 ประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิศนา แคมมณี (2543 : 17 – 20) กล่าวว่า ในการจัดการเรียน
 การสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (construction of
 knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยตนเองและพึ่งตนเองแล้วยังต้องพึ่งการปฏิสัมพันธ์
 (interaction) กับเพื่อน บุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศน้ำ
 จืดเน้นให้ นักเรียนมีความรู้และเข้าใจ ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงจากการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ
 รอบตัว มาใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์และทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างไม่รู้ตัว ทำให้รู้สึกเรียนง่าย สนุก
 และมีการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนทุกคนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็น โดยมีครูคอย
 ช่วยชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ดีกว่า
 การฟังคำบรรยายภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น

จากข้อมูลที่ศึกษาจึงสรุปได้ว่า ผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยใน
 สถานศึกษา ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้าน
 หนองคู จังหวัดลำพูนให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงตามสภาพบริบทของนักเรียนและ
 โรงเรียนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านการตรวจสอบจาก
 ผู้เชี่ยวชาญและการปรับแก้ร่วมกันจากคณะครูภายในโรงเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน เนื้อหาและ
 ความเหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมภายในชุดกิจกรรมมีการส่งเสริม
 การแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและตามระบบ มีการเสริมสร้างและเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย
 กระบวนการกลุ่ม ชุดกิจกรรมมีความหลากหลายเหมาะสมกับนักเรียนตามบริบทต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถ
 นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

- 1) ครูควรอธิบายสร้างความเข้าใจ ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินการจัด
 กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model ให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนเพื่อ
 เตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนการทำกิจกรรมและเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม
 และการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม
- 2) ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT
 Model ครูควรศึกษาขั้นตอน บริบทและความพร้อมของนักเรียนก่อนนำไปใช้
- 3) ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลช่วยเหลือแนะนำนักเรียนเมื่อเกิดปัญหา
 คอยกระตุ้นให้กำลังใจ ควบคุมเวลาและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้การใช้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมาก
 ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาอื่น
- 2) ควรมีการศึกษาผลการพัฒนากระบวนการคิดพิชิตความปลอดภัยในสถานศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SAMAT Model ในระดับชั้นอื่น ๆ ภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543, 23-24 มีนาคม). รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิต ครั้งที่ 3 เรื่องทักษะชีวิตกับความฉลาด ทางอารมณ์: สู่สหัสวรรษแห่งการพัฒนาเยาวชน แบบองค์รวม. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- ทศนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ สำเภารอด. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องระบบนิเวศในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).
- พงษ์พันธ์พงษ์โสภา. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- ศิริพร ทิพย์สิงห์. (2454). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนเรื่อง “ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม” โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์บริเวณชุมชนวัดประดิษฐาราม กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ศึกษา.
- อดุลย์ คำมิตร. (2554). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคเอสคิวสามอาร์ เรื่องสารและสมบัติของสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. มหาวิทยาลัยบูรพา: วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model
ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสรารัตน์ เดชะวงศ์
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ
โรงเรียนอนุบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model 2) เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model และ 3) เพื่อศึกษาผลความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา 2) แบบทดสอบเกมการศึกษาก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model

ผลการดำเนินงานวิจัยพบว่า

1) ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ที่มีคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนเท่ากับ 21.22 คะแนน และ 36.13 คะแนน ตามลำดับ

2) ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.90$) ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ การที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศึกษาองค์ความรู้จากเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความต้องการและเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาทักษะการคิดที่ชัดเจน

3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูนค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.24) เนื่องมาจากครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้เด็กปฐมวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เนื้อหากิจกรรมและเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก กิจกรรม

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการคิด, เกมการศึกษา

บทนำ

ตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย สำนึกความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป โดยเน้นพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับควรตระหนัก ถึงความสำคัญของพัฒนาการ 4 ด้านของเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้าน สติปัญญาเป็นพัฒนาการที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็กในช่วงอายุ 0 - 6 ปี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญและจำเป็น ที่สุดในการพัฒนาสมอง เนื่องจากเป็นระบบที่มีความซับซ้อน เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาของ เด็กปฐมวัย การที่เด็กได้คิด การสื่อสารความต้องการของตนเองกับผู้อื่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา ทักษะ ทางด้านสติปัญญา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ

การคิดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่มีผลจากการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันทั้งที่เด็กปฐมวัยรู้ตัวและไม่รู้ตัว การคิดของเด็กปฐมวัยจะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของสมอง และกระบวนการทำงานของสมอง ซึ่งการทำงานของสมองจะพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย ซึ่งจากการ สังเกตเด็กปฐมวัยจะพบว่าการคิดของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นตลอดเวลา เมื่อเด็กปฐมวัยคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกิดเป็น พฤติกรรมหรือมีการสะท้อนออกมาในรูปแบบการกระทำเพราะสมองเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับ การคิด เด็กปฐมวัยจะเริ่มต้นพัฒนาการด้านการคิดผ่านการรับรู้ของประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นประสบการณ์แรกหรือ เป็นขั้นของต้นของพัฒนาการทางการคิด การคิดของเด็กปฐมวัยจึงเป็นไปตามสิ่งที่เด็กปฐมวัยเห็น ได้ยิน รู้สึกรู้สึกและได้กลิ่น ซึ่งเป็นการรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้งห้าหรือเรียกว่า ขั้นประสาทรับรู้ (Sensorimotor Stage) และพร้อมที่จะพัฒนาไปขั้นก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) ในแต่ละขั้นของพัฒนาการ เด็กปฐมวัย จะพัฒนาเครื่องมือในการคิด คือสัญลักษณ์ (Symbol) เด็กไม่ได้มองว่าสิ่งนั้นคืออะไร แต่จะมองว่าสิ่งนั้นเป็น ตัวแทนหรือใช้แทนอะไรได้บ้าง โดยใช้คำพูดเป็นการสื่อสารความหมาย ประสบการณ์ซ้ำ ๆ จะช่วยพัฒนาได้ เร็วขึ้น (อารมณี สุวรรณपाल. 2551) ทักษะการคิดเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และดำเนินชีวิตของบุคคล เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ ซึ่งประกอบด้วยทักษะที่สำคัญคือ การสังเกต การเปรียบเทียบ การคาดคะเนและการประยุกต์ใช้ การประเมิน การจำแนกแยกแยะประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุปเชิงเหตุผล (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2551)

ดังนั้นผู้จัดทำในฐานะที่เป็นครูในระดับอนุบาลชั้นปีที่ 3/5 จึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนา กระบวนการคิดให้กับเด็กปฐมวัยด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ถูก พัฒนาโดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Learning by doing ของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ จากการกระทำ โดยเริ่มจากการสำรวจ การทดลอง เรียนรู้จากการกระทำและการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และทฤษฎีอนุกรมวิธานของบลูม (Bloom's Taxonomy) ที่มองว่าการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นแรกไปสู่ขั้น สุดท้ายที่มีความยากมากขึ้น

ทฤษฎี Learning by doing	ทฤษฎีอนุกรมวิธาน	SARARAT Model
1) การสำรวจ (Explore)	1) ด้านพุทธิพิสัย	1) นำเข้าสู่บทเรียน เชื่อมโยงองค์ความรู้
2) การทดลอง (Experiment)	(Cognitive Domain)	และประสบการณ์เดิม (Start)
3) เรียนรู้จากการกระทำ	2) ด้านจิตพิสัย	2) แจ้งวัตถุประสงค์/สร้างเป้าหมายร่วมกัน
(Learning by doing)	(Psychomotor Domain)	(Attitude)
4) การกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้	3) ด้านทักษะพิสัย	3) สร้างองค์ความรู้/เตรียมความพร้อม
(Doing by learning)	(Psychomotor Domain)	(Ready)
		4) ลงมือปฏิบัติ (Acting experimentation)
		5) นำเสนอชิ้นงาน (Reflecting Observation)
		6) อภิปรายองค์ความรู้ (Reflecting Observation)
		7) ประเมินพัฒนาการผู้เรียน (Test)

การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน เป็นแนวทางที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะการสังเกต การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีรูปแบบและกระบวนการทำงานที่เป็นลำดับขั้นตอนทั้งการปฏิบัติงานด้วยตนเองและปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความกระตือรือร้นและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน
- 2) เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน
- 3) เพื่อศึกษาผลความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูนเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 23 คน

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เอกสาร ตำรา และ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตในระดับปฐมวัย รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ศึกษาข้อมูลและแลกเปลี่ยนแนวความคิดร่วมกับครูประจำชั้นในสายชั้นอนุบาล 3 เพื่อกำหนดกระบวนการและ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการ คิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา 2) แบบทดสอบเกมการศึกษาก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตาม กระบวนการ SARARAT Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา ผู้วิจัยมีกระบวนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 8 แผน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และคู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรม

1.2 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุด เกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน โดยมี หลักเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรมคือ ผู้วิจัยจะเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ ขั้นตอนการ ดำเนินกิจกรรม วัสดุ/อุปกรณ์ และการประเมินผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ตามกระบวนการ SARARAT Model ได้แก่ ขั้นที่ 1 S = Search/Start การค้นหาและเตรียมข้อมูลนักเรียน เสริมสร้างความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ด้วยการใช้เกมการศึกษา เพลง การทบทวน ความรู้และประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัย ขั้นที่ 2 A = Attitude การสร้างทัศนคติที่ดี และสร้างเป้าหมายใน การจัดกิจกรรมร่วมกัน ขั้นที่ 3 R = Reflection การร่วมกันสะท้อนความรู้สึกนึกคิดและสิ่งที่ต้องการในการ พัฒนาร่วมกันระหว่างนักเรียน และครู ขั้นที่ 4 A = Analysis & Swot เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลและ ประสบการณ์การที่ได้จากการจัดกิจกรรม ขั้นที่ 5 Report & Development จัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเริ่มทำการบันทึกผลการพัฒนาทักษะชีวิตระหว่างการดำเนิน กิจกรรม ขั้นที่ 6 A = Acting experimentation การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ดำเนินการลงมือปฏิบัติจริง การ ทดลอง และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ขั้นที่ 7 T = Test ทำการประเมินผลการพัฒนาและผลการ

ทดสอบภายหลังที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ร่วมกับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวนทั้งสิ้น 5 กิจกรรม จำนวน 10 ชั่วโมง

1.3 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา ด้วยกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบหาความสอดคล้องของเนื้อหาและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และความเหมาะสมในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมรวมถึงความสอดคล้องในการประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา ด้วยกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา

1.5 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษา ด้วยกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูนฉบับสมบูรณ์เพื่อหาค่าประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์

2. การสร้างแบบทดสอบเกมการศึกษา เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับทดสอบก่อน และหลังการร่วมกิจกรรม ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับทักษะการคิดและพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสร้างแบบทดสอบเกมการศึกษา ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบทดสอบเกมการศึกษา เป็นแบบทดสอบชนิดโยงเส้นจับคู่ภาพ - คำ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0

2.3 นำแบบทดสอบเกมการศึกษา เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมตามเนื้อหาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบทดสอบเกมการศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้เก็บข้อมูลกับเด็กปฐมวัยที่ระดับชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

3. แบบสอบความความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสาร ตำราและผลการวิจัยการรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและชุดกิจกรรมเสริมสร้างกระบวนการคิด

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยตรวจสอบเข้ากับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ 4 นำแบบประเมินผลไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับ จุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่

ให้ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามที่ได้จากการคำนวณจากสูตรที่จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีเกณฑ์การพิจารณาการใช้ค่า IOC ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2556)

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 6 จัดพิมพ์ทำเป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เด็กปฐมวัยในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 23 คน และให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนทำกิจกรรม (Pre - test) 1 ครั้ง

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model บูรณาการเข้ากับแผนการจัดประสบการณ์ประจำวันตามแผนที่สร้างขึ้น จำนวน 8 แผน 16 กิจกรรม โดยใช้เวลาประมาณกิจกรรมละ 30 นาที สัปดาห์ละ 2 กิจกรรม รวมเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ และให้นักเรียนทำแบบทดสอบเกมการศึกษา หลังการทำกิจกรรม (Post - test) ครบ 8 สัปดาห์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pre - test) หลังการทดลอง (Post - test) ผลการจัดกิจกรรม และความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรม ไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ (ค่าเฉลี่ย ร้อยละ) ดังแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

สัปดาห์	เรื่อง/หน่วย	กิจกรรม	เวลา/นาที
1	หน่วยน้ำกวาง	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
2	หน่วยเวลา	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
3	หน่วยกระเทียม	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
4	หน่วยโควิด 19	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30

ลำดับ	เรื่อง/หน่วย	กิจกรรม	เวลา/นาที
5	หน่วยลอยกระทง	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
6	หน่วยวันชาติ	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
7	หน่วยผีเสื้อแสนสวย	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30
8	หน่วยผ้าทอ	กิจกรรมเสริมประสบการณ์	30
		กิจกรรมเกมการศึกษา	30

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ทั้งก่อนและหลังมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน โดยแบ่งเกณฑ์การแปลผลออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

1.1 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนจากทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

31.00 – 40.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ ดี
20.00 – 30.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ พอใช้
0.00 – 19.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ ปรับปรุง

1.2 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนจากผลการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

2.01 – 3.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ ดี
1.01 – 2.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ พอใช้
0.00 – 1.00	หมายถึง	มีทักษะการคิดอยู่ในระดับ ปรับปรุง

1.3 เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนภาพรวมความพึงพอใจการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	23	21.22	4.14	24.35 *	0.0000
หลังเรียน	23	36.13	3.18		

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.22 คะแนน และ 36.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

จำนวนนักเรียน (N=23)	หน่วยกิจกรรม								รวม
	น้ำวาง	เวลา	กระเทียม	โควิด 19	ลอยกระทง	วันชาติ	ผีเสื้อแสนสวย	ผ้าทอ	
รวม	63	64	67	67	68	66	69	69	533
ค่าเฉลี่ย	2.74	2.78	2.91	2.91	2.96	2.87	3.00	3.00	2.90
ระดับคุณภาพ	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อนำมาจัดเรียงหน่วยที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับที่ 1 หน่วยผีเสื้อแสนสวยและหน่วยผ้าทอ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.00$) อันดับที่ 2 หน่วยลอยกระทง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.96$) และอันดับที่ 3 หน่วยกระเทียมและหน่วยโควิด 19 อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.91$) ตามลำดับ

3) การประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
1. ด้านครูผู้สอน	4.18	0.38	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา	4.26	0.42	มากที่สุด
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.26	0.30	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.19	0.32	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.22	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.24) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.42) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.30) และด้านด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.32) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านครู มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.39)

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านครูผู้สอน

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
1. ครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้เด็กปฐมวัย เข้าใจ อย่างชัดเจน	4.17	0.72	มากที่สุด
2. ครูจัดแบ่งกลุ่มเด็กปฐมวัยโดยคละความสามารถ และเพศ ชาย-หญิงอย่างเหมาะสม	4.04	0.77	มากที่สุด
3. ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง	4.13	0.69	มากที่สุด
4. ครูส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.26	0.75	มากที่สุด
5. ครูให้การเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่เด็กปฐมวัยหรือ กลุ่มที่ทำกิจกรรมสำเร็จสูงสุด	4.30	0.70	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.18	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D = 0.38) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูให้การเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่เด็กปฐมวัยหรือกลุ่มที่ทำกิจกรรมสำเร็จสูงสุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.70) รองลงมาคือครูส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.75) และครูชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้เด็กปฐมวัยเข้าใจ อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D = 0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านเนื้อหา

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
1. ความง่ายของเนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับ ความสามารถของเด็กปฐมวัย	4.13	0.76	มากที่สุด
2. กิจกรรม เนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจ และ ความต้องการของเด็กปฐมวัย	4.39	0.72	มากที่สุด
3. กิจกรรมและเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	4.43	0.51	มากที่สุด

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
4. การจัดกิจกรรมและเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.09	0.67	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.26	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูนด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.42)เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกิจกรรมและเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยากมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.51) รองลงมาคือกิจกรรมเนื้อหาภาษารูปแบบตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.72) และความยากง่ายของเนื้อหาและกิจกรรมเหมาะสมกับความสามารถของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
1. เด็กปฐมวัยใช้สื่อสารการเรียนรู้ต่าง ๆ ร่วมกัน	4.22	0.67	มากที่สุด
2. เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.39	0.72	มากที่สุด
3. เด็กปฐมวัยได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มฟัง	4.13	0.76	มากที่สุด
4. เด็กปฐมวัยมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น	4.35	0.78	มากที่สุด
5. เด็กปฐมวัยได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก	4.30	0.56	มากที่สุด
6. เด็กปฐมวัยปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.17	0.65	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.26	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.30) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.72) รองลงมาคือเด็กปฐมวัยมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.78) และเด็กปฐมวัยได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านการวัดผลประเมินผล

รายการที่ประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	(\bar{X})	(S.D)	การแปลผล
1. การประเมินผลมีการประเมินผลการเรียนของเด็กปฐมวัย เป็นรายบุคคลและของกลุ่ม	4.30	0.76	มากที่สุด
2. มีการประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิตระหว่างทำกิจกรรม	4.13	0.76	มากที่สุด
3. มีการประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของเด็กปฐมวัย	4.00	0.85	มาก
4. เด็กปฐมวัยทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม	4.22	0.60	มากที่สุด
5. การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่ทำกิจกรรมและเรียน	4.30	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.19	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.32) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการประเมินผลมีการประเมินผลการเรียนของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลและของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.76) รองลงมาคือการประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่ทำกิจกรรมและเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.56) และเด็กปฐมวัยทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D = 0.60) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานวิจัยการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นที่ค้นพบมาอภิปรายได้ดังนี้

1) จากผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ที่มีคะแนนเฉลี่ยเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนเท่ากับ 21.22 คะแนน และ 36.13 คะแนน ตามลำดับ ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะการคิด (การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกประเภท และการจัดหมวดหมู่) ซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยต่อไป โดยใช้ชุดเกมการศึกษาในเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กปฐมวัยและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และผลิตสื่อที่มีค่าและรูปภาพประกอบที่กระตุ้นให้เด็กปฐมวัยมีความอยากในการเรียน เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ได้อย่าง

สนุกสนานผ่านการเรียนรู้แบบลงมือกระทำและเล่นด้วยตนเองได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะทำให้เด็กค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ และรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้นสอดคล้องกับทิวอี้และนักการศึกษากลุ่ม มนุษยวิทยา กล่าวว่า การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยเด็กมีโอกาสเรียนรู้ฐานการเล่น การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเอง กล่าวคือ การศึกษาค้นคว้า ทดลองกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ดังนั้นจะเห็นว่า การพัฒนาทักษะคิดของเด็กปฐมวัยด้วยชุดเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model เป็นกิจกรรมที่เด็กได้รู้ผ่านการกระทำ ได้ปฏิบัติจริง ได้กระทำอย่างอิสระ และทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะในแต่ละกิจกรรมสามารถสร้างเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย กิจกรรมที่จัดต้องสามารถยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองได้มากที่สุด

2) จากการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ($\bar{X} = 2.90$) ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ การที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศึกษาองค์ความรู้จากเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความต้องการและเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาทักษะการคิดที่ชัดเจน ทำให้สามารถสร้างแผนจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมในการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ได้จริง เน้นให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยการฝึกการสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกประเภท และการจัดหมวดหมู่ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับตน วงศ์ราชา (2554) ได้กล่าวว่าแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีการทำ เหมาะสมกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะโดยเริ่มตั้งแต่การเลือกและเรียบเรียงเนื้อหาสาระการศึกษาเอกสารหลักสูตร การศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการและคู่มือการจัดประสบการณ์ของกระทรวงมหาดไทยของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว นำแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์ เพื่อผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้วนำมาแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์และมีความเหมาะสม ซึ่งทำให้ได้แผนการจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ บุชบา วุฒิสาร (2554) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปของผู้วิจัย เน้นเด็ก เรียนรู้แบบลงมือกระทำด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระ เด็กได้แสดงออกและกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเป็นการฝึกฝนในการทำ กิจกรรมในขั้นตอนการวางแผน ปฏิบัติ ทบทวนจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี เรียนรู้อย่าง มีความสุข ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกม การศึกษาในครั้งนี้ มีกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน เน้นผู้เรียนให้ได้ฝึกปฏิบัติและลงมือทำ สามารถที่จะส่งเสริมพฤติกรรมความเห็นคุณค่าในตัวเอง ในทุกขั้นตอนของกิจกรรม และสอดคล้องกับกัญญาชลา ศิริชัย (2549) ที่กล่าวว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกม

การศึกษามิติสัมพันธ์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสัมพันธ์ มีพัฒนาการด้านการคิดอย่างมีเหตุผล สูงขึ้น

3) จากการศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษา ตามกระบวนการ SARARAT Model ในระดับชั้นอนุบาล 3/5 โรงเรียนอนุบาลลำพูนค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, $S.D = 0.24$) ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้เด็กปฐมวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กปฐมวัยมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและเด็กปฐมวัยได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิกทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนใจและได้รับประสบการณ์จากการร่วมทำกิจกรรมซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของคอร์แมน (Korman.1977 : 161 – 162) ได้จำแนกความพึงใจในการทำงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ทฤษฎีความต้องกลุ่มนี้ถือว่าความพึงใจในงานเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงานกับความประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล 2) ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม ความพึงใจในงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณลักษณะของงานตามความปรารถนาของกลุ่ม ตลอดจนถึงการส่งเสริมด้านเนื้อหา กิจกรรมและเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก กิจกรรม เนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กปฐมวัยความยากง่ายของกิจกรรมเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ อริสา รงค์โสภณ (2557) ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการที่ดี โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายมาผสมผสานกันสู่รูปแบบการสอนที่สัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้เด็กต้องการการเรียนรู้มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเนื้อหาไม่ยากเด็กได้เรียนรู้เนื้อหาที่ลึกซึ้งและต่อเนื่อง มีการกระตุ้นความสนใจของเด็กส่งผลงานประสบความสำเร็จเกิดความพึงพอใจและความสุขในการเรียน ดังนั้นการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยจึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเด็กที่เชื่อมโยงกับการส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านของชีวิตคือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม เมื่อเด็กมีความพร้อมในพัฒนาการทุกด้าน ดังกล่าวช่วยส่งผลให้เด็กดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสามารถปรับตัวและเผชิญกับสถานการณ์รายรอบได้อย่างรู้เท่าทันตามศักยภาพแห่งวัย

จากการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้ผ่านเกมการศึกษา เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเด็กปฐมวัยเองก็ชื่นชอบการเล่นเกมและทำกิจกรรมอยู่แล้ว ทำให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นแบบไม่รู้ตัว บรรยากาศในการเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น นักเรียนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย เป็นกันเองกับเพื่อนและครูประจำชั้น เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3/5 จึงกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด เกิดการพัฒนาทักษะการคิด การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกประเภท และการจัดหมวดหมู่ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะการคิดด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ให้ความรู้ที่อบอุ่น ผ่อนคลาย เป็นมิตร และรวมถึงจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

1.2 เกมการศึกษาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษา ควรจะมีปริมาณเพียงพอกับจำนวนของเด็กปฐมวัยที่จะร่วมทำกิจกรรม

1.3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเกมการศึกษา ถ้าเด็กปฐมวัยต้องการเวลาเพิ่ม ครูควรยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model

2.2 ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานด้วยกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หนังสือนิทาน ชุดฝึกกิจกรรม หรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยเกมการศึกษาตามกระบวนการ SARARAT Model

เอกสารอ้างอิง

A.K Korman. (1997). *Organizational Behavior*. New Jersey: Prentice Hall.

กัญญาชลา ศิริชัย. (2549). *ผลของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ที่มีต่อ ความสามารถในการคิดอย่าง มีเหตุผลของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ตน วงศ์ราชา. (2554). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมในการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย*.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม : ว.มรม. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 : มกราคม - เมษายน 2554 : 9-19.

บุษบา วุฒิสาร. (2554). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเอง ของเด็กปฐมวัยโดยการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็ก อายุ 3 - 6 ปี*. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวิทย์ คำมูลและอรัญญ์ คำมูล. (2545). *20 วิธีการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาคพิมพ์.

อริสา รงค์โสภณ. (2557). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมบูรณาการหน่วยสัตว์สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์: วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์.

ชื่อเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

ชื่อผู้วิจัย นางพิมนุชา อุตเจริญ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ 2) เพื่อหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแยกสารและการนำไปใช้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การแยกสารและการนำไปใช้ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแยกสารและการนำไปใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแยกสารและการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

บทนำ

โลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแรงกดดันภายในจากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ใช้ความรู้และทักษะเพื่อแก้ปัญหา การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 ซึ่งในปัจจุบันสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย ได้เสนอให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ แต่ก็ยังไม่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร ผู้สอนยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิม ขาดเทคนิควิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ผู้เรียนขาดการลงมือปฏิบัติ ไม่สามารถใช้ความรู้ในการลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหา และไม่มีภาวะกระตือรือร้นในการเรียน (ปรเมศวร์ ชาวสุด, 2562) ผู้สอนยังเน้นการสอนแบบบรรยายท่องจำ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ลงมือทำได้ด้วยตนเอง (Active Learning) ของผู้เรียน (สถาพร พงษ์พิบูล, 2555) สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วน สพฐ. QUICK POLICY 2565 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น ครูลดบทบาทการสอนด้วยการบอกเล่า การให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง ไปเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีทักษะการคิดและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเนื้อหาในสาระวิทยาศาสตร์หลายสาระ โดยในแต่ละสาระจะมีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบท้ายหน่วย เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ ยังได้คะแนนน้อย เนื่องจากผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ยาก เพราะต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติไป

พร้อมการเรียนรู้เนื้อหาวิชา แต่การปฏิบัติกิจกรรมการทดลองในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลามาก จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการทดลองได้ครบทุกกิจกรรม ผู้สอนจึงสรุปกิจกรรมการทดลองบางกิจกรรมให้กับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จึงทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาและเกิดความน่าเบื่อหน่าย อีกทั้งด้วยสถานการณ์ COVID-19 ตามมาตรการเว้นระยะห่าง ทำให้ผู้เรียนขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดการเรียนรู้แบบแข่งขันมากกว่าการช่วยเหลือกัน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อย และขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ผู้สอนจึงต้องมีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อขยายขอบเขตความรู้ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจอย่างแท้จริง ผ่านวิธีการหรือการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการกำหนดอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และมีส่วนร่วมในการเรียน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดิม โดยใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือกระทำ ครูจัดกิจกรรมเชิงรุกที่ให้นักเรียนคิดวางแผนและลงมือทำอย่างอิสระ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการนำความรู้ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนความรู้ ครูอธิบายขยายความรู้เพิ่มเติม นักเรียนซักถามข้อสงสัย เพื่อให้เกิดมโนคติที่ถูกต้อง โดยครูส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันลงข้อสรุปและสะท้อน ความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ครูทำการประเมินผลว่านักเรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ (สุดารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์ ,2559) ผู้สอนใช้วิธีการใดวิธีหรือหลากหลายในการจัดการเรียนรู้ครั้งหนึ่ง ๆ โดยมีการกำหนดเป้าหมายในสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำการวางแผนการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนความรู้ ภายใต้การคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การมีส่วนร่วม ผู้เรียนจะเกิดประสบการณ์ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น(ภริมา วิจิธาสถิตกุล และ ชนินันท์ แยมขวัญ ยืน,2565)

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน มีการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2562) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น เป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันและให้ความสำคัญพร้อม ๆ กับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน

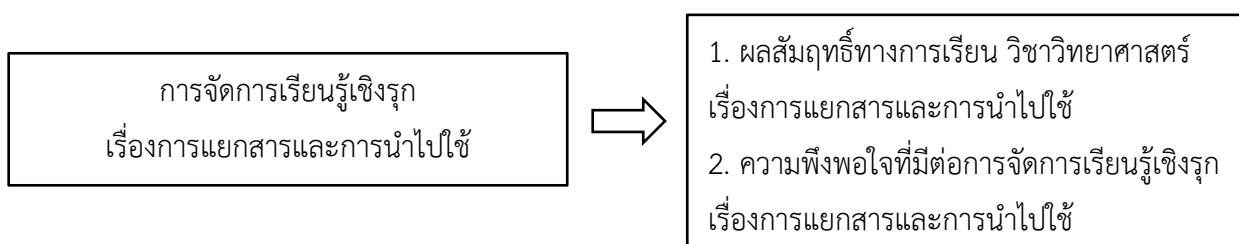
สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ”(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

จากสภาพปัญหาและแนวคิดทางทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้
2. เพื่อหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแผนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนการทดลองโดยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองเดี่ยว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งจัดห้องเรียนเป็นห้องเรียนพิเศษทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 70 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้นักเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 35 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง การแยกสารและการนำไปใช้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างตารางความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ จำนวน 5 แผน รวม 15 ชั่วโมง โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สื่อ-อุปกรณ์ /แหล่งการเรียนรู้การวัด และประเมินผล ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2) ขั้นลงมือกระทำ 3) ขั้นสะท้อนความรู้ 4) ขั้นประเมินผล แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องจุดประสงค์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้เท่ากับ 1.00 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริง

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Bloom ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยาก(p) อยู่ระหว่าง 0.33–0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.33 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รวม 15 ข้อ ที่มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในการตอบตัวเลือกแต่ละข้อตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำเครื่องมือวิจัยดังกล่าว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ก่อนดำเนินการสอน

ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ จำนวน 30 ข้อ กับนักเรียนกลุ่มทดลอง แล้วบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ดำเนินการสอน

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์

3) หลังการสอน

ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์และทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ จำนวน 15 ข้อ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	35	18.31	1.58		
หลังเรียน	35	25.80	1.67	38.61	.000**

**P<.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คะแนนการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 18.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.58 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คะแนนการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 25.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.67

ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 38.61 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

จากผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการเริ่มบทเรียน มีความกระตือรือร้น อยากเรียนรู้	4.22	0.55	มาก
2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยทำให้นักเรียนอยากสำรวจข้อมูล ค้นคว้า และทดลอง	4.25	0.51	มาก
3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้	4.06	0.62	มาก
4. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนได้อภิปราย ซักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	4.62	0.55	มากที่สุด
5. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนสามารถสำรวจและค้นหาความรู้ด้วยตนเอง	4.56	0.50	มากที่สุด
6. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.34	0.55	มาก
7. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.25	0.51	มาก
8. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	4.53	0.51	มากที่สุด
9. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนได้ลำดับความคิดและการจัดองค์ความรู้	4.09	0.59	มาก
10. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานกลุ่ม และนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม	4.56	0.50	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ) ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
11. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้ มีความหลากหลาย นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.34	0.55	มาก
12. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้บูรณาการข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศสู่การสร้างความคิดรวบยอด	4.56	0.50	มากที่สุด
13. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้นักเรียนได้ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน	4.62	0.55	มากที่สุด
14. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน	4.16	0.57	มาก
15. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้	4.22	0.55	มาก
เฉลี่ย	4.36		มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ มีคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ทุกด้านเท่ากับ 4.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.54 แสดงว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นขั้นเตรียมพร้อมกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียน มีการทบทวนความรู้เดิมโดยใช้กิจกรรม เนื้อหา หรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเพื่อสร้างความสนใจ เช่น สารที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น น้ำมันพืช น้ำเกลือ น้ำเชื่อม น้ำตาลทราย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือกระทำด้วย

ตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักคิด มีการวางแผนและลงมือกระทำ มีอิสระในการค้นหาคำตอบ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในขั้นนี้ครูได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอ่านเชิงรุก การเขียนเชิงรุก การระดมสมอง สถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสืบค้น เป็นต้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสะท้อนความรู้ เป็นขั้นที่นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายโดยแสดงความคิดเห็นที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ ครูอธิบายขยายความรู้เพิ่มเติม นักเรียนได้ร่วมกันซักถามข้อสงสัย โดยครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมกันลงข้อสรุปและสะท้อนความรู้ออกมาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำแผนผังความคิด การนำเสนอ การสะท้อนคิด เป็นต้น ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่ครูจะทำการประเมินว่านักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่เรียน ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่หรือเรื่องต่อ ๆ ไปได้ โดยใช้กิจกรรมเชิงรุก เช่น การเขียนบันทึก การเรียนรู้ การทดสอบสั้น 1 นาที หรือการจับคู่ถามตอบ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแต่ละขั้นตอน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ โดยใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังที่ Edgar Dale(1969) กล่าวไว้ในกรวยแห่งการเรียนรู้ (cone of learning) ถึงประสบการณ์ตรง และมีความมุ่งหมาย (Direct Purposeful Experience) เป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของประสบการณ์ที่ทั้งปวง เพราะได้เรียนจากประสบการณ์จริง ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทน และนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว(Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะยาวกว่า(กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้,2562) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์ (2559: 85) ที่พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สูงวก่อก่อนเรียน เนื่องมาจากการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในห้องเรียนที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น ในกิจกรรมมีการจัดกลุ่มให้นักเรียนช่วยเหลือและแบ่งหน้าที่กันทำงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทิมา มีลา (2562) พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) สูงวก่อก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการปฏิบัติ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน จากการที่ครูผู้สอนเป็นผู้บรรยายหน้าชั้นเรียน นักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ (Passive) ปรับเปลี่ยนเป็นการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ(Active) แล้วเกิดการสร้างองค์ความรู้ (Construct) ขึ้นด้วยตนเอง โดยที่ครูผู้สอนเป็นฝ่ายช่วยเหลืออำนวยความสะดวก และสรุปองค์ความรู้ในช่วงท้าย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. การหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการแยกสารและการนำไปใช้ พบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นลงมือกระทำ ขั้นสะท้อนความรู้ และขั้นประเมินผล ซึ่งล้วนเป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้มีอิสระในการค้นคว้าหาคำตอบจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถใช้ได้จริงด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มที่ใช้การมีส่วนร่วม ช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นในกลุ่ม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน สามารถเรียนรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างมีความสุขในการเรียนรู้ ใช้การเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนมีความสนใจอยากเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ จึงมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ บุญทวี (2560) ที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เกิดความสนุกสนาน และไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพงษ์ สุพรหม (2561) พบว่าการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้นี้ได้มีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้แบบรู้งจริงจากประสบการณ์ตรงด้วยตนเองทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นการเรียนรู้เป็นทีม และการสะท้อนความรู้หลังสิ้นสุดการเรียน จึงถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ผู้สอนจึงควรมีการวางแผน จัดเตรียมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอ่านเชิงรุก การเขียนเชิงรุก การระดมสมอง สถานการณ์จำลอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มสืบค้น เป็นต้น ผู้สอนจึงควรเลือกเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหา และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นไปตามจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กับตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ เช่น ศึกษากระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า

2.2 ควรศึกษาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ฉบับปรับปรุง 2560). กรุงเทพฯ: ชุมชนนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 .(2562). แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) โครงการการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง.

จันทิมา มีลา.(2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก.(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา). มหาวิทยาลัยนครพนมปีการศึกษา, นครพนม.

จุฑามาศ บุญทวี. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา และการคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณ โดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ปรเมศวร์ ขาวสุด (2562). ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ที่มีต่อมโนคติทางวิทยาศาสตร์ และความสุขในการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จังหวัดตรัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภริมา วินิธาสถิตกุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน. (2565) การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย สถาบันเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา และการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ, 6(3), 930.

สถาพร พุทธิพิกุล.(2555).คุณภาพผู้เรียน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (Quality of students derived from active learning). วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา; 6(2): 1 – 12.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี่ จำกัด.

- สิทธิพงษ์ สุพรหม.(2561). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ศึกษานิเทศก์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จังหวัดศรีสะเกษ ยโสธร.
- สุดารัตน์ เกียรติจรุงพันธ์.(2559). การศึกษามโนทัศน์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาชีววิทยาเพิ่มเติม เรื่อง ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก : http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf.(2565).
- Dale, E. (1969). Audio-visual methods in teaching, (3rd ed.). Holt, Rinehart and Winston. New York: Dryden.

ชื่อเรื่อง	การแก้ไขปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวพัชฎา บุตรยะถาวร ครูชำนาญการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps 2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps และ 3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 38 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มเลือกจับฉลากเลือกห้องเรียน ในการดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ในการดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง การหายใจระดับเซลล์ 2) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่องการหายใจระดับเซลล์ 3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อรูปแบบการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่อง การหายใจระดับเซลล์ ซึ่งมีการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจความตรงเชิงเนื้อหาโดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครูผู้สอนวิชาชีววิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีววิทยา รวมทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์ค่า t-test (Dependent t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.10/84.00 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพไปสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 4) ดัชนีประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีค่าเท่ากับ 0.654 ซึ่งมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 0.50 5)ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์เฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะการคิดวิเคราะห์, วิธีการสอนแบบผสมผสาน,

เทคนิค Game Based Learning

บทนำ

เนื่องจากเนื้อหาวิชาชีววิทยาเป็นเนื้อหาที่ยากและมีความซับซ้อนของกลไกของระบบต่างๆในสิ่งมีชีวิตที่ยากต่อความเข้าใจของนักเรียน และในปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ทำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาชีววิทยาได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเรื่อง การหายใจระดับเซลล์ ซึ่งอยู่ในรายวิชาชีววิทยา 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเนื้อหาของเรื่องนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกลไกการเปลี่ยนสารอาหารให้เกิดเป็นพลังงานให้เซลล์สิ่งมีชีวิตได้ใช้และเป็นเนื้อหาที่ต้องอาศัยความเข้าใจโดยการวิเคราะห์สาเหตุและผลที่เกิดในระบบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเนื้อหาส่วนที่ยากพอสมควร ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหานี้ให้นักเรียนสามารถมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผลการเกิดปฏิกิริยาต่างๆในระบบของการหายใจระดับเซลล์ ซึ่งที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ทดลองสอนเนื้อหาดังกล่าวด้วยวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ อีกทั้งในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid – 19) ที่ทางโรงเรียนต้องปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเคร่งครัด โดยนักเรียนจะต้องเรียนออนไลน์ในช่วงที่มีการระบาดหนักเนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถเปิดเรียนได้ตามปกติ และทางโรงเรียนมีนโยบายให้นักเรียนสลับวันมาเรียนระหว่าง Online และ Onsite เนื่องจากต้องรักษาระยะห่างเพื่อป้องกันการระบาดของไวรัส Covid – 19 ทำให้นักเรียนที่เรียนออนไลน์ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับครูเหมือนการเรียนในห้องเรียนปกติ และอาจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วิธีการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบซึ่งครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้นของนักเรียน ความสะดวกของครูและนักเรียนด้วย โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps เนื่องจากเป็นโมเดลการคิดขั้นสูงในเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มีการเน้นกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบแอกทีฟเลิร์นนิง พร้อมทั้งเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แสวงหาข้อมูลรอบด้านเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ 2) คิด-วิเคราะห์-สรุปความรู้เพื่อวางแผนเตรียมปฏิบัติ 3) ลงมือทำจริง แก้ปัญหาจริง เพื่อพัฒนาหาแนวทางที่ดีที่สุด 4) สื่อสารและนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย 5) สร้างคุณค่าให้ผลงาน ต่อยอดประโยชน์สู่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปการศึกษาที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะความสามารถที่คงทนผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (พรพรรณ ศรีหาวงศ์, 2562)

จากปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้รายงานจึงได้เลือกใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps เพื่อแก้ไขปัญหาคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเรียนได้ทั้งสองทางคือแบบ Online และแบบ Onsite ไปพร้อมๆกันได้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
3. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี ที่เรียนวิชาชีววิทยา 1 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 77 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 38 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกสุ่มเลือกจับฉลากเลือกห้องเรียน ในการดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 (ว31241) เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
- 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน วิชาชีววิทยา 1 (ว31241) เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาชีววิทยา 1 (ว31241) เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อรูปแบบการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 (ว31241) เรื่องการหายใจระดับเซลล์

3. วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 (ว31241) เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
 - 1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยี จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560 : 3-42)

1.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี ปี พ.ศ. 2564

1.3 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษา ปี 2564 ซึ่งนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ซึ่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง

1.4 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์และการสอนแบบ GPAS 5 Steps จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5 สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้พร้อมแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพด้านความถูกต้อง ให้ข้อเสนอแนะในด้านสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างขึ้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิชาชีววิทยาพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี พ.ศ. 2564

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาความคิดรวบยอด และจุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบจากหนังสือการวิจัยและการวัดผลการศึกษา และการวิจัยเบื้องต้น

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเป็นข้อสอบอิงเกณฑ์ แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมิน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความ

สอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อคำถามและความครอบคลุมของเนื้อหาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.7 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี ที่เคยเรียนเนื้อหา เรื่อง การหายใจระดับเซลล์ มาแล้ว จำนวน 30 คน

2.8 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้ทั้ง จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้ของโลเวท (Lovett) (สมนึก ภัททิยธนี, 2553) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับพบว่า เท่ากับ 0.650 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

3. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ 20 คะแนน โดยผ่านการประเมินความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อคำถามและความครอบคลุมของเนื้อหาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และพบว่าจากจำนวนแบบทดสอบ 10 ข้อได้แบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ทั้งหมดจำนวน 10 ข้อ ซึ่งค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาวิทยาศาสตร์ 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps สร้างและนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 แสดงว่าแบบสอบถามความพึงพอใจมีความเหมาะสมกับเนื้อหา การใช้ภาษา การตั้งคำถามที่ครอบคลุม

4. การจัดการเรียนการสอน ด้วยรูปแบบการสอน GPAS 5 STEPs

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน GPAS 5 STEPs มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน ดังนี้

Step 1 ขั้นรวบรวมข้อมูล (Gathering) เริ่มจากคำถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้สังเกต สงสัย กระตุ้นความสนใจ ตระหนักในปัญหา ตั้งสมมติฐาน ตั้งข้อสงสัย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาคัดเลือก และจัดเก็บเพื่อนำไปสู่การกระทำให้เกิดความหมายต่อไป

Step 2 ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing) เป็นการจัดการกระทำข้อมูล โดยใช้แผนภาพความคิดมาช่วยจัดความคิดให้เป็นระบบ เช่น การจำแนก จัดลำดับ เชื่อมโยงสัมพันธ์ และเชื่อมโยงสู่โครงสร้างความคิด คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเชิงบวก นำไปสู่การออกแบบสร้างทางเลือก ตัดสินใจ และการวางแผนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

Step 3 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge) เขียนขั้นตอนการปฏิบัติงาน และลงมือทำกิน โดยมีการตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้เกิดผลดีกว่าเดิมในแต่ละขั้นตอน สรุปเป็นความรู้ความคิดรวบยอด แบบแผนหลักการ และนำกระบวนการ ทักษะ และหลักการไปขยายความรู้สู่ท้องถิ่นและสังคมที่กว้างไกลออกไปจนถึงระดับโลก

Step 4 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill) นำร่องความคิด การคิดสร้างสรรค์ที่หลอมรวมคุณธรรม ค่านิยมเชิงบวก ร่องรอยการทำงาน การแก้ปัญหาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพมากกว่าเดิม มีคุณค่ามากกว่าเดิม จนสามารถสรุปเป็นหลักการ นำเสนอเป็นรายงาน การอภิปราย การบรรยาย เอกสารเผยแพร่ จัดทำเป็น Video Presentation หรือเผยแพร่ผ่าน Website

Step 5 ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating) เป็นการพัฒนาการประเมินเชิงระบบเพื่อให้เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของกลไก ทีมงานและตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไขและปรับเพิ่มคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่จะขยายประโยชน์ คุณค่าให้ถึงสังคมทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นพลเมือง ความเป็นพลโลก สิ่งแวดล้อมโลก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์กับ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที แล้วนำมาตรวจเก็บคะแนนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
2. การทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที แล้วนำมาตรวจเก็บคะแนนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
3. ระยะเวลาดำเนินการทดลอง โดยชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps
4. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps จำนวน 1 แผน 2 ชั่วโมง โดยไม่รวมเวลาทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน
5. ประเมินความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักเรียน และนำไปเทียบกับเกณฑ์ ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
6. การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) หลังจากดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จนครบทุกแผนแล้ว โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 30 นาที จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป
7. การทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียน วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับที่ทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน ใช้เวลา 30 นาที จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

8. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอน แบบ GPAS 5 Steps เรื่องการหายใจระดับเซลล์

สภาพการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	38	6.37	1.96	31.225	0.000*
หลังเรียน	38	15.28	1.43		

* $P \leq .05$

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนที่เรียนเรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps

สภาพการเรียน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม (P)	\bar{X}	P%	E.I.
ก่อนเรียน (P_1)	38	20	242	6.37	31.84	0.654
หลังเรียน (P_2)	38	20	582	15.28	76.44	

จากตาราง 2 พบว่าดัชนีประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีค่าเท่ากับ 0.654 ซึ่งมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 0.50 แสดงว่าวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.40

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.30	0.56	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ทาง วิทยาศาสตร์	4.46	0.66	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความ กระตือรือร้น	4.23	0.59	มาก
4. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.47	มาก
5. นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ	4.38	0.54	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้มีการสอดแทรกเกมส์เพื่อให้ นักเรียนสนุกกับการเรียน	4.27	0.48	มาก
7. นักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์ถาม-ตอบกับครูผู้สอน	4.28	0.80	มาก
8. วิธีการสอนช่วยกระตุ้นการคิดของนักเรียนอย่างเป็น ระบบ	4.44	0.69	มาก
9. นักเรียนมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็นหรือถามคำถาม	4.30	0.53	มาก
10. มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อการสอนที่ทันสมัย	4.37	0.52	มาก
\bar{X}	4.34	0.58	มาก

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์เฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจใน 3 อันดับแรก คือกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ วิธีการสอนช่วยกระตุ้นการคิดของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยข้างต้น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนวิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การจัดการเรียนรู้วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.10/87.75 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพไปสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
4. ดัชนีประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์ด้วยวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps มีค่าเท่ากับ 0.729 ซึ่งมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์กำหนด 0.50
5. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนแบบ GPAS 5 Steps วิชาชีววิทยา 1 เรื่องการหายใจระดับเซลล์เฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

- 1) ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องจัดกลุ่มความสามารถ ให้ความช่วยเหลือกันและกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- 2) ครูผู้สอนควรชี้แจงก่อนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบและ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนได้เต็มตามศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจากการเรียนกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ
- 2.2 ควรมีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทันสมัยและแปลกใหม่อยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- เกศแก้ว เพ็งวงษ์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิชาการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ของนักศึกษา ปวส 2/1 โดยใช้ หลักการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps. ภาควิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน.
- คณิงนิตย์ ดีพันธ์. (2561). ผลการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS ที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศจังหวัดเพชรบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2). 103-112.
- ฉัตรมงคล สีประสงค์. (2562). การพัฒนามโนทัศน์วิชาชีววิทยาเรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ และการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(1), 1-11.
- ทัชสน พฤตเศรณี. (2556). การหาประสิทธิภาพของการสอน และประสิทธิภาพของสื่อการสอน. กรุงเทพฯ, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- บุญรชากุล บุญเรืองรอด. (2563). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563.
- พรพรรณ ศรีหาวงศ์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ GPAS. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรี นาคผง. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์นี้หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณฑิยา ส่งเสริม. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชีววิทยาเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Kong SC. (2014). *Developing information literacy and critical thinking skills through domain knowledge learning in digital classrooms: An experience of practicing flipped classroom strategy*. Computers & Education. 78, 160-173.
- Marzano. (2007). *The Art and Science of Teaching*. Alexandria, VA: ASCD.

คณะผู้จัดทำ

วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 ประจำปี 2566
(เดือนมกราคม – มิถุนายน 2566)

-
1. นายอัมพร พิณะสา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นายธีร์ ภูวงคพันธ์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นายพัฒนา พัฒนทวีตล	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. นายอนันต์ พันนึก	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. นายสุรินทร์ มั่นประสงค์	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
7. นายสังคม จันทร์วิเศษ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
8. ส.อ.พิษณุ เก่งกลวิทย์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
9. นายศราวุธ ไชยทองพันธ์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
10. นางสาวอัจฉราพรรณ
อินทา	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
11. นางสาวอารยา
ดาราศรีศักดิ์	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
12. นางสาวเดือนเพ็ญ
ทองพิลา	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
13. นายชัยณรงค์ นรินาม	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
14. นายภาณุเดช ยี่สารพัฒน์	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
-

